

biuletyn

PROBLEMY OCHRONY GRANIC

POLSKA

1991

Nr 56/2018

CENTRUM SZKOLENIA STRAŻY GRANICZNEJ
im. Żołnierzy Korpusu Ochrony Pogranicza
w Kętrzynie

PROBLEMY OCHRONY GRANIC

BIULETYN

NR 56

KĘTRZYN

2018

KOMITET REDAKCYJNY: Mirosław Doroszkiewicz (przewodniczący),
Katarzyna Dzieszkiwicz (sekretarz),
Katarzyna Dzieszkiwicz (redaktor),
Tomasz Bieniek, Dorota Kuptel,
Beata Szczepanowska, Cezary Szczepański,
Marek Szymański, Wioletta Zglińska-Groch,
Marek Zygowski (członkowie)

Redaktor wydawniczy
Katarzyna Dzieszkiwicz

Projekt okładki
Mariola Sajkowska

Skład i łamanie
Katarzyna Dzieszkiwicz

© Wszelkie prawa zastrzeżone.

ISSN 1505-1757

CENTRUM SZKOLENIA
STRAŻY GRANICZNEJ
im. Żołnierzy Korpusu Ochrony Pogranicza
Kętrzyn 2018
ark. wyd. 8,25
ark. druk. 11

Druk: „Poligrafia” CSSG Kętrzyn
Zam. nr 232/2018, nakład 115+10 egz.

Od redakcji

Terroryzm we współczesnym świecie jest ogromnym globalnym problemem. Zdefiniowanie i interpretowanie tego dynamicznego zjawiska nie należy do zadań łatwych, bowiem istnieje szereg kontrowersyjnych określeń i wypowiedzi na łamach prasy czy w mediach, które wykluczają jednoznaczność definicji. O skali problemu i jego formach występowania dowiemy się z nader ciekawego artykułu pt. „Zagrożenie terroryzmem jako współczesny determinant bezpieczeństwa państwa”.

Kontynuacją zagadnienia zjawiska terroru, w kontekście zagrożenia bezpieczeństwa na arenie międzynarodowej są rozważania zawarte w pracy „Islamskie konotacje terroryzmu przyczyną zagrożenia bezpieczeństwa wewnętrznego Europy”. Impulsem do powstania interesującego artykułu „Dokumenty w państwie islamskim” było odrodzenie się w końcu czerwca 2014 roku kalifatu jako państwa islamskiego. Zawarte tu informacje na temat dokumentów wystawianych przez muzułmański kalif stanowią doskonałe źródło poznawcze i badawcze dla osób, które zechcą pogłębić wiedzę w tej dziedzinie.

Wdrażanie nowych wysokiej jakości technologii i materiałów do produkcji dokumentów paszportowych nie daje gwarancji ograniczenia dostępu do nich przestępcom. Nieustannie prowadzone są nielegalnie działania, aby wytwarzać dokumenty nie tylko do przekraczania granicy państwowej, ale także do posługiwania się przez imigrantów fałszywymi tożsamościami w celu legalizowania swoich pobytów w oparciu o podrobione dokumenty. Wnikliwe analizy powyższej problematyki znajdziemy w artykułach: „Sposoby uwiarygodnienia fałszywych tożsamości przez nielegalnych imigrantów na przykładach wybranych fałszerstw dokumentów, „Polskie prawo jazdy dokumentem legalizującym cudzoziemcom pobyt na terenie Unii Europejskiej” oraz „Rola i znaczenie biometrii w Straży Granicznej. Systemy informatyczne, w których przetwarzane są dane biometryczne”.

Kolejny artykuł na łamach biuletynu „Program profilaktyki problemów alkoholowych w służbach mundurowych” opisuje nowy program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w środowisku służb mundurowych. Ponadto porusza kwestie rozpoznawania ryzykownych i szkodliwych wzorców picia, a także adekwatnego reagowania na to negatywne zjawisko.

Pasjonatów historii zachęcamy do przeczytania artykułu pt. „Życie polityczne mniejszości ukraińskiej w II Rzeczypospolitej Polskiej w latach 1921-1939”, w którym zobrazowana została działalność ugrupowań, stronnictw oraz związków politycznych usiłujących znaleźć kompromis między dążeniami mniejszości ukraińskiej a polityką państwa polskiego.

Liczymy, że prace zamieszczone na łamach naszego periodyku wzbudzą zainteresowanie odbiorców.

Redakcja zachęca czytelników do lektury jednocześnie zapraszając do współpracy.

Przewodniczący Komitetu Redakcyjnego

plk SG Mirosław Doroszkiewicz

Spis treści

Od redakcji	3
-------------------	---

ARTYKUŁY I ROZPRAWY

Andrzej B i e r n a c k i: Zagrożenie terroryzmem jako współczesny determinant bezpieczeństwa państwa	7
Krzysztof I z a k: Dokumenty w państwie islamskim	25
Andrzej B i e r n a c k i: Islamskie konotacje terroryzmu przyczyną zagrożenia bezpieczeństwa wewnętrznego Europy	51
Dorota K u p t e l: Rola i znaczenie biometrii w Straży Granicznej. Systemy informatyczne, w których przetwarzane są dane biometryczne – cz. 2	65

MISCELLANEA

Marta M o d r z e w s k a: Sposoby uwiarygodniania fałszywych tożsamości przez nielegalnych imigrantów na przykładach wybranych fałszerstw dokumentów	85
Aleksander B o d z e k: Polskie prawo jazdy dokumentem legalizującym cudzoziemcom pobyt na terenie Unii Europejskiej	95
Sebastian S k a l s k i: Program profilaktyki problemów alkoholowych w służbach mundurowych	109
Piotr P r o c h w i c z: Życie polityczne mniejszości ukraińskiej w II Rzeczypospolitej Polskiej w latach 1921–1939	119
Robert M a r k o: Rota ślubowania funkcjonariuszy Straży Granicznej	129

OPINIE I RECENZJE

Ireneusz B i e n i e c k i: Lech Chojnowski, <i>Bezpieczeństwo narodowe. Studium teoretyczne</i> , Wydawnictwo Naukowe Akademii Pomorskiej w Słupsku, Słupsk 2016	133
---	-----

KALENDARIUM	137
-------------------	-----

ARTYKUŁY I ROZPRAWY

ppłk SG Andrzej Biernacki

CSSG w Kętrzynie

ZAGROŻENIE TERRORYZMEM JAKO WSPÓŁCZESNY DETERMINANT BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWA

Terroryzm to bez wątpienia jeden z najpoważniejszych problemów dotyczących zapewnienia bezpieczeństwa współczesnemu światu, bezpośrednio powiązany z polityką i funkcjonowaniem państw na forum międzynarodowym. Charakteryzuje się dużą dynamiką rozwoju – ciągłą ewolucją, różnorodnością form, metod oraz płaszczyzn życia społecznego, na które jest skierowany¹. Z tego powodu zjawisko terroryzmu podlega nieustannej interpretacji zarówno przez polityków, ekspertów, jak i zwykłych obywateli.

W literaturze wskazuje się na potrzebę rozróżnienia mylonych pojęć „terror” i „terroryzm”. Pojęcie „terror” (z łac. dosłownie: strach, groza) oznacza stosowanie przemocy, gwałtu, ucisku, okrucieństwa w celu zastraszenia, zniszczenia przeciwnika; okrutne, krwawe rządy². Współcześnie termin „terror” ma zastosowanie najczęściej w odniesieniu do nauk politycznych, służąc charakteryzowaniu aktów przemocy stosowanych przez państwo w celu realizacji określonej ideologii, które w piśmiennictwie przedmiotu często nazywane są „terrorem państwowym”³.

Słowo *terroryzm* posiada swój źródłosłów w języku greckim *tero* – „drżeć, bać się”; „stchórzyć, uciec” oraz łacińskim *terror, -oris* – „strach, trwoga, przerażenie” lub „straszne słowo, straszna wieść”. Na tej podstawie można bardzo ogólnie zdefiniować terroryzm, jako sianie strachu i grozy⁴.

Tak więc terror jest efektem, sposobem działania, terroryzm zaś swoistą filozofią działania (opartą na przemocy) dla osiągnięcia zamierzonego celu. Aktami przemocy i gwałtu terroryści chcą między innymi zwrócić uwagę świata na sprawę lub problem, o który walczą, a jedno-

¹ J. Szafranski, Bezpieczeństwo i obrona państwa w aspekcie zagrożeń terrorystycznych, [w:] *Współczesne zagrożenia terroryzmem oraz metody działań antyterrorystycznych*, red. J. Szafranski, Szczytno 2007, s. 18.

² *Encyklopedia Popularna PWN*, Warszawa 2004, s. 906.

³ K. Endecki, W sprawie definicji normatywnej terroryzmu, [w:] *Przestępczość zorganizowana, świadek koronny w ujęciu praktycznym*, red. E. Pływaczewski, Kraków 2005, s. 262.

⁴ <http://pl.wikipedia.org/wiki/Terroryzm>

częściej zaprezentować się publicznie jako siła, z którą trzeba się liczyć i której nie można ignorować. Dlatego też ataki terrorystyczne są bardzo starannie przemyślane i wręcz wyreżyserowane, aby zwrócić na siebie uwagę międzynarodowych mass mediów⁵.

Jak dotąd nie udało się stworzyć powszechnie obowiązujących, czy też zgodnie przyjmowanych definicji powyższych terminów. Należy mieć świadomość, że istnieje ponad dwieście definicji zjawisk terroru i terroryzmu, które zdaniem wielu ekspertów posiadają istotne braki eksplanacyjne⁶. Ze względu na brak przyjętej przez wspólnotę międzynarodową definicji terroryzmu nie ma możliwości wypracowania skutecznego międzynarodowego porozumienia dotyczącego zwalczania i neutralizacji tego zjawiska. Posługiwanie się definicjami enumeratywnymi lub definiowanie jedynie poszczególnych rodzajów aktów terroryzmu to jedynie swoiste protezy zastępujące definicję uniwersalną. Uniwersalna definicja terroryzmu ułatwiłaby oddziaływanie wspólnoty międzynarodowej na państwa stosujące i sponsorujące terroryzm, utrudniając jednocześnie używanie pojęcia terroryzmu, jako broni politycznej wymierzonej w nieprzyjazne państwa i jako uzasadnienie represjonowania opozycji politycznej w wymiarze wewnętrznym, co jest współcześnie praktyką powszechną.

Z definiowaniem terroryzmu związanych jest kilka zasadniczych problemów. Po pierwsze w samo pojęcie wpisane zostały na trwałe moralne konotacje, co przenosi niejako dyskusję na płaszczyznę etyczną. Definiowanie terroryzmu na podstawie własnych ocen moralnych jest niezwykle mylące, ponieważ są one wyjątkowo trudne do intersubiektywnego uzgodnienia.

Brakuje im niepodważalnych i powszechnie akceptowanych aksjomatów. Z podejścia tego typu wynika znana dychotomia: „Ten, kto dla jednego jest terrorystą, dla innego jest bojownikiem o wolność”. Jest to klasyczne polityczne rozumienie zjawiska wraz z jego najpoważniejszą wadą: uniemożliwia porozumienie się w najbardziej podstawowej kwestii. W gruncie rzeczy nic nie stoi na przeszkodzie, by walczyć o wolność przy wykorzystaniu terroryzmu, jako głównej, czy jednej z metod. Terrorysty mogą walczyć o sprawiedliwość lub o niesprawiedliwość, o wolność lub zniewolenie, o prawdę lub kłamstwo. Służą oni różnym ideom: od realizacji ideologii prawicowych do lewackich, od utrzymania *status quo* do jego obalenia, od zniesienia wolności obywatelskich do ich wprowadzenia. Międzynarodowe organizacje polityczne od dawna próbują bezskutecznie wypracować powszechnie akceptowaną definicję ter-

⁵ K. Jałoszyński, *Współczesny wymiar antyterrorystyczny*, Warszawa 2008, s. 38.

⁶ B. Hołyst, *Terroryzm*, Warszawa 2009, s. 47–50.

roryzmu. Na przeszkodzie temu stoją rozmaite względy polityczne – kwestie ideologiczne, kulturowe, indywidualne interesy oraz wszelkie inne – partykularyzmy przeważają nad autentycznym podejściem merytorycznym i chęcią wypracowania kompromisu⁷.

Alex P. Schmid oraz Albert J. Jongman zebrali 109 różnych definicji terroryzmu, na podstawie których wyodrębnili statystycznie najczęściej pojawiające się elementy tego zjawiska:

- przemoc (siła) – 83,5% definicji,
- atrybut polityczny – 65%,
- strach – 51%,
- groźby – 47%,
- efekt psychologiczny i oczekiwane reakcje – 41,5%,
- istnienie rozbieżności między celem a ofiarą (cele pośrednie) – 37,5%,
- działanie celowe, planowane, systematyczne, zorganizowane – 32%,
- metody walki, strategii, taktyki – 30,5%
- brak humanitarnych ograniczeń, konflikt z przyjętymi regułami – 30%.

Na podstawie pracy Alexa Schmidta oraz Alberta Jongmana można zauważyć, że podstawowym celem terroryzmu jest dotarcie do możliwie jak największej liczby odbiorców, wykorzystując do tego medialność zbrodni, co ma w konsekwencji doprowadzić do wymuszenia pewnych działań na władzy.

Teza ta choć szczegółowa, nie pozwala ująć w swych ramach wszystkich postaw terrorystów, chociażby zamachu na prezydenta Egiptu Anwara Sadata dokonanego 6 października 1981 roku podczas parady wojskowej przez radykalną organizację islamską „Egipski Dżihad”. Zamachowcy zdołali dostać się do jednej z ciężarówek wojskowych uczestniczących w paradzie i w momencie, gdy uwaga obserwatorów skupiona była na pokazach lotniczych obrzucili z ciężarówki granatami trybunę honorową oraz oddali serię strzałów z broni automatycznej w kierunku prezydenta i towarzyszących mu osób, zabijając na miejscu sześć osób i raniąc dwadzieścia osiem.

Amerykański ekspert w dziedzinie terroryzmu Brian Jenkins zauważył, iż terroryzmu nie powinno się definiować przez tożsamość sprawców czy ich ideologię, lecz przez sam charakter czynu. Prowadzi to do stwierdzenia, że terroryzm to metoda działania, która posłużyć może re-

⁷ J. Tomaszewicz, *Terroryzm na tle przemocy politycznej*, Katowice 2000, s. 8–9.

alizacji jakiegokolwiek celu politycznego. Tak radykalne ujęcie pozwala skutecznie walczyć z terroryzmem – skupiając się na samej metodzie działania terrorysty, a odrzucając kwestie ideologiczno-polityczne.

Takie definiowanie terroryzmu jest stosowane na świecie przez wszystkie służby odpowiedzialne za bezpośrednie zwalczanie terroryzmu⁸.

Przy rozważaniach nad definiowaniem terroryzmu należy również wspomnieć o specyficznym dla działań terrorystów elemencie „nakręcania spirali przemocy”. Działania te mają na celu obniżenie poparcia społeczeństwa dla władz, a zwiększenie dla terrorystów. Założenie terrorystów opiera się na trójfazowym procesie: **akcja – represja – reakcja**.

- **Akcja** – to atak terrorystyczny.
- **Represja** – to działania władz. W założeniu terrorystów, represyjne działania władz uderzą nie tylko w samych terrorystów, ale w grupy z nimi identyfikowane (*określoną grupę etniczną, klasową lub też całe społeczeństwo*).
- **Reakcja** – terroryści ponownie wchodzi do akcji, kierując dotkniętą represjami społeczność w stronę buntu wobec władzy. Efektem takich działań ma być pozyskanie przez terrorystów szerokiego poparcia i alienacja władzy. Finałem tego ma być obalenie rządu przez niezadowolone masy, kierowane przez terrorystów.

Taki schemat działania w skali globalnej próbowała wcielić w życie Al-Kaida, dokonując zamachu 11 września 2001 roku. Terroryści spodziewali się, że zamach ten sprowokuje „niewiernych” ma tyle, że doprowadzi to do wybuchu wielkiej wojny Zachodu z Islamem. Prognozy te, jak się okazało, nie sprawdziły się.

Trudność ze zdefiniowaniem terroryzmu powoduje wiele kontrowersyjnych wypowiedzi i chaotycznych działań policjantów, prokuratorów, polityków, prasy i profesorów na całym świecie. Przykładem takich poczynań może być interpretowanie przez niektóre służby terroryzmu jako „przemoc dokonaną przez organizacje międzynarodowe uznane za terrorystyczne”, takie jak Al-Kaida, Hezbollah czy Hamas. Takie definiowanie zjawiska terroryzmu powodowało, że „samotnych wilków” nie można było uznać za terrorystów. Obecnie w wyniku narastającej skali działań zradykalizowanych jednostek związki z międzynarodową grupą terrorystyczną nie są już wymagane. Dlatego, gdy Oscar Ramiro Ortega-

⁸ <http://www.terroryzm.com/articles.php?id=220>, z dn. 21.06.2014.

-Hernandez wystrzelił osiem kul w Białym Domu w 2011 roku, amerykański prokurator stwierdził, że „użycie broni automatycznej w Białym Domu, by wyrazić swoje poglądy polityczne było aktem terroryzmu”. Nie było potrzeby łączenia tej sprawy z grupami terrorystycznymi. Podobnie po tym, jak Paul Anthony Ciancia wszczął strzelaninę na lotnisku w Los Angeles w listopadzie 2013 roku zabijając funkcjonariusza TSA, zarzuty mu postawione oskarżyły go o „planowanie i spowodowanie śmierci i popełnienie aktu terroryzmu”⁹.

Terminologiczna różnorodność w definiowaniu terroryzmu nieustannie powoduje ogromne zamieszanie, czego dowodzi przykład zamachu bombowego w czasie maratonu bostońskiego. Cały świat uznał to działanie za terroryzm – poza Departamentem Skarbu, który po upływie półtora roku „nie stwierdził, że doszło do aktu terroryzmu w świetle ustawy o terroryzmie z 2002 roku”. Sędzia przewodniczący procesowi Jose Pimentela w styczniu 2014 roku oskarżonego o planowanie podłożenia bomb na Manhattanie odmówił prośbie prokuratora, by powołać eksperta, którego zadaniem miało być określenie, czy miał miejsce atak terrorystyczny¹⁰.

Rozważania nad definicją terroryzmu można prowadzić w nieskończoność, zakończę je więc przytaczając wypowiedź izraelskiego eksperta, prof. Boaza Ganory, który prowadząc wykład na temat walki z terroryzmem dla Dowództwa Sił Zbrojnych Izraela wypowiedział znamienne słowa „iż walka, by zdefiniować terroryzm jest czasami równie trudna, jak walka z samym terroryzmem”.

Terroryzm nie powstał sam z siebie. To człowiek stworzył to zjawisko w celu efektywnego uzyskania pożądanego rezultatu. Istniały zawsze inne, bardziej humanitarne możliwości osiągnięcia tego samego efektu. Można było spróbować prośb, błagań, lecz w praktyce rzadko, a właściwie nigdy nie przynosiło to oczekiwanych efektów. Dlatego właśnie pojedyncze jednostki lub też zorganizowane grupy zmierzały do: wywołania określonych zachowań przedstawicieli władzy lub ugrupowań społecznych, „reklamy”, uzyskania korzyści pieniężnej, takiej jak wypłata okupu lub zwolnienie więźniów, siania niepokoju i zamętu, wymuszenia posłuchu i lojalności.

Pierwszą, o jakiej dowiadujemy się z zapisów historycznych organizacją zasługującą na miano „terrorystycznej” są zeloci (*sikarii*), radykalne żydowskie ugrupowanie polityczno-religijne w rzymskiej Palestynie kierowane przez Euschiasza i jego synów, walczące w latach 66-73 z Rzymianami oraz Żydami, którzy kolaborowali z okupantem. Stronnic-

⁹ <http://www.danielpipes.org/15066/terrorism-definition>, z dn. 11.07.2016.

¹⁰ <http://www.boston.com/news/local-news/2014/09/11/us-treasury-has-not-determined-boston-marathon-bombings-were-act-of-terrorism>, z dn. 11.07.2016.

two uformowało się w północnej Galilei, a ich ulubioną bronią był krótki miecz *sica*. Atakowali zazwyczaj w biały dzień, na ludnych placach, niejako zarzynając swoją ofiarę na oczach widzów – co musiało robić wielkie wrażenie i świadczy, że już antyczny terroryzm kładł niemały nacisk na efekt propagandowy. Ponadto stosowali także terror masowy zatruwając studnie w tych wsiach i miasteczkach, gdzie ich gorliwość nie cieszyła się odpowiednim zrozumieniem. Byli zdania, że poddanie się niewoli oznacza zaparcie się Boga – jedyne go Pana. Wierzyli również, że przez walkę przyspieszą przyjście mesjasza¹¹. Zeloci posługiwali się w swoich działaniach terrorem w sposób systematyczny, dążąc w ten sposób do wyzwolenia swojego kraju.

Prawie dokładnie tysiąc lat później pojawiła się w Persji, około roku 1080, szyicka sekta nizarytów, którą utworzył Hassan Ben Sabbah nazywany Starcem z gór. Nizaryci znani także jako asasyni zaczęli na dużą skalę używać skrytobójstwa jako broni politycznej. Ich ofiarami padło wielu dostojników seldżuckiego imperium oraz lokalnych przywódców politycznych i religijnych, w tym sam „wszechpotężny” wezyr Nizam al-Mulk. W trzymanej w Alamucie księdze spisywano zabójstwa dokonane przez wysłanników Hasana Ben Sabbaha, ich ofiary oraz sprawców, zwanych przez samych nizarytów „oddanymi sprawie”, *fida'i*. Podczas trwających 33 lata rządów Hasana Ben Sabbaha, odnotowano tam prawie 50 takich politycznie motywowanych mordów. Sekta asasynów stosowała terroryzm połączony ze skrajnym okrucieństwem dokonując skrytobójczych morderstw na zlecenie. Członkowie tej sekty byli m.in. wynajmowani przez Turków seldżuckich do zabijania rycerzy krzyżowych w czasie krucjat. Sekta przetrwała do drugiej połowy XIII wieku.

Z dawnych przekazów wynika, jakoby *fida'i* zabijali swoje ofiary po uprzednim spożyciu haszyszu. Informacje te nie znalazły jednak dotychczas potwierdzenia w wiarygodnych źródłach historycznych. Opowieści te, podobnie jak te o ogrodzie w pobliżu Alamutu, w którym jakoby przyszli *fida'i* mieli zażywać narkotycznych i seksualnych rozkoszy będących namiastką raju czekającego ich po udanym zakończeniu misji, rozpowszechnione w świecie muzułmańskim i przywiezione potem do Europy, stanowiły jedynie część legendy otaczającej rządzoną przez Hasana Ben Sabbaha sektę, lecz nigdy nie miały miejsca. O sile legendy Starca z gór świadczy to, iż od nazwy jego sekty – asasyni – wywodzi się określenie zabójcy w wielu językach europejskich¹².

Mimo działalności nizarytów terroryzm w drugim tysiącleciu był zjawiskiem dość rzadkim, aż do drugiej połowy XIX wieku. W kręgach

¹¹ D. Duda, *Terroryzm islamski*, Wyd. Uniwersytet Jagielloński, Kraków 2002, s. 22.

¹² J. Wassermann, *Templariusze i asasyni. Dwa tajemne zakony – chrześcijańskich templariuszy i muzułmańskich asasynów*, Warszawa 2007, s. 67–68.

Zachodu pojęcie terroru zaczęło funkcjonować dopiero w czasie Wielkiej Rewolucji Francuskiej w latach 1789–1799. Wówczas powstało pojęcie Wielkiego Terroru, stanowiące synonim rządów Maksymiliana Robespierre'a. Jego celem i usprawiedliwieniem było stworzenie lepszego społeczeństwa, zaprowadzenie sprawiedliwości, wolności i braterstwa, za pomocą systematycznego i zorganizowanego terroru stosowanego przez Komitet Ocalenia Publicznego wobec wrogów. Ostatecznie Robespierre sam zginął na gilotynie podobnie jak ok. 40 tys. osób, które tam posłał wcześniej. Po jego śmierci terroryzm stał się słowem łączonym z nadmiarem władzy i jej nadużywaniem¹³.

W Europie „Świętego Przymierza” terroryzm był głównie motywowany ideologicznie, pomimo sygnalizowanych postulatów narodowyzwoleńczych (np. karbonariusze, Młode Włochy, Młoda Francja). Po upadku „Świętego Przymierza” i narodzinach kapitalizmu pojęcie terroryzmu możemy utożsamiać z przypadkami walki z istniejącym systemem. Były to głównie pojedyncze przypadki zamachów dokonywane przez organizacje komunistyczne, socjalistyczne i anarchistyczne (np. Narodna Wola w Rosji).

Z rąk terrorystów zginęło w tych czasach wielu reprezentantów władzy, jak np. car Aleksander II, prezydent Francji M. Carnot, premier Hiszpanii C. de Castillo, cesarzowa austriacka Elżbieta, król włoski Humbert, prezydent Stanów Zjednoczonych W. Mc Kinley. Okres ten trwał do wybuchu I wojny światowej, a wymownym momentem tej działalności było zabójstwo arcyksięcia Franciszka Ferdynanda przez zamachowca z serbskiej organizacji mafijno-terrorystycznej „Crna Ruka”.

Powstawały również nowe organizacje, które w swojej aktywności wykorzystywały metody terrorystyczne, jak Irlandzka Armia Republikańska. W latach 1937–1948 działało na terenie Palestyny syjonistyczne ugrupowanie terrorystyczne Irgun, które było prekursorem terroryzmu zbiorowego. W czasie, gdy na jego czele stanął Menachem Begin, Irgun dokonywał wiele krwawych akcji, w których ginęli przypadkowi ludzie. Do największych należał zamach bombowy dokonany 26.07.1946 roku na Hotel Króla Dawida, w wyniku którego zginęło 26 Brytyjczyków, 41 Arabów, 17 Żydów i 5 osób innych narodowości. M. Begin po tej akcji wyraził jedynie żal z powodu zabicia Żydów. Do zadziwiających paradoksów polityki należy fakt, że 32 lata później otrzymał on Pokojową Nagrodę Nobla¹⁴.

Po II wojnie światowej terroryzm zaczął rozwijać się ze zdwojoną siłą. Na taki stan rzeczy wpływ miały takie czynniki jak:

¹³ T. Aleksandrowicz, *Terroryzm międzynarodowy*, Warszawa 2008, s. 15–16.

¹⁴ <http://www.kwsm.uni.wroc.pl/publikacje/ZNS2.pdf>

- system dwubiegunowy i rozwój zimnej wojny,
- proces dekolonizacji i pogłębiające się różnice kulturowo-ekonomiczne na linii centrum – peryferie,
- rozwój ideologii.

Również wtedy mieliśmy do czynienia z licznymi przypadkami działalności terrorystycznej. Okres zimnej wojny to także wykorzystywanie terroryzmu do rozgrywek pomiędzy dwoma wrogimi blokami. To w tym okresie ma swój początek sponsorowanie terrorystów, ich szkolenie i wyposażanie w nowoczesne systemy broni tylko po to, by wyprzeć wrogie siły i rozszerzyć własne strefy wpływów. Upadek systemu bipolarnego spowodował chaos w stosunkach międzynarodowych. Z chaosu wyjął się jednak niespodziewany układ międzynarodowy.

Obok rywalizujących ze sobą państw pojawił się świat pozapaństwowy tworzony przez korporacje transnarodowe, organizacje międzynarodowe, międzynarodowe organizacje przestępcze i organizacje terrorystyczne. Świat pozapaństwowy usiłuje w różnym stopniu wywierać wpływ na świat państw. Organizacje międzynarodowe i korporacje niewątpliwie są nastawione na współpracę z państwami. Z kolei relacje pomiędzy terrorystami i organizacjami przestępczymi a państwami są nastawione na nieustanny konflikt. Co więcej dwaj ostatni aktorzy dążą również do konfrontacji z korporacjami i organizacjami międzynarodowymi. Światowi eksperci z dziedziny problematyki polityki międzynarodowej są zgodni, iż największe zagrożenie dla stabilności międzynarodowej w aktualnym układzie świata stanowi właśnie działalność organizacji terrorystycznych¹⁵.

Kolejnym elementem związanym z historyczną ewolucją terroryzmu na przestrzeni dziejów jest kwestia motywacji terrorystów. W przypadku państw ich motywy w momencie konfliktu były i są z reguły czytelne. Przyczynami konfliktów były m.in.: roszczenia terytorialne, rozszerzanie strefy wpływów, ochrona mniejszości, surowce czy też walka o honor. W przypadku aktorów pozapaństwowych, jakimi są na przykład organizacje terrorystyczne, sytuacja jest o wiele bardziej skomplikowana. Pojawia się pytanie o działalność organizacji narodowowyzwoleńczych i ich związki z terroryzmem. Podobnie jest z rebeliantami z Ameryki Południowej i zjawiskiem guerrilli. Nie ma więc zgody, kto terrorystą jest a kto nie.

To co dla jednych jest terroryzmem, dla innych jest walką narodowowyzwoleńczą, obroną religii lub tożsamości. Państwa w momencie zagrożenia własnych stref wpływów często przyklejają łatkę terroryzmu

¹⁵ <http://www.psz.pl/tekst-2968/Karol-Kumalski-Problemy-definicyjne-pojecia-terroryzm>, z dn. 21.07. 2016.

wszelkim zagrożeniom mogącym utrudnić stabilność państwa. Szczególnie stykamy się z taką sytuacją po 11 września, gdzie argument ten jest ewidentnie wykorzystywany w walce z ruchami narodowyzwolęnczymi. Główną przeszkodą w wypracowaniu jednolitej definicji terroryzmu na tej płaszczyźnie jest brak obiektywnej odpowiedzi na pytanie, kto to jest terrorystą¹⁶.

Mimo działalności anarchistów i innych ugrupowań, ilość aktów terrorystycznych w pierwszej połowie XX wieku była stosunkowo niewielka. Dopiero od połowy lat 60-tych liczba zamachów terrorystycznych zaczęła gwałtownie wzrastać. Działania terrorystów były kierowane już nie tylko przeciw przywódcom państw i liderom politycznym, ale również zaczęły godzić w inne grupy społeczne (np. przedstawiciele sfer finansowych i biznesu, sportowców), a także coraz częściej pojawiały się zamachy, w których ginęły zupełnie przypadkowe osoby. Terroryzm, a zwłaszcza terroryzm zbiorowy, stał się jedną z dominujących metod walki politycznej różnych ugrupowań, próbujących gwałtem i przemocą rozwiązywać problemy społeczno-polityczne, narodowościowe i religijne.

W drugiej połowie dwudziestego wieku wystąpiły również trzy inne procesy:

- Grupy terrorystyczne z różnych krajów zaczęły się łączyć, świadcząc sobie różne usługi – w ten sposób powstał terroryzm międzynarodowy. Raport CIA z 1976 roku stwierdzał istnienie 140 powiązanych ze sobą ugrupowań z 50 krajów.
- Rządy niektórych państw zaczęły popierać pewne grupy terrorystyczne udzielając im schronienia, organizując szkolenia lub zapatrując w broń i materiały wybuchowe.
- Niektóre państwa zaczęły same stosować pozaprawną przemoc za pomocą swoich agend rządowych – w ten sposób powstał terroryzm państwowy¹⁷.

W XX wieku powstało mnóstwo, często powiązanych ze sobą organizacji terrorystycznych. Do najbardziej znanych należą: OWP w Palestynie, Hezbollah w Libanie, ETA w Hiszpanii, IRA w Ulsterze, OAS we Francji, RAF w Niemczech, Czerwone Brygady we Włoszech, Tupamaros w Urugwaju, Sendero Luminoso w Peru, Front Wyzwolenia Erytrei, Kurdyjska Partia Robotnicza w Turcji, Modżachedini Ludowi w Iranie, Stowarzyszenie Braci Muzułmanów w Egipcie i Algierii, Przetrvanie Świata w USA, Najwyższa Prawda w Japonii¹⁸.

¹⁶ J. Bielecki, *Terroryzm się dzieli*, „Rzeczpospolita”, z dn. 29.11.2005.

¹⁷ <http://www.iraq.xmc.pl/name-News-article-sid-2.html>

¹⁸ J. Tomaszewicz, *Terroryzm...*, op.cit., s. 99–100.

Wszystko to w końcu doprowadziło do sytuacji, że świat przeniósł się w XXI wiek z poważnym problemem nasilającego się terroryzmu wszystkich rodzajów. Tradycyjny podział na terroryzm „czerwony” (skrajnie lewicowy) i „czarny” (nacjonalistyczny lub faszystowski) przestał wystarczać.

Istnieje obecnie wiele nurtów terroryzmu: narodowowyzwoleńczy, skrajnie lewicowy ekstremizm, separatystyczno-narodowościowy, anarchistyczno-lewacki, marksistowski, neofaszystowski, fundamentalizm islamski¹⁹. Stosują one wszystkie możliwe metody gwałtu i przemocy, od porwań pojedynczych osób począwszy, poprzez porwania samolotów czy statków, aż do zamachów na wybrane czy też zupełnie przypadkowe osoby lub grupy osób. Eksplozje bomb w obiektach użyteczności publicznej, samochody-pułapki, porwania (osób, samolotów) – to typowy sposób działania współczesnych terrorystów. Terroryci muzułmańscy, a zwłaszcza tzw. fundamentaliści islamscy, zastosowali jeszcze jeden, bardzo skuteczny sposób: **zamachy samobójcze**. To znamienne cecha współczesnego terroryzmu, którego patologiczne oblicze dodatkowo wzmacnia wymiar nieprawidłowości, jakim jest odebranie sobie życia przez terrorystę.

Próby definiowania samobójstwa podejmowane w literaturze pozwalają na określenie go jako gwałtownego pozbawienia siebie życia, najpoważniejszy akt samoagresji, w którym zachowanie człowieka jest ukierunkowane na samouśmiercenie. Samobójstwo jest rodzajem dobrowolnej śmierci człowieka²⁰.

Patologia tego zachowania w przypadku organizacji terrorystycznych jest spotęgowana zarówno w układzie indywidualnym, jak i społecznym. Terrorysta będąc członkiem organizacji terrorystycznej już przez ten fakt neguje pewien porządek normatywny i społeczny, a poprzez samobójstwo pozostaje w sprzeczności także z porządkiem biologicznym. Swoim działaniem zaprzecza pierwszemu prawu biologicznemu, jakim jest dążenie do zachowania własnego życia.

Terrorystyczny atak samobójczy rozwinął się na gruncie takich motywacji, że konwencjonalne metody jego zwalczania są bezskuteczne. „Osobie bowiem, która traktuje męczeństwo jako wartość pozytywną, a jednocześnie dewaluuje wartości ziemskiej egzystencji, śmierć nie jest straszna. W szczególnie trudnej sytuacji znajduje się każda władza, która nie może zagrozić terrorystyce niczym więcej niż śmiercią”²¹.

Niektórzy uważają, że **nowe technologie** nie tylko ułatwiają organizację samobójczych ataków terrorystycznych, ale wręcz stanowią ich

¹⁹ T. Białek, *Terroryzm manipulacja strachem*, Warszawa 2005, s. 52–53.

²⁰ B. Hołyst, *Kryminologia*, wyd. VI, Warszawa 1999, s. 598.

²¹ A. Czabański, *Samobójstwa altruistyczne*, Kraków 2009, s. 263–264.

przyczynę. Mia Bloom w książce pt. *Dying to Kill*²² analizuje sposób, w jaki terroryści rekrutują i szkolą, a następnie wysyłają w teren zamachowców-samobójców. Badaczka opracowała teorię znaną jako *competitive outbidding* (przelicytowywania konkurencji), wyjaśniającą nagłe pojawienie się i popularność samobójczych ataków terrorystycznych. Zdaniem M. Bloom organizacje terrorystyczne naśladują się wzajemnie i konkurują ze sobą. Starają się osiągnąć jak najlepszy rezultat, przyciągając jak największą uwagę społeczeństwa i zmobilizować jak największą liczbę zwolenników w obrębie własnej społeczności.

Z analiz samobójczych ataków terrorystycznych przeprowadzonych w ostatnich latach wynika, że aby ktokolwiek zdecydował się na dokonanie zamachu samobójczego, organizacja terrorystyczna musi przekonać go do:

1. **Nieracjonalnego uruchomienia mechanizmów obronnych.**

Jednostka ludzka jest w stanie pokonać barierę zabicia innego człowieka w większości przypadków jedynie, gdy czynu tego dokonuje w imię obrony siebie lub swoich bliskich. Sztuczne uruchomienie tych mechanizmów obronnych jest jednym z warunków wytrenowania zamachowca-samobójcy.

2. **Wyłączenia mechanizmu instynktu samozachowawczego.**

Jest to konieczne przede wszystkim ze względu na fakt statystycznego zdrowia psychicznego osób zaangażowanych w realizację zamachów samobójczych – wśród tej grupy współczynnik osób z zaburzeniami psychicznymi nie jest większy niż w pozostałej części reprezentowanej przez nie grupy społecznej.

Pamiętać trzeba ponadto, że do zamachów samobójczych przygotowuje się przede wszystkim ludzi w jakiś sposób już oderwanych od normalnych, zdrowych sposobów funkcjonowania społeczeństwa. Dlatego tak poszukiwanymi przez organizacje terrorystyczne wykonawcami zamachów są osierocone dzieci, ludzie pozbawieni perspektyw lub w inny sposób podlegający marginalizacji społecznej. Osoby te są w następstwie zwerbowania poddawane procesom psychomanipulacji i indoktrynacji:

- a) pierwszym etapem manipulacji, której poddawani są potencjalni zamachowcy jest etap dostarczania **moralnego uzasadnienia planowanych czynów**; przyszłych zamachowców „uświadamia” się, że czyn, który mają popełnić jest elementem walki w obronie wiary, walki z najeźdźcą uniemożliwiającym realizowanie zasad wiary i samostanowienie narodowe, elementem tworzenia nowego, jedynie prawdziwego porządku świata;

²² M. Bloom, *Dying to Kill: the Allure of Suicide Terror*, NY, 2005.

- b) kolejny element manipulacji to **manipulacja językiem**; nie tylko w przypadku młodych ludzi, ale dla nich szczególnie, sposób nazywania rzeczy stanowi o ich istocie; dlatego właśnie słyszą od swoich nauczycieli i przywódców, że są bojownikami, świętymi wojownikami i mudżahedinami – nigdy terrorystami czy zamachowcami; akt, którego dokonają, jest bohaterskim aktem męczeństwa, a nie zamachem czy zabójstwem; ludzie, którzy w wyniku ich działań zginą, to nie ofiary – to „uboczne skutki świętej wojny”; rozmywa się także i rozprasza w procesie manipulacji ludzkim umysłem odpowiedzialność za popełniane czyny; osoby ginące w atakach terrorystycznych nie są niewinnymi ludźmi, to wrogowie, którzy sami sobie przygotowali taki los; ponadto giną z rąk całej organizacji – pojedynczy zamachowiec samobójca nie jest osobiście odpowiedzialny, jest przecież narzędziem w rękach organizacji prowadzącej świętą, usprawiedliwioną wojnę;
- c) zamachowiec poddawany jest także **psychicznemu przygotowaniu w odniesieniu do postrzegania przyszłych ofiar swoich czynów**; przeciwnicy terrorystów nie są ludźmi, osobami, Amerykanami, czy Polakami – to „niewierni”, „psy”, byty zdehumanizowane i pozbawione ludzkich cech; wszystkie te działania, które mają ukształtować przyszłego zamachowca prowadzone są zazwyczaj w zamkniętych ośrodkach, na przykład w ośrodkach szkoleniowych; duchowi przywódcy i nauczyciele są jedynym źródłem informacji, jedynym kanałem postrzegania świata, dostarczycielami jedynie słusznego poglądu na rzeczywistość i działania organizacji; jedna prawda, jedna grupa, jedna tożsamość – te czynniki prowadzą do powstania zjawiska myślenia grupowego; poddani takiej „psychicznej obróbce” ludzie zaczynają powoli bardziej bać się odrzucenia przez grupę niż fizycznego unicestwienia w samobójczym zamachu;
- d) a jeśli wszystkie te środki zawiodą i nie doprowadzą do ukształtowania pożądanej postawy, pozostają jeszcze metody skrajne; **osoby, które uchylają się od wypełnienia obowiązku poddawane są szantażowi**, w którym ofiarami ich „niedziałania” stać się mogą oni sami – zabici przez organizację za niewypełnienie zadania – albo ich najbliżsi, rodziny; tortury, pokazowe egzekucje, płytka hipnoza i użycie narkotyków, to również sposoby używane w celu ostatecznego ukształtowania pożądanej osobowości – osobowości

zabójcy, który nie zawaha się w obliczu śmierci własnej ani cudzej²³.

Często zaznacza się, że **źródłem terroryzmu jest bieda i nierówności społeczne**, że kwoty wypłacane rodzinom zamachowców-samobójców są jedną z ważniejszych przyczyn łatwości rekrutacji wśród upośledzonych grup społecznych. W przypadku dzieci przygotowanie zamachowcy-samobójcy jest nie tylko łatwiejsze, ale i tańsze. Jak już wspomniano dziecięcy terroryści zazwyczaj rekrutują się spośród dzieci osieroconych, które do organizacji terrorystycznych przystępują właśnie po to, aby znaleźć rodzinę. Nie trzeba inwestycji w szkolenie, nie trzeba nakładów na zapłatę dla rodziny, nie trzeba nic, oprócz wprowadzenia dziecka do oddziału. Dzieci – ze swoją zdolnością przywiązania się do ludzi, których uznają za swoją rodzinę, zawierzenia im, a jednocześnie z nieświadomością znaczenia śmierci własnej i cudzej – będą wykonywać każde polecenie bez żadnych zachęt finansowych. Mali terroryści, którzy zostali zwerbowani przez organizacje terrorystyczne – przyłączając się z własnej woli lub będąc do tego zmuszeni – szybko odkrywają, że poza organizacją terrorystyczną nie ma już dla nich miejsca w „normalnym” społeczeństwie. Podejrzewani o utrzymywanie związków z terrorystami nawet, kiedy uda im się z organizacji odejść, zagrożeni potencjalną karą więzienia w przypadku wykrycia przez władze, naznaczeni piętnem udziału w działaniach ludzi, którzy w imię swojej „Sprawy” zabijają bez wahania, nie mają wielkich szans na odnalezienie się w świecie i w społeczeństwie²⁴.

Według Tomasza Aleksandrowicza²⁵ główne przyczyny współczesnego problemu zdefiniowania terroryzmu leżą przede wszystkim w:

- **dynamice i złożoności zjawiska**, głębokim osadzeniu w realiach politycznych, społecznych i ekonomicznych;
- **postępie technicznym** – zamiast używać środków walki można wykorzystać np. wirus komputerowy, który spowoduje nieodwracalne zniszczenia w systemach baz danych;
- **ocenie danego aktu terroru** – to co dla jednych jest aktem bezdusznego terroryzmu, dla innych jest czynem bohaterskim;
- **mass mediach** – darmowe źródło reklamy działalności terrorystycznej.

²³ Oprac. na podstawie: M. Zimny, *Terroryzm samobójczy*, Warszawa 2006.

²⁴ http://www.cbnt.collegium.edu.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=46:mali-terrorycy-ofiary-terroryzmu&catid=34:analizy-i-raporty, z dn. 28.07.2016.

²⁵ T. Aleksandrowicz, *Terroryzm-definicja zjawiska*, [w:] *Terroryzm, materiały z konferencji Centralnego Ośrodka Szkolenia ABW*, Emów 2003, s. 9–10.

Obecnie wyróżnikiem działania terrorystów jest ich irracjonalność. Zawsze uderzają tam, gdzie nie przewidują tego najmądrzejsze prognozy²⁶. Prowadząc rozważania nad współczesnym terroryzmem powszechnie stosowany jest przez naukowców termin „nowy terroryzm”. Został on wprowadzony jeszcze w 1986 roku przez badaczy z Institute for the Study of Conflict, którzy w jednym ze swoich opracowań wskazywali na sięgające po działania terrorystyczne ruchy religijne, stwierdzając przy tym, iż motywacja religijna nadaje nowy wymiar zagrożeniom terrorystycznym.

Sama koncepcja „nowego terroryzmu” została jednak wypracowana dopiero na przełomie stuleci, w znacznej mierze w rezultacie badań prowadzonych ramach RAND Corporation. Zakłada ona pojawienie się nowych nieznanych wcześniej lub występujących jedynie sporadycznie cech organizacji terrorystycznych, stwarzających znacznie większe zagrożenie dla społeczności międzynarodowej. Na plan pierwszy wysuwa się **sieciowy charakter organizacji**. Oznacza to nie tylko odejście od klasycznej struktury hierarchicznej, ale przede wszystkim brak jednoznacznej, stałej lokalizacji – bezterytorialność. Istotną konsekwencją takiego stanu rzeczy jest fakt, iż organizacje sieciowe nie muszą się opierać na państwach-sponsorach, stanowiąc byty autonomiczne i samodzielne. Są zatem mniej podatne np. na sankcje ekonomiczne. Sieciowy model organizacji został opisany jeszcze w latach 70 jako **SPIN** – *Segmentem, Polycentric, Ideologically Integrated Network* (podzielona, policentryczna, ideologicznie scalona sieć). Struktura takich sieci jest amorficzna, a sposób ich rozprzestrzeniania określa się mianem **swarming** (rojenie się, namnażanie)²⁷.

Za sprawą Al-Kaidy, terroryzm nabrał globalnego charakteru, który stanowi samodzielny podmiot stosunków międzynarodowych, zdolny do podejmowania działań destabilizujących stan bezpieczeństwa międzynarodowego. Al-Kaida wygenerowała takie możliwości operacyjne, iż zdolna była dokonywać zamachów terrorystycznych w państwach leżących na 4 kontynentach. Oznaczało to prawdziwy przełom w skali zagrożenia terroryzmem.

Sieciowość organizacji wiąże się ściśle z efektywnym wykorzystywaniem produktów najnowszej technologii, szczególnie w sferze komunikacji i przekazu informacji. Z tego punktu widzenia nowy terroryzm

²⁶ R. Lonca, Polska wobec obecnych zagrożeń terroryzmu globalnego, [w:] *Przestępczość zorganizowana. Świadek koronny, terroryzm w ujęciu praktycznym*, red. E. Pływaczewski, Kraków 2005, s. 408.

²⁷ T. Aleksandrowicz, Współczesny terroryzm międzynarodowy – nowe zagrożenia, nowe wyzwania, [w:] *Współczesne zagrożenia terrorystyczne oraz metody ich zwalczania*, red. J. Szafranski, J. Kosiński, Szczytno 2007, s. 10.

stał się produktem ery informatycznej. „Struktury sieciowe często porównywane są do procesów mózgowych. Mają naturę holograficzną, gdyż nie istnieje żaden neuron pełniący rolę naczelnego dyrektora. Można usunąć dowolny neuron, przeciąć dowolny przewód i niewiele się zmieni – informacje i procesy są rozproszone w skomplikowanej strukturze”²⁸.

Ze współczesnym terroryzmem związana jest również niestosowana dotychczas metoda działań militarnych – **konflikt asymetryczny**. Asymetryczność działań jest jedną z najbardziej charakterystycznych cech globalnego zagrożenia terroryzmem. Jej istotą jest działanie pośrednie, omijanie silnych stron przeciwnika i atakowanie jego słabych najbardziej wrażliwych miejsc poprzez zastosowanie środków i metod niekonwencjonalnych, osiąganie celów militarnych środkami pozamilitarnymi. Jedyną stosowaną w tym konflikcie regułą jest unikanie reguł²⁹. Współczesna wojna z terroryzmem nosi zupełnie inny charakter niż obowiązujące dotychczasowe definicje tego pojęcia. Do niedawna wyróżniano dwa stany: wojny i pokoju. Obecnie siły zbrojne zorientowane są coraz bardziej na trzeci, pośredni stan, nazywany często stanem kryzysowym³⁰.

Wśród współczesnych zagrożeń bezpieczeństwa międzynarodowego uwagi wymaga także pojęcie **cyberterroryzmu**. Polega on na włamywaniu się do systemów informatycznych, ich blokowaniu lub nawet niszczeniu. Działania te stosowane są, by wykraść lub zmieniać informacje, dezinformować przeciwnika i oddziaływać na jego psychikę. Szczególnie groźne jest wykradanie niejawnych informacji czy danych osobowych, które są wykorzystywane do planowania i realizacji ataków terrorystycznych. Jest to groźne zjawisko, ponieważ bardzo trudno wykryć sprawców takich przestępstw, którymi mogą być nawet nastoletni hakerzy³¹.

Systemy informatyczne nie były dotąd bezpośrednim celem organizacji terrorystycznych, lecz tylko stanowią środek pomocniczy w realizacji ich akcji. Pomagały dezorganizować służby specjalne danego kraju, zdobywać wiedzę o obiektach ataku i ich systemach zabezpieczeń. Służyły także do prowadzenia komunikacji między komórkami organizującymi zamach terrorystyczny. Ugrupowania terrorystyczne wykorzystują Internet również do propagandy, a ich możliwości przekazu i oddziaływania przez to medium są wręcz nieograniczone. Internetu nie sposób ocenzurować, co sprawia, że siła jego przekazu i zawarte w nim możliwości wpływu na postawy społeczne są dużo większe niż telewizji, gdzie wciąż istnieje autocenzura dziennikarska i odgórne regulacje prawne

²⁸ T. Aleksandrowicz, *Terroryzm międzynarodowy*, Warszawa 2008, s. 33–34.

²⁹ Ibidem, s. 22–23.

³⁰ T. Aleksandrowicz, *Współczesny terroryzm...*, op.cit., s. 14.

³¹ K. Jałoszyński, *Współczesny...*, op.cit., s. 42.

uniemożliwiające zaprezentowanie pełnej skali danego dramatycznego wydarzenia. To, co ze względu na drastyczność i brutalność nie zostało wyemitowane w telewizji, znajdzie się powszechnie dostępne w Internecie, po krótkich poszukiwaniach. Jedyne „wymogami” są dostęp do sieci i chęć obejrzenia tego typu materiałów.

Najlepszym i najczęściej w tym kontekście przytaczanym przykładem są filmy z nagranyymi scenami wykonywania przez islamistów egzekucji na więźniach, czy zakładnikach. W telewizjach na całym świecie emituje się takie nagrania bez kulminacyjnej finałowej sceny, podczas której np. zakładnikowi obcinano głowę lub podrzynano mu gardło. W Internecie można obejrzeć całe nagrania. Powstały już nawet specjalne strony i fora internetowe poświęcone tylko i wyłącznie publikacji tego typu drastycznych materiałów. W Internecie można również znaleźć inne produkcje filmowe terrorystów, np. nagrania z ataków i zamachów bombowych. Wiele z tych filmów to profesjonalne produkcje, z podkładem muzycznym i odczytywanymi przez lektora propagandowymi hasłami, przypominające w swej formie znane na Zachodzie teledyski.

Inną, popularną formą wykorzystywania przez islamistów Internetu jest szerzenie własnej propagandy politycznej i ideowo-religijnej. „Mistrzostwo” w tym zakresie osiągnęła zwłaszcza Al-Kaida i Państwo Islamskie, które wręcz założyły własne „profesjonalne” przedsiębiorstwo informacyjne, zajmujące się głównie publikowaniem w Internecie nagrań z odezwaniami i komunikatami liderów organizacji.

Także współczesne media, oddziałują na postawy odbiorców w kontekście terroryzmu. Najistotniejsze są tutaj dwa główne mechanizmy: manipulacja strachem i manipulacja informacją. Obecna skala zjawiska terroryzmu na świecie oraz jego medialność i „nośność” jako tematu informacyjnego sprawiają, że media interesują się nim nawet wtedy, gdy nie nastąpił żaden zamach. Dla przyciągnięcia uwagi mediów przez terrorystów – i tym samym osiągnięcia przez nich pożądanego efektów psychologicznych – wystarczą już dzisiaj jedynie np. różne oświadczenia organizacji terrorystycznych.

Terrorystyci, znający mechanizm wpływu mediów na postawy odbiorców, planują swoje akcje tak, by przykuć uwagę mediów i aby informacje o danym ataku znalazły się na najwyższym miejscu w hierarchii porządku dziennego informacji. Media w ten sposób nieświadomie (a niekiedy być może świadomie, jak w przypadku dwuznaczonej aktywności medialnej arabskich stacji satelitarnych „Al – Arabija” i „Al –

Dżazzira”) przyczyniają się do realizacji zasadniczego celu działania terrorystów, jakim jest zastraszenie danego społeczeństwa³².

Terroryzm biologiczny, chemiczny i nuklearny to w tej chwili trzy twarze terroryzmu, które wzbudzają największy strach. Użycie któregoś z nich niesie ze sobą fizyczne wyniszczenie ogromnych zasobów ludzkich. **Bioterroryzm**, to dziecko „zimnej wojny. Niektóre środki biologiczne ulegają samoreprodukcji, rozmnażają się bez interwencji człowieka, a także potrafią się mutować, stając się coraz groźniejszymi. Człowiek zarażony ospą, jeżeli nie zostanie odizolowany, będzie zarażał innych w otoczeniu. Najgroźniejsze są jednak patogeny, czyli różnorodne czynniki powodujące zaburzenia metabolizmu (na przykład: toksyny, wirusy, promieniowania jonizujące). Powodują różne schorzenia, a w końcu śmierć. Łatwo je przetransportować, ponieważ nie zajmują dużo miejsca i nie wyglądają podejrzanie. Bez problemu można je przetransportować przez granice, kontrole celne. Nie trzeba się także natrudzić, by taki środek dostać. Aby użyć takie środki wystarczy nawet niewielka wiedza biologiczna³³.

Wiele środków chemicznych jest bezwonnych, bezbarwnych i pozbawionych smaku, w wyniku czego, gdy jeszcze nie są szkodliwe, znajdując się na przykład w zamkniętych pojemnikach są bardzo trudne do wykrycia. Ogromnym niebezpieczeństwem, jakie niesie ze sobą użycie patogenów, jest brak skutecznych szczepionek, na przykład przeciw groźnemu wirusowi ebola, który wywołuje wysoką gorączkę, a następnie śmierć. Niebezpieczne jest także wykorzystywanie wirusów, które powodują zakażenia osób innych, ponieważ w takich przypadkach trudno jest opanować sytuację i może dojść do epidemii. Scenariusze filmowych thrillerów mogą stać się scenariuszami losu setek, a nawet tysięcy ludzi.

Z tych powodów środki biologiczne stają się coraz częściej bronią terrorystów. Jednym z ataków z wykorzystaniem tych środków było rozproszenie gazu sarin w tunelach tokijskiego metra 20 marca 1995 roku. W wyniku zamachu 12 osób zginęło, a około 3 tysięcy zostało rannych. Bioterroryzm stał się dużym wyzwaniem dla naukowców starających się wynaleźć szczepionki niezbędne dla ratunku życia, a także dla ludzi, którzy czuwają nad naszym bezpieczeństwem³⁴.

Broń chemiczna i materiały radioaktywne są również pozostałościami po epoce zimnej wojny. Te, które dostały się w ręce terrorystów różnych organizacji, stanowią poważne zagrożenie dla wielu państw świata, szczególnie zachodniego. Wspomniany już postęp technologicz-

³² Oprac. na podstawie: T. Otłowski, *Media – broń w rękach terrorystów?*, Warszawa 2009.

³³ Ibidem, s. 67–68.

³⁴ D. Duda, *Terroryzm...*, op.cit., s. 88–89.

ny oraz dostęp do szerokiego asortymentu środków technologicznych umożliwia uzyskanie silnych trucizn nawet w małym laboratorium. Obecnie praktycznie każdy specjalista związany z przemysłem chemicznym dla rolnictwa może wyprodukować gaz bojowy, np. sarin³⁵.

Jak widać z powyższego, współcześnie terroryzm posługuje się różnorodnymi środkami niosącymi śmierć. Niosą ją nie tylko bomby pozostawione w budynkach, lecz także cywilne środki transportu i komunikacji. Do akcji terrorystycznych wprowadzane są samoloty, statki, pociągi, autokary, których użycia, jako śmiertelnej broni nie był w stanie przewidzieć żaden naukowiec, czy analityk wojskowy.

Takie działania terrorystów czynią zamachy jeszcze bardziej krwawymi oraz powodują coraz więcej ofiar wśród ludzi. Ostatnie ataki z 2016 roku w Europie tylko potwierdzają, że terroryści nie cofną się przed użyciem każdych dostępnych, nawet najstraszliwszych metod walki, bez względu na cenę jaką poniosą.

³⁵ P. Piątkowski, *Terroryzm – nowe wyzwanie dla bezpieczeństwa*, Warszawa 2006, s. 22–23.

Krzysztof Izak

ABW w Warszawie

DOKUMENTY W PAŃSTWIE ISLAMSKIM

Odrodzenie się kalifatu jako państwa islamskiego ogłoszone w końcu czerwca 2014 roku było zaskoczeniem dla całego świata muzułmańskiego, mimo że realizację takiego celu zapowiadało wielu salafickich ideologów. Był to fenomen powołany do życia przez młode pokolenie dżihadystów na skutek upadku lub słabości dotychczasowych państw:

Fot. 1. Flaga Państwa Islamskiego

Iraku i Syrii. Kwestią sporną była sprawa uznania nowej struktury za państwo. Czołowi uczeni muzułmańscy na czele z Wielkim Szejkim kairskiego Al-Azhar Ahmedem el-Tajebem odrzucili uznanie samozwańczego kalifatu. W świecie zachodnim natomiast wielu badaczy, polityków i dziennikarzy nagminnie używało (i nadal stosuje) angielskich akronimów ISIL (*Islamic State of Iraq and Levant*), ISIS (*Islamic State of Iraq and Sham*) lub arabskiego określenia Daisz (*Ad-Dawla al-Irak wa asz-Szam*), powstrzymując się w ten sposób od stosowania nazwy „państwo islamskie” lub „kalifat”. Inni natomiast ujrzeni w tej strukturze protopaństwo, na co złożyło się szereg czynników i atrybutów¹. Jednym z nich są dokumenty.

W dniu 29 czerwca 2014 roku na zajętych terytoriach organizacja Islamskie Państwo Iraku i Lewantu (*Ad-Dawla al-Islamijja fi al-Irak wa asz-Szam, Islamic State of Iraq and Levant/Szam – ISIL/ISIS*) proklamowało utworzenie samozwańczego kalifatu. Od tej pory przestała obowiązywać nazwa ISIL lub ISIS, w których miejsce wprowadzono nazwę Ad-Dawla al-Islamijja (*Islamic State – IS, Państwo Islamskie*) bez geograficznych odniesień. W ten sposób pojawiły się dwie struktury noszące

¹ Zainteresowanym państwem islamskim jako nowym kalifatem polecam książkę A. Wejksznera, *Państwo Islamskie. Narodziny nowego kalifatu?*, Difin, Warszawa 2016.

nazwę „Państwo Islamskie”. Jedną była organizacja, a drugą państwo. Deklaracja powołania kalifatu stanowiła realizację idei propagowanej pierwotnie przez Abu Musaba az-Zarkawiego (Ahmed Fazil al-Khalajla), bezpośredniego prekursora Państwa Islamskiego, która wieńczyła ponad piętnastoletnią walkę Al-Kaidy z Zachodem. Na podległych terytoriach wprowadzono własny system administracyjny i państwowy oparty na regułach szariatu. Jednocześnie w kontekście prawnomiędzynarodowym IS zadeklarowało zniesienie granic między dawnymi państwami islamskimi – Syrią i Irakiem, które powinny połączyć się w jeden spójny kalifat państwa islamskiego. Idea ta została wsparta przez propagandową kampanię likwidacji kolonialnych granic dzielących państwa muzułmańskie, których symbolem stało się porozumienie Sykes-Picot z 1916 roku². Abu Bakr al-Bagdadi (Ibrahim Awwad Ibrahim Ali al-Badri as-Samarrai) realizując politykę spójną z dawnymi ideami Az-Zarkawiego, zwalczania herezji i walki z nieortodoksją, na podbitych terytoriach wprowadził masową eksterminację ludności szyickiej, świeckich Kurdów, jazydów³,

² W okresie pierwszej wojny światowej Wielka Brytania zgadzała się z postulatem utworzenia arabskiego państwa, niezależnego od imperium otomańskiego (Turcja znajdowała się po stronie Niemiec i Austro-Węgier), lecz w zamian żądała od Szarifa Husajna, przywódcy Mekki, uznania interesów francuskich w Libanie i swoich własnych w Iraku. Brytyjczycy niezależnie od rozmowy z Husajnem prowadzili pertraktacje z Francuzami, zakończone tzw. układem Sykes-Picot (od nazwisk negocjatorów: Brytyjczyka Marka Sykesa i Francuza Georgesa Picota, którzy podpisali dokument). Przewidywał on utworzenie państwa arabskiego, ale nie precyzował jego granic. Dokładnie określał natomiast, jakie terytoria do tego państwa nie wejdą. Wielka Brytania zatrzymywała dla siebie środkowy i południowy Irak z Bagdadem i Basrą oraz północną Palestynę z Hajfą, południowa część Palestyny (sandżak Jerozolimy) miała być umiędzynarodowiona. Francja uzyskała zaś na wyłączność Cylicję, część tureckiej Anatolii, część Kurdystanu, Liban z Bejrutem i sandżak Aleksandretty (ob. Hatay w Turcji). „Państwo arabskie”, które powstałoby na resztkach obszarów nie rozdysponowanych między Wielką Brytanią i Francją, miało zostać podzielone na francuską i brytyjską strefę wpływów. Szarif Husajn, który w 1916 r. ogłosił się królem wszystkich Arabów, został uznany przez Wielką Brytanią i Francję jedynie za władcę Hidżazu, czyli zachodniej części obecnej Arabii Saudyjskiej z Mekką i Medyną. Po wojnie jego synowie: Fajsal i Abdullah zostali królami Iraku i Transjordanii.

³ Jazydzi – wyznawcy synkretycznej religii łączącej wierzenia starokurdyjskie, perskie, wczesnochrześcijańskie i muzułmańskie. W ich wierze Bóg powierzył zadanie kierowania światem i opieki nad nim Aniołowi Pawiowi (Melek at-Taus), utożsamianym z aniołem Gabrielem (Dżibrilem). Anioł ten był kiedyś diabełem, ale szczerze żałował za swoje grzechy i łzami ugasił ogień piekielny. Piekło przestało istnieć, podobnie jak Szatan. Stąd używanie imienia Szatana jest zakazane. Sprawia to, iż eschatologia (część doktryny religijnej traktująca o rzeczach ostatecznych: końcu świata, sądzie ostatecznym, pośmiertnych losach człowieka) w wierzeniach jazydów ma niewielkie znaczenie, natomiast wielką rolę odgrywają planety, w tym także ziemia. Szczególnie miejsce w wierzeniach jazydów zajmuje Chrystus, czasami identyfikowany z postacią Jazyda (Yazida).

oraz niszczenie wszystkich miejsc kultu, które określane były jako here-tyckie, czyli niezgodne z własną interpretacją sannickiego, czystego is-lamu. W dniu 5 lipca 2014 roku Abu Bakr al-Bagdadi z *minbaru* (kazal-nicy) Wielkiego Meczetu An-Nuri w Mosulu wygłosił ramadanowe⁴ ka-zanie jako pierwszy od pokoleń muzułmański kalif. Przekonywał, że wskrzeszenie instytucji kalifatu, od dawna nieistniejącego (kalifat został zniesiony w 1924 roku przez Atatürka), jest świętym obowiązkiem całej muzułmańskiej wspólnoty. Tracąc go, muzułmanie srodze zgrzeszyli, dlatego powinni nieustannie próbować go odtworzyć. IS niezachwianie wierzyło, że odgrywa jedną z głównych ról w boskim scenariuszu, co różni go od innych muzułmańskich organizacji ekstremistycznych. Zgodnie z tym scenariuszem armie „Rzymu” spotkają się z armiami is-lamu w północnej Syrii. To dlatego po zajęciu miasta Dabik, niedaleko Aleppo i zdobyciu równin wokół niego, ekstremiści świętowali zwycię-stwo, bowiem tu zgodnie z przepowiednią proroka Muhammada nastąpi muzułmański Armagedon. Nazwę tego miasta nosi również tytuł interne-towego magazynu kalifatu („Dabiq”).

Terytorium kalifatu po-podzielone zostało na 17 *wilajetów* (provincji): po 8 w Syrii i Iraku i jeden na granicy obu państw. Po-wstały też zagraniczne pro-wincje, których przywódcy działających tam ekstre-mistycznych organizacji is-lamskich złożyli przysięgę wierności (*baja*) kalifowi, m.in. wilajet Synaju (Egipt), Barki i Trypolisu (Libia), Chorasanu (Afganistan) czy Kaukazu. Władzę w każdej jednostce administracyjnej sprawował *wali* (gubernator), którego wspierał dowódca wojskowy oraz szef lokalnej rady szariat, który ponadto

Fot. 2. Abu Bakr al-Bagdadi

Źródło:

<http://www.newsmax.com/TheWire/abu-bakr-al-baghdadi-dead-syrian-human-rights-observatory/2017/07/11/id/801011/>
[dostęp: 18.09.2017]

⁴ W miesiącu *ramadan* (dziewiąty miesiąc według kalendarza muzułmańskiego) obo-wiązuje post (*saum*) wyznawców islamu. W tym okresie od wschodu do zachodu słoń-ca muzułmanie mają zakaz spożywania posiłków, picia płynów, palenia papierosów, odbywania stosunków seksualnych. Ramadan kończy drugie co do ważności święto w islamie – Id al-Fitr.

przewodniczył regionalnej radzie bezpieczeństwa. Stolicą samozwańczego kalifatu została Ar-Rakka na terytorium Syrii, choć Mosul był siedzibą Abu Bakra i najważniejszych instytucji. W miastach funkcjonowały m.in. instytucje odpowiedzialne za zaopatrzenie, usługi publiczne oraz policja obyczajowo-religijna – *hisba*. Za terytorium Syrii odpowiadał Abu Ali al-Anbari (właściwie Abdulrahman Mustafa al-Kaduli alias Abu Ala al-Afri), a Iraku – Abu Muslim at-Turkmani (właściwie Fadel Ahmed Abd Allah al-Hijali) – zastępcy kalifa.

Od momentu powstania kalifatu kształtowała się struktura państwowej administracji i służb. Początkowo składało się na nią siedem *diwanów* (komitetów lub ministerstw): wojny, spraw wojskowych, wywiadu, finansów, sprawiedliwości, administracji publicznej i propagandy. Wzrost potrzeb i rozwój administracji doprowadził w końcu do ukształtowania się 15 ministerstw: spraw wojskowych i obrony, bezpieczeństwa, bezpieczeństwa publicznego i obyczajowości, finansów, sprawiedliwości, fatw i propagandy, zdrowia, edukacji, usług publicznych, zarządzania cennymi zasobami, rolnictwa, spraw społecznych, spraw plemiennych, działalności misyjnej i spraw religijnych, dystrybucji *zakatu*⁵ i *sadaki*⁶. Podobne instytucje funkcjonowały w poszczególnych *wilajetach*. Struktura ta wciąż się jednak zmieniała i nigdy nie było pewności, kto stoi na czele poszczególnych *diwanów*. Na skutek działań wojennych sytuacja kadrowa była bardzo dynamiczna. Należy stwierdzić, że w latach 2015–2017 zginęli wszyscy najwyżsi dostojnicy kalifatu na czele z Abu Bakrem al-Bagdadim (służby amerykańskie twierdzą, że wciąż żyje i ukrywa się na pograniczu iracko-syryjskim) oraz jego zastępcy i najważniejsi dowódcy wojskowi.

Państwo islamskie skrupulatnie prowadziło swoją biurokrację. Wszystkie decyzje zezwolenia, rejestry, wnioski, świadectwa, nakazy, zakazy, postanowienia administracyjne, religijne i wojskowe w tym rozkazy, aresztowania, kary finansowe i cielesne, łącznie z wyrokami śmierci były sporządzane na specjalnych formularzach. Wiele z nich wpadło w ręce zachodnich służb podczas zdobywania kolejnych ośrodków miejskich kalifatu na czele z Mosulu w lipcu 2017 roku, po siedmiu miesiącach walk. Jednak najprawdopodobniej nigdy nie uda się zgromadzić

⁵ *Zakat* – obowiązkowa jałmużna, jeden z pięciu filarów (*arkan*) islamu. Według prawa muzułmańskiego jest to podatek pobierany od każdego dorosłego muzułmanina, najczęściej w wysokości 2,5% jego majątku. Zakat uważany za oczyszczenie własnego majątku, początkowo był przeznaczony na utrzymanie sierot i biednych, później przekształcił się w podatek na cele administracji państwowej. Wielkość podatku, czas i forma jego poboru są ściśle określone przepisami prawa muzułmańskiego i zależą od posiadanej własności oraz dochodów.

⁶ *Sadaka* dobrowolna jałmużna płacona przez każdego muzułmanina, którego na nią stać. Uprawnione do jej przyjmowania są osoby, które same jej nie mogą płacić.

wszystkich ich wzorów. Są ich setki, o ile nie tysiące. Wiele *wilajetów* posługiwało się własnymi wzorami różnych dokumentów, nie mówiąc już o urzędowych (administracyjnych). Dokumenty te podzieliłem na osobiste, administracyjne oraz wojskowe i bezpieczeństwa wewnętrznego.

Dokumenty osobiste

Dokumenty osobiste, w tym paszporty, dowody tożsamości i legitymacje stanowią najbardziej skromny wybór dokumentów państwa islamskiego. Jedynym ujednoliconym dokumentem w kalifacie były paszporty. Na czarnej okładce u góry dokumentu widnieje angielski nagłówek „Islamskie Państwo Kalifatu”, a napis w języku arabskim pod słowem „Passeport” to pierwsza część wyznania wiary, czyli *szahady*: *La ilaha illa Allah*

(*Nie ma Boga prócz Allaha*), natomiast tekst w białym owalu symbolizującym pieczęć proroka oznacza w języku arabskim: *Allah Muhammad Rasul* i jest przedstawieniem wyrazów drugiej części *szahady*: *Muhammad rasul Allah* (*Muhammad jest wysłannikiem Boga*). W paszporcie umieszczone jest ostrzeżenie: *Jeśli posiadacz paszportu zostanie skrzywdzony, wystawimy w jego imieniu armię*. W dokumenty te zaopatrzone podobno kilkanaście tysięcy mieszkańców Syrii żyjących w miastach w pobliżu zniesionej przez IS granicy z Irakiem.

Państwo islamskie wyprodukowało również blankiety dowodów osobistych na sztywnych kartonikach, ale nie weszły one do „powszechnego” użytku, gdyż każda z prowincji posługiwała się własnymi wzorami papierowych zaświadczeń tożsamości, kart identyfikacyjnych, czy różnych legitymacji służbowych. Dowody osobiste wydawało również Ministerstwo Spraw Wojskowych (Diwan al-Dżund). Oprócz napisu „Państwo Islamskie”, zawierały one przydomek właściciela (*kunia*), a nie właściwe nazwisko, numer ankiety, rok urodzenia, miejsce zatrudnienia i uwagę następującej treści: *ta karta to tylko ID, a nie dżadżaza lub przy-*

Fot. 3. Paszporty Państwa Islamskiego

Źródło: <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2722637/Anything-declare-ISIS-launches-passport-holders-international-terrorist.html>
[dostęp: 18.09.2017]

pisanie, czyli nie dawała posiadaczowi żadnych praw i przywilejów, jak na przykład korzystania z zapomóg, na które środki gromadzono w ramach *zakatu i sadaki* (rodziny otrzymywały na przykład ekwiwalent 10 USD na dziecko, a na początku zimy biedne rodziny dostawały po 250 USD). Nie określała też miejsca jego zatrudnienia, co stwierdzały inne dokumenty, przede wszystkim legitymacje. Dowody osobiste wydawane przez poszczególne *wilajety* różniły się szczegółami. Na przykład blankiety drukowane w prowincji Ar-Rakka w Syrii zawierały datę ważności, miejsce pracy i grupę krwi posiadacza. Co ciekawe większość dowodów tożsamości nie posiadała miejsca na umieszczenie fotografii. Wydawano także zaświadczenia dotyczące otrzymania dowodu tożsamości, na przykład:

„Bi ismi Llahi ar-Rahmanu ar-Rahim (W imię Boga Miłosiernego, Litościwego).

Państwo Islamskie.

Diwan al-Hisba (Ministerstwo Policji Religijnej). Oddział w prowincji Halab.

Data: 7 muharrama (7 dzień pierwszego miesiąca wg kalendarza muzułmańskiego) 1437 roku hidżry (2016 r.). Dzień: jaum al-arbaa (dzień czwarty – środa), godzina: 5⁷.

Dotyczy dowodu tożsamości.

Osoba wydająca dowód tożsamości: urzędnik rachunkowy Abu Ali al-Ansari. Nazwisko właściciela dowodu tożsamości: Abd al-Rahman Jusuf al-Khattab, mieszkaniec Tadef. Oczekujemy, że uda się do hisby, aby otrzymać dowód tożsamości w ciągu 24 godzin.

Do patroli terenowych: Abu Muhammad al-Masri.

Podpis urzędnika.

Uwaga: ten dokument nie może być uznany za identyfikator”.

Instytucje centralne i szczebla regionalnego wydawały swoim pracownikom przepustki i legitymacje. Ta przedstawiona na poniższej fotografii nr 4 zawiera następującą treść:

„Diwan al-Kada wa al-Mazalim (Ministestwo Sprawiedliwości i Małżeństw).

Sąd Wilajetu al-Kheir.

Do wszystkich punktów kontrolnych w prowincji al-Kheir: informujemy, że brat Abu Dajana al-Tunisi pracuje w sądzie Al-Majadin.

Państwo Islamskie, Diwan al-Kada wa al-Mazalim.

Sędzia Wilajetu al-Kheir.

Obowiązuje do rabi as-sani 1438 roku hidżry (czwartego miesiąca roku według kalendarza muzułmańskiego)”.

⁷ Pierwszym dniem tygodnia muzułmańskiego jest niedziela – *jaum al-ahad* (dzień pierwszy).

Fot. 4. Legitymacja pracownika sądu

Źródło: <http://www.aymennjawad.org/2016/09/archive-of-islamic-state-administrative-documents-2> [dostęp: 18.09.2017].

Legitymacje funkcjonariuszy resortów siłowych i wywiadu oraz służby bezpieczeństwa zawierały także informacje na temat grupy krwi właścicieli tych dokumentów.

Dokumenty administracyjne

Nieprzebraną gamę rodzajów i wzorów stanowią dokumenty administracyjne. Większość z nich sporządzona została w postaci wydrukowanych formularzy. Mocy urzędowej nabierały po wypełnieniu pismem ręcznym, ostemplowaniu i podpisaniu przez urzędników lub przełożonych. Niemal każdy z nich otwiera w prawym górnym rogu napis Państwo Islamskie lub Kalifat albo też Kalifat Państwa Islamskiego, a poniżej inwokacja: *Bi ismi Llahi ar-Rahmanu ar-Rahim* (*W imię Boga Miłosiernego, Litościwego*). Daty podawane są zgodnie z kalendarzem muzułmańskim, czyli w latach hidżry (rok 2017 przekłada się więc na lata 1437 i 1438 według tego kalendarza). Niektóre formularze, m.in. listów gończych, zawierają cytaty z Koranu lub zbiorów *hadisów*, czyli wypowiedzi proroka Muhammada. Urzędnicy kalifatu byli bardzo skrupulatni. Sporządzano świadectwa urodzenia. Jedno z nich zawiera tekst, którego tłumaczenie brzmi następująco:

„Dowód urodzenia, rejon Dżazirat ar-Ramadi.

Diwan al-Kada wa al-Mazalim (Ministerstwo Sprawiedliwości i Małżeństw). Islamski sąd w Dżazirat ar-Ramadi.

Nr 23.

Data: 4 rabi al-awal 1437 roku hidżry (4 dzień trzeciego miesiąca wg kalendarza muzułmańskiego).

Dowód urodzenia.

Ja, Abu Bara, sędzia sądu islamskiego w Dżazirat ar-Ramadi, zgodnie z wnioskiem przedstawionym przez dwóch małżonków Abd al-Kadira Khalafa Ghajdana i Mariam Ibrahimę Muslihę, po jasnym ustaleniu natury i solidności ich małżeństwa z tytułu umowy małżeńskiej/dowodu małżeństwa wydanego w Ar-Ramadi, potwierdzam zgodnie z prawdą narodziny jednego dziecka z prawego łoża. Nie został wydany dla nich akt urodzenia, jednak po przedstawieniu dowodów poświadczających fakty orzekłem, ich prawdomówność i rejestrację dziecka zgodnie z poniższym szczegółowym opisem. Dowód ten został wydany na dzień 4 rabi al-awal 1437 roku hidżry, odpowiadający 15 grudnia 2016 r.

Ramadi.

Państwo Islamskie. Sądownictwo trybunału Wilayat al-Anbar, Dżazirat ar-Ramadi. Amir.
Sędzia”.

Wydawano również akty zgonu i zawiadomienia o śmierci bojowników. W takich przypadkach trudno było mówić o przekazywaniu zwłok rodzinie. W 2017 roku (15 radżaba 1438 roku hidżry) Ministerstwo Skarbu (Diwan Bajt al-Mal) w specjalnym rozporządzeniu poinformowało o wprowadzeniu do obiegu miedzianych monet i obowiązku dokonywania nimi wszelkich transakcji handlowych, oczywiście za zgodą Boga Wszchemogącego. Powiadomiono jednocześnie, że wartość złotych dinarów i srebrnych dirhamów została zredukowana do wartości metalu, z którego zostały wybite. Było to zarządzenie na wyrost, ponieważ mimo zapowiedzi i opublikowania wzorów monet kruszcowych różnych nominałów nigdy nie weszły one na rynek, natomiast w powszechnym użytku były papierowe dinary, które Ministerstwo Skarbu w tym samym rozporządzeniu nakazywało darzyć szacunkiem i chronić walutę przed fałszerzami. Nakazywano również oszczędzanie i baczenie na oszustów.

Te i inne rozporządzenia dotyczące mieszkańców kalifatu w formie ogłoszeń umieszczano na słupach lub ścianach budynków, lub też rozpowszechniano w postaci ulotek. Inną formą ogłaszania treści rozporządzeń było ich odczytywanie w meczetach po zakończeniu modlitwy, na których obecność była obowiązkowa w przypadku osób znajdujących się na ulicach i sprzedawców. Ci ostatni na czas modlitwy musieli zamykać swoje stragany i sklepy. Nie stosowanie się do tego obowiązku było karane. Czuwała nad tym policja religijna (*hisba*), która w okresie kalifatu Abbasydów (750–1258 r.) pilnowała porządku i moralności w miastach Iraku. Teraz została przywrócona. Jej funkcjonariusze (*muchtasib*), pieszo patrolujący ulice, trzymali „na służbie” drewniane kije, którymi wymuszali porządek. Po ulicach Mosulu i Ar-Rakki jeździły również patrole zmotoryzowane. Policja religijna pilnowała także porządku na bazarach, kontrolując miary i wagi oferowanych do sprzedaży towarów, zapobiega-

jąc kradzieżom i oszustwom, za które groziło obcięcie ręki lub nogi. Stosowano również inne kary mutilacyjne (okaleczające) rodem ze średniowiecza, jak na przykład obcięcie nosa lub uszu. Pilnowano, czy kobiety mają szczelnie zasłonięte głowy a towarzyszący im mężczyźni są z nimi spokrewnieni.

W oświacie wszystkie programy edukacyjne wspierały ideologię salaficką. Powszechnie otwierano szkoły koraniczne i ośrodki szkolenia kaznodziejów. Świadectwa szkolne i „akademiczne miały potwierdzać posiadanie odpowiednich umiejętności, predyspozycji lub kompetencje do sprawowania określonych funkcji czy wykonywania zawodu, często niezgodnie z prawdą (skąd to znamy?). Oprócz nich wystawiano zaświadczenia informujące, że jego posiadacz jest uczniem określonej szkoły lub ukończył ją z podanymi wynikami, na przykład:

„W imię Boga Miłosiernego,
Litościwego.

Państwo Islamskie.

Kalifat w kwestii metodologii
proroctwa.

Diwan at-Taleim (Ministerstwo Edukacji).
Admin.

Szkoła dla dzieci Az-Zarka.

Nr 11.

Data: 11 stycznia 2015 r./20 rabi al-awal
1436 roku hidżry.

Do: Idarat Sanawija al-Dżaran lil-Banin
(Wydziału Wychowania i Niepełnoletnich)

Chwała Bogu, modlitwy i pokój dla Wysłannika Bożego.

Co następuje:

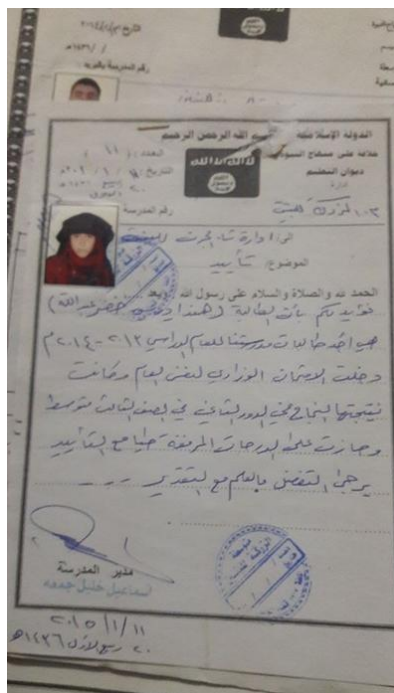
Uprzejmie informujemy, że Hind Idris Khidr Abdullah była jedną z uczennic naszej szkoły w roku szkolnym 2013/2014 i odbyła w tym samym okresie ministerialne egzaminy, osiągając pozytywny wynik na dwudziestym trzecim miejscu szkoły średniej. Otrzymała załączone stopnie.

Uprzejmie prosimy o ocenę informacji.

Dyrektor szkoły: Ismail Khalil Dżuma.

Mutawassata al-Zarka lil-Banin.

Data: 11 stycznia 2015 r. / 20 rabi al-awal 1436 roku hidżry”.

Fot. 5. Świadectwo
szkolne

Źródło:

<http://www.aymennjawad.org/2016/09/archive-of-islamic-state-administrative-documents-2>

[dostęp: 21.09.2017]

W ramach nowych regulacji dotyczących szkolnictwa odrzucono lekcje rysunku, muzyki, niektórych aspektów biologii. Wprowadzono natomiast obowiązek nauczania historii islamu i religii. Na uniwersytecie w Mosulu zakazano wykładów z dziedziny praw człowieka, nauk politycznych, filozofii, sztuk pięknych, literatury zachodniej, archeologii, turystyki itp. Jest to zgodne z wielowiekową tradycją podsycania przez muzułmańskich liderów religijnych lęku i wstrętu do naukowego poznania i jakichkolwiek innowacji. Wyznawcy islamu powinni bowiem unikać nauki mogącej zagrozić ich wierze. Wiele dyscyplin humanistycznych opiera się bowiem na materializmie i wzbudza wątpliwości w sferze religijnej. Ta wiedza natomiast jest ceniona, która umacnia wiarę i muzułmański porządek. Wyłom w tej zasadzie stanowiło otwarcie dwóch bezpłatnych wyższych uczelni medycznych w Ar-Rakce i Mosulu, w których nauka miała trwać trzy lata. Studentom zapewniano podręczniki, wyżywienie i zakwaterowanie.

Akty zawarcia związku małżeńskiego to umowy małżeńskie z adnotacją o wysokości posagu (*mahr*) wnoszonego przez pana młodego, co często stanowiło zwyczajną fikcję. Zauważa się, że posagi były nadzwyczaj skromne, w porównaniu z krajami arabskimi. Często była to obrączka, pierścionek lub niewielka kwota pieniężna. Potwierdzone były one podpisami lub odciskami palców małżonków i świadków. A trzeba zauważyć, że w przypadku rozwodu, zresztą nieskomplikowanego (mężczyzna w obecności żony trzy razy wypowiada formułę *inti talik* – jesteś rozwiedziona), dar ślubny pozostaje zabezpieczeniem materialnym kobiety. Nad przestrzeganiem reguł dotyczących zawierania związków małżeńskich stało Ministerstwo Sprawiedliwości i Małżeństw (Diwan al-Kada wa al-Mazalim). Interesującą grupą dokumentów są wnioski o przyznanie pomocy finansowej młodym parom i uwagi dotyczące cielesnych relacji z kobietami, które nie zostały oczyszczone z okresu menstruacyjnego.

„Państwo Islamskie.

Ministerstwo Sprawiedliwości i Małżeństw.

Nr 56/3.

Data: 18 muharram 1436 roku hidżry, odpowiadający 11 listopada 2014 r.

W imię Boga Miłosiernego, Litościwego.

Chwalcie Boga, a modlitwy i pokój nieście naszemu Prorokowi Muhammadowi, głosicielowi prawdy i zaufania, jego całej rodzinie, jego towarzyszom, naśladowcom i tym, którzy idą za nimi z dobroczynnością aż do Dnia Sądu, a nie wrogością, z wyjątkiem nieprzyjaciół. Wówczas my znajdziemy schronienie przy Bogu, aby trzymać się z daleka od niewłaściwie postępujących.

Co następuje:

Wśród braci idących z misją pojawił się jeden, który mówił: Bóg jest Tym, którego należy poszukiwać, jest poważnym zjawiskiem, za którym opowiada się cała prawda, która jest bożym błogosławieństwem i pokojem. Jak mówił w zbiorze hadisów *sahih* («zdrowych» – w pełni wiarygodnych, pozbawionych jakichkolwiek wątpliwości) do muzułmanina: »Postanowiłem przekląć go z jego przekleństwem i wejść z nim do jego grobu. Taka jest powaga tej sprawy, która odpowiada wielkości problemu z dziewczynką niewolnicą, zanim zostanie oczyszczona z jej okresu menstruacyjnego. Jednak wielu braci nie zna powagi tej sprawy, więc nie zwracają na to uwagi, a w Bogu trzeba szukać pomocy«. Dowodem na to, że sprawa jest bardzo poważna są słowa SAWS⁸, jakie wypowiedział muzułmanin w *Kitab al-Nikah* (*Księga seksualności*), w rozdziale dotyczącym kłamstwa przez kobietę w ciąży. Na autorytet Abu al-Darda jego słowa przekazują informację o zachowaniu Proroka (SAAWS), gdy przy bramie obozu natknął się na dziewczynę w zaawansowanej ciąży (*mudżih*). Zapytał: »Może ona zamierza mnie uwieść?«. Głos odpowiedział mu: »tak«. Wysłannik Boży (SAAWS) rzekł na to: »Postanowiłem przekląć ją z jej przekleństwem, aby wejść z nią do jej grobu. Jak można ją adoptować, gdy mija się z prawdą, i jak można ją zatrudnić jako służącą, gdy nie postępuje zgodnie prawem?«”.

Mudżih oznacza tu: kobietę w ciąży, która wkrótce urodzi. I rzeczywiście Prorok dla innych łagodny stał się surowy w tej sprawie, kiedy ustanowił w swoim szariacie zakaz odbywania stosunków seksualnych z ciężarną kobietą. Przekaz Abu Dauda at-Tajalasiego o Proroku głosi: „Jak można ją adoptować, gdy mija się z prawdą? I jak można ją zatrudnić jako służącą, gdy nie postępuje zgodnie prawem? A *mudżih* jest ciężarną, która wkrótce urodzi”. Poważany Huraira stwierdził: Wysłannik Boży powiedział: „Mężczyzna nie może położyć się na kobiecie, gdy ta w ciąży leży obok niego”. Według autorytetu Ruwafiego bin

⁸ Skrót SAAWS oznacza *Salla Allahu alejhi wa sallam* (Niech Allah obdarzy go miłosierdziem i pokojem) i odnosi się wyłącznie do proroka Muhammada. Pobożni muzułmanie wypowiadając słowo „prorok”, „wysłannik” lub „Muhammad” zawsze wypowiadają tę formułę. Wypowiadając słowo „Allah” wymawiają z kolei formułę *Subhana wa Taala* – SWT (Chwała i Wysokość), po wypowiedzeniu imion innych proroków – *Alejhi wa salam* – AWS (Niech Allah zachowa go w pokoju), po wypowiedzeniu imienia jednego z towarzyszy proroka – *Radia Allahu anhu* – RAA (Zadobrowolenie Allaha dla niego), po wypowiedzeniu imienia któregoś z małżonek lub córek proroka – *Radia Allahu anha* – RAA (Zadobrowolenie Allaha dla niej), a po wypowiedzeniu imienia świętobliwego męża – *Rahimahu Allah* – RA (Niech Allah zmiłuje się nad nim).

Sabita, Prorok powiedział: „Kto wierzy w Boga i Dzień Ostatni, nie zabiera wody dziecku dla kogoś innego”. Wymieniony Abu Daud dodał: „Kto wierzy w Boga i Dzień Ostatni, nie spotyka kobiety w niewoli, dopóki nie zostanie oczyszczona ze swojego okresu menstruacyjnego”. W innym przekazie stwierdził: „Kto wierzy w Boga i Dzień Ostatni, nie współżyje z nieczystą dopóki nie zostanie oczyszczona”. A Ibn Omar powiedział: „Kiedy otrzymałeś dar w dziewczynie, która uciekła lub została sprzedana lub podarowana, niech zostanie oczyszczona z jej okresu menstruacyjnego”. Al-Buchari opisał to w swoim autorytatywnym zbiorze *hadisów*.

Imam Sujuti (niech Bóg Wszechmogący zmiłuje się nad nim) powiedział w *Al-Daybay ala al-Muslim* („Wyzwania dla Muzułmanów”): „Waga sprawy polega na tym, że twoje wcześniejsze dziecko może pochodzić od innego ojca, tak że będziesz ojcem dla niego i go adoptujesz. Jednak po dokonaniu oceny, że to pierwsze dziecko ze względu na brak związku z tobą może być raczej zatrudnione jako sługa, ponieważ jesteś w jego posiadaniu. Znaczenie hadisów polega na tym, że możesz spróbować zaakceptować go i sprawić, aby stał się twoim synem i sprawisz, że zostanie adoptowany, chociaż nie można mu dziedziczyć, ponieważ nie jest to zgodne z jego prawem. Może być ono wykorzystywane jako sługa przypisany tobie...” (treść dokumentu była kontynuowana).

Inne decyzje prawne dotyczą z kolei obcowania z niewolnicami, a tych w państwie islamskim było kilka tysięcy. Zezwalano zatem na odbycie stosunku seksualnego (gwałcenie!) z zakupioną (zdobytą) kobietą (często dziewczynką) bez zbędnej zwłoki, gdy pozostawała jeszcze dziewicą. Natomiast, jeżeli pojmana kobieta stała się współwłasnością kilku mężczyzn, to odbyć z nią stosunek seksualny można było, gdy pozostali właściciele zrzekli się jej lub odsprzedali swe „udziały” do niej. Niewolnica seksualna nie mogła być też odsprzedana, jeśli zaszła w ciążę ze swoim właścicielem. Mężczyzna nie mógł odbyć stosunku seksualnego z niewolnicą swojej żony, ponieważ nie była jego własnością. Posiadanie niewolnicy sankcjonowano odpowiednim aktem własności (por. fot. 5):

„Państwo Islamskie.

Ministerstwo Sprawiedliwości i Małżeństw.

Sąd szariacki w Mosulu.

Nr 221.

Data: 12 zu al-kida 1437 roku hidżry/16 sierpnia 2016 r.

Dowód własności został ustanowiony we wtorek w sądzie szariackim Prowincji Niniwa przez biuro umów małżeńskich, które zaświadcza, że brat Abu az-Zubajr został właścicielem niewolnicy

Najmy Said Ismail, która ma 20 lat i następujący wygląd: czarne oczy, szczupła, niska: 130 cm.

W dniu 12 zu al-kida 1437 roku hidżry odpowiadającym 16 sierpniowi 2016 r. otrzymał on ten dowód własności.

Sprzedający: Abu Manam.

Odcisk palca:

Kupujący: Abu al-Zubajr.

Odcisk palca:

W mojej obecności jako sędzieja stwierdzam: »Adl (prawo) jest z bratem Abu Manamem i bratem Abu al-Zubajrem. Obaj zgodzili się przede mną sprzedać i kupić Najmę Said (dokładnie sprzedać jej prawą rękę), więc brat Abu Manam sprzedał swoją własność bratu Abu al-Zubajrowi za sumę 1500 dolarów. Suma ta została przekazana w całości. Tym samym przeniesiono własność z brata Abu Manama na brata Abu az-Zubajra.

Świadkowie: brat Abu Tabbija i brat Abu Izz ad-Din.

Szef sądu (al-Katib bi al-Adl).

Państwo Islamskie».

Niewolnice wywodziły się przede wszystkim ze społeczności jazydów. Po zdobyciu latem 2014 roku rejonu Sin-dżar w północno-wschodnim Iraku w rękach bojowników Państwa Islamskiego znalazło się wiele dziewczynek i kobiet wyznających jazydyzm (mężczyzn i chłopców zabijano). Od razu stawały się one niewolnicami seksualnymi przechodzącymi z rąk do rąk. Niekiedy jeden bojownik posiadał kilka takich „nałożnic” i mógł z nimi robić co chciał. Dopiero potem starano się jakoś unormować tę sytuację wydając kolejne rozporządzenia i fatwy, ale nie zawsze były one przestrzegane. Dużo lepsza była sytuacja dziewcząt, które wyjechały z Europy do Syrii w ramach tzw. *dżihad an-nikah* (seksualnego dżihadu), poślubiając tamtejszych bojowników. Gotowały im, szyły i rodziły dzieci wychowywane na kolejne pokolenie dżihadystów. Dziewczęta takie często były poniżane i bite. Ich śmierć również nie należała do rzadkości.

Fot. 6. Akt sprzedaży-kupna niewolnicy

Źródło:

[http://www.aymennjawad.org/2016/09/archive-of-islamic-state-](http://www.aymennjawad.org/2016/09/archive-of-islamic-state-administrative-documents-2)

[administrative-documents-2](http://www.aymennjawad.org/2016/09/archive-of-islamic-state-administrative-documents-2)

[dostęp: 21.09.2017]

Powyższe przepisy umacniają pogląd, iż jedną z najgorszych cech islamu wciąż pozostaje jego akceptacja niewolnictwa, które stanowiło część boskiego planu stworzenia, porządku i harmonii świata. Problem ten powraca przy okazji wojen ze światem zewnętrznym i walk w łonie islamu, czego przykładem jest Państwo Islamskie.

Kobiety jako zdobycz wojenna prawie zawsze były w islamie niewolnicami seksualnymi, w które obracano przedstawicielki podbitych plemion, a potem niemuzułmańskich narodów. Zaspokajały one popęd seksualny wyznawców islamu i rodziły nowych wojowników krzewiących i umacniających wiarę. Już na początku islamu celem łupieżczych wypraw (*gazw*) muzułmanów były łupy (*ghanima*) i kobiety.

Wśród cywilnych dokumentów na uwagę zasługują również notyfikacje nieruchomości, czyli akty własności nadawane przez urzędników administracji poszczególnych wilajetów kalifatu, zarówno byłym właścicielom jak i nowym, którzy przejęli (zagrabili) nieruchomości po śmierci (ucieczce) prawowitych właścicieli majątków, a takich były tysiące. Setki nieruchomości skonfiskowało też Państwo Islamskie, zabijając lub wypędzając ich właścicieli.

Osobną grupę dokumentów stanowią nakazy i zakazy, wezwania zarządzenia, rozporządzenia i wytyczne poszczególnych ministerstw. Dobrym przykładem jest nakaz płacenia podatków przez sklepy:

„Państwo Islamskie w Iraku i Syrii.

Prowincja Ar-Rakka: obszar miasta.

Diwan al-Chidmat (Ministerstwo Usług Publicznych).

Bi ismi Llahi ar-Rahmanu ar-Rahim (W imię Boga Miłosiernego, Litościwego).

Muzułmańscy bracia. W związku z tym że Ministerstwo Usług Publicznych dostarcza energię elektryczną, wodę oraz zapewnia usuwanie śmieci i odprowadzanie nieczystości w ramach posiadanych możliwości, właściciele sklepów przy ulicy Tel Abjad, poczynając od mostu spichlerza do mostu starego, zostają wezwani o pokrycie kosztów tych usług, co jest warunkiem zapewnienia ich ciągłości. Płatności należy dokonać w pierwszym urzędzie skarbowym w godzinach od 10-13.30 zgodnie z numeracją sklepów oznaczoną na drzwiach. Należy pamiętać, że okres płatności za ulicę Tel Abjad wynosi tylko jeden tydzień, zaczynając od środy 1 radżaba (siódmy miesiąc według kalendarza muzułmańskiego) 1435 roku hidżry (2015 r.) do wtorku 7 radżaba 1435 roku hidżry. Wszystkie opóźnienia poza tę datę spowodują zamknięcie sklepów na okres trzech dni. Allah jest tym, czym chce”.

oraz wezwanie do zamknięcia sklepów w porze modlitwy:

„Państwo Islamskie w Iraku i Syrii.

Wilajet Ar-Rakka.

Region Północny Al-Hisby (policji religijnej).

Oświadczenie nr 1.

Data: 1 radżab 1435 roku hidżry (2015).

Ogłoszenie.

W imię Boga Miłosiernego, Litościwego.

Chwała Bogu, Panu Światów i modlitwy za najznacniejszych proroków i posłańców.

Co następuje: Wszechmogący powiedział: „Modlitwa w określonym czasie jest obowiązkiem dla wierzących”. Więc wszyscy właściciele sklepów muszą przestrzegać zamykania sklepów podczas azanu (wezwania do modlitwy) i natychmiast udać się do meczetu oraz nie otwierać ich 20 minut przed azanem. W przypadku jakiegokolwiek pogwałcenia niniejszego oświadczenia osoba naruszająca prawo będzie narażona na karę. Jest to ostrzeżenie.

Prosimy Boga, aby błogosławił twoje bogactwo i pożywienie, Bóg jest gwarantem sukcesu”.

Ministerstwo Usług Publicznych (Diwan al-Chidmat) wydało całą gamę dokumentów dotyczących na przykład przechowywania i wywozu śmieci. Pod karą wysokich grzywien zakazano wyrzucania na ulicę czy na zewnątrz posesji wszelkich opakowań i śmieci. Ministerstwo Działalności Misyjnej i Spraw Religijnych (Diwan al-Dawa wa al-Masadżid, zwane też Diwan al-Awkaf wa al-Masadżid – Ministerstwo Fundacji i Spraw Religijnych) wydało szereg rozporządzeń dotyczących fundacji religijnych i meczetów. Do niego należała kontrola nad meczetami i powoływanie kaznodziejów. Ministerstwo Fatw i Propagandy (Diwan al-Ifta wa al-Buhus) wydawało *fatwy*, czyli orzeczenia o zgodności postępowania z normami religijnymi, które były obowiązujące dla decyzji i rozporządzeń podejmowanych przez pozostałe ministerstwa, całą administrację państwa islamskiego i określały sposób postępowania wszystkich mieszkańców. Takie regulacje dotyczyły najbardziej intymnych spraw człowieka, nie omijając nawet jego myśli. Autorytety religijne wskazywały m.in. jak należy prawidłowo załatwiać swoje potrzeby fizjologiczne. Obowiązuje całkowity zakaz sikania w stronę Mekki i wystawianie swego zadka w tę samą stronę. Zabroniono używania papieru toaletowego. Zamiast niego zalecano używanie wody i lewej ręki (nieczystej) lub kamieni w przypadku braku wody. Może to wydawać się śmieszne, ale dopiero w 2015 roku turecki urząd ds. religii (*Dijanet*) wydał *fatwę* zezwalającą na korzystanie z papieru toaletowego. Już w latach 60. imam Chomeini napisał broszurę, którą można by zatytułować „O sztuce defekacji”. Ta swoista „ars kakandi” znalazła praktyczne ujście w kalifacie.

Fatwy zgodnie z szariatem charakteryzowały ludzkie czyny, dzieląc je na pięć grup: obowiązkowe (*fard*), zalecane (*mustahab*), dozwolone (*halal*), potępiane (*makruh*), zakazane (*haram*). Zaniedbywanie czynów obowiązkowych, np. modlitwy, zagrożone było karami, tak samo jak dopuszczanie się czynów zakazanych. Kara śmierci obowiązywała m.in. za: zdradę, handel narkotykami, alkoholem czy papierosami, bluźnierstwo, obrazę proroka i islamu, odejście od wiary (*murtada* – apostazja), cudzołóstwo i homoseksualizm. Ministerstwa wydawały również wewnętrzne przepisy i regulujące pracę urzędników, o ile w ogóle o takich można mówić w naszym rozumieniu tego pojęcia. Polecam uwadze poniższy przykład:

„Państwo Islamskie.

Diwan az-Zaraa wa as-Sarwat al-Hajwanija (Ministerstwo Rolnictwa i Zasobów Naturalnych).

Nr 2187.

Data: 15 zu al-kida 1437 roku hidżry/20 sierpnia 2016 r.

W imię Boga Miłosiernego, Litościwego.

Do: wszystkich wydziałów.

Przedmiot: dyrektywy.

Chwała Bogu, a modlitwy, pokój i błogosławieństwa niech będą skierowane do Wysłannika Bożego i jego rodziny. Co następuje:

Abyśmy nie dawali swym wrogom możliwości obserwowania naszych ruchów, rozpoznania naszych ludzi i charakteru prowadzonej przez nas działalności, nie powinniśmy stać się łatwymi celami. Musimy przedsięwziąć środki i umocnić naszą czujność przed wrogami, a zatem należy przestrzegać następujących zasad:

1. Urzędnicy administracyjni wydziałów muszą pochodzić od braci, ponieważ zadania związane z pracą wymagają od nich rozpoznania spraw dużych i małych, a także wszystkich członków Diwanu w ich centrach, jak również tego, co dotyczy wzajemnych kontaktów między nimi.
2. Ograniczenie przemieszczania braci pomiędzy wydziałami, z wyjątkiem niezbędnych prac, a po zakończeniu działalności, dana osoba powinna natychmiast wrócić do swojego wydziału.
3. Podczas spotkania z udziałem braci, nikt poza braćmi nie może przebywać wśród nich lub też spotkanie powinno odbywać się w miejscu, które nie jest odwiedzane przez obcych z wyjątkiem braci.
4. Bracia muszą trzymać się zasad stworzonych dla nich i nie mogą odwoływać się do innych zasad.

Prosimy Boga Wszchemogącego, aby was chronił, poprowadził was i błogosławił wasze działania.

Państwo Islamskie.

Diwan az-Zaraa wa as-Srwat al-Hajwanija.

Emir”.

Diwan az-Zakat wa as-Sadakat, czyli Ministerstwo Jałmużny i Dobrowolnych Datków zajmowało się dystrybucją środków finansowych dla ubogich, wydając specjalne zaświadczenia, na podstawie których potrzebujący mogli ubiegać się o pomoc. Ministerstwo Sprawiedliwości i Małżeństw (Diwan al-Kada wa al-Mazalim) i jego agendy w poszczególnych wilajetach wydawały listy gończe sporządzane na specjalnych formularzach, przygotowywały listy osób zatrzymanych, uwięzionych i skazanych (jest ich olbrzymia ilość). Podobne dokumenty wytwarzało również Ministerstwo Spraw Wojskowych (Diwan al-Dżund). Prowadzono w tym zakresie statystykę, choć nie była ona zbyt skrupulatna, bowiem tysiące osób stracono zanim ogłoszono powstanie kalifatu, ale i potem dżihadyści zabijali bez wyroku sądu. Także dawne tablice rejestracyjne Syrii i Iraku zamieniano na nowe wzory obowiązujące na terenie państwa islamskiego.

Państwo Islamskie.

Komitet Odpowiedzialności.

Nr 77-7n.

W imię Boga Miłosiernego, Litościwego.

Do: wszystkich wilajetów, diwanów i komisji

Temat: poszukiwanie ściganej osoby.

„Chwalcie tylko Allaha, a modlitwy i pokój dla tych, którzy nastąpili po Proroku”. Co następuje:

„As-salam alejkum wa rahmatu Llahi wa barakatuhu (Pokój i błogosławieństwo Allaha niech będzie z wami).

Ten, nazywany Muhammad Jahja Kartas, znany z kunja (przydomek) jako Abu Muas al-Dżazairi al-Asimi, jest uciekinierem z Państwa Islamskiego, wystąpił przeciwko dżama'at al-muslimin (społeczności muzułmanów) i podzegał do takfiru (niewiary), walcząc i zdobywając bogactwo oraz mienie muzułmanów.

Kierujemy żołnierzy Państwa Islamskiego, aby go aresztowali lub zabili, gdziekolwiek go spotkają, ponieważ wstąpił on na ścieżkę potępienia. I ostrzegamy tego, kto dałby mu schronienie lub pomoc, że jest z nim współodpowiedzialny winy i wrogości i będzie musiał stawić czoła najcięższym karom”.

Fot. 7. List gończy

Źródło: <http://www.aymennjawad.org/2016/09/archive-of-islamic-state-administrative-documents-2>
[dostęp:18.09.2017]

SAAWS powiedział: „Będą występni i źli ludzie, więc kto chce dzielić sprawę ummy jako całości musi uderzać ich mieczem, kimkolwiek oni są”. I SAAWS powiedział: „Bóg przeklął tego, który daje schronienie potępioncom”.

Kopie dla: Komisji delegowanych do wschodnich wilajatów (do rozpowszechniania)

Wydano dnia 25 szawwala 1437 roku hidżry.

Dokumenty wojskowe i bezpieczeństwa wewnętrznego

Najciekawszą według mnie grupą dokumentów są te, które odnoszą się do spraw wojskowych. Są wśród nich m.in. wydawane przez Ministerstwo Spraw Wojskowych (Diwan al-Dżund) i dowódców różnych szczebli (emirów), dotyczące uzbrojenia, zaopatrzenia i spraw personalnych żołnierzy, a przede wszystkim formularze rekrutacyjne, które mogą stanowić dowód na uczestnictwo osób je wypełniających w organizacji terrorystycznej, jaką jest Państwo Islamskie. Niemniej jednak wciąż jest mało wiadomo na temat funkcjonowania sił zbrojnych kalifatu. Znane są nazwy poszczególnych batalionów (*kataib*) czy brygad (*saraja*), np. Kataib al-Jarmuk, Kataib as-Sadik, Saraja al-Furkan, a nawet armii: Dżajsz al-Chilafa (Armia Kalifatu) zwanej również Dżajsz al-Dabik (Armia Dabik), ale brak jest informacji na temat struktury armijnej i samego ministerstwa. Z kolei Diwan al-Amn al-Aam (Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego) współpracowało z Ministerstwem Sprawiedliwości w sferze wprowadzania szariat, ścigania wrogów i zdrajców opozycjonistów oraz ludzi obojętnych nowym porządkom. Ministerstwo Bezpieczeństwa odpowiadało za *amn al-dakhili* (bezpieczeństwo wewnętrzne) i *amn al-kharidzi* (bezpieczeństwo zewnętrzne). Zakładało w miastach Iraku uśpione komórki organizujące zamachy, które wciąż są aktywne, mimo zbliżającego się upadku Państwa Islamskiego i najprawdopodobniej wciąż będą dawały o sobie znać atakami terrorystycznymi organizowanymi przede wszystkim w Bagdadzie. Taktyka funkcjonowania służb bezpieczeństwa obejmowała m.in. prowokacje mające na celu ujawnianie i likwidowanie szpiegów oraz zdrajców (takie operacje przeprowadzano w Turcji) oraz prowadzenie dezinformacji. Była to potężna struktura wyposażona we wszystkie uprawnienia, stosująca ukryte morderstwa. Należy dodać, że Amn podlegała również aktywność propagandowo-rekrutacyjna i dezinformacyjna w cyberprzestrzeni. Poniżej tłumaczenie wezwania Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego do nawrócenia się tych, którzy szpiegowali przeciwko Państwu Islamskiemu:

„Diwan al-Amn al-Aam.

1 rabi al-awal 1438 roku hidżry.

Chwała Bogu, który odpuści grzechy i przyjmie skruchy, jest surowy w karze i niesie obfitość.

Nie ma wdzięczności, ale On jest mądry, a modlitwy i pokój spoczywają na niosącym dobre wiadomości, który został wysłany z Księgą i mieczem, aby czcić tylko Boga. Chwała całej Jego rodzinie i Jego towarzyszom. Co następuje:

Bóg Wszchemogący powiedział: »Kto pokutuje po złych uczynkach i poprawia się, Bóg zwraca się do niego w przebaczeniu. Bóg przebacza i jest miłosierny«.

Do tych, których szatan przyjął, więc sprzedali swoją religię za coś niewiele wartego z tego świata i szpiegowali Państwo Islamskie z korzyścią dla jego wrogów, fotografowali stanowiska i podawali położenie lub geograficznie je definiowali, przekazywali informacje wrogom lub pracowali na rzecz sojuszu krzyżowców, oddziałów bezpieczeństwa nusajriji⁹ lub ateistów Kurdów... .

Do wszystkich, którzy zostali zaproszeni do pracy przeciwko Państwu Muzułmańskiemu i zgodzili się, nawet jeśli nie podjęli aktywnej działalności... .

Drzwi pokuty pozostają otwarte dla tych, którzy pragną ocalenia, zanim dotrze do nich władza, w terminie 2 tygodni od daty wydania tego oświadczenia do celów dystrybucji.

A wszyscy, którym zaoferowano pracę przeciwko Państwu Islamskiemu (nawet jeśli jej nie podjęli) muszą pospieszenie poinformować o tym, aby potwierdzić swoją niewinność.

Więc, aby nie narazić swego życia powinni natychmiast połączyć się z nr 160 w Prowincji ar-Rakka lub w Prowincji al-Kheir, lub też osobiście udać się do centrum bezpieczeństwa w prowincji, lub połączyć się z kontem Telegram@tawasul44.

Pospieszcie się zatem, wy, którzy zostaliście oszukani, jeśli chcecie zachować swoje życie, zanim władze was nie osiągną i nie staniecie się lekcją dla innych

⁹ Nusajrija – zwana inaczej alawiją – jest odłamem szyizmu ismailickiego, uznającego siedmiu imamów. Jego twórcą był Muhammad ibn Nusajr z Al-Kufy (zm. 873 r.). Według wierzeń alawitów („ludzi Alego”) Ali ibn Abu Talib (zięć proroka Muhammada) jest Bogiem, który przysłał na ziemię swojego proroka Muhammada. Ich nazwa wynika z wielkiej czci, jaką oddają Alemu. Alawici wierzą w wędrówkę dusz (metempsychoza). Interpretację Koranu opierają na gnostycznych i mistycznych objaśnieniach (*tawil*). Odmawiają uznania trzech pierwszych kalifów (*rafidyzm*) i odrzucają wiarę w zmartwychwstanie (*haszr*). Jak na wyznawców islamu, alawitów charakteryzuje moralne rozluźnienie: dopuszczalna jest swoboda seksualna i spożywanie wina. Przez sunnitów, a nawet część wyznawców szyizmu alawici uznawani są za gorszych od żydów i chrześcijan. Alawici zamieszkują w zachodniej Syrii, stanowiąc ok. 10% populacji kraju. Od 1970 r. przedstawiciele tej mniejszości należą do partii Baas przejęli władzę w Syrii na czele z prezydentem Hafizem al-Asadem, a po jego śmierci w 2000 r. władzę objął jego syn Baszar al-Asad.

Uwaga: Do tych, którzy mają o wyżej wymienionych ważne informacje, niech przekażą je za pomocą wspomnianych kontaktów udając się do odpowiednich miejsc.

Diwan al-Amn al-Aam.

Numer połączenia w Wilajaj al-Raqqa i Wilajaj al-Kheir: 160”.

I jeszcze jeden dokument o podobnej treści:

„Państwo Islamskie.

Diwan al-Amn al-Aam.

Nr 10.

Data: 18 muharram 1438 roku hidżry.

W imię Boga Miłosiernego, Litościwego.

Chwała Bogu, Panu światów, a modlitwy i pokój naszemu Prorokowi Muhammadowi i jego dobrej rodzinie. Co następuje:

Do wszystkich mieszkańców Prowincji Niniwa:

1. Wszystkie karty SIM wszystkich typów i aparatów należy przekazać do najbliższego komisariatu policji religijnej lub biura hisby Prowincji Niniwa.
2. Usunąć wszystkie anteny satelitarne z dachów domów.
Po otrzymaniu informacji o obecności karty SIM lub jakiegokolwiek połączenia z dowolną osobą winny zostanie aresztowany i oskarżony o naruszenie zasad bezpieczeństwa przez Diwan al-Amn al-Aam.

Każda dzielnica będzie miała agenta wyznaczonego do zbierania informacji na ten temat na podstawie kontroli znajdujących się tam stacji przekaźnikowych.

Uwaga: ogłoszenie zostanie opublikowane w ciągu 24 godzin od daty jego wydania.

Niech Bóg wynagrodzi was najlepiej.

Państwo Islamskie.

Diwan al-Amn al-Aam .

Prowincja Niniwa: Biuro Bezpieczeństwa Publicznego

Emir.

Centrum Bezpieczeństwa Prowincji Niniwa.

Mosul wschodni.”

Na początku marca 2016 roku stacja Sky News „otrzymała” od bliżej nieznanego mężczyzny, podającego się za Abu Hamida, kartę pamięci zawierającą dane 22 tysięcy dżihadystów z Państwa Islamskiego. Abu Hamid należał najpierw do Wolnej Armii Syryjskiej, a następnie wstąpił do Państwa Islamskiego. Kartę ukradł on szefowi osławionej służby wywiadu i bezpieczeństwa organizacji, Abu Lukmanowi as-Suriemu. Z łupem tym zbiegł następnie do Turcji.

Karta pamięci zawiera Formularze zgłoszeniowe z 23 pytaniami. Poza imieniem i nazwiskiem kandydaci wpisywali tam m.in. swoje numery telefonów, a także informacje o własnej rodzinie, posiadanym wykształceniu i doświadczeniu bojowym oraz o zakresie swej wiedzy na temat szariat. Podawali również, kto rekomendował ich do Państwa Islamskiego. W formularzu można było także zadeklarować gotowość do wzięcia udziału w szkoleniu na zamachowca – samobójcę. Według Sky News niektóre z ujawnionych nazwisk były już wcześniej dobrze znane, ale nowe dokumenty mogą pomóc w zidentyfikowaniu ekstremistów, o których działalności władze ich krajów dotąd nie wiedziały. Formularze wypełnili ochotnicy z 51 państw, w tym Wielkiej Brytanii, kilku krajów Europy Północnej, Afryki Północnej i Bliskiego Wschodu.

O przecieku tajnych danych personalnych Państwa Islamskiego poinformował dziennik *Süddeutsche Zeitung* twierdząc, że wraz z niemieckimi regionalnymi telewizjami publicznymi NDR i WDR uzyskał wgląd w kilkadziesiąt formularzy z danymi na temat dżihadystów niemieckich. Formularze wypełniano przy wjeździe na opanowane przez IS tereny Syrii. Przedstawiciele niemieckich służb poinformowali, że pozyskane dokumenty dotyczą również znanych im obywateli Niemiec, którzy nie zostali osądzeni, ponieważ brak było dowodów ich udziału w Państwie Islamskim. Dokumenty te nie zawierały fotografii zagranicznych obrońców kalifatu, w odróżnieniu od formularzy wypełnianych przez miejscowych „ochotników” pochodzących z Syrii i Iraku, zaopatrzonych w ich zdjęcia twarzy. Te ostatnie ponadto zawierały mniejszą liczbę pytań kierowanych do ochotników:

„W imię Boga Miłosiernego, Litościwego.

Islamskie Państwo Kalifatu.

Prowincja al-Dżanub.

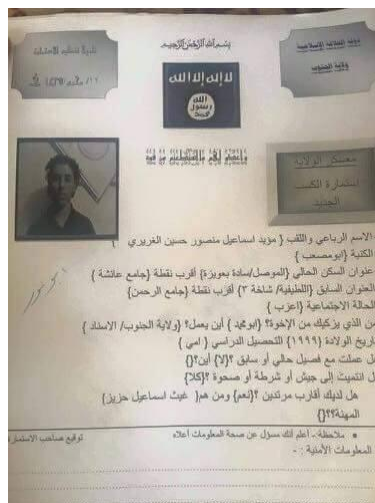
Data wypełnienia formularza.

16 zu al-hidżdża 1436 roku hidżry.

"I przyłącz się do nich całą mocą".

Obóz prowincji.

Nowa forma rekrutacji.

Fot. 8. Wypełniony formularz rekrutacyjny

Źródło:

<http://www.aymennjawad.org/>

2016/09/archive-of-islamic-state-administrative-documents-2 [dostęp: 27.09.2017]

Czterocłonowe nazwisko i lakab (przydomek określający miejsce pochodzenia lub przynależność plemienną): Muhammad Ahmad Faris Hamadi al-Khalajfawi.

Kunja (przydomek): Abu Rusul.

Obecny adres zamieszkania: Al-Falludża/Dżbeil. Najbliższy punkt: meczet Takwa (Bojaźni bożej).

Poprzedni adres: Al-Karma/Al-Kanatir. Najbliższy punkt: meczet Abu Al-Khajr .

Stan cywilny: kawaler.

Kto od braci daje ci tazkję (rekomendację)? Abu Bakr.

Gdzie on pracuje? Prowincja Al-Dżanub/Żołnierz.

Data urodzenia: 1998.

Wykształcenie: podstawowe.

Czy pracowałeś z obecną lub poprzednią frakcją? Nie. Gdzie? [Brak].

Czy należałeś do armii, policji lub Sahwy (Przebudzenie – milicja zwalczająca rebeliantów powiązanych z Al-Kaidą, utworzona przez Amerykanów)? Nie.

Czy masz apostatów wśród krewnych? Nie.

A kim oni są? [Brak].

Zawód? [Brak].

Uwaga: wiedz, że odpowiadasz za prawdziwość powyższych informacji.

Informacje dotyczące bezpieczeństwa:

Podpis wnioskodawcy formularza.

Wypełniający formularz: Abu Abd al-Rahman”.

Ochotnicy składali również przysięgę lojalności (*baja*) wraz z piśmym potwierdzeniem jej złożenia:

„Diwan al-Dżund.

Wydział Spraw Społecznych.

Data: 14 ramadan 1437 roku hidżry/19 czerwca 2016 r.

W imię Boga Miłosiernego, Litościwego.

Potwierdzenie daty złożenia przysięgi lojalności.

Chwała Bogu, a modlitwy i pokój Wysłannikowi Bożemu, jego rodzinie, towarzyszą i kierującym się Jego wskazówkami.

Co następuje:

Niech pokój i błogosławieństwo Boga będzie z Tobą.

Potwierdza się, że brat Mustafa Ibrahim Anhir Nadżm al-Dżuburi złożył baję w dniu 20 lipca 2015 r.

Niech Bóg wynagrodzi cię najlepiej.

Państwo Islamskie.

Diwan al-Dżund.

Wydział Spraw Społecznych.

Biuro Niniwa/emir”.

Wypełnione formularze rekrutacyjne uzupełniają pozwolenia na urlopy i podróże wydawane bojownikom. Po terytorium kalifatu nie można było podróżować kiedy, kto i jak chciał. Na drogach było rozstawionych szereg punktów kontrolnych, na których sprawdzano dokumenty i często pobierano opłaty, zwłaszcza od kupców. Było to narzucone przez władze: cło lub opłaty za przejazd. Młodzi mężczyźni musieli mieć zezwolenia na podróż i karty urlopowe. W przeciwnym wypadku mogli zostać uznani za dezertersów i rozstrzelani na miejscu. Wiosną 2016 roku wykonano egzekucję na około 100 dezertersach, którzy ze stolicy (Ar-Rakki) podróżowali w kierunku granicy z Turcją, dokąd chcieli zbiec z terytorium kalifatu. Wydawano także zaświadczenia potwierdzające powrót z urlopu. Organy wojskowe wydawały również akty zgonu:

„Diwan al-Dżund.

Rejon Muta.

Data: szaban 1437 roku hidżry / maja 2016 r.

W imię Boga Miłosiernego, Litościwego.

Do: wojskowej administracji medycznej.

Przedmiot: potwierdzenie.

Chwała Bogu, a modlitwy i pokój dla Wysłannika Bożego, jego rodziny, towarzyszy i bliskich.

Co następuje:

As-salam alejkum wa rahmatu Llahi wa barakatuhi (Niech pokój i miłosierdzie Boga będzie z wami).

Prośba o przekazanie krewnym informacji o śmierci brata Zakariji Raada Jahji Kasima al-Haszimiego wraz ze świadectwem zgonu.

Walczył on naszym oddziale armii Sheika Abu Alego al-Anbariego w rejonie Tel Askaf (Syria) i został pochowany w na miejscu bitwy w dniu 27 radżaba 1437 roku hidżry.

Niech Bóg da nam sukcesy, ponieważ miłuje nas i jest z nas zadowolony.

Niech Bóg wynagrodzi was najlepiej.

Państwo islamskie.

Diwan al-Dżund.

Farqat Muta: urzędnik administracji.

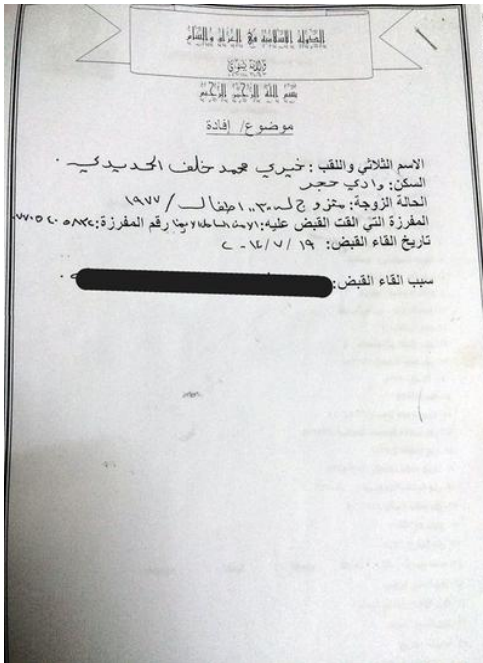
Urzędnik administracji oddziału.

3 szaban 1437 roku hidżry”.

Bogata jest dokumentacja dotycząca osób aresztowanych i skazanych. Zawiera ona listy aresztantów i skazańców, a były ich setki, o ile nie tysiące. Do więzienia można było trafić za najmniejsze przewinienie lub nieposłuszeństwo wobec władzy. Niemal w każdej miejscowości znajdowało się więzienie. Dziennikarze europejscy uwolnieni przez Państwo Islamskie po wpłaceniu okupu przez władze ich krajów stwierdzali,

że więźniowie byli często bici i torturowani rzadko się myli i byli niedożywieni. Złagodzenie kary lub zwolnienie z więzienia mogło nastąpić po wpłaceniu odpowiednio wysokiego okupu przez rodzinę.

„Państwo Islamskie w Iraku i Syrii.
Wilayat Niniwa.
W imię Boga Miłosiernego, Litościwego.
Temat: powiadomienie.
Trójczłonowe nazwisko i lakab: Khairi Muhammad Khalaf al-Hadidi.
Miejsce zamieszkania: Wadi Hadzar.
Stan cywilny: żonaty, 3 dzieci.
Data urodzenia: 1977.
Jednostka, która go aresztowała: Służba Bezpieczeństwa.
Numer jednostki: 07705405832.
Data aresztowania: 19 lipca 2014 r.
Przyczyna aresztowania: (zamazano)”.

Fot. 9. Powiadomienie
o aresztowaniu

Źródło: <http://www.aymennjawad.org/2016/09/archive-of-islamic-state-administrative-documents-2>
[dostęp: 27.09.2017]

Przedstawione informacje na temat dokumentów wystawianych przez państwo islamskie są interesującym źródłem poznawczym i badawczym. Ich lektura wywołuje nieodparte wrażenie cofania się w głąb średniowiecza, do złotego okresu islamu, ale z pominięciem wielu dziedzin nauki, które wówczas się rozwijały. Mamy niewątpliwie do czynienia z bardzo zniekształconym obrazem islamu sprzed wieków, które-

go autorami byli ekstremiści, odwołujący się do tradycji *as-salaf as-salih* (szlachetnych przodków), stąd nazywani są salafitami. Czy porządki, które chcieli zaprowadzić odpowiadały ideałom muzułmańskiego świata? Na to pytanie musi on sam dać odpowiedź. Wiele dokumentów stanowić może doskonały materiał dowodowy dla sądów. Są bowiem źródłem identyfikacji dżihadystów z wielu państw świata oraz sprawowanych przez nich funkcji, a tym samym skali ciężących na nich najcięższych przestępstw. Przy całym okrucieństwie Państwa Islamskiego – jako organizacji terrorystycznej o charakterze międzynarodowym – wyłania się obraz państwa islamskiego jako kalifatu starającego się wypełniać zadania i wymogi stojące przed strukturą państwową wraz z jego administracją, warstwą urzędniczą, armią, aparatem przymusu oraz jego całą biurokracją.

ppłk SG Andrzej Biernacki

CSSG w Kętrzynie

ISLAMSKIE KONOTACJE TERRORYZMU PRZYCZYNĄ ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA WEWNĘTRZNEGO EUROPY

Analizując cechy charakterystyczne współczesnego terroryzmu należy wymienić niezwykle silną motywację religijną, czy szerzej ideologiczną. Spoiwem łączącym jest tu ideologia absolutystyczna, niepozostawiająca miejsca na jakiegokolwiek wątpliwości w słuszność sprawy, za którą terroryści się opowiadają, ponieważ ma ona charakter transcendentny, święty. Dlatego też fanatyzm wynikający z przesłanek ideologicznych uważa się za jeden z najważniejszych czynników warunkujących skuteczność ataku terrorystycznego. Gotowość do nierzadko bezwarunkowego poświęcenia swojego życia dla jakiejś sprawy skutkuje możliwością przeprowadzania ataków o wysokim stopniu skuteczności. Mając do dyspozycji ludzi nie dbających o własne życie, można pominąć w planowaniu takie elementy jak np. ewakuacja grupy po wykonaniu zadania. Współczesny terroryzm traktuje zatem śmierć sprawcy jako nieodłączny element zamachu, jego część składową. Oznacza to bezcelowość negocjacji i rozmów z terrorystami – czym bowiem można zagrozić człowiekowi, który już zdecydował się na śmierć i pragnie jej, jako ceny za popełnienie wielkiego jego zdaniem czynu?¹ Determinacja i fanatyzm terrorystów mogą także uzupełniać braki w ich wykszoleniu i wyposażeniu. Ma to istotne konsekwencje dla budowania właściwej koncepcji walki z terroryzmem o islamskich konotacjach, który dąży do zburzenia istniejącego porządku świata i ustanowienia globalnej wspólnoty wiernych. Konflikty z takim przeciwnikiem nie da się rozwiązać metodami politycznymi, dlatego należy odejść od strategii odstraszenia groźbą odwetu – czy też obłaskawiania obietnicami ekonomicznymi na rzecz strategii prewencyjnych – zakładającej aktywne, wyprzedzające, prewencyjne likwidowanie kryzysów, które bez tego mogą przekształcić się w rozległe zagrożenia i konflikty².

Prawdziwym zagrożeniem jest **fundamentalizm** oraz działania polityczne, które zachodzą na arenie międzynarodowej. Tam gdzie pojawia

¹ Ibidem, s. 35-36.

² S. Koziej, *Między piekłem a rajem: szare bezpieczeństwo na progu XXI wieku*, Toruń 2006, s. 198-199.

się fundamentalizm, nie mamy do czynienia ze skutkiem jakiejś ponadczasowej siły, ale z dzisiejszymi problemami społeczeństw i wspólnot. Zwolennicy fundamentalizmu dążą do utworzenia **teokratycznego państwa muzułmańskiego**, które byłoby w całości oparte wyłącznie na prawie szariat. Uważają, że wszystkie dziedziny życia (polityka, gospodarka, życie społeczne) powinny być regulowane przepisami i nakazami zawartymi w Koranie (integryzm). Wiąże się z tym (ponownie) upolitycznienie religii – islam nie jest wyłącznie prywatną sprawą wierzących, ale jest narzędziem polityki. Fundamentalisci islamscy w kwestii wiary nie różnią się od pozostałych muzułmanów – poza podejściem do dżihadu, który jest podstawową formą realizowania powrotu do fundamentu. Działają zatem w łonie islamu i nie stanowią osobnego odłamu religijnego. Fundamentalistami są zarówno szyici jak i sunnici³.

Nie zrozumie się islamskich fundamentalistów, jeśli nie pozna się ich historii. Władcy muzułmańscy w przeszłości władali ogromnymi terenami, a ich rządy oparte były na sile militarnej. Współczesny podział świata pomiędzy główne religie monoteistyczne niewiele ma wspólnego z modernistyczną koncepcją pokojowego nawracania społeczeństw.

Mieszkańcy Europy obdarzyli zainteresowaniem muzułmańskich fundamentalistów dopiero, gdy Ci zaczęli brać zakładników, wysadzać ich w powietrze i zagrażać interesom państw zachodnich, głównie w zakresie handlu ropą naftową. Zmagania te fundamentalisci islamscy rozmyślnie połączyli z nakazem „świętej wojny”, który w Koranie określany jest jako „**dżihad**”⁴.

Pokojowo interpretowany „dżihad” ma na celu obronę prawdy, a nie partykularnych interesów politycznych. W tak rozumianym znaczeniu pojęcie „**wielki dżihad**” stało się jednym z obowiązków muzułmańskiej społeczności. Od czasów proroka Mahometa arabską nazwę świętej wojny „dżihad” wykorzystywano również do określania różnego rodzaju działań duchowych, czy pokojowych prób szerzenia norm moralnych i religijnych⁵. Walkę wewnętrzną określa się mianem „**mały dżihad**”. Są

³ Słowo „*fundamentalizm*” występuje prawie we wszystkich językach europejskich. W języku francuskim na określenie tego zjawiska używa się innych terminów: „integryzm” i „islamizm”. Fundamentalizm tłumaczony jest w nim jako powrót do treści zawartych w Koranie; integryzm oznacza odrzucenie wszelkich innowacji i zmian, jakie w islamie się pojawiły, natomiast islamizm interpretuje się jako proces dążenia do rozwiązywania we współczesnym świecie problemów społecznych za pomoc religii; źródło: J. Danecki, *Podstawowe wiadomości o islamie*, t. II, Warszawa 1997, s. 126.

⁴ Wojna jest ostatecznym środkiem, stosowanym tylko w nadzwyczajnych okolicznościach, kiedy zawiodły wszystkie inne sposoby; zob. szerzej [w:] H. Abdalati, *Spojrzenie w islam*, Warszawa 2002, s. 181.

⁵ P. L. Williams, *Al-Kaida, bractwo terroru*, Warszawa 2002, s. 145.

to zmagania człowieka z samym sobą, ze swoimi słabościami i niedoskonałościami. To walka, która według Koranu trwa przez całe życie. Walka ta ma za cel pokonanie pokus doczesnych lub przejęcie odpowiedzialności za społeczność muzułmańską⁶. Niemuzułmanie wyjaśniający działanie islamskich terrorystów na podstawie religii nie pojmują istoty zagadnienia. Podobnie jak ci muzułmanie, którzy próbują usprawiedliwić ich działania odnosząc się do religii. Fundamentalizm islamski można podzielić na dwa nurty: nurt radykalny i umiarkowany.

Radykalne grupy fundamentalistyczne dążą do utworzenia państwa islamu na drodze rewolucyjnych przemian, natomiast umiarkowane chcą osiągnąć cel, stosując środki konstytucyjne i parlamentarne. Współcześnie do głosu coraz częściej dochodzą międzynarodowe organizacje fanatycznych terrorystów, które w imię islamu dokonują aktów agresji na symbole kultury zachodniej, którą całkowicie odrzucają, gdyż Zachód utożsamiają z upadkiem wszelkich wartości moralnych i z demoralizacją.

Ekspertki z zakresu terroryzmu islamskiego analizując jego ewolucję zalecają zwrócić szczególną uwagę na wyłanianie się z dużych struktur terrorystycznych małych, mobilnych i groźnych podgrup, które są tworzone z bardzo młodych ludzi. Ci „gniewni”, radykalni i niecierpliwi terroryści, łącząc się z własnej inicjatywy w grupy i chcąc spełniać rolę wiodącą w walce z wrogami, usiłują dokonywać spektakularnych, nawet samobójczych ataków dla sławy. Swoimi działaniami terrorystycznymi chcą przelicytować swoich nauczycieli, mentorów i rówieśników. Taka sytuacja istnieje w wielkich organizacjach palestyńskich (*Hamas, Palestyński Islamski Jihad, Fatah*). Powstają one również wśród ekstremistów islamskich na Kaukazie Północnym⁷.

Genezy działalności ugrupowań terrorystycznych w tym regionie należy upatrywać w wydarzeniach związanych ze starciami narodowościowymi, religijnymi, a także granicznymi trwającymi od 1988, toczonymi głównie pomiędzy członkami Zakaukaskiej FSRR. Obszar Kaukazu charakteryzuje największa niestabilność polityczna wśród krajów byłego ZSRR. Występuje tam ogromne zróżnicowanie etniczne i wyznaniowe. Na obszarze Północnego Kaukazu (254,3 km²) i Zakaukazia (186,1 tys. km²) żyją przedstawiciele ponad stu narodów o różnej proveniencji (indoeuropejskiej, irańskiej, tureckiej, kaukaskiej), obecne są trzy światowe religie (chrześcijaństwo w kilku obrządkach, islam sun-

⁶ Ibidem, s. 145.

⁷ W. Filipkowski, R. Lonca, *Zorganizowane grupy o charakterze terrorystycznym. Studium kryminologiczno-prawne*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” nr 4/2006, s. 11.

nicki i szyicki oraz buddyzm) i trzy główne grupy językowe (ałtajska, iberokaukaska i indoeuropejska)⁸.

Funkcjonujące na Północnym Kaukazie ugrupowania terrorystyczne działają w strukturze sieciowej, w której miejsce tradycyjnych hierarchii zajmuje płaska struktura dynamicznych powiązań. Przystwojenie przez północnokaukaskich terrorystów sieciowej struktury funkcjonowania (podstawowej cechy współczesnego terroryzmu międzynarodowego), pozwoliło im na uzyskanie zdolności do niemal nieograniczonego rozszerzania swoich kadr drogą włączania nowych „węzłów”, o ile wyznają one te same wartości lub mają zbieżne cele. Otworzyło im to możliwość współdziałania z ugrupowaniami kryminalnymi i podmiotami działającymi w szarej strefie gospodarki, co stwarza też oczywiście nowe możliwości pozyskiwania środków finansowych.

Z kategorią „sieci” związane są wprowadzone przez badaczy wojskowości pojęcia roju (ang. *swarm*) i rojenia (*swarming*). Poprzez „rój” rozumie się organizację składającą się z wielu autonomicznych podmiotów powiązanych ze sobą dzięki okolicznościom. Taka grupa powstaje poprzez samoorganizację, w wyniku oddolnych i indywidualnych działań poszczególnych jednostek. Działania roju są spontaniczne, a jego struktura jest niehierarchiczna i pozbawiona wyraźnego przywództwa. O sile roju stanowi nie tylko suma wartości jego części składowych, ale swego rodzaju wartość dodana wynikająca z kumulacji ataku poszczególnych komponentów. Terrorystyczne dzamaaty na Kaukazie, doskonaląc swoją strategię, odeszły od prowadzenia frontalnych starć i obrały właśnie dywersyjno-terrorystyczną taktykę „pszczelego roju”. Błyskawicznie zmieniają miejsce dyslokacji i w razie konieczności łączą się z innymi grupami. Między ich strukturami istnieje stała łączność. Jeśli zachodzi potrzeba, ich działania są wspólnie ustalane i koordynowane⁹.

W ostatnich latach, głównie wskutek spadku własnego potencjału, w wyniku strat poniesionych w walce **ugrupowania terrorystyczne** skupiają się na podkładaniu improwizowanych ładunków wybuchowych oraz zabójstwach oficjeli państwowych i autorytetów religijnych. Wśród form ataków zdecydowanie pierwsze miejsce przypada terroryzmowi bombowemu, co jest ogólnościową prawidłowością. Szczególnie

⁸ <http://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/komentarze-osw/2011-03-15/pelzajaca-wojna-domowa-na-kaukazie-polnocnym>, z dn. 28.07.2016; M. Fryc, *Wojna. Współczesne oblicze*, Toruń 2009, s. 67–68.

⁹ *Sieciocentryczne bezpieczeństwo. Wojna, pokój i terroryzm w epoce informacji*, red. K. Liedel, P. Piasecka, T. R. Aleksandrowicz, Warszawa 2014, s. 22.

śmiercionośne są detonacje wykonywane przez terrorystów samobójców¹⁰.

Przyczyn postępującej destabilizacji w regionie należy upatrywać w ewolucji czeczeńskiego ruchu separatystycznego, który po dwóch wojnach w republice przekształcił się w separatyzm religijny. Wówczas głównym celem rebeliantów stała się polityczna niepodległość Kaukazu Północnego oparta na prawie szariatu. Niemniej jednak błędem byłoby określanie konfliktu jedynie mianem religijnego, ma on bowiem również wymiar etniczny oraz społeczno-gospodarczy. Płaszczyzna religijna konfliktu na Kaukazie Północnym nie odnosi się jedynie do osi islam – chrześcijaństwo, a zostaje odzwierciedlona również w silnej rywalizacji między zwolennikami tradycyjnego sufickiego odłamu islamu popieranymi przez władze a salafitami, postulującymi powrót do pierwotnych zasad islamu zawartych w Koranie i sunnach. Rywalizacja pomiędzy zwolennikami obydwu odłamów islamu jest szczególnie widoczna w Dagestanie, uważanym przez niektórych ekspertów za najbardziej zislamizowaną republikę północno-kaukaską¹¹.

W ostatnich latach eksperci dostrzegają wyraźne tendencje osłabiania ugrupowań północnokaukaskich przez globalny ruch dżihadu. Konsekwencją tego jest odpływ ochotników, którzy w celu podjęcia walki religijnej wolą udać się na Bliski Wschód, niż ryzykować szybką utratę życia w bardzo trudnej walce z rosyjskimi siłami specjalnymi na Kaukazie. Po rozpoczęciu wojny domowej w Syrii oraz dalszej jej eskalacji wskutek powołania tzw. Państwa Islamskiego bardzo duża ilość młodych ludzi z republik północnokaukaskich wyjechała w tamten rejon, aby rozpocząć dżihad. W samym Iraku wg FSB Rosji znajduje się (na początku 2015 roku) nawet 1700 osób z rosyjskim obywatelstwem¹². Dodając do tego tych, którzy walczą w Syrii, niektórzy oceniają, że na pograniczu syryjsko-irackim walczy nawet 3000 obywateli rosyjskich, z czego około 2500 pochodzi z Kaukazu Północnego¹³.

Świadczy to o tym, że terroryzm północnokaukaski przestaje być głównie wewnętrznym problemem Federacji Rosyjskiej i zyskuje swój

¹⁰ E. Wolska-Liśkiewicz, *Zamachy w Wołgogradzie – Preludium do igrzysk w Soczi?*, „e-terroryzm” 2014, 1, s. 16–23.

¹¹ <http://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2015-01-14/panstwo-islamskie-na-kaukazie-cui-bono>, z dn. 28.07.2016.

¹² Glava FSB: do 1,7 tys rossijskich grażdian mogut voevat' v Irake, RIA Novosti, 20.02.2015, źródło: <http://ria.ru/world/20150220/1048707159.html>, z dn. 28.07.2016.

¹³ Takie szacunki przedstawia amerykański analityk G. Hahn, por. Report: The Caucasus Emirate in the Levant and the IS-AQ Fitna, Complete Version (Parts 1 and 2); źródło: <http://gordonhahn.com/2015/02/25/the-caucasus-emirate-in-the-levant-and-the-is-aq-fitna-completestparts-1-and-2/>, z dn. 28.07.2016.

wymiar międzynarodowy, co otwiera też nowy etap w historii tego zjawiska.

Aktywność radykalnych ugrupowań islamskich oraz ataki terrorystyczne przeprowadzane przez muzułmańskich ekstremistów zwróciły uwagę służb specjalnych, ekspertów, mediów i naukowców na radykalny nurt islamu jako źródła zagrożeń dla stabilności krajów arabskich i dla bezpieczeństwa Europy. Pojawiła się też swego rodzaju moda na islam i wzrastającą liczbę konwersji na tę religię wśród młodych Europejczyków obojga płci, zaś publikacje książkowe poświęcone islamowi, jego cywilizacji, a także terroryzmowi szybko znikają z księgarskich półek. Sytuacja ta stanowi ogromne zagrożenie dla bezpieczeństwa tej części świata, bowiem najważniejszym ogniwem grupy terrorystycznej jest pełnego oddania sprawie człowiek. Wiedza o tym, dlaczego dana osoba wstępuje do grupy terrorystycznej lub sama ją tworzy, jest znikoma.

Terrorystów można próbować naukowo badać dopiero po ich ujęciu, ale wtedy albo celowo wprowadzają w błąd osoby ich badające, albo przypisują sobie cechy i działania nierealne. Zdeklarowani członkowie grup terrorystycznych w żadnych warunkach nigdy nie ujawniają oczekiwanych informacji. Niemniej można stwierdzić, że im bardziej izolowany jest członek grupy, tym łatwiej przyjmie ideologię ekstremistyczną. Przykładem tego jest 30-letni Mohammad Sidik Khan, prawdopodobny przywódca i organizator całej grupy terrorystów-samobójców, którzy dokonali ataków terrorystycznych 7 lipca 2005 roku w Londynie. Był on z natury pokojowo nastawionym człowiekiem. Śledził informacje w Internecie, uczestniczył w marszach antywojennych, chciał bronić praw człowieka i uczęszczał na szkolenia do *Amnesty International*. Nie godził się, że muzułmanie giną w wojnach w Iraku, Bośni, Palestynie i Izraelu. Chciał zmienić świat za pomocą metod pokojowych. Jego zachowanie stopniowo zaczęło się zmieniać, odkąd zaczął bywać w meczetach w Londynie i Luton. Nigdy nie był w obozach dla terrorystów w Afganistanie. Nie znamy argumentów, jakich użył do przekonania pozostałych terrorystów¹⁴.

Aktualnie mamy do czynienia już z pokoleniem, które do terroryzmu i przestępczości nie skłoniła tylko nędza i analfabetyzm, bezrobocie i ubóstwo w ich krajach. Młodzi terroryści rekrutują się już z warstw uprzywilejowanych i wykształconych. Są doskonale przystosowani do zachodnich obyczajów. Umieją posługiwać się wieloma językami i komunikowania się z sobą niezależnie od miejsca pobytu. Nieprzerwany dopływ nowych członków ułatwia globalizacja w świecie, łatwość ko-

¹⁴ W. Filipkowski, R. Lonca, *Zorganizowane grupy o charakterze terrorystycznym. Studium kryminologiczno-prawne*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” nr 4/2006, s. 8–9.

munikowania się i podróży, a także rozpad w świecie islamu tradycyjnych zakazów religijnych i moralnych. W nowych strukturach terroru i przestępczości zorganizowanej następują szybkie rotacje ludzi mobilizowanych w imię narodu, rasy i religii¹⁵. Determinuje to wysokie ryzyko zdarzeń o charakterze terrorystycznym w Europie.

Potencjalne zagrożenie atakami terrorystycznymi dotyczy znacznej części państw i pochodzi nie tylko ze strony międzynarodowych organizacji terrorystycznych, ale także pojedynczych zradykalizowanych osób, niezwiązanych bezpośrednio z tymi organizacjami, tzw. *samotnych wilków*, których działalność szczególnie trudno jest wykryć i monitorować służbom odpowiedzialnym za bezpieczeństwo w tej części świata.

Analizy ostatnich zamachów terrorystycznych dowiodły, że ich sprawcami byli zarówno zradykalizowani obywatele państw europejskich, jak i terroryści wywodzący się z Państwa Islamskiego, przybyli na nasz kontynent z falą uchodźców syryjskich. Działania te obliczone są na wywołanie eskalacji strachu i wrogości mieszkańców Europy wobec imigrantów arabskich i stać się platformą do przeniesienia na nasz kontynent – pod hasłami obrony ludności wyznającej wartości wiary muzułmańskiej – konfliktu toczzonego na terenie Syrii i Iraku. Sprawcy ci wykorzystują do ataku wszelkie dostępne środki m.in. improwizowane ładunki wybuchowe skonstruowane z materiałów ogólnodostępnych, które mogą być nabywane i konstruowane w znacznej odległości od miejsca przeprowadzenia zamachu, wszelką dostępną broń, samochody ciężarowe, czy inne narzędzia codziennego (pokojowego) zastosowania w celu unicestwienia jak największej liczby niewinnych osób mieszkających w Europie.

Istotną sferą pozwalającą na radykalizację postaw wielu mieszkańców Europy jest cyberprzestrzeń. Organizacje terrorystyczne wykorzystują ją zarówno do upowszechniania radykalnej ideologii i pozyskiwania zwolenników urodzonych i wychowanych w Europie, jak i dokonywania nielegalnego transferu środków finansowych na działalność terrorystyczną, do komunikacji, przygotowania i przeprowadzenia bezpośrednich ataków, czy prowadzenia dezinformacji. Poprzez Internet kolportowane są instrukcje w zakresie sposobów podejmowania indywidualnych aktów terroru, czy też pozyskiwania komponentów do konstruowania śmiertelności bomb¹⁶.

¹⁵ R. Lonca, Polska wobec obecnych zagrożeń terroryzmu globalnego, [w:], *Przestępczość zorganizowana, świadek koronny, terroryzm w ujęciu praktycznym*, red. E. W. Pływaczewski, Kraków 2005, s. 422.

¹⁶ Państwo Islamskie opublikowało poradnik dla islamistów w krajach zachodnich pt.: *Podręcznik Bezpieczeństwa dla Samotnych Wilków – Mudzahedinów*; źródło:

Często radykalizacja postaw osób jest również następstwem bezpośrednich kontaktów z emisariuszami środowisk ekstremistycznych bądź organizacji terrorystycznych. Motyw działań tego rodzaju osób może stanowić zarówno czynnik religijny, jak i polityczny, ale może on wynikać z frustracji i niechęci wobec określonych osób czy środowisk lokalnych. Istotnym czynnikiem wpływającym na wzrost zagrożenia terroryzmem jest wsparcie, jakiego osobom zdeterminowanym do podjęcia działań destabilizacyjnych udzielają przebywający od dawna na terenie państw zachodnich cudzoziemcy, wywodzący się z państw podwyższonego ryzyka. Osoby te tworzą w wielu państwach europejskich liczne diaspory niechętnie asymilujące się z miejscową ludnością. Sytuacja taka powoduje, że potencjalni zamachowcy nie mają problemów z budową zaplecza logistycznego, pozyskiwania nielegalnej broni, amunicji oraz materiałów wybuchowych i prekursorów do ich produkcji, a także transferu środków finansowych w dowolny obszar kontynentu. W przypadku Europy Środkowo-Wschodniej dodatkowym czynnikiem wystąpienia zagrożeń terrorystycznych jest obserwowany kryzys w stosunkach międzynarodowych, związany z działaniami separatystycznymi we wschodniej Ukrainie.

Mimo intensywnej działalności służb specjalnych brak jest możliwości określenia wszystkich potencjalnych celów zamachów terrorystycznych w Europie oraz sposobów ich przeprowadzenia. Zamachy mogą być ukierunkowane zarówno na tzw. *miękkie cele*, w tym duże skupiska osób, jak i *twarde cele* obejmujące m.in. elementy infrastruktury krytycznej państwa. Ponadto w zainteresowaniu terrorystów pozostają obiekty, których zniszczenie z racji ich lokalizacji, prowadzonej działalności bądź znaczenia dla kraju ma spektakularny charakter i powoduje szeroki rozgłos medialny.

Odnotowane dotychczas ataki terrorystyczne bądź udaremnione próby ich przeprowadzenia wskazują, że podstawowym celem jest infrastruktura transportowa, w tym stacje metra i dworce, a także obiekty sportowe, centra handlowe oraz inne miejsca, w których występują duże skupiska ludzi. Sprzyjają temu szczególnie takie czynniki jak: stosunkowa łatwość ich przeprowadzenia związana z występującym tłumem i możliwością wmieszania się w niego potencjalnych zamachowców, utrudniona możliwość zapewnienia efektywnego systemu zabezpieczeń oraz potencjalne znaczne straty dla społeczeństwa i infrastruktury. Ponadto możliwym celem zamachu, z racji spowodowania poważnych skutków politycznych, są siedziby władz, urzędy, obiekty wojskowe. Na-

rażone na atak terrorystyczny są także miejsca o znaczeniu kulturowym, w tym obiekty kulturalne i historyczne, miejsca pamięci, ośrodki kultu religijnego, a także placówki akademickie i budynki użyteczności publicznej ważne ze względów ekonomiczno-finansowych. Poza szkodami w mieniu i możliwymi ofiarami w ludziach, ewentualny zamach mógłby wywołać również niepożądane skutki w sferze społeczno-gospodarczej kraju.

Atrakcyjny cel ataków terrorystycznych, ze względu na potencjalne znaczne skutki ekonomiczne oraz duże skażenie środowiska naturalnego w przypadku ich powodzenia (wyciek paliwa, pożary, zatrucie wód gruntowych itp.), stanowią obiekty związane z wydobywaniem, produkcją, przetwarzaniem, przechowywaniem bądź transportowaniem produktów ropopochodnych oraz gazu ziemnego. Ponadto niezwykle wrażliwym celem są obiekty gospodarki komunalnej oraz gospodarki wodnej – wodociągi, ujęcia i oczyszczalnie, zbiorniki retencyjne oraz zapory. Ewentualny atak na ww. obiekty mógłby spowodować trudne do oszacowania, ze względu na skalę, szkody na znacznym obszarze i ofiary w ludziach. Z uwagi na strategiczny charakter dla funkcjonowania państwa na zamach terrorystyczny potencjalnie narażone są również zakłady przemysłowe wykorzystujące w dużej ilości w procesie produkcji niebezpieczne substancje chemiczne oraz elektrownie, elektrociepłownie i sieci przesyłowe.

Dotychczas nie odnotowano jednak na świecie przypadków spektakularnych ataków terrorystycznych na tego rodzaju obiekty, czego powodem może być zwiększona ochrona i tym samym ograniczony dostęp osób nieuprawnionych.

W oparciu o zdarzenia o charakterze terrorystycznym, jakie miały miejsce bądź były planowane w Europie, można wyodrębnić szerokie spektrum metod ich przeprowadzania. Coraz częściej wykorzystywane są nowe, niekonwencjonalne sposoby, w tym m.in. ukrywanie ładunków wybuchowych w przedmiotach codziennego użytku, zastępowanie tradycyjnych materiałów wybuchowych środkami płynnymi, wykorzystywanie ataków symultanicznych (*kilku ataków skoordynowanych w czasie, w różnych miejscach*)¹⁷, fałszywe zawiadomienia o zagrożeniu o charakterze terrorystycznym.

Kategorie zdarzeń, w odniesieniu do których tworzone są odpowiednie procedury, plany czy algorytmy reagowania w przypadku wystąpienia zdarzeń o charakterze terrorystycznym, są określane poprzez

¹⁷ Przykładem ataku symultanicznego jest seria trzech skoordynowanych terrorystycznych zamachów bombowych przeprowadzonych rankiem w dn. 22.03.2016 w Belgii: dwa na lotnisku w Zaventem w Brukseli i jeden przy stacji metra Maelbeek/Maalbeek w Brukseli; źródło: <https://www.yahoo.com/news/belgium-resumes-hunt-airport-suspect-criticism-mounts-004723635.html?ref=gs>, z dn. 29.07.2016.

pryzmat sposobu przeprowadzenia ataku lub w oparciu o jego cel, czy specyfikę działań służących ich neutralizacji. W tym kontekście wśród podstawowych kategorii zdarzeń o charakterze terrorystycznym można wyróżnić:

- zamach z użyciem urządzenia wybuchowego,
- zamach z użyciem broni palnej,
- uprowadzenie osób,
- zajęcie obiektu lub środka transportu, w tym również z przetrzymywaniem zakładników,
- uprowadzenie środka transportu:
 - w komunikacji lądowej,
 - w komunikacji wodnej,
 - w komunikacji lotniczej,
- zamach z użyciem statku powietrznego, któremu nadano status „RENEGADE”,
- zamach z użyciem statku lub obiektu pływającego, któremu nadano status „MARITIME RENEGADE”,
- zamach z zastosowaniem:
 - środków biologicznych,
 - środków chemicznych,
 - środków promieniotwórczych,
- atak cyberterrorystyczny,
- atak na infrastrukturę krytyczną,
- inny zamach, mogący spowodować bezpośrednie zagrożenie życia, zdrowia, wolności ludzi lub mienia znacznej wartości, a także dla bezpieczeństwa powszechnego, charakteryzujący się dużą dynamiką przebiegu lub możliwością utraty kontroli nad przebiegiem wydarzeń albo eskalacji zagrożenia,
- zawiadomienia o zagrożeniu o charakterze terrorystycznym przez osoby mające świadomość rzeczywistego jego nieistnienia, których celem jest wywołanie działań instytucji użyteczności publicznej lub organu ochrony bezpieczeństwa, porządku publicznego lub zdrowia zmierzających do jego zneutralizowania¹⁸.

Każdy atak terrorystyczny to tragedia bardzo potępiana przez szeroką europejską opinię publiczną. Mimo to niezwykle trudno jest zapobiec kolejnym takim zdarzeniom bez drobiazgowej kontroli, która jednak w niektórych przypadkach po prostu jest niemożliwa z przyczyn technicznych, czy konieczności ograniczania swobód obywatelskich w państwach demokracji europejskiej, co kłóci się i wręcz stoi w sprzeczności

¹⁸ www.abw.gov.pl/download/1/1632/24.pdf, z dn. 29.07.2016.

z duchem liberalizmu wolności słowa i ochroną podstawowych praw człowieka.

Dlatego też zmiany – jakie przyniosła Europie fala migracji wywołana prowadzoną przez Państwo Islamskie na terytoriach Syrii i Iraku wojną i dokonywanych na ludności cywilnej zbrodniach – spowodowały iż na kontynencie europejskim znaleźli się wraz z falą uchodźców radykalni w swoich poglądach i zdeterminowani w działaniu terroryści spod znaku ISIS, których przeznaczeniem jest realizacja kolejnych zamachów, takich jak w Nicei czy wcześniej w Paryżu, czy w Brukseli. To powszechne zagrożenie inklinuje konieczność wspólnej walki z terroryzmem i zapewnienie jak największej ochrony obywatelom państw europejskich. Winno ono być realizowane zgodnie z przyjętą już w 2005 roku unijną strategią w dziedzinie walki z terroryzmem, która opiera się na 4 filarach¹⁹.

1. ZAPOBIEGANIU

Głównym priorytetem Europy w walce z terroryzmem jest rozpoznawanie i zwalczanie czynników radykalizujących oraz werbunku do działań terrorystycznych. W obliczu nowych zjawisk, takich jak samotni zamachowcy, zagraniczni bojownicy czy rosnący potencjał mobilizacyjny i komunikacyjny mediów społecznościowych, opracowano unijną **strategię walki z radykalizacją postaw i werbowaniem** terrorystów²⁰.

2. OCHRONIE

Drugim priorytetem unijnej strategii walki z terroryzmem jest ochrona obywateli i infrastruktury oraz zmniejszanie podatności na atak. Chodzi o ochronę granic zewnętrznych, zwiększanie bezpieczeństwa transportu, ochronę celów strategicznych oraz ograniczanie podatności infrastruktury²¹.

3. ŚCIGANIU

UE chce uniemożliwić terrorystom planowanie i organizację zamachów oraz stawiać ich przed sądem. Aby to osiągnąć, skupiła się na zwiększaniu potencjału krajowego, usprawnianiu praktycznej współpracy i wymiany informacji między policją a organami sądowymi (zwłaszcza za pośrednictwem Europolu i Eurojustu), przeciw-

¹⁹ <http://www.consilium.europa.eu/pl/policies/fight-against-terrorism/>, z dn. 29.07.2016.

²⁰ W grudniu 2014 r. ministrowie sprawiedliwości i spraw wewnętrznych przyjęli wytyczne do zrewidowanej unijnej strategii walki z radykalizacją postaw i werbowaniem terrorystów. Wytyczne wskazują, co powinny robić UE i państwa członkowskie.

²¹ W tej dziedzinie UE obecnie pracuje nad prawem regulującym korzystanie z danych o przelocie pasażera do celów egzekwowania prawa.

działaniu finansowaniu terroryzmu oraz na odcinaniu terrorystów od środków pozwalających organizować zamachy i się komunikować²².

4. REAGOWANIU

Czwartym celem unijnej strategii walki z terroryzmem jest przygotowanie się – w *duchu solidarności* – do reagowania na skutki zamachów terrorystycznych i do ich minimalizowania. Służy temu zwiększanie umiejętności radzenia sobie z następstwami zamachów, z koordynacją reakcji i z potrzebami ofiar²³.

W każdym z tych obszarów niezbędna jest szybka, efektywna współpraca wszystkich państw europejskich oparta na zaufaniu i partnerstwie.

Terroryzm nieustannie był i jest przedmiotem dyskusji na forum międzynarodowym. Społeczność międzynarodowa wypracowała wiele instrumentów prawnych w zakresie walki z terroryzmem. Dzięki tym umowom powstały niezbędne uregulowania prawne pozwalające na ściąganie i pociąganie do odpowiedzialności karnej sprawców aktów terroru. Obecnie trwają negocjacje nad wypracowaniem nowej konwencji dotyczącej międzynarodowego terroryzmu adekwatnej do zagrożeń, jakie to zjawisko niesie dla globalnej społeczności. Ma ona opierać się na istniejących już międzynarodowych instrumentach oraz zasadach zawartych w konwencjach antyterrorystycznych takich jak: uznanie aktów terrorystycznych za niezgodne z prawem; karanie i ekstradycja sprawców przestępstw; usunięcie zapisów prawnych dopuszczających do przeprowadzania aktów terrorystycznych na tle politycznym, ideologicznym, religijnym, pochodzenia rasowego i etnicznego; zapobieganie aktom terrorystycznym przez państwa członkowskie; zwiększenie współpracy w zakresie zwalczania terroryzmu i wymiany informacji w tej dziedzinie.

Międzynarodowi eksperci, w ostatnim okresie czasu, wskazują na szczególne zjawisko powiązań środowisk przestępczych z terrorystami, skutkujące wzrostem zagrożenia stanu bezpieczeństwa wewnętrznego Europy.

Przestępczość zorganizowana – początkowo stanowiąca wewnętrzny problem poszczególnych krajów – z biegiem czasu stała się w coraz większym stopniu ciemną stroną globalizacji, sięgając przez kontynenty i wykorzystując otwarte granice pomiędzy państwami oraz rozwijające się technologie. Z astronomicznymi zyskami, osiąganymi z ciągle rozsze-

²² W maju 2015 r. Rada i Parlament Europejski przyjęły nowe zasady zapobiegania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu.

²³ Wśród priorytetów są: ustalenie unijnej koordynacji kryzysowej, rewizja mechanizmu ochrony ludności, tworzenie oceny ryzyka oraz dzielenie się sprawdzonymi rozwiązaniami w dziedzinie pomocy ofiarom terroryzmu.

rzającego się wachlarza różnorodnych działań, międzynarodowa przestępczość zorganizowana stanowi ogromne wyzwanie dla skutecznego jej zwalczania przez organy ścigania na całym świecie. Globalizacja systemów ekonomicznych oraz rozwój technologiczny w zakresie transportu i łączności stworzyły nie tylko olbrzymie szanse dla ogólnoświatowego rozwoju ekonomicznego i wzajemnego komunikowania się, ale niestety przyczyniły się także do stworzenia nowych sprzyjających okoliczności do rozwoju międzynarodowej przestępczości zorganizowanej²⁴.

Otwartość granic państwowych oraz dynamiczny rozwój zaawansowanych technologii doprowadziły do dramatycznego wzrostu i rozprzestrzenienia się grup przestępczych, prowadzących działalność w ramach regionów geopolitycznych i całych kontynentów. Międzynarodowa przestępczość rozrosła się za sprawą przemytu broni, nielegalnego handlu bronią i narkotykami, nadużyć finansowych na globalną skalę oraz prania wielkich sum pieniędzy. Rozwijając działalność korupcyjną organizacje przestępcze zaangażowały się również w handel ludźmi, szczególnie kobietami i dziećmi, w ekonomiczne niewolnictwo i prostytucję, przemyt migrantów i współpracę z organizacjami terrorystycznymi. Regularna współpraca zorganizowanych grupy przestępczych i terrorystów dotyczy najczęściej płaszczyzn związanych z fałszerstwem dokumentów, handlem narkotykami, bronią oraz przestępczością cybernetyczną i finansową. Różnice pomiędzy sposobem funkcjonowania obu stron coraz bardziej się zacierają. Z prowadzonych analiz wynika, iż terroryści i przestępcy często w swoich działaniach wykorzystują te same metody, środki i specjalistów²⁵.

Zbliżony charakter do incydentów o charakterze terrorystycznym, których nie należy jednak wiązać z tego rodzaju zagrożeniami, mają **akty terroru kryminalnego**. Są one związane z działalnością kryminalną, w tym porachunkową, a nie terrorystyczną. Tego rodzaju działania związane są zazwyczaj z aktywnością zorganizowanych grup przestępczych i nie powodują uruchomienia procedur zarządzania kryzysowego.

Tym, co różni akty terroru kryminalnego od przestępstwa o charakterze terrorystycznym, jest cel działalności sprawców. W przypadku działalności terrorystycznej czyn zabroniony popełniany jest w celu poważnego zastraszenia wielu osób, zmuszenia organu władzy publicznej danego państwa albo organu organizacji międzynarodowej do podjęcia lub zaniechania określonych czynności, czy wywołania poważnych za-

²⁴ Zob. szerzej: T. Obokata, *Transnational Organised Crime in International Law*, Oxford 2014.

²⁵ Z. Galicki, *Międzynarodowa przestępczość zorganizowana – prawnomiędzynarodowe instrumenty zwalczania i zapobiegania*, [w:] „Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego” nr 12 (7) 2015, s. 115–116.

klóceń w ich ustroju lub gospodarce. Natomiast akty terroru kryminalnego popełniane przez zorganizowane grupy przestępcze dokonywane są w celu pozyskiwania środków majątkowych, zabezpieczenia przez sprawców realizowanych interesów, zdobycia nowych stref wpływów, zapewnienia wewnątrzgrupowej dyscypliny, czy na tle porachunkowym.

Z powyższego wynika, iż przestępczość zorganizowana i terroryzm mieszczą się w pojęciu **przestępczości grupowej**, odwołującej się do aktów przemocy i terroru w celu wywołania poczucia lęku określonej jednostki lub grupy. Podobnie posługują się podobnymi metodami i środkami np. podłożenie materiału czy urządzenia wybuchowego, przesłanie niebezpiecznej przesyłki skażonej środkiem lub czynnikiem chemicznym bądź biologicznym, uprowadzenie osoby lub grupy osób, a także sposobami rozpoznawania potencjalnego zagrożenia. Nie można wykluczyć sytuacji, w której organizacja terrorystyczna jest jednocześnie zorganizowaną grupą przestępczą i na odwrót. Zjawisko takie obecne jest choćby na Kaukazie. Przestępczość zorganizowana może również stanowić jeden ze sposobów zdobywania funduszy na działalność terrorystyczną. Często przestępczość zorganizowana prowadzi działalność usługową dla organizacji terrorystycznych, sprzedając im dowolną broń czy materiały wybuchowe.

Podsumowując należy stwierdzić, iż mimo wielu związków zorganizowanych grup przestępczych i organizacji terrorystycznych występują między nimi istotne różnice. Zasadniczo inne są cele tych organizacji. W przypadku przestępczości zorganizowanej członkowie nastawieni są w głównej mierze na jak największe zyski ekonomiczne, finansowe, natomiast organizacje terrorystyczne z reguły wyznaczają sobie zadania natury politycznej, ideowej albo religijnej – np. zlikwidowanie wrogów danej grupy narodowej czy etnicznej, przewrót polityczny i przejęcie władzy, uzyskanie niepodległości. Zorganizowane grupy przestępcze nie występują przeciw porządkowi prawnemu, a wręcz dążą do jego utrzymania, szczególnie w sytuacji kryzysu silnej władzy centralnej. W takich przypadkach występuje zjawisko tzw. *władzy paralelnej*, czyli przejęcia przez organizację przestępczą kontroli nad niektórymi sferami życia społecznego, które w małym stopniu podlegają władzy państwowej. Różnice dotyczą także odniesienia do środków finansowych. Dla organizacji terrorystycznej pieniądze grają rolę pośrednią, nie są celem same w sobie, ale mają służyć osiągnięciu celów wyższych. Natomiast w zorganizowanych grupach przestępczych priorytetem prowadzonej działalności jest wyłącznie osiągnięcie zysków finansowych²⁶.

²⁶ Por. http://www.nato.int/docu/review/2009/Organized_Crime/Terrorism_Relation_OrganizedCrime/PL/index.htm, z dn. 02.08.2016.

ppor. Dorota Kuptel

CSSG w Kętrzynie

ROLA I ZNACZENIE BIOMETRII W STRAŻY GRANICZNEJ. SYSTEMY INFORMATYCZNE, W KTÓRYCH PRZETWARZANE SĄ DANE BIOMETRYCZNE – cz. 2

Straż Graniczna (SG) jest jednolitą, umundurowaną i uzbrojoną formacją przeznaczoną do ochrony granicy państwowej, kontroli ruchu granicznego oraz zapobiegania i przeciwdziałania nielegalnej migracji w Rzeczypospolitej Polskiej¹. Jedną z czynności wykonywanych przez funkcjonariuszy w ramach ww. zadań jest ustalenie tożsamości osób legitymowanych i kontrolowanych na podstawie okazanych dokumentów podróży.

Pomocne w identyfikacji osób poszukiwanych, nie spełniających warunków wjazdu, pobytu lub zamieszkania na terytorium państw członkowskich są systemy informatyczne, w których przetwarzane są dane biometryczne tj. System Informacyjny Schengen (SIS), Wizowy System Informacyjny (VIS) oraz Europejski Zautomatyzowany System Identyfikacji Odcisków Palców (Eurodac).

Systemy informatyczne, w których przetwarzane są dane biometryczne

Wizowy System Informacyjny (VIS)

Wizowy System Informacyjny został ustanowiony decyzją Rady z dnia 8 czerwca 2004 roku w sprawie ustanowienia Wizowego Sytemu Informacyjnego, a masowe jego wdrożenie na granicach zewnętrznych Strefy Schengen nastąpiło w dniu 4 listopada 2011 roku.

Jest to system służący do wymiany informacji na temat krótkoterminowych wiz pobytowych, umożliwiający właściwym organom państw należących do strefy Schengen przetwarzanie danych dotyczących wniosków wizowych oraz wszystkich wydanych, odmówionych, anulowanych, unieważnionych i przedłużonych wiz.

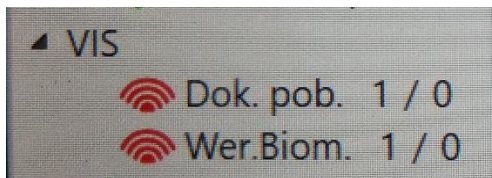
Celem VIS jest poprawa realizacji wspólnej polityki wizowej, poprawa współpracy konsularnej i procesu konsultacji pomiędzy centralnymi organami wizowymi poprzez ułatwienie wymiany danych pomię-

¹ Ustawa z dn. 12.10.1990 r. o Straży Granicznej.

dzy państwami członkowskimi o wnioskach i związanych z nimi decyzjach, m.in. w celu:

- pomocy w weryfikacji, jak również identyfikacji osób, które mogą nie spełniać warunków wjazdu, pobytu lub zamieszkania na terytorium państw członkowskich lub też przestały spełniać te warunki;
- ułatwienia stosowania rozporządzenia (WE) nr 343/2003 – określenia państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie azylu;
- przyczynienia się do zapobiegania zagrożeniom bezpieczeństwa wewnętrznego każdego z państw członkowskich (wykrywania zapobiegania i ścigania poważnych przestępstw)².

Dane biometryczne przetwarzane w systemie VIS to: fotografie i odciski palców.

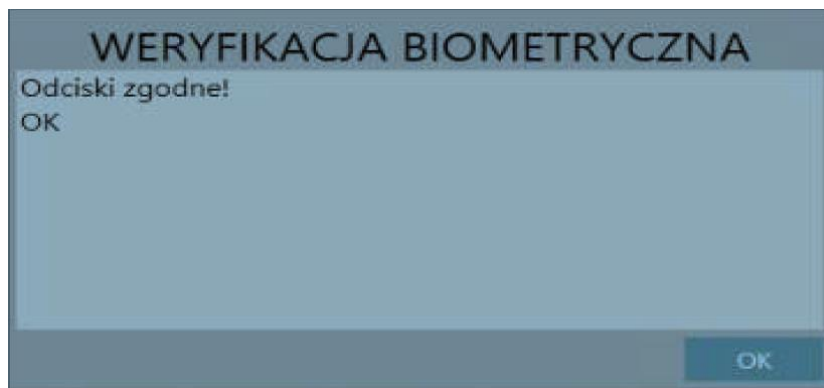

Fot. 1. Okno prezentacji stanu odpowiedzi z systemu VIS
– fot. własna

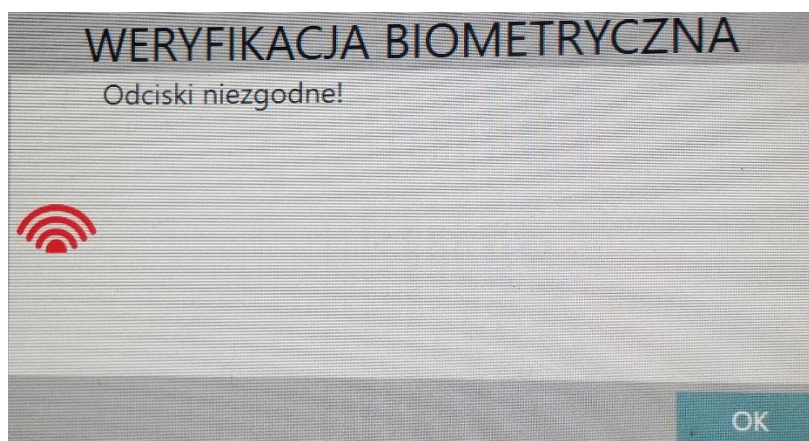
Sprawdzenie w bazie VIS wykonuje się tylko dla wiz krótkoterminowych typu „C”, dla których wprowadzono numer naklejki wizowej składający się dokładnie z dziewięciu cyfr (w przypadku wprowadzenia numeru krótszego lub dłuższego niż 9 cyfr, sprawdzenie w systemie VIS nie będzie wykonywane). Pobieranie odcisków palców w procesie odprawy na I linii lub legitymowania ma na celu weryfikację tożsamości posiadacza wizy. Pobrane odciski (lub odcisk jednego palca) są przesyłane do systemu VIS wraz z numerem naklejki wizowej. System VIS porównuje otrzymane odciski palców, które pobrano od osoby przy składaniu wniosku o wizę i przesyła zwrótnie odpowiedź czy odciski są zgodne, czy niezgodne³.

² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 767/2008 z dn. 09.07.2008 r. w sprawie Wizowego Systemu Informacyjnego (VIS) oraz wymiany danych pomiędzy państwami członkowskimi na temat wiz krótkoterminowych.

³ *Centralne Systemy Informatyczne Straży Granicznej, Zintegrowany System Ewidencji 6, Podręcznik użytkownika, Moduł Odprawa.*

Fot. 2. Weryfikacja odcisków linii papilarnych – odciski zgodne
– fot. własna

Fot. 3. Weryfikacja odcisków linii papilarnych – odciski niezgodne
– fot. własna

Organy właściwe do przeprowadzenia kontroli na przejściach na granicy zewnętrznej mają możliwość wyszukiwania informacji za pomocą numeru naklejki wizowej – łącznie ze sprawdzeniem odcisków palców posiadacza wizy – wyłącznie w celu sprawdzenia tożsamości posiadacza wizy lub autentyczności wizy lub w celu sprawdzenia, czy spełnione zostały warunki wjazdu na terytorium Państw Członkowskich zgodnie z art. 6 kodeksu granicznego Schengen (fot. 4).

LP.: 1	Obiekt: Dokument Wystawiony	System: VIS	
Nazwisko: IVAN			
Imię: PATI			
Data urodzenia: 1980.01.03			
Obywatelstwo: FEDERACJA ROSYJSKA			
Rodz. dok. podr.: Paszport			
Nr dok. podr.: 74562318			
Rodzaj wizy: C			
Nr wizy: POL415263987			
Ważny od: 2014.06.05			Ważny do: 2014.06.19
Ilość dni ważności: 15			
Miejsce wyd. wizy: POLSKA KROSCIENKO			
Status wizy: Wiza Wydana			
Cel podróży: Wizyta oficjalna			
Zapraszający:			
Adres zapraszającego:			
Wyjście (ESC) Weryfikuj			

Fot. 4. Przeglądanie szczegółów wniosku wizowego z pobranymi odciskami palców wzór – fot. własna

U posiadaczy wiz, których odciski palców nie mogą być wykorzystane (np. dzieci poniżej 12 roku życia, osoby u których pobranie odcisków palców jest fizycznie niemożliwe, przywódcy państw wraz z towarzyszącymi im osobami oraz monarchowie i ważni rangą członkowie rodziny królewskiej – zapraszani w celach oficjalnych) wyszukiwanie danych odbywa się jedynie na podstawie numeru naklejki wizowej (fot. 5).

LP.: 1	Obiekt: Dokument Wystawiony	System: VIS	
Nazwisko: BALITSKAYA			
Imię: VALERYIA			
Data urodzenia: 2013.07.02			
Obywatelstwo: BIAŁORUŚ			
Rodz. dok. podr.: Paszport			
Nr dok. podr.: KH2471178			
Rodzaj wizy: C			
Nr wizy: POL001579658			
Ważny od: 2015.10.20			Ważny do: 2015.11.03
Ilość dni ważności: 15			
Miejsce wyd. wizy: POLSKA PSG W BEZLEDACH			
Status wizy: Wiza wydana			
Cel podróży: Inne			
Zapraszający:			
Adres zapraszającego:			
Wyjście (ESC) Weryfikuj			

Fot. 5. Przeglądanie szczegółów wniosku wizowego bez pobranych odcisków palców wzór – fot. własna

W przypadku, gdy kontrola posiadacza wizy lub samej wizy nie przyniesie rezultatu lub jeżeli istnieją wątpliwości co do tożsamości posiadacza wizy, autentyczności wizy lub dokumentu podróży – upoważniony personel właściwych organów uzyskuje dostęp do danych za pomocą odcisków palców danej osoby. W tym celu należy cudzoziemca skierować na II linię kontroli celem dokonania szczegółowych sprawdzeń (identyfikacji – patrz poniżej).

Przewidziano dwie formy sprawdzeń w systemie VIS: weryfikację i identyfikację.

- A. WERYFIKACJA** – sprawdzenie „jeden do jednego” – czy kontrolowana osoba jest osobą, której wiza została wydana. W ten sposób będą kontrolowani wszyscy cudzoziemcy, od których wymagana jest wiza, zarówno przy przekraczaniu granic zewnętrznych, jak i wewnątrz terytorium Państw Członkowskich – I lub II linia kontroli (fot. 6 i 7).

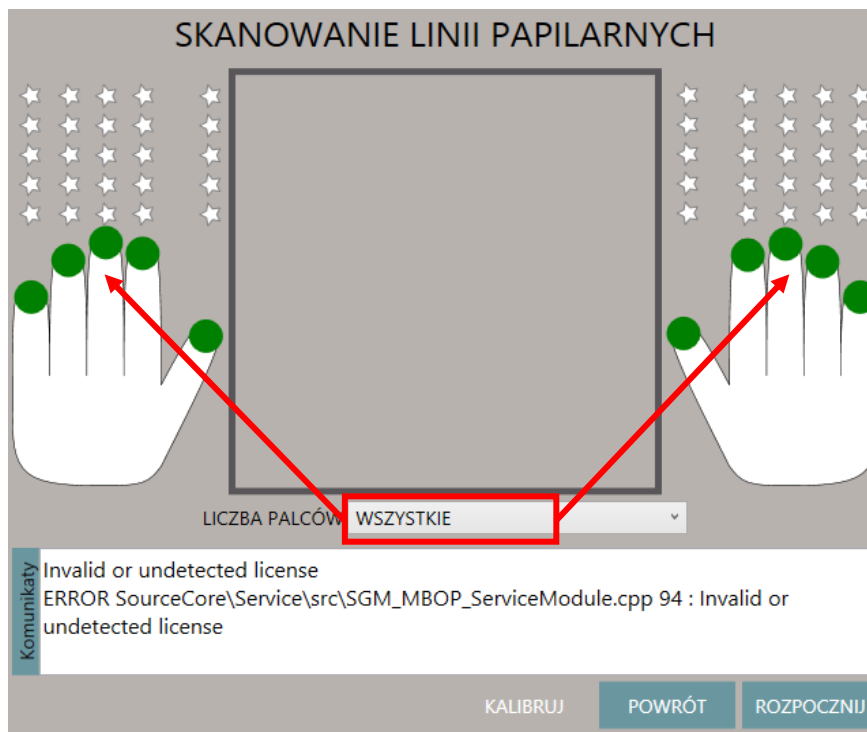
Fot. 6. Pobieranie odcisków palców na czytniku stacjonarnym (weryfikacja)
– fot. własna

W przypadku, gdy użytkownik korzysta ze stacjonarnego czytnika linii papilarnych, weryfikacja tożsamości osoby jest wykonywana przy wykorzystaniu odcisków czterech palców prawej ręki lub lewej, jednego kciuka lub jednego palca wskazującego. Istnieje również możliwość pobrania niestandardowego, które umożliwia pobranie odcisków palców tylko istniejących. Natomiast domyślnie zaznaczona jest opcja pobrania czterech palców prawej ręki.

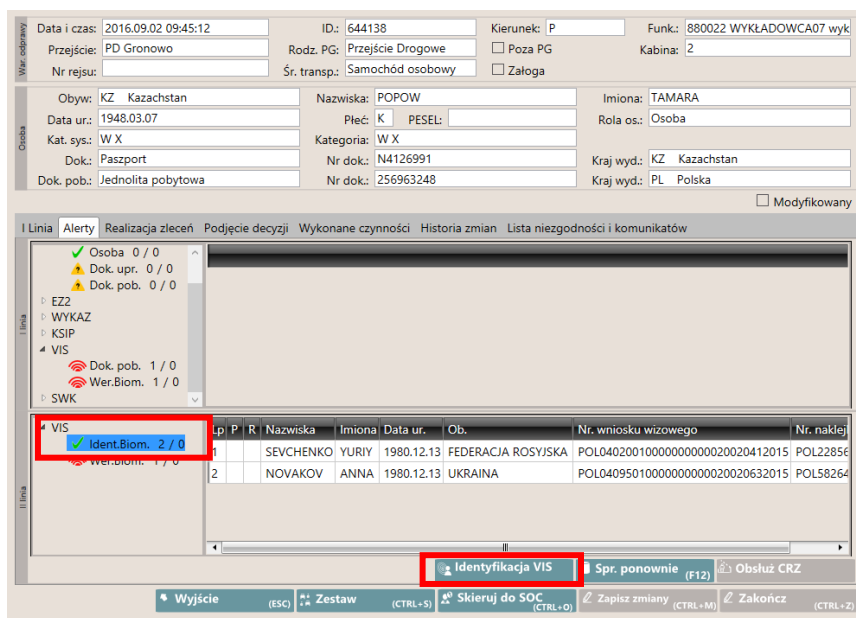

Fot. 7. Pobieranie odcisków palców na czytniku mobilnym (weryfikacja)
– fot. własna

B. IDENTYFIKACJA – sprawdzenie „jeden do wielu” – funkcja ta służy w systemie VIS do odnajdywania w bazie odcisków palców cudzoziemca, który negatywnie przeszedł weryfikację na I linii kontroli lub w ogóle nie posiadał dokumentów. Sprawdza się w ten sposób, czy odciski cudzoziemca pasują do jakichkolwiek odcisków w bazie (fot. 8 i 9).

Fot. 8. Pobieranie odcisków palców na czytniku stacjonarnym (identyfikacja) – fot. własna

Fot. 9. Identyfikacja odcisków palców cudzoziemca – II linia wzór – fot. własna

Podczas identyfikacji tożsamości osoby system wymusza wykorzystanie odcisków wszystkich palców tj. czterech palców prawej ręki i kciuka oraz czterech palców lewej ręki i kciuka.

Sprawdzanie danych biometrycznych na potrzeby systemu VIS odbywa się poprzez odczyt odcisków palców sprawdzanej osoby za pomocą odpowiednich czytników. W celu pobrania odcisków palców i ich weryfikacji w systemie VIS do stacji roboczej musi być podpięty zainstalowany czytnik linii papilarnych (fot. 10, 11, 12).

Fot. 10. Stacjonarny czytnik linii papilarnych 4 palców typu AGLIE TP – fot. własna

Fot. 11. Stacjonarny czytnik linii papilarnych 4 palców typu MORPHO TOP 100 – fot. własna

Fot. 12. Mobilny czytnik linii papilarnych 1 palca IBIS EXTREME
– fot. własna

System Informacyjny Schengen (SIS II)

SIS to środek kompensacyjny, służący utrzymaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa, w tym bezpieczeństwa publicznego i narodowego wewnątrz wspólnej przestrzeni bez kontroli granicznej.

SIS jest wspólną elektroniczną bazą danych o poszukiwanych osobach i przedmiotach, składającą się z modułów jednostki krajowej oraz centralnej usytuowanej w Strasburgu⁴.

Pomocne w identyfikacji osób: poszukiwanych, nie spełniających warunków wjazdu, pobytu lub zamieszkania na terytorium państw członkowskich – są również systemy informatyczne, w których przetwarzane są dane biometryczne tj. SIS, VIS, Eurodac.

System Informacyjny Schengen – podstawa prawna

Podstawą prawną do utworzenia SIS był tytuł IV KWUS. Z chwilą uruchomienia SIS II obowiązujące przepisy regulujące kwestie związane z SIS I (tytuł IV KWS art. 92–119) zostały zastąpione przepisami rozporządzenia 1987/2006 oraz decyzji 533/2007.

SIS został uruchomiony w 1995 roku, a następnie 9 kwietnia 2013 roku zdecydowano o zastąpieniu dotychczas funkcjonującej generacji SIS (SIS 1+) nowym systemem dostosowanym do obsługi wszystkich Państw Członkowskich – SIS II.

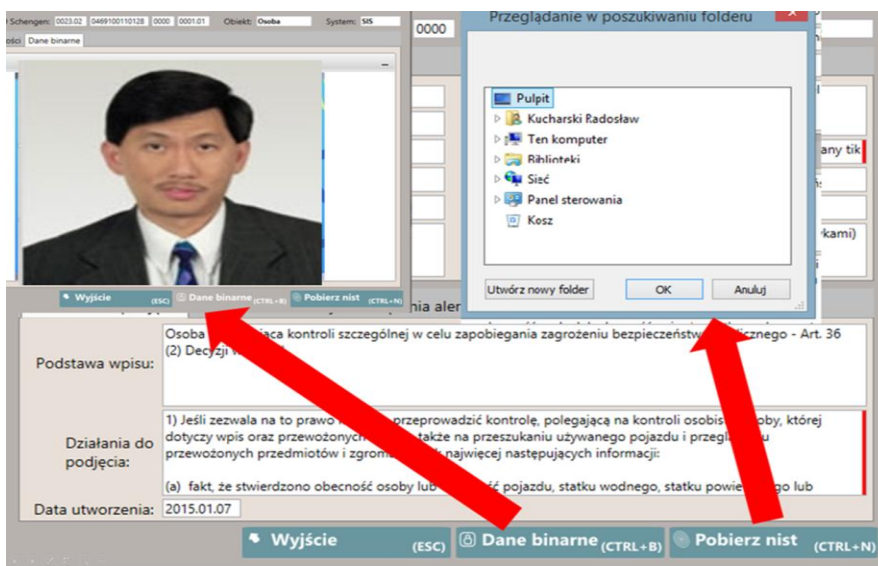
⁴ Instrukcja dotycząca korzystania przez Straż Graniczną z Systemu Informacyjnego Schengen (SIS II) oraz współpracy z Biurem SIRENE, Zarząd Graniczny KGSG.

Przetwarzanie danych biometrycznych w SIS II

- Zgodnie z zasadą celowego wykorzystania danych, państwa mogą wykorzystać dane wyłącznie do celów ustanowionych w danej kategorii wpisów.
- Dane osobowe, w tym odciski palców oraz fotografie mogą być przetwarzane przez państwo członkowskie do celów odmowy pozwolenia na wjazd lub pobyt na ich terytorium.
- Fotografie i odciski palców wykorzystywane są jedynie w celu potwierdzenia tożsamości osoby, która została znaleziona w trakcie wyszukiwania – według danych alfanumerycznych – przeprowadzonego w SIS II.

SIS II umożliwia dołączanie do wpisów:

- Danych biometrycznych (fotografii i odbitek linii papilarnych) – aby ułatwić niezawodną identyfikację osób, których wpis dotyczy.

Fot. 13. Szczegóły alertu na osobę systemu SIS z dołączonymi danymi binarnymi – wzór
 Źródło: A. Ogorzałek – prezentacja pt. *Szkolenie funkcjonariuszy Straży Granicznej w zakresie nowych funkcjonalności SIS II*, Warszawa 2015

Ponadto SIS II pozwala na przetwarzanie danych dotyczących osób, których tożsamość jest przedmiotem pomyłki po to, by uniknąć niezgodności powodowanych błędną identyfikacją tych osób (fot. 14, 15, 16).

LP.: 1 ID Schengen: 0023.02 7669100110425 0000 0001.01 Obiekt: Osoba System: SIS

Osoba Tożsamości Dane binarne

Tożs. gł.	Kat. tożsamości	Nr aliasu	Nazwiska	Imiona	Data ur.	Płeć
NIE	Tożsamość przywłaszczona	0000	SZPAK	ALOJZY	1970.07.07	Mężczyzna

POSZKODOWANA

Dane tożsamości Tożsamość przywłaszczona (poszkodowany)

Nazwiska: SZPAK Imiona: KAROL

Nazw. w chw. ur.: Poprz. nazw.:

Data ur.: 1988.08.08 Znak szczeg.:

Aliasy: KWASEK Inf. dot. alertu: plpl

Dok. przywłaszczone: Numer 1 dok. Numer 2 dok. Data wydania Organ wydający

POSZUKIWANY

Wyjście (ESC) Dane binarne (CTRL+B)

Fot. 14. Szczegóły alertu na osobę systemu SIS – prezentacja danych osoby poszkodowanej przez przywłaszczenie jej tożsamości
 Źródło: A. Ogorzałek – prezentacja pt. *Szkolenie funkcjonariuszy Straży Granicznej...*, op.cit.

LP.: 1 ID Schengen: 0023.02 0469100110128 0000 0001.01 Obiekt: Osoba System: SIS

Osoba Tożsamości

Tożs. gł.	Kat. tożsamości	Nr aliasu	Nazwiska	Imiona	Data ur.	Płeć
TAK	Potwierdzona	0000	SPONGE	BOB	1980.02.15	Mężczyzna

DANE BINARNE I ODBITKI LINII PAPILARNYCH POSZKODOWANEGO

Dane tożsamości Tożsamość przywłaszczona (poszkodowany)

Nazwiska: SPONGE Imiona: ARUM

Nazw. w chw. ur.: BOBI Poprz. nazw.: KANCIASTOPORTY

Data ur.: 1979.09.09 Znak szczeg.:

Aliasy: Inf. dot. alertu:

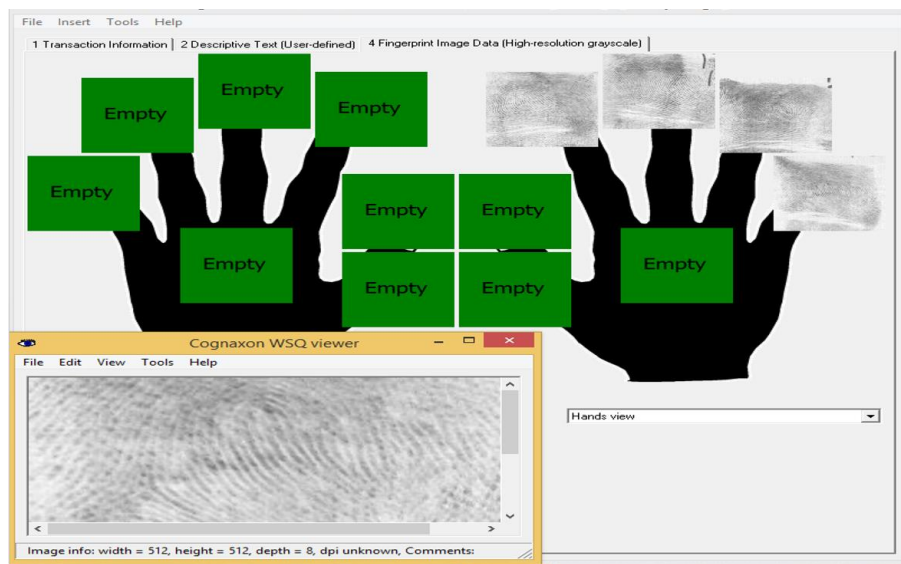
Dok. przywłaszczone: Numer 1 dok. Numer 2 dok. Data wydania Organ wydający

Dane binarne NIST

DANE BINARNE I ODBITKI LINII PAPILARNYCH POSZUKIWANEGO

Wyjście (ESC) Dane binarne (CTRL+B) Pobierz nist (CTRL+N)

Fot. 15. Szczegóły alertu na osobę systemu SIS z dołączonymi danymi binarnymi (odciski palców)
 Źródło: A. Ogorzałek – prezentacja pt. *Szkolenie funkcjonariuszy Straży Granicznej...*, op.cit.

Fot. 16. Rysunek – odciski palców (aplikacja NIST Viewer)

Źródło: A. Ogorzałek – prezentacja pt. *Szkolenie funkcjonariuszy Straży Granicznej...*, op.cit.

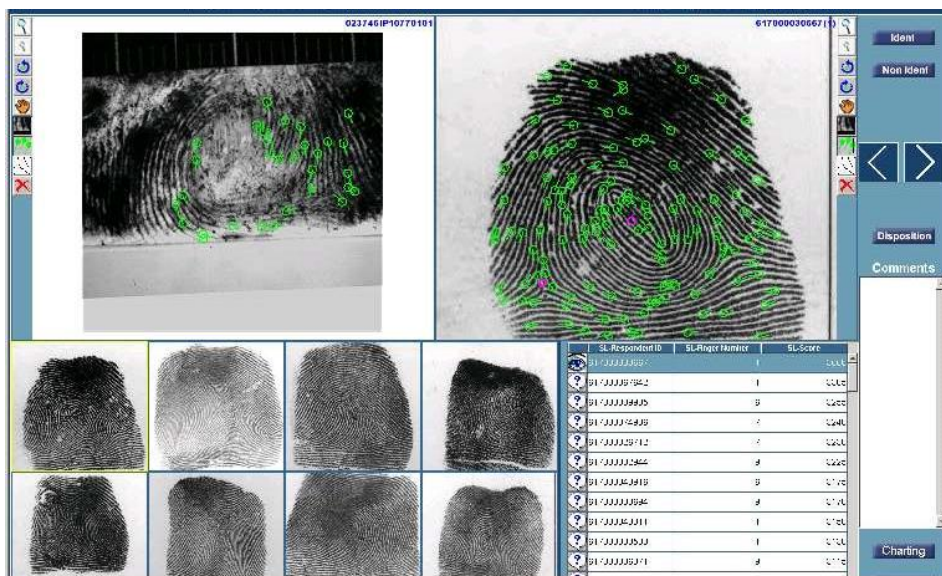
Dane odcisków linii papilarnych dostępne są na II linii poprzez WWW SIS. Istnieje także możliwość pobrania odbitek linii papilarnych w ZSE6 na drugiej linii.

SIS II i VIS wykorzystują biometrię, ale w odniesieniu do zastosowania w dokumentach podróży jej wykorzystanie diametralnie się różni. Mianowicie, o ile w dokumentach podróży cechy biometryczne są zapisane tylko w samym dokumencie, o tyle w systemach SIS II i VIS pobierane są dane petenta i wysyłane do systemu centralnego w celu sprawdzenia.

Europejski Zautomatyzowany System Identyfikacji Odcisków Palców (Eurodac)

Eurodac to Europejski Zautomatyzowany System Identyfikacji Odcisków Palców azylantów i nielegalnych imigrantów na obszarze Unii Europejskiej.

Celem tego systemu jest pomoc w określeniu, które państwo członkowskie UE ma być właściwe – zgodnie z Konwencją Dublińską – do badania wniosków o azyl wniesionych w państwie członkowskim. Odciski palców stanowią ważny element w dokładnym ustalaniu tożsamości takich osób.

Fot. 17. Odciski palców pobrane w systemie Eurodac
 Źródło: <http://philo.at/wiki/index.php/Datei:Afis1.jpg>

Nowe technologie związane z biometrią w odprawie granicznej

Każde nawet najlepsze zabezpieczenia są możliwe do złamania. W związku z tym, należy stale dążyć do podnoszenia poziomu zabezpieczeń dokumentów, ulepszania systemów kontroli oraz wdrażania innowacyjnych technologii biometrycznych.

Na przestrzeni ostatnich lat kontrola graniczna dokonywana przez funkcjonariuszy Straży Granicznej przeszła ogromną metamorfozę, by od prymitywnych sprawdzeń bez udziału sprzętu elektronicznego przejść do bardzo zaawansowanej kontroli opartej o nowoczesne, innowacyjne technologie biometryczne. Proces ten z pewnością nie byłby możliwy do osiągnięcia, gdyby nie wstąpienie Polski w struktury Unii Europejskiej i co za tym idzie wyposażenie Straży Granicznej w bardzo nowoczesny sprzęt do kontroli granicznej, w większości finansowany ze źródeł zewnętrznych (Fundusz Norweski, Fundusz Granic Zewnętrznych).

W dniach 12–24 września 2015 roku w Placówce Straży Granicznej w Medyce testowana była Automatyczna Bramka Kontroli (ABC) – automatyczna odprawa graniczna oparta o system biometryczny. System ten porównuje dwie cechy biometryczne: twarz i odcisk palca pobrane od podróżnego z zapisanymi w dokumencie i stwierdza, czy osoba legitymująca się takim dokumentem jest rzeczywiście jego właścicielem. Ponadto, w razie wdrożenia tego systemu będzie możliwe sprawdzenie kontrolowanych osób w bazach SIS, VIS i innych. Dzięki biometrii system

wyklucza możliwość legitymowania się podrobionym, przerobionym czy nie swoim dokumentem. System ten na pewno w przyszłości przyczyni się do usprawnienia procesu odprawy granicznej osób (wykorzystanie biometrycznych urządzeń do samokontroli osób i kontroli środków transportu przekraczających granicę zewnętrzną UE).

System został opracowany w ramach projektu na rzecz bezpieczeństwa i obronności państwa, którego liderem jest Instytut Optoelektroniki Wojskowej Akademii Technicznej. Projekt jest finansowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (NCBiR).

Fot. 18. Automatyczna Bramka Kontroli (ABC) – wygląd ogólny
Źródło: S. Markowski – prezentacja pt. *Nowe technologie w odprawie granicznej*,
Warszawa 2015

Integrowane urządzenia bramki ABC to:

1. Skaner dokumentów (fot. 19).
2. Kamery do rozpoznawania twarzy (fot. 20).
3. Optyczny czytnik odcisków palców (fot. 21).
4. Interkom (fot. 22).

Fot. 19. Skaner dokumentów

Źródło: S. Markowski – prezentacja pt. *Nowe technologie...*, op.cit.

Fot. 20. Kamery do rozpoznawania twarzy

Źródło: S. Markowski – prezentacja pt. *Nowe technologie...*, op.cit.

Fot. 21. Optyczny czytnik odcisków palców
Źródło: S. Markowski – prezentacja pt. *Nowe technologie ...*, op.cit.

Fot.. 22. Interkom
Źródło: S. Markowski – prezentacja pt. *Nowe technologie ...*, op.cit.

WYNIKI DZIAŁANIA POPRAWNOŚCI BRAMKI	
Dokument + weryfikacja wizerunku twarzy	Weryfikacja wizerunku twarzy + weryfikacja odcisku palca
Na 100% osób z właściwym dokumentem poprawnie system zweryfikował i przepuścił 89%.	Na 100% osób z właściwym dokumentem poprawnie system zweryfikował i przepuścił 85%.
Niepoprawnie zweryfikował (nie przepuścił a powinien) 11%.	Niepoprawnie zweryfikował (nie przepuścił a powinien) 15%.
Na 100% osób z niewłaściwym (nie swoim) dokumentem system poprawnie zweryfikował (nie przepuścił) 100%.	Na 100% osób z niewłaściwym (nie swoim) dokumentem system poprawnie zweryfikował (nie przepuścił) 100%.

Tab. Wyniki poprawności działania bramki – oprac. własne

Wnioski

Dokumenty paszportowe wydane przez organy polskie oraz zezwolenia małego ruchu granicznego posiadające dwie cechy biometryczne (wizerunek twarzy, odcisk palca) osób, które uczestniczyły w badaniu w większości przypadków zostały poprawnie odczytane, a następnie zweryfikowane pod kątem ich zgodności oraz autentyczności.

Integracja wytworzonej bramki ABC z systemem Straży Granicznej pozwoli w pełni wykorzystać jej możliwości w celu zautomatyzowania procesu odprawy granicznej oraz rozładowania kolejek w sytuacjach dużego natężenia ruchu.

Zapewnienie bezpieczeństwa państwa jest bardzo istotną sprawą i nie trudno zauważyć, jak ważną rolę w tej kwestii odgrywa Straż Graniczna. W czasach, gdzie terroryści dysponują ogromnymi środkami finansowymi, służby kontrolujące muszą dołożyć wszelkich starań, aby wychwycić każdą możliwą próbę fałszerstwa. Z pewnością pomogą w tym dodatkowe zabezpieczenia w postaci danych biometrycznych. Należy jednak pamiętać, że każde nawet najlepsze zabezpieczenia są możliwe do złamania. W związku z powyższym nie można na tym poprzestać i należy stale dążyć do podnoszenia poziomu zabezpieczeń dokumentów, ulepszania systemów kontroli oraz wdrażania innowacyjnych technologii biometrycznych, które pozwolą służbom odpowiedzialnym za bezpieczeństwo w państwie na jeszcze lepszą i skuteczniejszą wykrywalność przestępców i przestępstw związanych z fałszowaniem oraz podrabianiem dokumentów.

Autorka poleca również poniższą literaturę:

Akty prawne:

- Decyzja Komisji z dnia 9 października 2009 r. (2009/756/WE), ustanawiająca specyfikacje dotyczące rozdzielczości oraz korzystania z odcisków palców do identyfikacji i weryfikacji biometrycznej w wizowym systemie informacyjnym.
- Decyzja Rady z dnia 8 czerwca 2004 r. w sprawie ustanowienia Wizowego Systemu Informacyjnego (VIS) (2004/512/WE).
- Decyzja Rady 2007/533/WSiSW z dnia 12 czerwca 2007 r. w sprawie utworzenia, funkcjonowania i użytkowania Systemu Informacyjnego Schengen drugiej generacji (SIS II).
- Rozporządzenie nr 2252/2004 z dnia 13 grudnia 2004 r. w sprawie norm dotyczących zabezpieczeń i danych biometrycznych w paszportach i dokumentach podróży wydawanych przez państwa członkowskie.
- Rozporządzenie (WE) 1987/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 2006 r. w sprawie utworzenia, funkcjonowania i użytkowania Systemu Informacyjnego Schengen drugiej generacji (SIS II).
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 390/2009 z dnia 23 kwietnia 2009 r. zmieniające wspólne instrukcje konsularne dla misji dyplomatycznych i urzędów konsularnych dotyczące wiz w związku z wprowadzeniem danych biometrycznych oraz zmieniające przepisy dotyczące systemu przyjmowania i przetwarzania wniosków wizowych.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 810/2009 z dnia 13 lipca 2009 r. w ustanawiające Wspólnotowy Kodeks Wizowy (kodeks wizowy).

Rozporządzenie Rady Unii Europejskiej nr 2725/2000 z dnia 11 grudnia 2000 r. dotyczące ustanowienia systemu Eurodac do porównywania odcisków palców w celu skutecznego stosowania Konwencji Dublińskiej.

Ustawa z dnia 24 sierpnia 2007 r. o udziale Rzeczypospolitej Polskiej w Systemie Informacyjnym Schengen oraz Wizowym Systemie Informacyjnym.

Opracowania:

Biometria w bankowości i administracji publicznej, „Człowiek i Dokumenty”, ZBP, BIK S.A., PWPW S.A., wydanie specjalne – styczeń 2010.

Dokumenty biometryczne w opiniach Straży Granicznej, Wydział IV Laboratorium Kryminalistyczne Straży Granicznej Zarządu Operacyjno-Śledczego Komendy Głównej Straży Granicznej, Warszawa 2015.

Dzwonek A., *Biometria w dokumentach podróży*, „Człowiek i Dokumenty”, PWPW S.A. nr 10/2014.

Rawski M., Urządzenia biometryczne stosowane w Straży Granicznej, [w:] *Służby i formacje mundurowe w systemie bezpieczeństwa wewnętrznego RP*, Rzeszów 2010.

MISCELLANEA

chor. sztab. SG Marta Modrzewska

MOSG w Gdańsku

SPOSOBY UWIARYGODNIANIA FAŁSZYWYCH TOŻSAMOŚCI PRZEZ NIELEGALNYCH IMIGRANTÓW NA PRZYKŁADACH WYBRANYCH FAŁSZERSTW DOKUMENTÓW

W dzisiejszych czasach łatwy i stosunkowo niedrogi dostęp do wysokiej jakości technologii i materiałów sprawił, że jakość ujawnianych fałszywych dokumentów jest coraz wyższa. Osoby posługujące się takimi dokumentami często zdają sobie sprawę, że wykrycie lub niewykrycie popełnianego przez nich przestępstwa w głównej mierze zależy od wiedzy, doświadczenia i czujności funkcjonariusza dokonującego kontroli. W związku z tą świadomością, próbują na różne sposoby uwiarygodnić autentyczność okazywanych do kontroli dokumentów, a co za tym idzie – swojej fałszywej tożsamości.

Musimy pamiętać także, że otwarte granice wewnętrzne na obszarze Unii Europejskiej rozszerzają możliwości posłużenia się przez nielegalnych imigrantów fałszywymi tożsamościami w obszarach nie związanych tylko z przekraczaniem granic państw. Próbuje oni legalizować swoje pobyty opierając się na sfałszowanych dokumentach potwierdzających ich pochodzenie, wynajmują mieszkania a nawet zakładają konta bankowe opierając się na kompletach „lewych dokumentów”.

Na podstawie praktyki zawodowej, wynikającej z codziennych zadań funkcjonariuszy Straży Granicznej, możemy wyodrębnić grupę mechanizmów, jakie próbują stosować fałszerze, aby uwiarygodnić swój produkt, a co za tym idzie – fałszywą tożsamość jego odbiorcy:

1. **Dokumenty bliźniacze** – są to dokumenty wytworzone na wzór dokumentu autentycznego przy zachowaniu treści urzędowych (np. numer dokumentu, wystawca) i danych personalnych w nich zamieszczonych. Jedyną różnicą polega na umieszczeniu w dokumencie podrobionym wizerunku innej osoby. Równocześnie może zostać wytworzone i przekazane różnym użytkownikom kilka egzemplarzy identycznych dokumentów, różniących się wyłącznie wizerunkiem posiadacza. Zabieg ten sprawia, że odpowiedzi od służb państw wydających mogą być niekompletne i wprowadzać pytający organ w błąd – przecież dokument o takim numerze i z takimi danymi personalnymi został wydany. Z mojej obserwacji „rynku” wynika, że w ostatnim czasie tego typu fał-

szerstwa szczególnie często ujawniane były w przypadku dowodów osobistych Grecji.

2. **Przerobienie dokumentu autentycznego – wymiana wizerunku posiadacza dokumentu** – zabieg stosowany obecnie w szczególności w przypadku dowodów osobistych w postaci karty poliwęglanowej, ale również w dokumentach książeczkowych. Falszeryzacja polega na pozyskaniu autentycznego dokumentu (np. poprzez kradzież lub jego kupno od właściciela), w którym dokonuje maskowania pierwotnego wizerunku posiadacza przy użyciu środka kryjącego koloru białego. Następnie nadrukowuje wtórny (nieautentyczny) wizerunek posiadacza na dodatkowej wewnętrznej stronie folii, którą dołącza do powierzchni dokumentu. Taka metoda falszerska powoduje podobny skutek, jak w przypadku „dokumentów bliźniaczych” tj. dane personalne przypisane do dokumentu o określonym numerze pozostają zgodne z tymi, jakie potwierdza wystawca. Jednocześnie jakość osiągniętego przez falszera produktu jest wyższa, gdyż zostaje zachowana część oryginalnych zabezpieczeń specjalnych. Natomiast wadą tej metody może być częściowe osłabienie luminescencji lub fragmentaryczne uniewidocznienie elementów obserwowalnych w promieniowaniu ultrafioletowym (fot. 1), a także konieczność imitowania przez falszera niektórych „utraconych” zabezpieczeń, jak np. efektu grawerowania laserowego wypukłego. Zamaskowany pierwotny wizerunek posiadacza może być nadal obserwowalny w silnym świetle przechodzącym (fot. 2).

Fot. 1. Wtórny wizerunek posiadacza (widok w świetle UV) – imitowanie fragmentu zabezpieczenia specjalnego

Fot. 2. Wtórny i pierwotny wizerunek posiadacza – widok w świetle przechodzącym

3. **Przerobienie dokumentu autentycznego – podrobienie strony personalizacyjnej** – w przypadku książeczek paszportowych stwierdzano podrobienie strony personalizacyjnej wykonane w dwojaki sposób:
- poprzez rozszycie książeczki i wymianę karty ze stroną personalizacyjną na nieautentyczną, a następnie ponowne zespolenie kart paszportu z okładką,
 - bez ingerencji w strukturę książeczki paszportowej, natomiast przez usunięcie wierzchniej warstwy strony personalizacyjnej i naniesienie wtórnej warstwy z podrobioną stroną z danymi personalnymi.
4. **Oryginalny blankiet spersonalizowany przez osobę nieuprawnioną** – w Systemie Informacyjnym Schengen II zamieszczana jest informacja o tzw. dokumentach utraconych, tj. niespersonalizowanych blankietach, które zostały skradzione. Dokumenty takie, pozyskane przez nielegalnych imigrantów, są następnie spersonalizowane przez osoby do tego nieuprawnione. Szczególnie dużą grupę tych dokumentów stanowią dowody osobiste Włoch serii AR, którymi w większości ujawnionych przypadków posługiwali się obywatele Albanii. Stwierdzenie nieuprawnionej personalizacji w przypadku wskazanych dokumentów jest utrudnione przez fakt, że istnieje duża dowolność metod ich personalizacji w zależności od regionu kraju. Dla przykładu: dane personalne mogą być nanoszone przy użyciu metody druku igłowego, drukarki atramentowej, ale również odręcznie. Natomiast fotografia posiadacza dokumentu może być zabezpieczona przy pomocy iz metalowych, odcisku pieczętka suchej, odbitki pieczętka tuszowej lub za pomocą folii zabezpieczającej. Dodatkowo fałszerze podejmują próby utrudnienia identyfikacji utraconych blankietów poprzez ingerencję w numery dokumentu.

Należy zdać sobie sprawę, że osoby legitymujące się sfalszowanym dokumentem, częstokroć liczą nie tylko na brak wiedzy specjalnej funkcjonariusza, czy urzędnika, ale w swej przebiegłości starają się uwiarygodnić swoją fałszywą tożsamość poprzez stosowanie innych wybiegów. Tu przechodzimy do kolejnej grupy mechanizmów stosowanych przez osoby przybierające fałszywą tożsamość, jaką jest okazywanie podczas kontroli kompletu w różny sposób spreparowanych dokumentów:

5. **Zestaw dokumentów: oryginalny bezprawnie spersonalizowany i drugi – podrobiony** – ciekawym przykładem stosowania metody uwiarygodniania tożsamości poprzez użycie zestawu sfalszowa-

nych dokumentów jest przypadek albańskiej rodziny (matka z dwójką nieletnich dzieci), która posiadała oryginalne, bezprawnie spersonalizowane dowody osobiste Republiki Włoch oraz karty ubezpieczenia zdrowotnego tegoż kraju. Karty te zostały wytworzone jednorodną metodą przy użyciu drukarki sublimacyjnej i nie posiadały żadnych zabezpieczeń specjalnych.

Fot. 3 i 4. Dowód osobisty Włoch – spersonalizowany przez osobę nieuprawnioną (fot. po lewej) i podrobiona karta ubezpieczenia zdrowotnego (fot. po prawej)

6. **Zestaw dokumentów: przerobiony i podrobiony** – często ujawniany przez funkcjonariuszy Straży Granicznej komplet sfałszowanych dokumentów stanowi np. zestaw: dowód osobisty i prawo jazdy. W wielu przypadkach zestaw ten składał się z autentycznego dowodu osobistego, przerobionego w sposób opisany w punkcie drugim tego artykułu oraz podrobionego prawa jazdy z wykorzystaniem elementów pozyskanych z dokumentu autentycznego. Metoda fałszerska w przypadku dokumentu komunikacyjnego polegała na wytworzeniu nieoryginalnego, spersonalizowanego rdzenia papierowego prawa jazdy, umieszczeniu na jego awersie i rewersie pozyskanych warstw oryginalnego laminatu z zabezpieczeniem dyfrakcyjnym, następnie zalaminowaniu od strony rewersu tak przygotowanego rdzenia laminatem niezabezpieczonym. Kolejnym wtórnie wykorzystanym elementem pozyskanym wraz z podłożem papierowym z dokumentu autentycznego było zabezpieczenie specjalne wykonane farbą optycznie zmienną (OVI).

Fot. 5 i 6. Zabezpieczenie OVI pozyskane z dokumentu autentycznego – widok w oświetleniu rozproszonym (fot. po lewej) i w świetle przechodzącym (fot. po prawej)

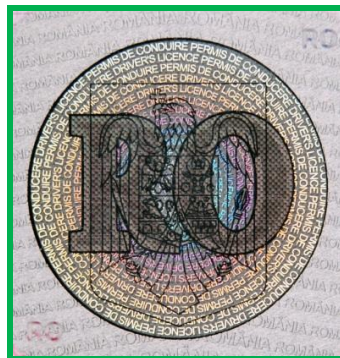
7. Zestaw dokumentów: przerobiony i przerobiony – to kolejny komplet dokumentów sfalszowanych, mających uwiarygodnić nową tożsamość nielegalnego imigranta. Ten przykład dobrze obrazuje przypadek obywatela Pakistanu legitymującego się dokumentami Republiki Bułgarii. Cudzoziemiec ten został zatrzymany podczas próby przekroczenia granicy państwowej z Niemiec do Polski. Jako ciekawostkę należy wspomnieć, że mężczyzna ten, korzystając z fałszywej tożsamości, żył na terytorium naszych sąsiadów blisko dwa lata. Przy użyciu sfalszowanych dokumentów wynajął on mieszkanie, wykupił ubezpieczenie zdrowotne, a nawet założył konto bankowe. Dokumenty jakie posiadał, to autentyczny paszport Republiki Bułgarii z podrobioną stroną personalizacyjną oraz przerobiony dowód osobisty tego samego państwa.

Fot. nr 7 i 8. Strona personalizacyjna paszportu oraz awers dowodu osobistego Republiki Bułgarii

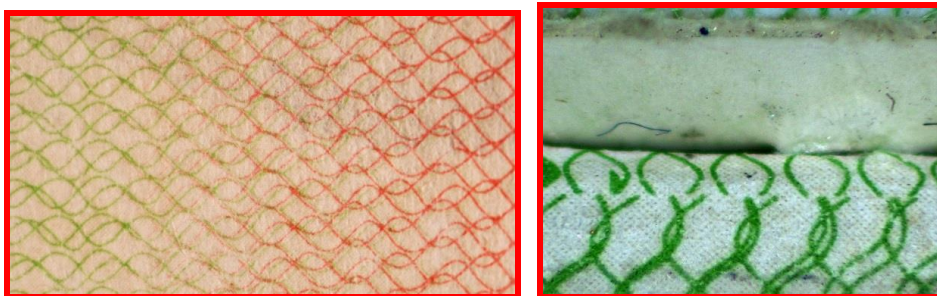
8. Zestaw dokumentów – podrobiony i podrobiony – trudno w tym zestawieniu pominąć w taki sposób złożony komplet sfalszowanych dokumentów. Ten przykład może zobrazować przypadek obywatela Ukrainy, który tak bardzo pragnął być obywatelem Unii Europejskiej, że pozyskał dla siebie dowód osobisty i prawo

jazdy Rumunii. Dokumenty te zostały wytworzone przy użyciu komputerowych urządzeń drukujących oraz posiadały szereg imitacji zabezpieczeń specjalnych, jak np.: imitacje zabezpieczeń utajonych, obserwowalnych w promieniowaniu ultrafioletowym, imitacje zabezpieczeń dyfrakcyjnych, czy imitacje specjalnych technik druku.

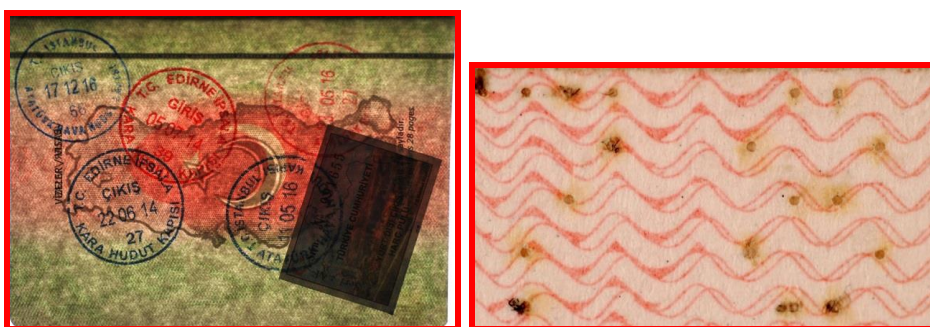

Fot.9 i 10. Prawo jazdy Rumunii – element dyfrakcyjny występujący w dokumencie wzorcowym (fot. po prawej) i imitacja zastosowana w dokumencie dowodowym (fot. po lewej)

9. ***Oryginalny blankiet paszportu, sfalszowany poprzez wymianę wybranych autentycznych kart na podrobione oraz zawierający podrobione odbitki stempli kontroli granicznej*** – jedną z metod fałszowania paszportów jest opisana w punkcie trzecim tego artykułu metoda polegająca na rozszyciu książeczki paszportowej, wymianie karty ze stroną personalizacyjną i ponownym scaleniu dokumentu. Tym razem jako przykład posłuży paszport specjalny Republiki Turcji. W dokumencie, prawdopodobnie z braku dostępu do odpowiednich technologii jak i braku wiedzy specjalnej, fałszerz popełnił szereg błędów, które pozwoliły funkcjonariuszom Straży Granicznej wykryć przestępstwo. Jako jedne z wielu można wskazać: imitację druku irysowego, brak koherencji linii gilozu, imitację zabezpieczenia w papierze obserwowalnego w świetle przechodzącym, czy brak perforowanego laserowo numeru książeczki paszportowej na ostatniej karcie, przy jednoczesnym występowaniu śladów przepaleń widocznych na wyklejce drugiej strony okładki.

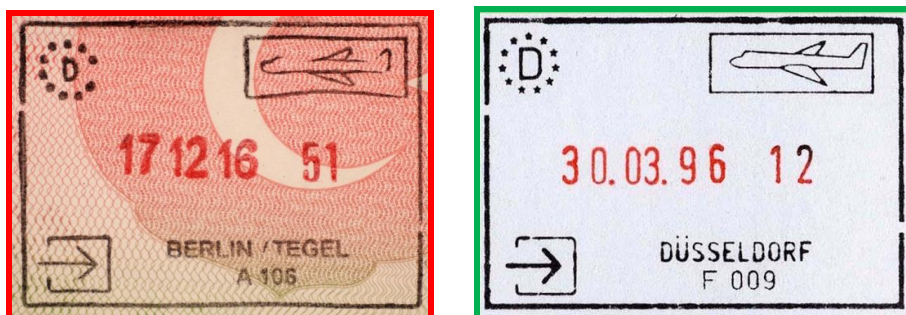

Fot. 11 i 12. Imitacja druku irysowego (fot. po lewej) i brak koherencji linii giloszu (fot. po prawej)

Fot. 13 i 14. Ostatnia karta paszportu – imitacja znaku wodnego i brak perforowanego laserowo numeru dokumentu (fot. po lewej) oraz ślady przepaleń na wyklejce drugiej strony okładki (fot. po prawej)

Wiarygodność tak spreparowanego dokumentu próbowano podnieść poprzez umieszczenie w nim licznych, podrobionych odbitek stempli kontrolerskich służb granicznych UE.

Fot. 15 i 16. Podrobiona odbitka stempla kontrolerskiego niemieckich służb granicznych (fot. po lewej) i wzorcowa odbitka stempla (fot. po prawej)

10. *Świadcstwa urodzenia krajów byłego ZSRR mające wskazywać na polskie pochodzenie ich posiadaczy* – do wszystkich Urzędów Wojewódzkich RP wpływają liczne wnioski o zalegalizowanie pobytu obywateli Ukrainy i Białorusi, na podstawie polskiego pochodzenia ich przodków. Mocno wysłużone, archiwalne dokumenty rodziców czy dziadków i brak informacji o wzorcach daje fałszerzom szerokie pole do popisu. Wśród dokumentów, które nie wzbudzają wątpliwości funkcjonariuszy weryfikujących ich autentyczność, zdarzają się dokumenty podrobione na komputerowych urządzeniach drukujących (fot. 17 i 18), jak i dokumenty autentyczne, w których dokonano przerobienia całości lub części personalizacji poprzez chemiczne usunięcie pierwotnych zapisów i naniesienie wtórnych, nieoryginalnych odręcznych zapisów (fot. 19, 20 i 21).

СВИДОЦТВО ПОВТОРНОЕ БАТЬКИ:
ПРО НАРОДЖЕННЯ

Громадянин (пас.) (позивач)
Александр Александрович

і/є, по батькам)
народився (пас.) **16 января 1990**
шестнадцатого января тысяча девятсот девяностого года
місяця та число)

Місце народження дитини: місто, селище, село
г. Симферополь

район
область **Автономная республика Крым**

про що в книзі записів актів громадянського стану про народження
1990 р. **марта** місяця **14** числа

зроблено відповідний запис за № **798**

Батько
Александр Сергеевич

і/є, по батькам)
національність **ПОЛЯК**

громадянство

Мати
Рита Витальевна

національність **белоруска**

Ордену реєстрації актів о
родженні, м.п. Симферополя
Автономная республика Крым,
Україна

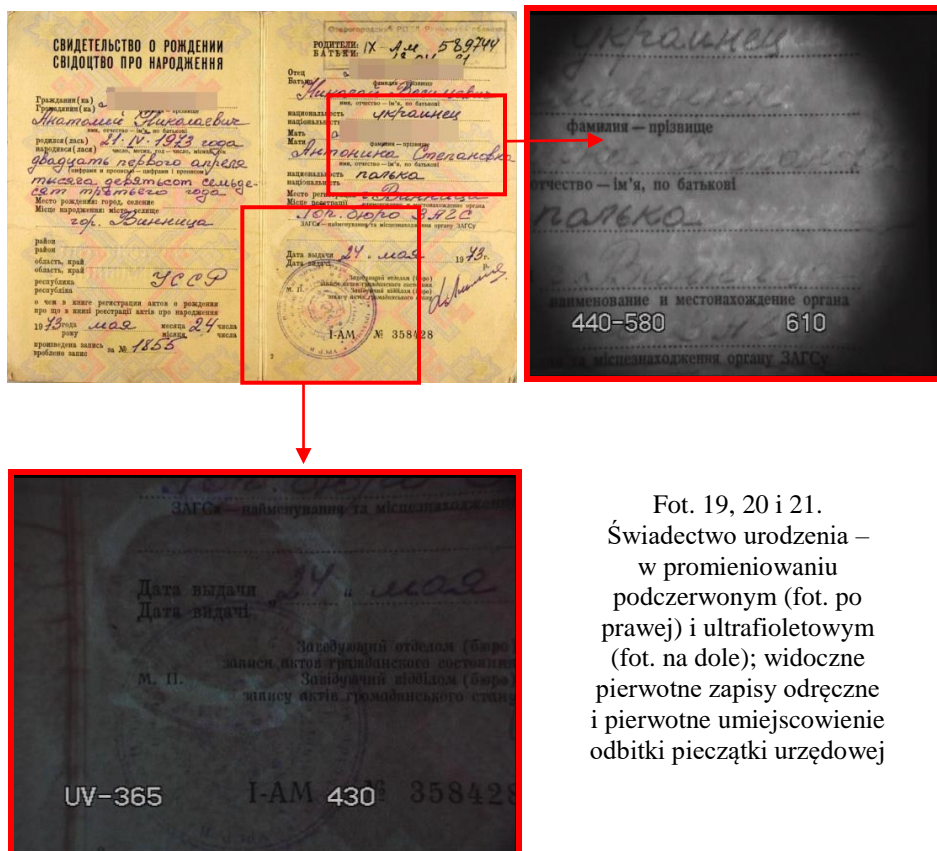
Дата запису **13 ноября 1994**

М. П. Завідуючий відділом запису актів
громадянського стану

1-БК № 106574

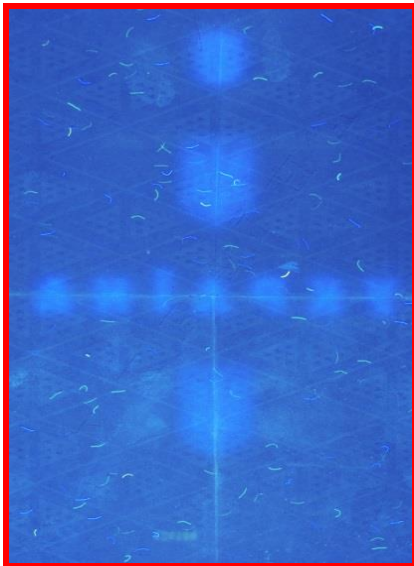

Fot. 17 i 18. Współczesny odpis aktu urodzenia wykonany na komputerowym urządzeniu drukującym

Fot. 19, 20 i 21.
Świadectwo urodzenia –
w promieniowaniu
podczerwonym (fot. po
prawej) i ultrafioletowym
(fot. na dole); widoczne
pierwotne zapisy odręczne
i pierwotne umiejscowienie
odbitki pieczętki urzędowej

Również w tym przypadku kreatywność fałszerzy i osób posługujących się tego rodzaju dokumentami wykracza poza proste fałszerstwa podrobienia lub przerobienia. Znamienny jest przykład mężczyzny, który aby udokumentować swoje polskie korzenie zastosował niezwykle intrygę. Złożył on w toku postępowania administracyjnego następujące dokumenty: współczesny odpis własnego aktu urodzenia i świadectwo urodzenia starszego mężczyzny o innym nazwisku, którego ojciec był narodowości polskiej – żaden z nich nie budził wątpliwości, co do jego autentyczności. Jednakże, ażeby scalić te dwa dokumenty i móc powołać się na pochodzenie „dziadka”, przedstawił również współczesne „świadectwo zmiany nazwiska” – swojego na nazwisko „ojca”. Dokument ten wykonany był technikami poligraficznymi, został jednak zakwestionowany między innymi ze względu na występujące w nim imitacje zabezpieczeń specjalnych obserwowalnych w promieniowaniu ultrafioletowym oraz imitację zabezpieczenia w papierze obserwowalnego w świetle przechodzącym.

Fot. 22, 23 i 24.
Świadcetwo zmiany nazwiska –
widok w oświetleniu rozproszonym
i przechodzącym oraz
w promieniowaniu ultrafioletowym

Przytoczone w artykule przykłady na pewno nie wyczerpują wszystkich sposobów, jakie próbują stosować nielegalni imigranci, aby uwiarygodnić swoje fałszywe tożsamości. Jest to jedynie próba uporządkowania wiedzy pozyskanej w codziennej praktyce zawodowej funkcjonariuszy Straży Granicznej. Obrazują one również fakt, że zagrożenie przestępczością związaną z fałszerstwem dokumentów wzrasta nie tylko z uwagi na coraz większą dostępność wysokiej klasy technologii i materiałów, ale także ze względu na rosnącą świadomość fałszerzy i osób korzystających z ich usług.

mjr SG Aleksander Bodzek

NoOSG

w Krośnie Odrzańskim

POLSKIE PRAWO JAZDY DOKUMENTEM LEGALIZUJĄCYM CUDZOZIEMCOM POBYT NA TERENIE UNII EUROPEJSKIEJ

Na podstawie treści art. 5 ust. 4 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 roku *o kierujących pojazdami* (Dz.U. z 2014 r., poz. 600) krajowe dokumenty uprawniające do kierowania pojazdami wydane za granicą – przez Państwo niebędące państwem członkowskim Wspólnoty Europejskiej – ,zachowują swoją ważność w okresie 6 miesięcy od dnia rozpoczęcia stałego lub czasowego pobytu. Dla praw jazdy wydanych w krajach niebędących sygnatariuszem Konwencji Wiedeńskiej (lub niebędących stronami wzajemnej umowy o uznawaniu praw jazdy – tj. Japonia, Korea i Tunezja) konieczne jest zdawanie egzaminu teoretycznego w Polsce. Ze względów praktycznych cudzoziemiec, którego pobyt w Polsce przekracza 180 dni, winien dokonać wymiany swojego zagranicznego prawa jazdy na dokument polski. Niezrealizowanie ustawowego obowiązku niesie za sobą określone skutki prawne np. w razie wypadku może zaistnieć problem z wypłatą ubezpieczenia. Urzędy wydające nowe polskie prawo jazdy zatrzymują zagraniczny dokument, a następnie przekazują poprzez ambasady czy konsulaty do kraju ich wydania. Cudzoziemiec po powrocie do swojego kraju może się ubiegać o jego zwrot. Obowiązek wymiany prawa jazdy dotyczy następujących dokumentów uprawniających do kierowania pojazdami:

- ✓ *wydanego za granicą międzynarodowego prawa jazdy, określonego w Konwencji o ruchu drogowym, podpisanej w Genewie dnia 19 września 1949 roku*

oraz

- ✓ *wydanego za granicą krajowego lub międzynarodowego prawa jazdy, określonego w Konwencji o ruchu drogowym, sporządzonej w Wiedniu dnia 8 listopada 1968 roku.*

Zgodnie z procedurą urzędową uzyskanie nowego, polskiego dokumentu uprawniającego do kierowania pojazdami silnikowymi wydawane jest w formie decyzji przez Starostę właściwego ze względu na miejsce pobytu osoby ubiegającej się o wymianę prawa jazdy.

Regulowaną ustawowo konieczność prawną wykorzystują rodzime i międzynarodowe grupy przestępcze. Nielegalnymi metodami wspierają pozyskanie unijnego dokumentu, jakim jest polskie „Prawo Jazdy”, które ich „klientom” stwarza możliwość posłużenia się nim jako dokumentem stwierdzającym tożsamość, a tym samym legalizację pobytu cudzoziemca na terenie Unii Europejskiej np. w roli polskiego rezydenta długoterminowego. W przypadku udokumentowanego pobytu w kraju, w którym obecnie cudzoziemiec dłużej przebywa na podobnych zasadach prawnych, pozyskany nielegalnie polski dokument może posłużyć cudzoziemcowi do kolejnej wymiany.

W prowadzonym przez Straż Graniczną postępowaniu karnym potwierdzono jedną z metod przestępczych o tym charakterze. Stwierdzono, że w celu pozyskania polskiego prawa jazdy przedkładane były w Wydziałach Komunikacji powiatowych i dzielnicowych urzędów administracji państwowej – głównie przez ob. Czeczeni – fałszywe rosyjskie prawa jazdy. Według oceny śledczych zostały one wykonane przez fałszerza/y z czeczeńskiej grupy przestępczej w ośrodku fałszerskim zlokalizowanym prawdopodobnie na terenie Rzeczypospolitej Polskiej. W tym konkretnym przypadku obok krajowej także międzynarodowa wymiana informacji potwierdziła, że nie jest to problematyka angażująca wyłącznie służby Rzeczypospolitej Polskiej, ale również instytucje policyjne z innych krajów Unii Europejskiej.

Rodzaj i charakter czynności procesowych wymagał niestandardowych rozwiązań podjętych przez funkcjonariuszy pionu operacyjno-śledczego. Efekty podjętych działań wynikały przede wszystkim z ich profesjonalizmu i zaangażowania. Członkowie powołanego zespołu wykorzystując dostępne narzędzia poznawczo-analityczne przetwarzali i opracowywali pozyskiwane informacje, a następnie formułowali wnioski umożliwiające właściwą reakcję i podjęcie określonych czynności.

W przytoczonym powyżej postępowaniu przygotowawczym, w sprawie podrobienia w 2015 roku na terytorium Polski rosyjskiego prawa jazdy, podczas czynności przesłuchania jedna z osób podejrzanych wskazała w swoich wyjaśnieniach na zorganizowaną formę obrotu rosyjskimi dokumentami komunikacyjnymi. Analiza treści zawartej w protokole przesłuchania pozwoliła na postawienie hipotezy o prawdopodobnej działalności na terenie RP wyspecjalizowanego ośrodka fałszerskiego. W międzyczasie na podstawie materiałów operacyjnych wszczęto postępowanie w sprawie wymuszenia rozbójniczego oraz organizowania innym osobom nielegalnego przekraczania granicy Rzeczypospolitej Polskiej. Hipotezy śledcze z tych dwóch spraw miały wspólny element, jakim było sfalszowane rosyjskie prawo jazdy. Na wniosek właściwej komórki z Nadodrzańskiego Oddziału Straży Granicznej Prokuratura Okręgowa w Zielonej Górze wydała postanowienie o połączeniu tych postępowań oraz pięciu innych dochodzeń mających związek ze sprawą. Zlecono ekspertyzę, na podstawie której ekspert kryminalistyki z dziedziny technicznych badań dokumentów wydał opinię kryminalistyczną, w której wykazał zbieżność technologii wytwórczej zakwestionowanych dokumentów pod względem metod ich podrobienia.

Skala zjawiska i konieczność międzynarodowej współpracy prawnej spowodowały, że sprawę karną przekazano do Prokuratury Krajowej w Poznaniu. W wyniku podjętej żmudnej analizy śledczej, prowadzonej pod kątem cech łączących przedmiotowe zagadnienia, wyselekcjonowano z ponad dziesięciu zakończonych wyrokami postępowań karnych kilka dochodzeń mających związek z toczącym się śledztwem.

W toku prowadzonej sprawy, w celu sprawdzenia czy do pozyskiwania legalnych polskich dokumentów posłużono się dokumentami sfałszowanymi, zwrócono się do Ministerstwa Cyfryzacji o wydruki z bazy danych rosyjskich praw jazdy, wymienianych w polskich Urzędach na polskie odpowiedniki. Spośród przesłanych informacji wytypowano dokumenty zaczynające się od określonych serii, a następnie zwrócono się do odpowiednich Urzędów o przekazanie informacji o ich wymianie. Podjęte działania pozwoliły zabezpieczyć procesowo znaczną liczbę rosyjskich praw jazdy oraz złożone do nich wypełnione wnioski o wymianę na polskie odpowiedniki. Pozyskany materiał opracowano analitycznie, a następnie przeprowadzono szereg ekspertyz kryminalistycznych pod względem weryfikacji autentyczności zabezpieczonych dokumentów. Wnioski z opinii kryminalistycznych niemal w każdym przypadku potwierdziły ich podrobienie.

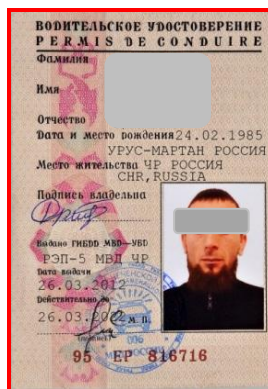
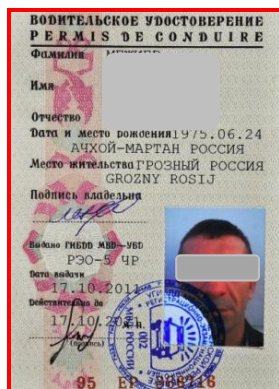
Kluczowe dla wyznaczenia kolejnych głównych kierunków śledczych – nadzorowanego przez Prokuraturę Krajową – prowadzonego postępowania było wykazanie, że zakwestionowane dokumenty komunikacyjne w postaci rosyjskich praw jazdy zostały wytworzone w tych samych lub innych, niewspółpracujących ze sobą ośrodkach fałszerskich. W przeprowadzonych wcześniej ekspertyzach kryminalistycznych ujawniono metody wytwórcze poddanych badaniom dowodowych praw jazdy. Poczynione uprzednio ustalenia badawcze pozwoliły postawić hipotezę o ich wykonaniu przez ośrodek lub ośrodki fałszerskie stosujące tę samą technologię wytwórczą. Dlatego w zleconej ekspertyzie kryminalistycznej w *Postanowieniu o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego*, w pytaniu do biegłego poproszono o wyjaśnienie (cytat) „...czy została zastosowana taka sama metoda wytwórcza podrobionych dokumentów w postaci zagranicznych praw jazdy oraz czy przedmiotowe dokumenty mogły być wytworzone w tym samym ośrodku fałszerskim?”.

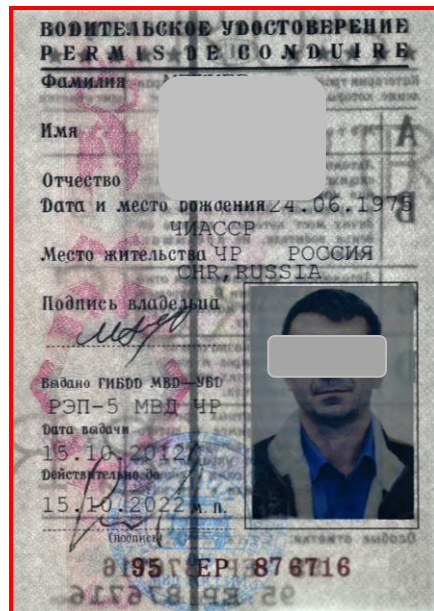
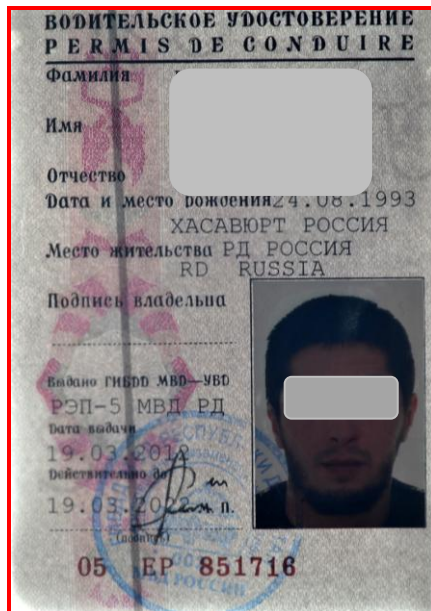
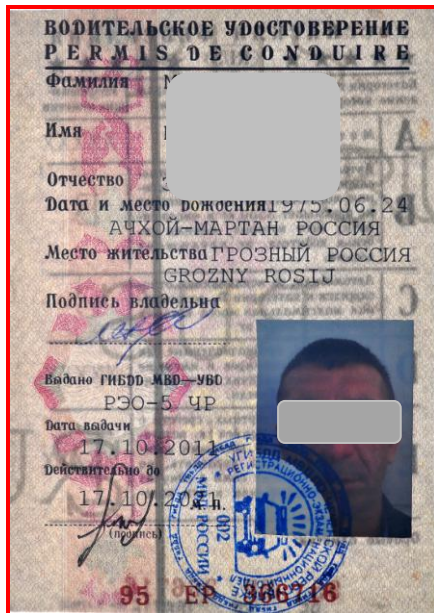

...czy została zastosowana taka sama metoda wytwórcza podrobionych dokumentów w postaci zagranicznych praw jazdy oraz czy przedmiotowe dokumenty mogły być wytworzone w tym samym ośrodku fałszerskim?”.

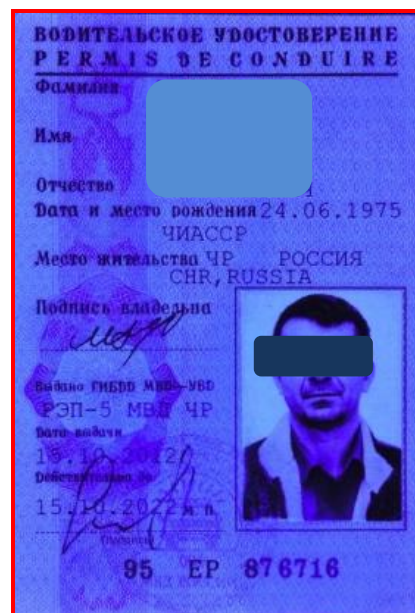
W celu stwierdzenia, czy przyjęta hipoteza pozwoli sformułować wniosek pozytywny lub negatywny istotny dla rozstrzygnięcia w prowadzonym postępowaniu, przeprowadzono pilotażową ekspertyzę kryminalistyczną opartą na części materiału badawczego. W pierwszej ko-

lejności rozpoczętego procesu badawczego podsumowano dotychczasowe ustalenia. Pozwoliły one określić ujawnione różnice w odniesieniu do materiału wzorcowego oraz wynikające z wiedzy specjalnej, związanej z wytwórczością oryginalnych dokumentów przez oficjalnego wydawcę. Etapem wyjściowym było odniesienie się do faktu, że dowodowe dokumenty z rdzeniem papierowym, grafiką blankietu nawiązują do wzoru rosyjskiego prawa jazdy, zmodyfikowanego w roku 1999. Oryginalne rosyjskie prawo jazdy tego wzoru jest blankietem czterostronnym, w którym na jednej stronie rozłożonego blankietu naniesiona jest szata graficzna, natomiast drugostronna płaszczyzna dokumentu jest niezadrukowana. Tego typu dokument po personalizacji składany jest na pół, właśnie stronami niezadrukowanymi do środka, a następnie zabezpieczany w kieszeni laminatowej. W efekcie strona z naniesioną szatą graficzną blankietu tworzy awers i rewers dokumentu. Oczywiście na tym etapie procesu badawczego nie odnoszono się do cech fałszerskich, gdyż fakt ten został bezspornie wykazany we wcześniejszych opiniach z ekspertyzy kryminalistycznej, wydanych dla każdego dokumentu oddzielnie, a wykonanych podczas badań pod kątem autentyczności zakwestionowanych praw jazdy.

Zestawienie dowodowych rosyjskich praw jazdy widocznych
w oświetleniu rozproszonym, przechodzącym

Zestawienie dowodowych rosyjskich praw jazdy widocznych w promieniowaniu UV

W kolejnym etapie zestawiono ze sobą dowodowe dokumenty w celu określenia cech wspólnych oraz różnic charakterystycznych dla metody wytwórczej, zastosowanej w poszczególnych obiektach badawczych. Przeprowadzone badania komparatystyczne materiału dowodowego pozwoliły ocenić cechy grupowe jak i indywidualne,

wynikające z użytej metody wytwórczej dowodowych praw jazdy. W wyniku tych badań stwierdzono zgodność co do treści graficznej poszczególnych dokumentów dowodowych, rozwiązań edytorskich oraz specyfiki treści metryki drukarskiej występującej w dokumentach dowodowych. Natomiast ujawnio-

ne w badaniu różnice plasowały w się obszarze zastosowanych narzędzi wytwórczych, elementów graficznych odbitki lica pieczętki tuszowej, a także dotyczyły indywidualizowanej treści naniesionych danych personalizacyjnych i urzędowych.

W metodyce badawczej, zastosowanej w ekspertyzie kryminalistycznej, skupiono się także na narzędziach wytwórczych w celu pozyskania wiedzy o wykorzystywanych metodach druku komputerowego, użytych komputerowych urządzeniach drukujących, czy o sposobach zabezpieczenia fotografii użytkownika sfalszowanego dokumentu. Ustalono, że obiekty badawcze zostały wytworzone na co najmniej dwóch wielobarwnych drukarkach komputerowych, wykorzystanych do naniesienia szaty graficznej, numeru i powtórzonego numeru blankietu w dokumencie. Z tym, że jeden dokument wytworzono na innym komputerowym urządzeniu drukującym niż pozostałe zakwestionowane dokumenty.

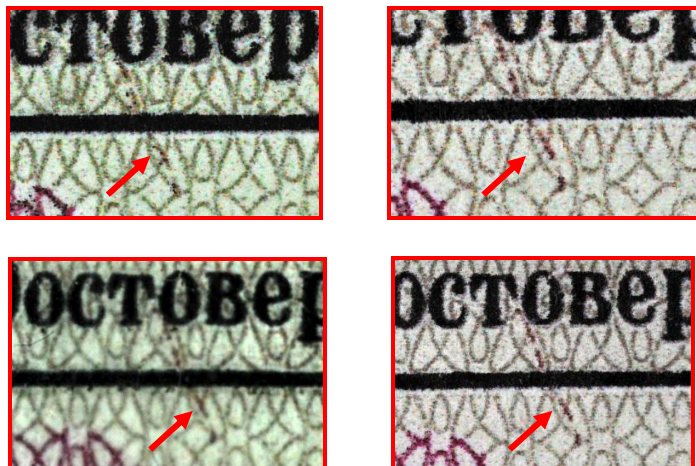

Dlatego w prowadzonych badaniach komparatystycznych kluczowym elementem wskazującym, że przyjęta hipoteza twierdząca, iż zakwestionowane dokumenty zostały wytworzone w tym samym ośrodku fałszerskim, było wyróżnienie we wszystkich obiektach badawczych szczególnego defektu w postaci przypadkowego i niepożądanego elementu graficznego, powstałego w składzie nazwy pola wpisowego o treści „Место жительства” na awersie dokumentu, który występował w każdym zakwestionowanym rosyjskim prawie jazdy.

Prawo jazdy Federacji Rosyjskiej (awers dowodowych dokumentów) -
defekt w postaci przypadkowego i niepożądanego elementu graficznego,
powstały w składzie nazwy pola wpisowego o treści
„Место жительства”

Podobną wadę drukarską ujawniono także na rewersie każdego obiektu badawczego. Wyróżniono tam także defekt w postaci przypadkowego i niepożądanego elementu graficznego, powstałego w rysunku tła gilozowego dokumentów.

Prawo jazdy Federacji Rosyjskiej (rewers dowodowych dokumentów) – defekt w postaci przypadkowego i niepożądanego elementu graficznego, powstały w tle gilozowym

Ujawnione i potwierdzone empirycznie powyższe ustalenia wykazały, że w trzech przypadkach na cztery dowodowe obiekty badawcze wykonane zostały prawdopodobnie przy wykorzystaniu podobnej klasy urządzenia drukującego, a w jednym przypadku na urządzeniu drukującym niższej jakości, ale wykorzystującym taką samą metodę druku. Ponadto szata graficzna, technika personalizacji blankietów dowodowych praw jazdy oraz ujawnione defekty w postaci przypadkowego i niepożądanego elementu graficznego we wzorze tła gilozowego, wskazują na cechy fałszerskie wspólne dla przedmiotowych dokumentów. Zatem sformułowana ocena może świadczyć, że utworzony przez fałszerza cyfrowy obraz szaty graficznej wyjściowego blankietu prawa jazdy (tzw. cyfrowa matryca) posłużył do finalnego wytworzenia większości zakwestionowanych w późniejszym czasie dowodowych dokumentów.

W celu zweryfikowania założonej hipotezy dotyczącej tzw. „cyfrowej matrycy”, wykorzystując technikę superprojekcji – według przyjętej w badaniach metodyki – cyfrowo nałożono na siebie zeskanowane obrazy tła gilozowego awersu poszczególnych dowodowych dokumentów, zawierające ujawniony defekt. W wyniku przeprowadzonego eksperymentu badawczego stwierdzono, że warstwy obrazów fragmentów szaty

graficznej poszczególnych dowodowych praw jazdy pokryły się zachowując mierzalne wielkości, proporcje i pozycjonowanie, względem pozostałych elementów graficznych w badanych dokumentach.

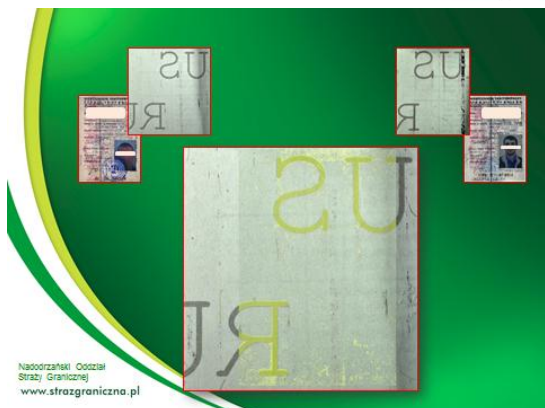

Awers dwóch zakwestionowanych praw jazdy Federacji Rosyjskiej – zgodność proporcji i pozycjonowania obrazów fragmentu szaty graficznej (fot. na dole).

Cyfrowe nałożenie obrazów przeprowadzono techniką superprojekcji

Podobny wynik uzyskano po przeprowadzeniu zastosowanej procedury eksperymentu badawczego, podjętego wobec obrazów tła giloszowego rewersu poszczególnych dokumentów zawierającego ujawniony defekt, a także wobec obrazów fragmentów imitowanego zabezpieczenia w podłożu, nadrukowanego na wewnętrznych stronach dowodowych blankietów.

Wewnętrzne strony
zakwestionowanych praw jazdy
Federacji Rosyjskiej – zgodność
proporcji i pozycjonowania obrazów
fragmentu imitowanego
zabezpieczenia w podłożu w różnych
zestawieniach par blankietów.
Cyfrowe nałożenie obrazów
przeprowadzono techniką
superprojekcji

Uzyskane z eksperymentu badawczego wyniki pozwoliły na sformułowanie wniosku, że w odniesieniu do obiektów badawczych została zastosowana taka sama metoda wytwórcza, polegająca na indywidualnej, cyfrowej personalizacji obrazu awersu i rewersu blankietu prawa jazdy, uzyskanego z tej samej **tzw. cyfrowej matrycy**, wspólnej dla wszystkich zakwestionowanych dokumentów. Natomiast indywidualna cyfrowa personalizacja dotyczyła nadania jednostkowego numeru poprzez wymianę niektórych cyfr w ciągu oznaczenia numerowego blankietu oraz naniesienia jednostkowych danych osobowych i urzędowych. Kolejny wniosek dotyczył stwierdzenia o wykorzystaniu prawdopodobnie tego samego ośrodka fałszerskiego. Postawiona konkluzja wynikała z empirycznie ustalonych faktów o tym, że:

- dowodowe dokumenty wytworzono na komputerowych urządzeniach drukujących na bazie tej samej tzw. cyfrowej matrycy,
- odbitka lica pieczętki tuszowej, naniesiona na awersie zakwestionowanych praw jazdy, w przypadku dwóch dokumentów jest dokładnie tego samego wzoru,
- w trzech odbitkach lica pieczętki tuszowej występuje podobieństwo sygnetu pieczętki, zabezpieczającej fotografię posiadacza,
- defekty w obrazie tzw. cyfrowej matrycy obserwowalne są w każdym dowodowym prawie jazdy.

Pilotażowa ekspertyza kryminalistyczna stała się podstawą doświadczalną do przeprowadzenia ekspertyzy wobec innych, zakwestionowanych tego typu dokumentów. Metodyka badawcza przyjęta w ekspertyzie pilotażowej, również w przypadku pozostałych sfałszowanych praw jazdy, pozwalała na uzyskanie empirycznie powtarzalnych wyników, na podstawie których formułowano wnioski końcowe. We wszystkich przypadkach, w których została zastosowana taka sama metoda wytwórcza dokumentu, zakwestionowane prawa jazdy zostały wykonane na komputerowych urządzeniach drukujących na bazie tej samej tzw. cyfrowej matrycy. Stwierdzono również, że fotografia ich posiadacza została zabezpieczona jedną odbitką lica pieczętki tuszowej z trzech wzorów dostępnych i wykorzystywanych przez fałszerza lub fałszerzy. Zatem ujawniona powtarzalność metody fałszerskiej, związanej z wytwórczością na bazie określonego wzoru rosyjskiego prawa jazdy oraz dotyczącej osób o tej samej narodowości, znacząco kategoryzuje istnienie ośrodka fałszerskiego na terenie Rzeczypospolitej. W prowadzonym śledztwie sformułowany wynik badawczy został potwierdzony innymi metodami procesowymi, które pozwoliły śledczym na postawienie zarzutów karnych wobec ustalonych sprawców czynu przestępczego.

kpt. SG Sebastian Skalski

Służba Zdrowia
BiOSG w Przemyślu

PROGRAM PROFILAKTYKI PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W SŁUŻBACH MUNDUROWYCH

Programy profilaktyki problemów alkoholowych są coraz częściej wprowadzane w zakres działalności wielu instytucji i zakładów pracy. Realizowane są najczęściej poprzez odpowiednio przygotowane szkolenia informacyjne i edukacyjne dla wszystkich osób zatrudnionych. Od kilku lat w środowisku służb mundurowych wdrażany jest pierwszy projekt profilaktyczny. Biorą w nim udział Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ministerstwo Obrony Narodowej, Pełnomocnik Ministra Obrony Narodowej ds. Przeciwdziałania Uzależnieniom w Siłach Zbrojnych RP, Żandarmeria Wojskowa, Straż Graniczna, Państwowa Straż Pożarna, Policja i Centralny Zarząd Służby Więziennej. Celem artykułu jest przedstawienie głównych założeń projektu.

Program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w środowisku służb mundurowych stanowi realizację zapisów Narodowego Programu Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Prace nad projektem rozpoczęto w 2010 roku. Przeprowadzono badania postaw i opinii pracowników służb mundurowych na temat alkoholu, w kontekście środowiska pracy lub służby. Przebadano grupę prawie 5000 osób. Wyniki badań wykorzystano do opracowania pilotażowego projektu, który przekształcił się w realizowany obecnie program profilaktyczny. Obecnie prowadzone są szkolenia we wszystkich biorących udział w programie służbach. Wyznaczono realizację trzech podstawowych celów: informacyjnego, edukacyjnego i interwencyjnego.

Cel informacyjny zakłada:

1. Weryfikację nieprawdziwych przekonań dotyczących działania alkoholu na organizm człowieka.
2. Uzyskanie wiedzy na temat wzorców używania alkoholu, obliczania jego stężenia we krwi na podstawie tzw. porcji standardowej.
3. Dokonanie własnej autodiagnozy używania alkoholu.
4. Zdobywanie wiedzy na temat możliwości skorzystania z różnych form pomocy.

Cel edukacyjny zakłada:

1. Podniesienie świadomości na temat możliwych skutków picia alkoholu.
2. Wzbudzenie motywacji do ewentualnej zmiany wzorca używania alkoholu.
3. Podniesienie świadomości, że posiadanie umiejętności interpersonalnych jest podstawowym czynnikiem chroniącym przed podejmowaniem zachowań ryzykownych związanych z alkoholem.

Cel interwencyjny zakłada:

1. Zdobycie umiejętności rozpoznawania, wspierania oraz motywowania osób mających problem z alkoholem.
2. Zdobycie umiejętności przeprowadzania interwencji wobec osób z problemem alkoholowym.

Realizacja programu

Realizacja programu dokonywana jest poprzez szkolenia organizowane dla wszystkich funkcjonariuszy. Ze względu na warsztatowy charakter szkoleń przeprowadzane są w małych grupach, przez odpowiednio przygotowanych psychologów. Osobno odbywają się szkolenia kadry kierowniczej. Wynika to z konieczności praktycznego przygotowania przełożonych do przeprowadzenia interwencji wobec podległego służbowo funkcjonariusza, w sytuacji wystąpienia problemu alkoholowego.

Cel informacyjny jest realizowany poprzez przekazanie osobom biorącym udział w szkoleniach profesjonalnej wiedzy na temat wpływu alkoholu na organizm. Inicjowana jest dyskusja na temat powszechnych w naszym społeczeństwie mitów, dotyczących pozytywnych efektów oddziaływania alkoholu na organizm człowieka. Uczestnicy uświadamiają sobie istnienie wielu błędnych przekonań, które mogą przyczyniać się do lekkomyślnego sięgania po alkohol. Konfrontują swoją wiedzę na ten temat z aktualną wiedzą medyczną i psychologiczną.

Problem nadużywania alkoholu w Polsce

Podczas szkoleń uczestnicy zapoznają się ze skalą problemu alkoholowego w Polsce. Na podstawie informacji przekazanych przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych można stwierdzić, że liczba osób nadużywających alkoholu w naszym kraju jest znacząca. Szacuje się że:

- osoby pijące szkodliwie to około 2,5–3 mln osób,
- osoby uzależnione to około 3,3% dorosłej części społeczeństwa, tzn. około 700–800 tys.,

- dorośli i dzieci żyjący z osobami pijącymi szkodliwie lub uzależnionymi – 3–4 mln osób,
- u około 10–15% pijącej młodzieży dochodzi do zaburzeń rozwoju psychofizycznego.

Należy podkreślić, że alkohol łączy się ze zwiększeniem skłonności do zachowań agresywnych i przemocy. Dotyczy to zwłaszcza przypadków naruszenia prawa i porządku przez osoby nietrzeźwe. Notuje się, że pod wpływem alkoholu było 32,9% sprawców przestępstw i 81% sprawców przemocy. Naruszenia prawa związane z handlem napojami alkoholowymi to głównie: nielegalna produkcja na masową skalę, przemysł, handel bez akcyzy oraz sprzedaż alkoholu nieletnim.

Szacuje się, że uzależnionych od alkoholu jest 23 mln Europejczyków, w tym około 19 mln to mężczyźni, a około 4 mln to kobiety. Stanowi to około 6% wszystkich dorosłych mieszkańców Europy.

Grupa uzależnionych w Polsce to około 860 tys. osób, w tym około 707 tys. to mężczyźni i 153 tys. to kobiety. Stanowi to przybliżoną liczbę ludności Trójmiasta.

Szkody związane z pićem alkoholu

Kolejna część szkolenia poświęcona jest konsekwencjom długotrwałego picia alkoholu w postaci zaburzeń zdrowia fizycznego, psychicznego oraz problemów społecznych i zawodowych.

Problemy zdrowotne

Alkohol etylowy i produkty jego przemiany działają toksycznie i wywołują zmiany chorobowe w większości układów organizmu człowieka. Najbardziej narażony jest układ nerwowy, układ pokarmowy, układ krążenia, układ oddechowy, układ moczowy oraz układ hormonalny.

Alkohol osłabia system odpornościowy organizmu. Zwiększa ryzyko występowania pewnych odmian raka, zwłaszcza przełyku, wątroby, części nosowej gardła, krtani i tchawicy. Ponadto wywołuje niedobór witamin i innych pierwiastków niezbędnych dla prawidłowego funkcjonowania organizmu. Następstwem mogą być zaburzenia widzenia, zmiany skórne, zmiany w błonach śluzowych, w szpiku kostnym, zaburzenia procesów rozrodczych i szkorbut itp.

Spożywanie alkoholu przez dłuższy czas zwiększa ryzyko marskości wątroby, zapalenia trzustki i nadciśnienia tętniczego. Epizody intensywnego picia zwiększają również ryzyko udaru mózgu.

Zaburzenia psychiczne

Nadużywanie alkoholu przyczynia się do pojawienia się bezsenności, depresji, niepokoju, prób samobójczych, zmian osobowości, amnezji, delirium, psychozy alkoholowej, halucynozy alkoholowej, otępienia (zespół Korsakowa). Wpływa hamująco na rozwój emocjonalny oraz opóźnia dojrzewanie. Spożywając alkohol młodzi ludzie pragną doświadczenia doraźnej i natychmiastowej przyjemności. Nie uczą się dojrzałych sposobów radzenia sobie ze stresem i rozwiązywania problemów życiowych.

Ze wzrostem spożycia alkoholu nasilają się objawy depresji i zaburzenia lękowe. Ryzyko zaburzeń depresyjnych u alkoholików wzrasta 2- 3-krotnie.

Problemy społeczne

Osoby nadużywające alkoholu narażają się na przedwczesną śmierć. Żyją średnio od 10 do 22 lat krócej od wieku oczekiwanego. Charakterystyczna jest również wysoka wypadkowość ze skutkiem śmiertelnym. Pojawiają się problemy w rodzinie, w pracy oraz konflikty z prawem.

Alkohol prowadzi do samobójstw. Prawdopodobieństwo popełnienia samobójstwa przez osoby pijące jest 3–9 razy większe niż przez osoby niepijące. W stanie nietrzeźwości stają się one często ofiarami przestępstw. Dodatkowo pojawiają się zagrożenia związane z ryzykownym seksem, groźbą zakażenia się chorobami wenerycznymi, HIV i stosunkami z pogranicza gwałtu.

Problemy zawodowe

Osoby nadużywające alkoholu doświadczają coraz większych trudności w pracy. Widoczne są problemy z koncentracją uwagi, z pamięcią i ze sprawnością psychomotoryczną. Spada wydajność w pracy. Osoby te często korzystają ze zwolnień lekarskich. Rośnie liczba nieobecności. Pojawiają się również spóźnienia i skracanie czasu pracy.

Pogarszają się ich relacje ze współpracownikami. Zmienność nastrojów oraz nietypowe zachowania typu nadaktywność, apatia i agresja wpływają niekorzystnie na atmosferę w pracy.

Wzorce spożywania alkoholu

Podczas szkoleń przekazywana jest również wiedza na temat wzorców używania alkoholu oraz objawów uzależnienia. Obecnie coraz rzadziej używane są pojęcia takie jak: picie umiarkowane, picie rozsądne, towarzyskie, picie nadmierne, nadużywanie alkoholu itp.

Z powodu nieprecyzyjnego zakresu tych pojęć WHO proponuje następującą klasyfikację:

- **Ryzykowne picie alkoholu** – to spożycie nadmiernych ilości alkoholu (jednorazowo i łącznie w określonym czasie), nie pociągające za sobą jeszcze negatywnych konsekwencji. W przypadku braku zmian tego modelu spożywania alkoholu wkrótce mogą pojawić się pierwsze negatywne skutki.
- **Picie szkodliwe** – to taki wzorzec spożywania alkoholu, który powoduje określone szkody w życiu człowieka. Pogorsza się stan zdrowia fizycznego lub psychicznego. Pojawiają się problemy społeczne lub zawodowe. Na tym etapie raczej nie można diagnozować uzależnienia od alkoholu. Wymagane jest dodatkowe rozpoznanie problemu.
- **Zespół uzależnienia od alkoholu** – to złożone zjawisko fizjologiczne, behawioralne i poznawcze, w którym spożywanie alkoholu przyjmuje pierwszeństwo nad innymi zachowaniami, które niegdyś dla danej osoby były ważne.
- **Okazjonalne upijanie się**, oznacza spożycie co najmniej 60 g alkoholu przy jednej okazji dla mężczyzn i 40 g dla kobiet.

Zgodnie z kryteriami zawartymi w Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych (ICD 10) zespół uzależnienia od alkoholu należy definiować jako wystąpienie w okresie ostatniego roku przynajmniej trzech z następujących objawów:

- **Silne pragnienie lub poczucie przymusu picia** („głód alkoholowy”). Posiada różne natężenie. Począwszy od doświadczania napięcia, niepokoju i poczucia, że czegoś osobie brakuje, do ciągłego myślenia o konieczności napicia się. Człowiek ma przeświadczenie, że umrze, jeżeli tego nie zrobi. W takiej sytuacji jest gotowy na wszystko, aby zdobyć choćby odrobinę alkoholu, która mu pomoże poczuć się lepiej.
- **Upośledzenie zdolności kontrolowania zachowań związanych z pićm.** Występuje trudność w powstrzymaniu się od spożywania alkoholu oraz niezdolność zakończenia picia. Osoba może mieć zamiar spożycia kilku piw, tymczasem nie potrafi przerwać, wypijając wszystko co jest dostępne. Z czasem dochodzi do całkowitej utraty kontroli.
- **Fizjologiczne objawy zespołu abstynencyjnego w sytuacji ograniczenia lub przerywania picia.** Po odstawieniu alkoholu pojawiają się przykre objawy, takie jak: brak apetytu, wymioty, nudności, bezsenność, podwyższone ciśnienie, biegunki, dolegli-

wości z okolic serca, nieokreślone lęki, nadwrażliwość na dźwięki, czasami padaczka alkoholowa, omamy wzrokowe itp. Stan ten różni się od zwykłego zatrucia alkoholem czyli tzw. „kaca” tym, że jest to silna reakcja organizmu na spadek poziomu alkoholu we krwi.

- **Zmieniona (najczęściej zwiększona) tolerancja alkoholu.** Początkowo wystarcza niewielka ilość alkoholu, aby wprowadzić się w stan upojenia. Po pewnym czasie zachodzi konieczność wypicia większej ilości, aby poczuć jego wpływ na organizm.
- **Koncentracja życia wokół picia kosztem zainteresowań i obowiązków.** Osoba stale szuka okazji do napicia się. Nie potrafi spędzać czasu bez alkoholu, który zaczyna towarzyszyć jej w pracy, w domu i w czasie wolnym. Staje się czymś nieodzownym, bo bez niego człowiek czuje się źle. Dotychczasowi znajomi wydają się mało interesujący. Bardziej atrakcyjne są osoby, z którymi można by się napić.
- **Uporczywe picie alkoholu mimo oczywistych dowodów występowania szkodliwych następstw picia¹.** Pojawiają się problemy zdrowotne m.in. z sercem, wątrobą, ciśnieniem oraz wrzody żołądka. Dostrzec można straty w innych sferach życia. Dotyczą kłopotów w miejscu pracy, narastających problemów w rodzinie lub trudności finansowych. Pomimo świadomości szkód, osoba jednak nadal pije.

W tym kontekście należy podkreślić, że uzależnienie od alkoholu jest chorobą chroniczną, postępującą i potencjalnie śmiertelną. Całkowite jej wyleczenie nie jest możliwe. Podejmowane są próby zahamowania narastania jej objawów i zmniejszenia szkód zdrowotnych².

Obliczanie stężenia alkoholu we krwi

Ważnym aspektem programu profilaktycznego jest nauczanie uczestników szkolenia obliczania stężenia alkoholu we krwi. Dokonuje się to poprzez określenie tzw. porcji standardowej, która zawiera najczęściej około 10 g – 100% alkoholu. Dzięki tej umiejętności można kontrolować ilość spożywanego alkoholu i zmniejszać ryzyko na przykład prowadzenia samochodu prywatnego lub służbowego w stanie wskazującym na spożycie (0,2–0,49‰) lub w stanie nietrzeźwości (0,5‰ i więcej).

¹ Por. B. Woronowicz, *Na zdrowie. Jak poradzić sobie z uzależnieniem od alkoholu*, Wyd. Media Rodzina, Poznań 2008.

² Uzależnienie, dostępny w: <http://www.parpa.pl/index.php/szkody-zdrowotne-i-uzaleznienie/uzaleznienie>, z dn.18.08.2018.

Należy zwrócić uwagę na powszechny brak świadomości wpływu pozornie niewielkiej ilości spożytego alkoholu na organizm. Niektóre osoby po pewnym czasie od spożycia alkoholu mogą być przekonane o swojej trzeźwości, podczas gdy w organizmie nadal utrzymuje się jego podwyższone stężenie. Zdolności poznawcze są wówczas znacznie osłabione, a reakcje spowolnione. Prowadząc samochód prywatny lub służbowy zwiększają ryzyko wypadku, zagrażając zdrowiu i życiu ludzkiemu.

Autodiagnoza

Kolejnym etapem szkolenia jest dokonanie własnej autodiagnozy używania alkoholu. Wypełniając anonimowo test AUDIT, każdy uczestnik może sprawdzić aktualny wzorzec spożywania alkoholu. Uzyskany wynik może na przykład wskazywać na wzorzec ryzykowny lub szkodliwy³. Test AUDIT jest testem przesiewowym i nie zastępuje diagnozy dokonanej przez specjalistę uzależnień. W przypadku określenia ryzykownego lub szkodliwego wzorca spożywania alkoholu, osoba może ograniczyć ilość spożywanego alkoholu lub może zwrócić się o pomoc do specjalisty uzależnień w celu dalszej, pogłębionej diagnozy⁴.

Ważnym aspektem szkolenia jest także podkreślenie faktu, że umiejętności interpersonalne są podstawowym czynnikiem chroniącym przed podejmowaniem zachowań ryzykownych związanych z alkoholem.

Rola pracodawcy

Kolejnym istotnym elementem programu jest akcentowanie profilaktyki problemów alkoholowych jako ważnego zadania, które powinno być realizowane w każdej instytucji. Pracodawcy powinni ustalić zasady polityki instytucji w obszarze rozwiązywania problemów alkoholowych. Dotyczy to przygotowania działań ograniczających dostępność do alkoholu, wprowadzanie kontroli trzeźwości oraz procedur postępowania w sytuacjach nietrzeźwości pracowników.

Pracodawca odpowiada za dopuszczenie nietrzeźwego pracownika do pracy (art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi). Kierownik zakładu pracy lub osoba przez niego upoważniona mają obowiązek niedopuszczenia do pracy pracownika, jeżeli zachodzi uzasadnione podejrzenie

³ F. B. Babor, J. R. Fuente, J. Saunders, M. Grant, *Test rozpoznawania zaburzeń związanych z piciem alkoholu AUDIT. Przewodnik dla podstawowej opieki zdrowotnej*, PARPA, Warszawa 2002.

⁴ J. Fudała, *Jak pomagać osobom pijącym alkohol ryzykownie i szkodliwie*, Wydawnictwo Edukacyjne PARPAMEDIA, Warszawa 2009.

nie, że stawiał się on do pracy w stanie po użyciu alkoholu albo spożywał alkohol w czasie pracy. Z przepisu tego wynika także obowiązek pracownika zachowania trzeźwości w miejscu pracy i w czasie pracy.

Pracodawca może zażądać badania trzeźwości pracownika. W przypadku „przyłapania” danej osoby na nietrzeźwości, pracodawca powinien podjąć odpowiednie działania. Alternatywą do rozwiązania umowy o pracę jest udzielenie osobie z problemem alkoholowym profesjonalnej pomocy.

Interwencja w przypadku wystąpienia problemu alkoholowego

W przypadku incydentu nietrzeźwości lub podejrzenia dotyczącego szkodliwego picia lub uzależnienia od alkoholu, bezpośredni przełożony jest zobligowany do wyjaśnienia problemu i podjęcia odpowiednich działań⁵. Brak reakcji lub ukrywanie tego typu zdarzeń powoduje, że z czasem problem się nasila. Nietrzeźwy pracownik może stanowić zagrożenie dla zdrowia i życia własnego lub innych osób. Szczegółowy opis postępowania zawiera zatwierdzony przez Komendanta Głównego Straży Granicznej dokument określający zasady postępowania wobec funkcjonariusza Straży Granicznej w sytuacji podejrzenia o problem alkoholowy.

Celem prowadzonej przez przełożonego interwencji, jest zmotywowanie lub zobligowanie osób z problemem alkoholowym do zmiany wzorca spożywania alkoholu lub zaprzestania picia, co wiąże się z koniecznością podjęcia leczenia. Aby to osiągnąć, konieczna jest ścisła współpraca dobrze przeszkolonej kadry kierowniczej, odpowiednio przygotowanych psychologów oraz pracowników działów kadr.

W praktyce, po wcześniejszym rozpoznaniu skali problemu, przełożony omawia z psychologiem zaistniałą sytuację w celu wypracowania strategii postępowania. Może też osobiście przeprowadzić rozmowę z podwładnym i przedstawić konsekwencje dalszego picia w służbie oraz możliwe sposoby rozwiązania problemu.

Osoba z problemem alkoholowym w sposób rzeczowy, konkretny i życzliwy jest konfrontowana z faktami dotyczącymi swojego picia. Uzyskuje od bezpośredniego przełożonego informację, że nie może spodziewać się ukrywania jego picia i ochrony przed konsekwencjami nietrzeźwości w pracy. Celem tego postępowania jest wywarcie presji na osobę pijącą, aby zapobiec w przyszłości zagrożeniom związanym ze spożywaniem alkoholu.

⁵ J. Fudała, K. Dąbrowska, *Środowisko pracy a alkohol. Działania profilaktyczne i aspekty prawne*, PARPA, Warszawa 2013.

Kluczowe znaczenie ma podpisanie przez funkcjonariusza tzw. kontraktu, dotyczącego konieczności poddania się diagnozie, podjęcia leczenia oraz zaprzestania zachowań związanych z piciem alkoholu i z pełnioną służbą. Odmowa podpisania kontraktu lub niewypełnianie jego postanowień skutkuje skierowaniem funkcjonariusza do komisji lekarskiej.

Po zakończonej terapii funkcjonariusz przestrzegając warunków kontraktu może kontynuować dalszą służbę. Zachowując abstynencję od alkoholu zyskuje szansę na normalne funkcjonowanie w życiu osobistym i zawodowym. Na tym etapie istotne jest odpowiednie wsparcie takiej osoby przez przełożonych i współpracowników w podejmowanych wysiłkach zmierzających do zachowania trzeźwości.

Reasumując należy podkreślić, że program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w środowisku służb mundurowych jest pierwszą, wspólną inicjatywą, mającą na celu zapobieganie problemom alkoholowym oraz pomoc osobom uzależnionym. Powstał dzięki współdziałaniu Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz psychologów służb mundurowych. Umożliwia rozpoznawanie ryzykownych i szkodliwych wzorów picia. Uczy adekwatnego reagowania wobec osób z problemem alkoholowym i wspierania ich motywacji do zmiany. Program obejmuje coraz większą liczbę funkcjonariuszy, dając możliwość skorzystania z profesjonalnej pomocy terapeutycznej i zapewniając skuteczne przeciwdziałanie problemom alkoholowym w środowisku pracy.

st. chor. sztab. Piotr Prochwicz

CSSG w Kętrzynie

ŻYCIE POLITYCZNE MNIEJSZOŚCI UKRAIŃSKIEJ W II RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ W LATACH 1921–1939

Na układ sił politycznych wśród mniejszości ukraińskiej w II Rzeczypospolitej wpływały ukształtowane w końcu XIX i na początku XX wieku dwie orientacje polityczne – narodowoukraińska i moskwofińska (rusofińska), różniące się podejściem co do kierunków i metod w działaniach na rzecz budowy niepodległego państwa ukraińskiego.

Orientacja narodowoukraińska dążyła do utworzenia niepodległego i niezawisłego państwa, a jej zwolennicy, prześladowani w zaborze rosyjskim, mieli możliwość działania na terenie Austro-Węgier. Druga orientacja, ruch moskwofiński (rusofiński), który uznawał Ukraińców za odłam narodu rosyjskiego, dążył do połączenia wszystkich ziem ukraińskich w ramach cesarstwa rosyjskiego.

Znaczny wpływ wywierały ponadto odrębne tradycje i różny stopień rozwoju świadomości narodowej Ukraińców byłego zaboru rosyjskiego i austriackiego. W związku z czym w całym dwudziestoleciu międzywojennym wśród mniejszości ukraińskiej prowadziły działalność najrozmaitsze ugrupowania, stronnictwa i związki, które razem tworzyły niezwykle skomplikowaną mozaikę polityczną. Najogólniej rzecz biorąc, organizacje te pod względem programowym można podzielić na pięć podstawowych nurtów¹, znacznie różniących się programem politycznym i społecznym:

- 1) narodowy;
- 2) nacjonalistyczno-radykalny;
- 3) socjalistyczno-niepodległościowy;
- 4) komunistyczny;
- 5) ugodowy.

Początki nurtu narodowego sięgają końca XIX wieku, kiedy to w roku 1899 powstała **Ukraińska Partia Narodowo-Demokratyczna** (Ukraińska nacional-no-demokratyczna partija – UNDP)². W latach 1918–1919 odgrywała ona kierowniczą rolę w rządzie Zachodnio-Ukraińskiej Repu-

¹ H. Chałupczak, T. Browarek, *Mniejszości narodowe w Polsce 1918–1995*, Lublin 1998, s. 59–65.

² J. Hozler, *Mozaika polityczna Drugiej Rzeczypospolitej*, Warszawa 1974, s. 241.

bliki Ludowej. W 1919 roku zmieniła nazwę na **Ukraińską Ludową Partię Pracy**³ (Ukraińska narodno-trudowa partija). Skupiała głównie działaczy narodowych, demokratów i liberałów, a jej przywódcy koncentrowali się wokół gazety „Diło”. Do czołowych działaczy tej partii należeli: naczelny redaktor „Diła” Fed Fedorciw i jego zastępca dr Włodimir Ochrymowycz, Dmytro Łewycki reprezentujący grupę antyradziecką i antypolską, Wołodymyr Baczynskij (grupa polonofilską) oraz Kost Łewycki (grupa proradziecka). Partia ta dążyła do utworzenia zjednoczonego, niepodległego państwa ukraińskiego. Do czasu rozstrzygnięcia statusu Galicji Wschodniej wzywała do niespektowania wydawanych przez władze polskie zarządzeń. Od 1923 roku, kiedy granica Polski została ostatecznie uznana przez Radę Ambasadorów⁴, część jej działaczy opowiedziała się za hasłami antypolskimi i antyradzieckimi, inni byli zwolennikami porozumienia z Polską lub z ZSRR.

W roku 1924 roku nacjonalistyczny odłam UNDP powołał do życia **Ukraińską Partię Pracy Narodowej**⁵ (Ukraińska partija nacionalnoji roboty – UPNR). Głosiła ona hasła niepodległej i zjednoczonej Ukrainy, występowała przeciwko porozumieniu tak z Polską, jak i z ZSRR. Stawiała za cel „uwolnienie ziem ukraińskich od socjalizmu i politycznego panowania obcych”, dążyła do obrony interesów chłopów i robotników, walczyła o rozwój kultury narodowej. Założycielem i przywódcą tej partii był Dymitr Doncow. UPNR wydawała tygodnik „Zahrawa” oraz półtygodnik „Nowyj Czas”.

Rok później, 11 lipca 1925 roku, z połączenia Ukraińskiej Ludowej Partii Pracy, Ukraińskiej Partii Pracy Narodowej oraz Ukraińskiej Reprezentacji Parlamentarnej (grupy posłów i senatorów ukraińskich) powstała nowa partia, która przyjęła nazwę **Ukraińskiego Zjednoczenia Narodowo-Demokratycznego** (Ukraińskie nacionalno-demokratyczne objednannia – UNDO)⁶. Za główny cel partia stawiała utworzenie niepodległej, zjednoczonej Ukrainy jako państwa o ustroju konstytucyjno-parlamentarnym, z demokratycznym systemem wyborczym i demokratycznymi prawami obywatelskimi. W sferze społecznej program UNDO zmierzał do pozyskania możliwie najszerszych rzesz chłopów i robotników ukraińskich. Znalazły się w nim hasła podziału ziemi obszarniczej

³ Ibidem, s. 241–243.

⁴ Konferencja Ambasadorów decyzją z 15.03.1923 r., zgodnie z postanowieniami art. 87 traktatu wersalskiego, postanowiła uznać jako granicę Polski linię ustaloną za zgodą Polski i Rosji Radzieckiej zgodnie z postanowieniami traktatu ryskiego. Ponadto uznano prawa Polski do suwerenności nad Galicją, w tym nad Galicją Wschodnią zgodnie z art. 91 traktatu pokojowego w Saint-Germain-en-Laye; Dziennik Ustaw Rzeczpospolitej Polskiej (Dz.U RP) nr 49/1923, poz. 333.

⁵ J. Hozler, op.cit., s. 242.

⁶ Ibidem, s. 243–246.

bez wykupu między bezrolnych i małorolnych, upaństwowienia wielkich zakładów przemysłowych, zagwarantowania robotnikom udziału w dochodach przedsiębiorstw, rozwoju spółdzielczości, szerokiego ustawodawstwa socjalnego.

Głównym terenem działania UNDO była Galicja Wschodnia, chociaż stopniowo zaczęło ono zdobywać członków także w ośrodkach miejskich Wołynia. Zwolennicy tej partii rekrutowali się głównie z inteligencji, drobnomieszczaństwa i kleru oraz w pewnym zakresie także i chłopów. W okresie międzywojennym UNDO była najsilniejszą legalną partią ukraińską uznającą się, tak wobec władz polskich jak i innych mniejszości, za ogólnonarodową reprezentację społeczeństwa ukraińskiego. Partia ta opierała swoją działalność na aktywności parlamentarnej, wykorzystywała prasę i wydawnictwa, inspirująco oddziaływała też na podległe jej niemal wszystkie poważniejsze organizacje kulturalno-oświatowe (np. „Proświta” i „Ridna Szkoła”), gospodarcze, spółdzielcze i kredytowe („Centrobank”, „Siłskij Hospodar”, „Centrosojuz”, „Narodna Torhowla”) oraz stowarzyszenia pożarniczo-sportowo-młodzieżowe („Sokił”, „Łuh”).

Do roku 1931 UNDO pozostawało w ostrej, legalnej opozycji wobec władz polskich. Potem szukało kompromisu, który zaowocował w roku 1935 tak zwaną ugodą polsko-ukraińską. W zamian za realizację niektórych swych postulatów jako jedyna, poza obozem sanacyjnym, większa partia wzięła udział w wyborach parlamentarnych. Jej przedstawiciel, poseł Wasyl Mudryj, został wtedy wicemarszałkiem Sejmu. Polityka porozumienia z rządem polskim przechodziła potem różne etapy i w zasadzie zakończyła się niepowodzeniem. Część wpływów UNDO przejęła wtedy Organizacja Ukraińskich Nacjonalistów. Do czołowych działaczy UNDO należeli: Dmytro Łewycki, Wasyl Mudryj, Wołodmyr Cełowicz, Ostap Łucki, Stepan Wytwycki. Partia ta wydawała wiele tytułów prasowych, tygodniki „Swoboda” i „Ukraińskij hołos”, dziennik „Nasz Prapor” (później „Prapor”), a od 1924 roku tygodnik „Ukraińska Rada” (od 1925 półtygodnik „Rada”).

Drugi nurt życia politycznego ukraińskiej mniejszości narodowej w II Rzeczypospolitej – też nacjonalistyczny, ale radykalny i nielegalny, a w latach trzydziestych sięgający też niekiedy do hasel faszystowskich – tworzyły ugrupowania, wśród których naczelne miejsce zajmowały **Ukraińska Wojskowa Organizacja** oraz **Organizacja Ukraińskich Nacjonalistów**⁷.

⁷ W. Szota, *Zarys rozwoju organizacji Ukraińskich Nacjonalistów i Ukraińskiej Powstańczej Armii*, „Wojskowy Przegląd Historyczny” nr 1, Warszawa 1963, s.163-218.

Ukraińska Wojskowa Organizacja (Ukrajńska Wjśkowa Orhancija – UWO)⁸ powstała w 1920 roku i nie była *sensu stricto* partią polityczną, lecz tajną organizacją wojskowo-polityczną aspirującą do ideowego kierownictwa nad wszystkimi ukraińskimi organizacjami tego typu, kierująca się ideologią nacjonalistyczną⁹.

Celem podstawowym UWO było zjednoczenie drogą zbrojną wszystkich ziem ukraińskich i utworzenie niepodległego państwa narodowego. Zwalczała ona tak władze polskie, jak i odrzucała rozwiązania ustrojowe zastosowane w Ukraińskiej Socjalistycznej Republice Radzieckiej. UWO swym zasięgiem obejmowała prawie wyłącznie Polskę, chociaż jej agendy działały także w innych państwach, np. Czechach i Niemczech. Po powstaniu Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów stała się jej referatem bojowym. W swych działaniach uciekała się do terroru, dywersji i sabotażu, między innymi zorganizowała nieudane zamachy na J. Piłsudskiego i S. Wojciechowskiego, zamordowała T. Hołówkę i przeprowadziła napad na Targi Wschodnie we Lwowie w roku 1929. Do czołowych działaczy UWO należeli Jewhen Konowalec i Andryj Melnyk, zaś rolę organu prasowego pełniła „Surma”.

W roku 1927 w ramach jednoczenia mniejszych grup podobnego typu utworzony został ich wspólny ośrodek koordynacyjny – Związek Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów (Sojuz orhancij ukrajńskich nacionalistiw). Rok później przekształcił się on w Związek Nacjonalistów Ukraińskich (Sojuz ukrajńskich nacionalistiw), a na przełomie stycznia i lutego 1929 roku w trakcie obrad w Wiedniu powołana została do życia **Organizacja Ukraińskich Nacjonalistów** (Orhancija Ukrajńskich Nacionalistiw – OUN)¹⁰. Swym zasięgiem obejmowała ona te państwa, na obszarze których przebywali emigranci ukraińscy. W latach 1929-1936 siedzibą jej władz była Genewa, a od roku 1936 Rzym. Na terenie Polski działała w konspiracji, głosiła hasła walki zbrojnej, rewolucji narodowej i utworzenia niepodległej, zjednoczonej Ukrainy, w której pełnia praw miała przysługiwać tylko Ukraińcom. Do czasu powołania organów ustawodawczych na jej czele stanąć miała narodowa dyktatura. W przyszłym państwie ukraińskim OUN przewidywała przeprowadzenie szerokiej reformy rolnej wraz z nadaniami ziemi bez wykupu, zapowiadała upaństwowienie przemysłu ciężkiego, handlu zagranicznego i banków,

⁸J. Hozler, op. cit., s. 531. Powstała w wyniku porozumienia grupy oficerów wywodzących się z byłego korpusu strzelców siczowych i Ukraińskiej Armii Galicyjskiej.

⁹I. Łysiak-Rudnyćkyj, *Nacjonalizm*, „Suczasnist” nr 3–4, Lwów 1989, s. 147–148.

¹⁰Zadaniem OUN było nadawać organizacjom wojskowym właściwe oblicze polityczne, nacechowane skrajnym nacjonalizmem; H. Batowski, *Problemy mniejszości narodowych w Europie w przededniu II wojny światowej*, „Kwartalnik Historyczny” nr 3, Kraków 1970, s. 638; J. Hozler, op.cit., s. 531–532.

udzielała też szerokiego poparcia dla ruchu spółdzielczego. W jej koncepcji państwo miało być arbitrem w sporach między pracodawcami i pracownikami. OUN głosząc hasła solidaryzmu narodowego była przeciwna działalności wszelkich ugrupowań klasowych. Odrzucała też jakikolwiek kompromis tak z ZSRR, jak i z Polską, popierała walkę zbrojną oraz akcje terrorystyczne.

Na czele kierownictwa **Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów** i jej zbrojnego ramienia w postaci **Ukraińskiej Wojskowej Organizacji** stał Jewhen Konowalec, a później po jego śmierci w 1938 roku Andryj Melnyk. Organem prasowym OUN był wydawany w Pradze miesięcznik „Rozbudowa Nacji” oraz czasopismo „Surma”, nielegalnie rozpowszechniane w Polsce. Legalnie natomiast wychodziły: tygodnik „Ukraiński głos” oraz miesięcznik, a później dwumiesięcznik „Studencki Szlach”.

Do nurtu nacjonalistyczno-radykalnego należał także odgrywający mniejszą rolę, powstały w 1933 po rozłamie w UNDO, **Front Jedności Narodowej**¹¹ (Front nacionalnoji jednosti – FNJ). Podobnie jak i inne ukraińskie partie nacjonalistyczne dążył on do utworzenia niepodległej, zjednoczonej Ukrainy i był przeciwny organizowaniu życia politycznego na zasadach demokratycznych. Popierał przeprowadzenie radykalnej reformy rolnej i poddanie kapitału kontroli państwowej. FNJ był wrogo ustosunkowany do Polski, deklarował chęć prowadzenia działalności legalnej, przy czym potępiał terror jako metodę walki o cele narodowe.

Na czele Frontu Jedności Narodowej stał Dmytro Paliw, a organami prasowymi były wydawane we Lwowie tygodniki „Peremoha” i „Batkowszczyzna”.

Partie reprezentujące trzeci nurt, socjalistyczno-niepodległościowy, w swych programach łączyły hasła narodowyzwoleńcze ze społecznymi. Jednocześnie negatywnie odnosiły się zarówno do władz polskich, jak i ZSRR. W okresie międzywojennym w jego skład wchodziło kilka partii, często dokonujących fuzji.

W II Rzeczypospolitej najbardziej liczącą się reprezentantką tego nurtu była **Ukraińska Partia Socjalistyczno-Radykalna** (Ukraińska socjalistyczno-radykalna partija – USRP)¹² utworzona w roku 1926 w wyniku zjednoczenia Ukraińskiej Partii Radykalnej oraz Ukraińskiej Partii Socjalistów Rewolucjonistów. Za główny cel uznawała utworzenie niezależnej, demokratycznej i socjalistycznej Ukraińskiej Republiki Ludowej, obejmującej wszystkie etniczne ziemie ukraińskie. Władzę w niej miał sprawować lud pracujący poprzez rady wybrane na podstawie pię-

¹¹ J. Hozler, op.cit., s. 532.

¹² Ibidem, s. 542.

cioprzymiotnikowego głosowania. Propagowała radykalny program społeczny, w tym parcelację ziemi bez wykupu, przejęcie wielkich przedsiębiorstw, kopalni, lasów i wód, ograniczenie monopolii. Popierała również spółdzielczość oraz domagała się szerokiego ustawodawstwa socjalnego i oddzielenia Kościoła od państwa.

Największe wpływy partia ta miała w Galicji Wschodniej (głównie w Stanisławowie) i nieco mniejsze na Wołyniu. Jej zwolennikami byli głównie chłopi, robotnicy rolni oraz inteligencja. Pod jej wpływami pozostawały też liczne organizacje kulturalno-oświatowe, rolnicze, spółdzielcze i towarzystwa strażacko-gimnastyczne. Współpracowała ona z Polską Partią Socjalistyczną (PPS), miała jednak negatywny stosunek do władz polskich i oficjalnie nie popierała działań terrorystycznych. W praktyce jednak nie stroniła od nich, szczególnie gdy w skupiskach ludności ukraińskiej dochodziło do napięć i rozruchów. Działała do roku 1939. Do czołowych działaczy USRP należeli: Lew Baczynskij, Iwan Makuch, Semen Żuk i Osyp Nawroćkij. Organem prasowym partii pozostał „Hromadskij hołos”.

Reprezentantką nurtu socjalistyczno-niepodległościowego była też działająca w Galicji Wschodniej od końca XIX wieku **Ukraińska Partia Socjal-Demokratyczna** (Ukrajńska socjał-demokratyczna partija – USDP)¹³.

Działała ona głównie w środowisku proletariatu i inteligencji miejskiej oraz miała radykalny program społeczny. Z tego powodu uznana została przez władze polskie za partię komunistyczną i w roku 1924 rozwiązana. Część jej działaczy wstąpiła do Komunistycznej Partii Zachodniej Ukrainy, pozostali najpierw powołali Ukraińską Partię Socjalistyczną, a po jej szybkim rozpadzie w końcu 1928 roku powrócili do pierwotnej nazwy. Nowo odbudowana Ukraińska Partia Socjal-Demokratyczna określiła się jako partia robotnicza i socjalistyczna, której głównym celem stała się obrona ukraińskich robotników oraz obalenie ustroju kapitalistycznego. Opowiedziała się także za utworzeniem niepodległej, socjalistycznej i zjednoczonej republiki ukraińskiej rządzącej się zasadami demokratycznymi. Walcząc o jedność ruchu robotniczego i zawodowego gotowa była współdziałać z Polską Partią Socjalistyczną. Działała do roku 1939. Czołowymi działaczami tej partii byli: Lew Hankewycz, Iwan Kwasnycia i Wołodymyr Starosolski, zaś jej oficjalnym organem prasowym był wychodzący we Lwowie dwutygodnik „Wpered”.

Nurt, komunistyczny, reprezentowała, powstała w roku 1923 roku **Komunistyczna Partia Zachodniej Ukrainy**¹⁴ (Komunistyczna partija

¹³ Ibidem.

¹⁴ Ibidem, s. 224–225.

Zachidnoji Ukrajiny – KPZU), poprzedniczka istniejącej od roku 1919 Komunistycznej Partii Galicji Wschodniej. Partia ta działała nielegalnie jako autonomiczna obwodowa organizacja Komunistycznej Partii Robotniczej Polski, a potem Komunistycznej Partii Polski i – podobnie jak ta ostatnia – została w roku 1938 rozwiązana decyzją Komitetu Wykonawczego Międzynarodówki Komunistycznej. Swym zasięgiem obejmowała, oprócz Galicji Wschodniej, także Wołyń, południowe Polesie, Podlasie i Chełmszczyznę. W swoim programie kładła nacisk na obalenie kapitalizmu, zwycięstwo rewolucji proletariackiej i utworzenie rządu robotniczo-chłopskiego. W kwestii narodowej eksponowała hasło samookreślenia narodów, a część jej członków opowiadała się za połączeniem ziem zachodnioukraińskich z Ukraińską Socjalistyczną Republiką Radziecką. Do czołowych działaczy KPZU należeli: Osyp Kriłyk-Wasyłkiw oraz Roman Kuźma. Poglądy tej partii reprezentowały: „Nasza Prawda”, „Zemla i Wola”, „Kultura” i „Trybuna Robotnicza”.

Komunistyczna Partia Zachodniej Ukrainy (KPZU) pozostając w konspiracji starała się pozyskać legalnie działające ukraińskie organizacje lewicowe. Taką rolę spełniały:

- 1) Partia Wolności Ludu (Partija Narodnoji Woli)¹⁵ powstała w 1924 roku, stawiająca sobie za cel zrzeszenie małorolnych i bezrolnych chłopów do walki z wyzyskiem społecznym, postulująca uspołecznienie środków produkcji i handlu, domagająca się przeprowadzenia reformy rolnej i wprowadzenie w życie „proletariackiej demokracji”;
- 2) Ukraińskie Zjednoczenie Socjalistyczne Związek Włóściański (Ukrajinińskie Socjalistyczne Objednannia Selanskiyj Sojuz – Sel-Sojuz)¹⁶, powstałe w roku 1924, określające się jako klasowa reprezentacja chłopów ukraińskich, walczące o ustrój socjalistyczny, pełne równouprawnienie chłopów i reformę rolną;
- 3) Ukraińskie Włóściańsko-Robotnicze Zjednoczenie Socjalistyczne (Ukrajinińskie seljańsko-robotnicze socjalistyczne objednannia – Sel-Rob)¹⁷ powstałe w roku 1926 w wyniku zjednoczenia Partii Wolności Ludu i Sel-Sojuzu, dążące do zjednoczenia ziem ukraińskich, utworzenia tam państwa socjalistycznego, przeprowadzenia radykalnej reformy rolnej;
- 4) Ukraińskie Zjednoczenie Włóściańskie (Ukrajinińskie Seljańskie Objednannia – USO)¹⁸, działające w latach 1931–1934.

¹⁵ Ibidem, s. 251.

¹⁶ Ibidem, s. 250.

¹⁷ Ibidem, s. 545.

¹⁸ Ibidem, s. 545–546.

Partie te nie odgrywały jednak większej roli, często dochodziło w nich do rozłamów, spotykały się też z restrykcjami władz polskich.

Nurt ugodowy (propolski) reprezentowało kilka drobnych, pozabawionych szerszego zaplecza partii. Ich przedstawiciele nie wyrzekali się swego pochodzenia narodowego ani naczelnego celu, jakim była niepodległa Ukraina, nie widzieli jednak w ówczesnej sytuacji warunków na jego zrealizowanie. Uważali, iż poprzez lojalność wobec państwa polskiego potrafią zachować, a nawet rozwinąć ukraiński stan posiadania. Partie należące do tego nurtu zabiegały o polityczny, gospodarczy i kulturalny rozwój ziem i narodu ukraińskiego, domagały się realizacji praw konstytucyjnych, przyznania autonomii terytorialnej w ramach Rzeczypospolitej, zniesienia ograniczeń w używaniu języka ojczystego, rozwoju szkolnictwa.

W Galicji Wschodniej nurt ten zainicjowała grupa działaczy skupionych wokół Sydora Twerdochliba, a kontynuowała powstała w 1924 roku **Ukraińsko-Ruska Partia „Chliborobów”** (Ukrajnińsko-Ruska Partija „Chliborobiw”)¹⁹ oraz **Ukraińska Partia Ludowa** (Ukrajnińska narodna partija – UNP)²⁰. W 1926 roku powstało nowe stronnictwo tego typu pod nazwą **Ukraiński Związek Ludowy** (Ukrajnińskij narodnyj sojuz – UNS)²¹, a w 1933 roku **Ukraińska Partia Włościańska** (Ukrajnińska seljańska partija – USP)²².

Na Wołyniu nurt lojalny wobec władz polskich reprezentowała **Partia Ukraińskiej Jedności Narodowej** (Partija Ukrainśkoho Narodnoho Jednannia – PUNJ) oraz działające w latach 1931–1939 **Wołyńskie Zjednoczenie Ukraińskie** (Wołyńske Ukrajnińske Objednannia). W tej ostatniej partii znaczącą rolę odgrywali zwolennicy S. Petlury, głoszący program współpracy polsko-ukraińskiej skierowanej przeciw ZSRR. Do czołowych działaczy tej partii należeli: Petro Pewnyj, Serhij Tymoszenko i Stepan Skrypnyk.

Oprócz wymienionych głównych nurtów w II Rzeczypospolitej istniały jeszcze inne partie ukraińskie, nie odgrywające jednak większej roli w życiu tej mniejszości. Były to między innymi **Ukraińska Chrześcijańsko-Społeczna Partia** (Ukrajnińska Chrystyjańsko-Suspilna Partija) oraz **Ukraińska Chrześcijańska Organizacja** (Ukrajnińska Chrystyjańska Orhанизacja), reprezentujące ruch konserwatywno-klerykalny mający oparcie prawie wyłącznie w duchowieństwie greckokatolickim. Ideę budowy monarchii na obszarze zjednoczonych ziem ukraińskich propagowała natomiast niewielka **Ukraińska Organizacja Monarchistyczna**. Istniał także

¹⁹ Ibidem, s. 253.

²⁰ Ibidem.

²¹ Ibidem, s. 551.

²² Ibidem.

mało znaczący ruch moskwofilski głoszący jedność narodową Rosjan, Ukraińców i Białorusinów oraz poszukujący kompromisu z władzami polskimi. Do stronnictw tego typu zaliczały się między innymi: Organizacja Galicyjsko-Ruska (Galicko-Russkaja narodnaja organizacyja), Rуска Organizacja Włościańska (Russkaja sielanskaja organizacyja) oraz Rуска Partia Agrarna (Russkaja jgrarnaja partija) i Rуска Organizacja Ludowa (Russkaja narodnaja organizacyja).

Widać więc, że ukraiński obóz polityczny był niejednorodny tak pod względem programowym jak i politycznym, a ponadto stojący przed dylematem: uznanie władzy państwa polskiego i budowanie życia narodowego w jego granicach albo kontynuowanie walki narodowowyzwoleńczej w nowych warunkach. Dylemat ten partie polityczne mniejszości ukraińskiej rozstrzygnęły w różny sposób, od działania w podziemiu w celu kontynuowania walki zbrojnej do zajmowania stanowiska lojalistycznego. Niemniej jednak zdecydowana większość partii mniejszości ukraińskiej, pozostając w opozycji wobec państwa polskiego, podjęła działalność legalną skupiając się na walce parlamentarnej.

Nim do tego doszło, musiało upłynąć trochę czasu, ponieważ w Sejmie Ustawodawczym²³ zabrakło posłów mniejszości ukraińskiej. Znaleźli się w sejmie i senacie dopiero po wyborach w listopadzie 1922 roku. W wyborach tych wzięły udział ugrupowania ukraińskie z byłego zaboru rosyjskiego, uczestnicząc w mającym wyraźnie antypolski charakter Bloku Mniejszości Narodowych. Ugrupowania ukraińskie z byłej Galicji wybory zbojkotowały uważając, że byłoby to uznanie władzy polskiej na tym obszarze. Do wyborów w Galicji poszła natomiast Ukraińska Partia Demokratyczno-Włościańska tzw. Chliboroby.

Partia ta uważała, że lepszym dla Ukraińców rozwiązaniem jest obywatelstwo demokratycznego państwa polskiego niż przynależność do Sowieców. Ostatecznie w sejmie pierwszej kadencji znalazło się 25 posłów ukraińskich, zaś w senacie 6 senatorów. Odtąd też aż do wybuchu II wojny światowej Ukraińcy mieli w polskim parlamencie swych przedstawicieli. Najliczniej parlamentarzyści ukraińscy zasiadali w parlamencie wybranym 4.03.1928 r. W sejmie było ich 46 (w tym 5 z prorządowego BBWR), co stanowiło 10% składu izby, w senacie 11 – co dawało ten sam procent²⁴.

Grupa Chliborobów deklarowała swą lojalność wobec państwa. Żądała natomiast założenia uniwersytetu ukraińskiego we Lwowie, utwo-

²³ Sejm Ustawodawczy został wybrany 26.01.1919 r. Działalność rozpoczął dn. 10.02.1919, a zakończył dn. 27.11.1922.

²⁴ Polska-Ukraina: Trudne pytania: Materiały II międzynarodowego seminarium historycznego *Stosunki polsko-ukraińskie w latach 1918-1947*, red. R. Niedzielko, Warszawa 1997, s. 21.

rzenia średniego i powszechnego szkolnictwa państwowego z ukraińskim językiem wykładowym, wstrzymania kolonizacji województw wschodnich, przeprowadzenia reformy rolnej na rzecz miejscowej ludności ukraińskiej, uwzględniania obywateli narodowości ukraińskiej przy obsadaniu posad w administracji państwowej oraz równouprawnienia języka ukraińskiego w urzędach państwowych i samorządowych. Postulaty przedstawione przez ks. Ilkowa należały do kategorii dającej się pogodzić z polską racją stanu. Trzeba przyznać niestety, że w praktyce życia politycznego niemal nie zostały one uwzględnione.

Klub Ukraiński zajmował bardziej bezkompromisowe stanowisko. Żądał daleko idącej autonomii terytorialnej. Próby osiągnięcia kompromisu nie okazały się możliwe. Posłowie ukraińscy zajęli też ostatecznie stanowisko opozycyjne, występując poza jednym wyjątkiem (rząd gen. Sikorskiego) przeciwko każdemu rządowi.

Sytuacja uległa zmianie w 1928 roku, kiedy to po przewrocie majowym w Sejmie znalazła się grupa ukraińskich posłów prorządowych głównie z Wołynia. Posłowie ci współpracując z Henrykiem Józewskim utworzyli Wołyńskie Zjednoczenie Ukraińskie.

Największa część parlamentarzystów ukraińskich związana była z głównymi działającymi w Polsce ugrupowaniami ukraińskimi, w tym z UNDO.

Parlamentarzyści ukraińscy mimo swoistego nastawienia do instytucji państwa polskiego zajmowali w Sejmie i Senacie często odpowiedzialne funkcje. W Sejmie drugiej kadencji wicemarszałkiem Sejmu był Włodzimierz Zahajkiewicz z UNDO, a w Senacie drugiej kadencji wicemarszałkiem był Michał Hałaszczyński też z UNDO²⁵. Natomiast w Sejmie V kadencji (28.11.1938–2.09.1939) wicemarszałkiem Sejmu został Wasyl Mudryj.

Posłowie ukraińscy brali czynny udział w pracach Sejmu, zgłaszając liczne interpelacje, przykładem ilustrującym ich aktywność jest kadencja II Sejmu (1928–1930), gdzie na 961 interpelacji zgłoszonych przez posłów na Klub Ukraiński przypadło aż 308²⁶.

Kres istnienia II Rzeczypospolitej we wrześniu 1939 roku zakończył okres próby znalezienia kompromisu między dążeniami mniejszości ukraińskiej a polityką państwa polskiego. Zakończył też istnienie ukraińskiej reprezentacji parlamentarnej, której przedstawiciele z różnym skutkiem działali na rzecz poprawy sytuacji społeczno-politycznej mniejszości ukraińskiej w II Rzeczypospolitej.

²⁵ Sejm i Senat II kadencji działał w okresie 27.03–30.08.1930.

²⁶ Polska-Ukraina: Trudne pytania:..., op. cit., s. 22.

sierż. SG Robert Marko

Morski Oddział SG
w Gdańsku

ROTA ŚLUBOWANIA FUNKCJONARIUSZY STRAŻY GRANICZNEJ

„Ja, obywatel Rzeczypospolitej Polskiej, świadom podejmowanych obowiązków funkcjonariusza Straży Granicznej – ślubuję służyć wiernie Narodowi Polskiemu, mając zawsze na względzie interes Państwa Polskiego.

Ślubuję stać nieugięcie na straży niepodległości i suwerenności oraz strzec nienaruszalności granicy państwowej Rzeczypospolitej Polskiej, nawet z narażeniem życia.

Ślubuję ściśle przestrzegać zasad Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i obowiązującego porządku prawnego oraz ofiarnie i sumiennie wykonywać polecone mi zadania, przestrzegać dyscypliny służbowej, wykonywać rozkazy i polecenia przełożonych, dochować tajemnic związanych ze służbą, strzec dobrego imienia służby, honoru i godności, a także przestrzegać zasad etyki funkcjonariusza Straży Granicznej”.

Jakże znamienne i wymowne są słowa roty ślubowania, które każdy nowo mianowany funkcjonariusz Straży Granicznej, w myśl artykułu 33 ustawy o Straży Granicznej z dnia 12 października 1990 roku, składa w pełni świadomy wymawianych słów. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określa, w drodze rozporządzenia, ceremoniał składania roty ślubowania uwzględniając w tym przebieg ceremoniału, a także osoby uprawnione do przyjmowania ślubowania oraz wzór aktu ślubowania.

Owe słowa roty ślubowania, ich charakter i sens towarzyszą funkcjonariuszowi podczas całej jego służby.

Warto w tym miejscu przytoczyć, czym jest ślubowanie. Ślubowanie to uroczysty akt o charakterze konwencjonalnym, w pełni sformalizowanym, składanym przez osobę, która w sposób publiczny przyrzeka respektowanie ustanowionych zasad etycznych i moralnych oraz norm prawnych. Sprzeniewierzenie się złożonemu ślubowaniu sprowadza na osobę objętą ślubowaniem szereg sankcji prawnych, dyscyplinarnych, a także utratę honoru i dobrego imienia. Trzeba zatem dołożyć wszelkich starań, aby być wiernym przyrzeczonemu ślubowaniu.

„Ja, obywatel Rzeczypospolitej Polskiej, świadom podejmowanych obowiązków funkcjonariusza Straży Granicznej – ślubuję służyć wiernie Narodowi Polskiemu, mając zawsze na względzie interes Państwa Polskiego”.

Jako obywatel Najjaśniejszej Rzeczypospolitej Polskiej, jestem zobowiązany do dochowania wierności Rzeczypospolitej Polskiej oraz troski o dobro wspólne, którym jest Ojczyzna. Bycie obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej oznacza respektowanie prawa ustanowionego przez prawowitą władzę ustawodawczą.

Obowiązki obywatela Rzeczypospolitej określa Konstytucja. Bycie funkcjonariuszem oznacza reprezentowanie państwa polskiego w sposób szczególny, który ma zawsze charakter służebny. Funkcjonariuszem nie jest się po to, aby manifestować swoją władzę wobec obywateli, ale po to, aby na mocy przysługujących praw wynikających z godności bycia funkcjonariuszem Straży Granicznej służyć obywatelom i ojczyźnie. Bycie funkcjonariuszem Straży Granicznej to honor, zaszczyt, ale także wielki obowiązek.

„Ślubuję – stać nieugięcie na straży niepodległości i suwerenności oraz strzec nienaruszalności granicy państwowej Rzeczypospolitej Polskiej, nawet z narażeniem życia”.

Stać nieugięcie na straży niepodległości i suwerenności oraz strzec nienaruszalności granicy państwowej oznacza sumienne i rzetelne wykonywanie obowiązków służbowych. Jako funkcjonariusz w sposób szczególny zobowiązany jestem do stałej gotowości w obronie ojczyzny, obywateli, granicy Rzeczypospolitej Polskiej nawet za cenę najwyższą, tj. utraty życia. Funkcjonariusz musi to mieć na uwadze, bowiem bycie funkcjonariuszem ma zawsze charakter służebny.

„Ślubuję – ściśle przestrzegać zasad Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i obowiązującego porządku prawnego oraz ofiarnie i sumiennie wykonywać powierzone mi zadania, przestrzegać dyscypliny służbowej,

wykonywać rozkazy i polecenia przełożonych, dochować tajemnic związanych ze służbą, strzec dobrego imienia służby, honoru i godności, a także przestrzegać zasad etyki funkcjonariusza Straży Granicznej”.

Źródłosłów słowa konstytucja pochodzi od łacińskiego słowa „*constitudo*” (co oznacza 'urządzać', 'ustanawiać', 'regulować'). Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, zwana ustawą zasadniczą, jest aktem prawnym, który ma najwyższą moc prawną w systemie źródeł prawa w państwie. Na straży Konstytucji stoi Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, a nad przestrzeganiem postanowień Konstytucji Trybunał Konstytucyjny. Jako funkcjonariusze Straży Granicznej jesteśmy w sposób szczególnie zobowiązani do respektowania postanowień Konstytucji. Poprzez przestrzeganie obowiązującego porządku prawnego rozumie się fakt, iż funkcjonariusze Straży Granicznej podlegają prawu i stoją na jego straży, aby nie dopuścić do nieprzestrzegania norm prawnych. Ofiarne i sumienne wykonywanie obowiązków służbowych nakłada na nas zobowiązanie dołożenia wszelkich starań, aby jak najlepiej pełnić służbę. Z czym związane jest stałe dokształcanie się w przepisach i aktach prawnych, śledzenie ich nowelizacji oraz dbałość o dobre imię formacji.

W myśl Ustawy o Straży Granicznej z dnia 12 października 1990 roku Straż Graniczna jest formacją umundurowaną i uzbrojoną. Poprzez to jest formacją o szczególnej dyscyplinie i podległości służbowej. Wraz z dobrowolnym zgłoszeniem się do służby zgadzamy się na zasady obowiązujące w formacji mundurowej. Rozkaz wydany nam przez osobę dysponującą władzą – tzn. dowódcę, przełożonego – to polecenie wykonania lub zaniechania określonej czynności i zachowania. Podlega on natychmiastowemu wykonaniu lub w innym wskazanym terminie. Przez dochowanie tajemnic związanych ze służbą rozumieć należy właściwą ochronę wszelkich informacji niejawnych, których udostępnienie może zagrozić służbie, bezpieczeństwu funkcjonariuszy, bezpieczeństwu RP, a także zdestabilizować realizację czynności służbowych.

Ochronę informacji niejawnych reguluje ustawa z dnia 5 sierpnia 2010 roku o ochronie informacji niejawnych. Funkcjonariusz, który uzyskał rękojmię zachowania tajemnicy poprzez wydanie mu ankiety bezpieczeństwa o odpowiedniej klauzuli dostępu, powinien dokonać wszelkich starań, aby owej rękojmi nie utracić. Stanie na straży dobrego imienia służby, jej honoru i godności, a także przestrzegania zasad etyki zawodowej wiąże się z takim wykonywaniem obowiązków, aby swoim postępowaniem nie dopuścić do narażenia dobrego imienia służby, jej honoru i godności. Funkcjonariusz nie reprezentuje personalnie tylko siebie, ale także całą formację oraz wszystkich, którzy w owej formacji służą. Funkcjonariusz swoim postępowaniem świadczy o godności, powadze, kulturze, tradycji i historii Rzeczypospolitej Polskiej. Trzeba mieć

na uwadze fakt, iż funkcjonariuszem nie jest się tylko podczas wykonywanych obowiązków służbowych. Z chwilą przyjęcia do służby w Straży Granicznej staliśmy się i jesteśmy w sposób szczególny odpowiedzialni za dobre imię formacji oraz państwa w każdym czasie i w każdym miejscu. Zatem niezasadne jest twierdzenie, że funkcjonariuszem jest się tylko podczas realizacji zadań służbowych.

OPINIE I RECENZJE

dr Ireneusz Bieniecki

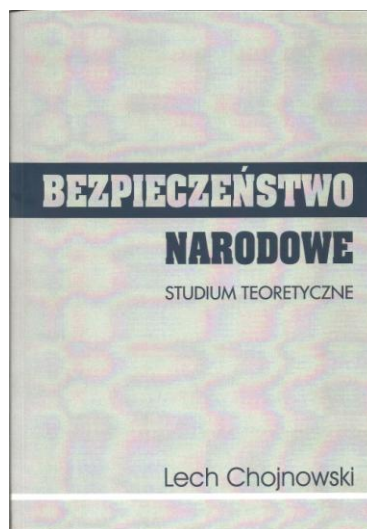
Instytut Bezpieczeństwa Narodowego
Akademia Pomorska w Słupsku

Lech Chojnowski, *Bezpieczeństwo narodowe. Studium teoretyczne*, Wydawnictwo Naukowe Akademii Pomorskiej w Słupsku, Słupsk 2016, ss. 272

Prezentowana monografia dotyczy istotnych zagadnień zajmujących ważne miejsce w codziennej rzeczywistości przełomu XX i XXI wieku, jakim jest problem szeroko pojmowanego bezpieczeństwa w życiu człowieka, a także społeczeństw i świata. Dlatego też można przypuszczać, że najnowsze opracowanie dra Lecha Chojnowskiego spotka się zapewne z dużym zainteresowaniem przedstawicieli różnych środowisk naukowych.

Publikacja ta jest adresowana głównie do studentów i pracowników naukowo-dydaktycznych kierunków studiów związanych z bezpieczeństwem oraz osób, które tą tematyką zajmują się zawodowo. Prezentowane opracowanie pt. *Bezpieczeństwo narodowe. Studium teoretyczne* stanowi podsumowanie a zarazem kontynuację kolejnego etapu badań tego autora¹. Zostało ono ukierunkowane na sformułowanie podstaw teorii bezpieczeństwa, po wcześniejszej pracy – monografii *Bezpieczeństwo. Zarys teorii*².

W najnowszej pracy Lech Chojnowski podjął próbę zaprezentowania usystematyzowanej wiedzy teoretycznej związanej z szeroko pojmowanym bezpieczeństwem. Omawiana książka poszerza tę teorię z perspektywy głównego podmiotu jakim, jest instytucja państwa. Praca liczy 272 strony tekstu i obejmuje dwie części, na które składa się łącznie dziewięć rozdziałów, poprzedzonych wstępem (13 stron). Układ książki

¹ L. Chojnowski, *Bezpieczeństwo narodowe. Studium teoretyczne*, Wydawnictwo Naukowe Akademii Pomorskiej w Słupsku, Słupsk 2016.

² Zob. I. Bieniecki, *L. Chojnowski, Bezpieczeństwo. Zarys teorii*, Wydawnictwo Naukowe Akademii Pomorskiej w Słupsku, „Biuletyn Problemy Ochrony Granic” nr 55, CSSG, Kętrzyn 2017, s. 167–168.

należy uznać za przemyślany i racjonalny, a tytuły części (I i II) oraz poszczególnych rozdziałów i podrozdziałów odpowiadają ich zawartości merytorycznej.

Część pierwsza pt. „Podmiotowy wymiar bezpieczeństwa” składa się z czterech rozdziałów i liczy łącznie 110 stron. W tej partii tekstu zdefiniowano i scharakteryzowano podstawowe podmioty mieszczące się w pojęciu bezpieczeństwa narodowego.

W rozdziale pierwszym (noszącym tytuł „Państwo jako podmiot bezpieczeństwa” liczącym 28 stron – 4 podrozdziały) zaprezentowano państwo jako główny podmiot zawierający się w terminie „bezpieczeństwo narodowe”. Autor słusznie zauważa, że nie można wyjaśnić istoty bezpieczeństwa państwa bez określenia jego natury, z uwzględnieniem złożoności i zróżnicowania jego struktur. Dlatego też w rozdziale tym przedstawiono istotę państwa, rys historyczny współczesnych państw, a także scharakteryzowano ich podstawowe cechy.

Kolejny rozdział (pt. „Naród, grupa etniczna, społeczeństwo” liczący 30 stron – 4 podrozdziały) został poświęcony bezpieczeństwu jako zasadniczej potrzebie i jednocześnie głównej wartości jednostki ludzkiej i grup społecznych. W tej części książki omówiono etniczno-kulturowe, a także polityczne rozumienie narodu, zaprezentowano rys historyczny kształtowania się współczesnych narodów oraz nacjonalizm, jako ideologiczną bazę tego procesu. Wyjaśniono też pojęcia pokrewne takie jak: grupy etniczne, mniejszości narodowe i społeczeństwo.

Tematyka rozdziału trzeciego („Państwo w systemie międzynarodowym” liczącego 25 stron – 4 podrozdziały) dotyczy miejsca i zasad funkcjonowania państw w systemie międzynarodowym. Tu wyjaśniono istotę systemu międzynarodowego i zaprezentowano jego cechy charakterystyczne. Uzasadniono też zachowanie się państw w systemie międzynarodowym wynikające z tzw. dylematu bezpieczeństwa. W zakończeniu rozdziału zaprezentowano instytucje międzynarodowe regulujące sposób postępowania państw w stosunkach wzajemnych na płaszczyźnie międzynarodowej.

W rozdziale czwartym (liczącym 24 strony – 5 podrozdziałów) podjęto próbę scharakteryzowania potęgi państwa, rozumianej jako zdolność tej instytucji do wpływania na zachowanie się innych uczestników stosunków międzynarodowych. W tej części tekstu wyjaśniono istotę potęgi państwa, jego cechy naturalne i składniki społeczne oraz sposoby jej wykorzystania na arenie międzynarodowej.

Porównywalna pod względem objętości do części pierwszej jest część druga publikacji, która nosi tytuł „Podstawowe zagadnienia bezpieczeństwa narodowego”. Liczy ona 113 stron, a jej zawartość stanowi

pięć rozdziałów. Autor skoncentrował się w niej na wyjaśnieniu problematyki bezpieczeństwa państwa.

Piąty rozdział noszący tytuł „Poziomy analizy bezpieczeństwa” (31 stron – 3 podrozdziały) prezentuje główne kategorie dotyczące bezpieczeństwa narodowego. Wyjaśniono tu podstawowe pojęcia i terminy, a także niejednoznaczności związane ze stosowaniem definicji „bezpieczeństwo państwa” i „bezpieczeństwo narodowe”. Scharakteryzowano wymiary bezpieczeństwa narodowego (zewnątrzny i wewnętrzny), a także ich podmiotową wielowymiarowość i przedmiotową wieloaspektywność.

W rozdziale szóstym (liczącym 22 strony – 4 podrozdziały) przedstawiono „Interesy narodowe i ich kategoryzacje”. Omówione tu zostały koncepcje interesu narodowego, które odnoszą się do podstawowych wartości państwa, narodu, społeczeństwa i obywateli. Zaprezentowano definicję interesu narodowego oraz jego ewolucję związaną z kształtowaniem się jego dwóch podstawowych zastosowań (jako instrumentu analizy polityki państwa oraz jako narzędzia formułowania jego zasadniczych celów). Omówiono też sposób ustalania interesów narodowych poprzez ich związki z wartościami narodowymi, a także ich typologię.

Treścią rozdziału siódmego (liczącego 25 stron – 3 podrozdziały) jest „Polityka bezpieczeństwa narodowego”. W ramach tego rozdziału zaprezentowano sposób postępowania państwa w dziedzinie bezpieczeństwa, który jest odzwierciedlony w jego polityce bezpieczeństwa. Tu wyjaśniono istotę polityki bezpieczeństwa oraz omówiono kolejne jej etapy, realizowane po sformułowaniu interesów narodowych. Etapy te obejmują ocenę strategiczną, określenie celów polityki bezpieczeństwa oraz określenie zadań z nich wynikających w ramach strategii bezpieczeństwa narodowego.

Rozdział ósmy pt. „Strategia bezpieczeństwa narodowego” (liczy 26 stron – 3 podrozdziały). Omówiono w nim problematykę strategii bezpieczeństwa, w ramach której w określony sposób są osiąganymi cele polityki bezpieczeństwa. Tu wyjaśniono jej pierwotne rozumienie, ewolucję, a także jej współczesne pojmowanie i zastosowanie. Zaprezentowano również model procesu formułowania strategii bezpieczeństwa oraz główne koncepcje bezpieczeństwa państwa na arenie międzynarodowej.

Tematem ostatniego rozdziału (20 stron – 3 podrozdziały) jest „Systemowe podejście do bezpieczeństwa narodowego”. W początkowej partii tego tekstu autor dokonał ogólnego wprowadzenia do teorii systemów, a następnie przystosował jej treści do potrzeb teorii systemu bezpieczeństwa narodowego. W dalszej kolejności wyjaśnił podstawy modelowania systemu bezpieczeństwa narodowego, a także przedstawił przykładowe modele prezentowane w opracowaniach i dokumentach.

Książkę zamyka zakończenie (liczące 4 strony) oraz obszerna bibliografia (10 stron), na którą składa się 149 pozycji z różnych dziedzin wiedzy i dyscyplin naukowych powiązanych z tematem (w tym 17 w językach obcych i 4 pozycje własne autora). Uzupełnieniem pracy jest spis schematów zawartych w książce (26 schematów) oraz spis tabel (12 tabel). Stanowią one wartościowy materiał poglądowy. Na podkreślenie w konstrukcji książki zasługuje zbliżona objętość jej poszczególnych rozdziałów (28, 30, 25, 25, 31, 22, 25, 26, 20 stron). Oceniając ww. publikację stwierdzam, że została przygotowana w oparciu o bardzo bogatą literaturę. W odróżnieniu od poprzednich prac autor w najnowszej monografii skupił się na teorii bezpieczeństwa państwa, która stanowi główny podmiot bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego.

Opracowanie przygotowane przez dra Chojnowskiego posiada dużą wartość merytoryczną. Od kilku lat znacznym zainteresowaniem młodzieży cieszą się studia na kierunku „Bezpieczeństwo Narodowe”, więc można oczekiwać, że publikacja ta spotka się ze sporym zainteresowaniem nie tylko środowisk naukowych, studentów pokrewnych kierunków studiów, ale i osób wywodzących się ze środowisk mundurowych.

Autor prezentowanego opracowania to były żołnierz zawodowy. Jest absolwentem Wyższej Szkoły Oficerskiej Wojsk Obrony Przeciwlotniczej w Koszalinie (1982), Akademii Ekonomicznej w Poznaniu (1991) oraz licznych studiów podyplomowych i kursów krajowych oraz zagranicznych. Tytuł doktora nauk wojskowych uzyskał w 2006 roku w Akademii Obrony Narodowej w Warszawie³.

³ Zobacz I. Bieniecki: *L. Chojnowski, Bezpieczeństwo...*, op.cit., s. 167–168.

KALENDARIUM CENTRUM SZKOLENIA STRAŻY GRANICZNEJ

PAŹDZIERNIK

2–6.10.2017

Zajęcia z języka angielskiego

W Centrum Szkolenia Straży Granicznej realizowana była kolejna edycja kursu doskonalącego „Język angielski dla funkcjonariuszy pełniących służbę na lotniskach”. Kurs adresowany był do osób posiadających znajomość języka angielskiego na poziomie A1/A2 zgodnie z założeniami Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego.

Uczestnicy mieli okazję przyswajania leksyki z zakresu m.in. danych osobowych, stanu zdrowia, kontroli dokumentów oraz zatrzymania osoby. Uczestnicy rozwijali umiejętność skutecznego komunikowania się w sytuacjach, jakie mogą zaistnieć podczas wykonywania zadań służbowych. Kurs zakończył się zaliczeniem.

2–6.10.2017

Druga edycja warsztatów z zarządzania zasobami ludzkimi dla służb granicznych z Ukrainy

W Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie odbyła się II edycja warsztatów nt. zarządzania zasobami ludzkimi. Adresatami szkolenia byli przedstawiciele służb kadrowych Państwowej Służby Granicznej Ukrainy.

Głównym celem kursu było podniesienie kompetencji kadr administracji publicznej Ukrainy w oparciu o zagadnienia podstaw zarządzania. Uczestnicy zapoznali się z tematami dotyczącymi analizy transakcyjnej, zwalczania korupcji oraz analizy ryzyka jej wystąpienia w służbie granicznej.

Przedsięwzięcie zrealizowano w ramach projektu nr 306/2017/ADM2017 pn. „Wzmacnianie potencjału kadry kierowniczej Państwowej Służby Granicznej Ukrainy w obszarze budowania warsztatu kierownika, a także rozpoznawania i przeciwdziałania zjawisku korupcji, w tym analiza ryzyka wystąpienia zagrożeń korupcyjnych w działalności służbowej formacji granicznych” – finansowanego ze środków zewnętrznych Programu Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP Polska Pomoc.

5.10.2017**Inauguracja roku akademickiego w Wyższej Szkole Policji**

Zastępca komendanta Centrum Szkolenia SG płk SG Mirosław **DOROSZKIEWICZ** reprezentował naszą szkołę w uroczystej inauguracji roku akademickiego 2017/2018 w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie.

W uroczystości udział wzięli m.in. p. Jarosław **ZIELIŃSKI** – Sekretarz Stanu w MSWiA, p. Tomasz **ZDZIKOT** – Podsekretarz Stanu w MSWiA, a także nadinsp. dr Jarosław **SZYMCZYK** – komendant główny Policji.

Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie to jedyna uczelnia, która profesjonalnie kształci kadry oficerskie Policji a podstawowym jej zadaniem jest kształcenie funkcjonariuszy całego MSWiA.

11.10.2017**Przekazanie obowiązków na stanowisku Komendanta Centrum Szkolenia Straży Granicznej**

W Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie odbyło się uroczyste przekazanie obowiązków na stanowisku komendanta ośrodka szkolenia.

Nowym komendantem Centrum Szkolenia Straży Granicznej został ppłk SG Andrzej **PROKOPSKI**, wcześniej pełniący funkcję rady w strukturze Zarządu Granicznego Komendy Głównej Straży Granicznej w Warszawie. Podczas ceremonii miało miejsce pożegnanie płk. SG Romana **LUBINSKIEGO** i przekazanie sztandaru w ręce następcy.

W uroczystości uczestniczyli: zastępca komendanta głównego Straży Granicznej gen. bryg. SG Tomasz **PRAGA**, dyrektor Zarządu Granicznego Komendy Głównej SG płk SG Grzegorz **OPALIŃSKI** wraz z zastępcą ds. lotniczych płk. Pawłem **ŻURKIEM**, komendant Warmińsko-Mazurskiego Oddziału SG ppłk SG Robert **INGLOT** wraz z zastępcami i głównym księgowym, rektor – komendant Akademii Sztuki Wojennej w Warszawie gen. bryg. dr. inż. Ryszard **PARAFIANOWICZ** oraz prorektor ds. studenckich Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie mł. insp. dr Sławomir **ZUBAŃSKI**, warmińsko-mazurski komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej w Olsztynie st. bryg. Mirosław **HOLUBOWICZ** wraz z komendantem powiatowym PSP w Kętrzynie st. bryg. Zbigniewem **BORYSEM**, dyrektorem okręgowy Służby Więziennej w Olsztynie ppłk Elżbieta **JANKOWSKA** wraz z ppłk. Adamem **SYHŁOWYJEM** – dyrektorem Zakładu Karnego w Dublinach, dyrektorem Izby Administracji Skarbowej w Olsztynie p. Iwona **SMOLIŃSKA**, wojewódzki inspek-

tor Transportu Drogowego w Olsztynie p. Arkadiusz **BRZOWSKI** i p.o. prokuratora okręgowego w Olsztynie p. Cezary **FIERTEK**, a także komendant powiatowy Policji w Kętrzynie insp. mgr inż. Dariusz **ŚLĘZAK**.

Władze wojewódzkie i samorządowe reprezentowali: p. Jarosław **BABALSKI**, pełnomocnik wojewody warmińsko-mazurskiego do spraw administracji zespolonej i niezespolonej, p. Ryszard **NIEDZIÓŁKA**, starosta Powiatu Kętrzyńskiego i p. Krzysztof **HEĆMAN** – burmistrz miasta Kętrzyna, a także kadra i pracownicy Centrum Szkolenia Straży Granicznej.

12–13.10.2017

Konferencja w ramach obchodów 500-lecia Reformacji

W Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie odbyła się konferencja pt.: „Reminiscencje Reformacji. Prusy – Mazury 1517–2017” zorganizowana w ramach obchodów 500-lecia reformacji. Organizatorami konferencji byli: Archiwum Państwowe w Olsztynie, Diecezja Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego oraz Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie.

Konferencja dotyczyła historii i tradycji ewangelickich na terenach dzisiejszych Mazur. Uczestnikami konferencji było wielu znakomitych gości i wykładowców z kraju i zagranicy. Centrum Szkolenia SG reprezentował ks. kpt. SG Marcin **PYSZ** – kapelan ośrodka szkolenia, proboszcz piskiej parafii ewangelickiej.

13.10.2017

46 funkcjonariuszy ukończyło szkolenie w zakresie szkoły chorążych

W CSSG grupa słuchaczy otrzymała świadectwa ukończenia szkolenia w zakresie szkoły chorążych.

W obecności kadry kierowniczej komendant Centrum Szkolenia Straży Granicznej ppłk SG Andrzej **PROKOPSKI** wręczył świadectwa 46 absolwentom, którzy przebywali w Centrum Szkolenia SG od 4 września 2017 r. Komendantowi Centrum towarzyszył płk SG Roman **ŁUBIŃSKI** – komendant Ośrodka Szkolenia Straży Granicznej w Lubaniu.

Najwyższą średnią ze szkolenia uzyskał funkcjonariusz Karpackiego Oddziału SG sierż. SG Mariusz **KULA**.

13.10.2017

Konferencja w WSPol nt. bezpieczeństwa dokumentów publicznych

W Wyższej Szkole Policji w Szczytnie odbyła się konferencja pt. „Bezpieczeństwo dokumentów publicznych”,

zorganizowana przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Polską Wytwórnę Papierów Wartościowych S.A., Poczta Polska oraz Instytut Służby Kryminalnej WBW Wyższej Szkoły Policji. Konferencja była połączona z uroczystą inauguracją pierwszej edycji studiów podyplomowych w zakresie bezpieczeństwa dokumentów publicznych, rozpoczynających kampanię informacyjno-szkoleniową dotyczącą zagadnień związanych z budowanym systemem bezpieczeństwa dokumentów.

Z ramienia Centrum szkolenia SG udział w konferencji wzięli: p.o. komendant Centrum Szkolenia SG ppłk SG Andrzej **PROKOPSKI** wraz z zastępcą płk. SG Mirosławem **DOROSZKIEWICZEM**, a także eksperci z dziedziny badania dokumentów naszego ośrodka szkolenia: ppłk SG Krzysztof **ŚLASKI** i ppłk SG Jacek **CIUNEL** z Zakładu Prawa i Kryminalistyki.

Celem konferencji była wymiana doświadczeń związanych z bezpieczeństwem dokumentów.

16–25.10.2017

Działania interwencyjne na pokładzie statku powietrznego

Funkcjonariusze Zakładu Wychowania Fizycznego i Działań Specjalnych CSSG zrealizowali kurs doskonalący pt. „Działania interwencyjne wobec osób stwarzających zagrożenie dla bezpieczeństwa w porcie lotniczym oraz na pokładzie statku powietrznego”.

Kurs adresowany był do funkcjonariuszy SG realizujących działania interwencyjne w portach lotniczych, a jego głównym celem było doskonalenie umiejętności w zakresie podejmowania działań wobec osób stwarzających zagrożenie dla bezpieczeństwa w zasięgu terytorialnym przejścia granicznego w porcie lotniczym oraz na pokładzie statku powietrznego.

18-19.10.2017

Spotkanie przedstawicieli ośrodków szkolenia Straży Granicznej

Centrum Szkolenia SG było gospodarzem kolejnego w tym roku spotkania z przedstawicielami Centralnego Ośrodka Szkolenia SG oraz Ośrodka Szkoleń Specjalistycznych SG w sprawie diagnozowania potrzeb szkoleniowych funkcjonariuszy naszej formacji.

19–20.10.2017

Warsztaty EZD

W Centrum Szkolenia SG w Kętrzynie odbyły się warsztaty dotyczące wypracowania zasad i procedur postępowania dotyczących wdrożenia Elektronicznego Zarzą-

dzania Dokumentacją PUW w Straży Granicznej.
W warsztatach uczestniczył płk SG Jerzy **SZYDŁOWSKI** – zastępca dyrektora Biura Ochrony Informacji KGSG, który jest przewodniczącym Komitetu Sterującego w ramach projektu dotyczącego przeprowadzenia pilotażu i wdrożenia w Straży Granicznej systemu EZD autorstwa Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku.

23–27.10.2017

Nauka umiejętności wystąpień publicznych w języku angielskim

W Centrum Szkolenia SG odbyła się III edycja kursu doskonalącego pt. „Wystąpienia przed audytorium w języku angielskim”.

Kurs kierowany był do funkcjonariuszy Straży Granicznej komunikujących się publicznie w języku angielskim w ramach wykonywanych czynności służbowych na arenie międzynarodowej.

Głównym celem kursu było doskonalenie umiejętności komunikacyjnych w języku angielskim, umożliwiających porozumiewanie się w środowisku międzynarodowym podczas wystąpień publicznych.

23–27.10.2017

Komunikacja interpersonalna – trening

W Centrum Szkolenia SG odbyła się ostatnia w br. edycja Treningu Rozwoju Umiejętności Społecznych – komunikacja w sytuacjach konfliktowych dla funkcjonariuszy i pracowników Straży Granicznej (TRUS-K).

TRUS – K bazuje na treściach modułu podstawowego i ukierunkowany jest na poznawanie reakcji i zachowań w sytuacjach konfliktowych oraz na pracę nad zmianą niepożądanych wzorców komunikacyjnych.

24–25.10.2017

BIOMETRIA 2017 – warsztaty w Centrum Szkolenia Straży Granicznej

W Centrum Szkolenia SG odbyły się warsztaty poświęcone zagadnieniom biometrycznego rozpoznawania osób. W warsztatach oprócz funkcjonariuszy SG wzięli udział przedstawiciele innych instytucji, takich jak: Wojskowa Akademia Techniczna, Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Centrum Personalizacji Dokumentów MSWiA oraz Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Policji.

Koncepcją warsztatów było zaprezentowanie technologii biometrycznych oraz możliwości ich wykorzystania w trakcie kontroli granicznej. Ponadto ideą warsztatów było zaprezentowanie technologii biometrycznych w wal-

ce z przestępczością związaną z kradzieżą tożsamości i fałszerstwami dokumentów, rolą biometrii w procesie zapewnienia wysokiego poziomu bezpieczeństwa na terytorium państw członkowskich UE, a także w starciu z terroryzmem, stanowiącym aktualnie jeden z najważniejszych problemów współczesnego świata.

25.10. 2017

Wizyta studentów z Münster

Centrum Szkolenia SG gościło studentów Wyższej Szkoły Policji w Münster przebywających w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie.

Celem wizyty było zapoznanie się z zadaniami Centrum Szkolenia SG oraz systemem szkolenia funkcjonariuszy naszej formacji. W ramach wizyty zaprezentowano bazę dydaktyczną ośrodka szkolenia oraz sprzęt specjalistyczny wykorzystywany w procesie dydaktycznym.

26–27.10.2017

Posługiwanie się przedmiotami służącymi do obezwładniania za pomocą energii elektrycznej – kurs doskonalący

W Centrum Szkolenia SG funkcjonariusze Zespołu Działań Specjalnych Zakładu Wychowania Fizycznego i Działań Specjalnych przeprowadzili kolejną już V edycję kursu doskonalącego „Posługiwanie się przedmiotami służącymi do obezwładniania za pomocą energii elektrycznej”.

Celem głównym kursu było doskonalenie umiejętności bezpiecznego posługiwania się środkami przymusu bezpośredniego w postaci paralizatora elektrycznego.

27.10.2017

Kolejni absolwenci opuszczają mury Centrum Szkolenia SG

Dzień 27 października w Centrum Szkolenia SG rozpoczął się od uroczystego wręczenia świadectw 37 absolwentom Szkoły Podoficerskiej.

Swój pobyt w Kętrzynie słuchacze rozpoczęli w dniu 13 marca 2017 r.. od szkolenia podstawowego, a od 13 lipca kontynuowali szkolenie w zakresie szkoły podoficerskiej. Zdobytą podczas szkolenia wiedzę i umiejętności praktyczne słuchacze zweryfikowali podczas dwudniowego egzaminu końcowego.

Wręczenia świadectw w obecności kadry kierowniczej dokonał komendant Centrum Szkolenia Straży Granicznej ppłk SG Andrzej **PROKOPSKI** wraz z zastępcą komendanta płk. SG Mirosławem **DOROSZKIEWICZEM**.

Najwyższą średnią ze szkolenia uzyskała funkcjonariusz

Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej szer. SG
Monika **NUSZCZYK**.

LISTOPAD

- 6-10.11.2017** **TRUS-P – VIII edycja**
W Centrum Szkolenia SG odbyła się VIII edycja „Treningu Rozwoju Umiejętności Społecznych – zakres podstawowy”.
Uczestnicy kursu trenowali rozpoznawanie mechanizmów zachowań w określonych sytuacjach społecznych oraz kształtowali umiejętności interpersonalne wpływające na poziom wykonywania zadań służbowych.
- 6-10.11.2017** **Doskonalenie języka rosyjskiego**
W Centrum Szkolenia SG odbył się kurs doskonalący języka rosyjskiego „Zatrzymanie i doprowadzenie”.
Szkolenie zakończyło się ćwiczeniem interaktywnym, symulującym sytuację, z jakimi funkcjonariusze SG spotykają się wykonując zadania służbowe z zakresu zatrzymania i doprowadzenia obywateli państw trzecich.
- 6-10.11.2017** **Nowi słuchacze Centrum**
Grupa 22 funkcjonariuszy w służbie przygotowawczej i 46 funkcjonariuszy w służbie stałej rozpoczęła szkolenie w Centrum Szkolenia SG.
Funkcjonariusze służby przygotowawczej wdrażali się do służby na szkoleniu podstawowym, natomiast grupa funkcjonariuszy w służbie stałej podnosiła swoje kompetencje na szkoleniu w zakresie szkoły chorążych.
Słuchaczy w ośrodku powitał, w imieniu komendanta Centrum Szkolenia SG, zastępca komendanta – płk SG Mirosław **DOROSZKIEWICZ**.
- 6–10.11.2017** **Doskonalenie kompetencji komunikacyjnych w języku angielskim**
W Centrum Szkolenia SG odbyła się I edycja kursu doskonalącego pt. „Organizowanie i prowadzenie spotkań” – język angielski”.
Funkcjonariusze SG doskonalili kompetencje komunikacyjne w języku angielskim niezbędne podczas organizowania i prowadzenia spotkań międzynarodowych.
Kurs zakończył się zaliczeniem polegającym na prezentacji dokumentacji towarzyszącej organizowaniu spotkań służbowych oraz wypowiedzi w zaaranżowanym spotkaniu na szczeblu międzynarodowym.

9–17.11.2017**Szkolenie moldawskiej Policji Granicznej w CSSG**

Kadra dydaktyczna Zespołu Bezpieczeństwa w Komunikacji Zakładu Granicznego – instruktorzy minierzy-pirotechnicy – przeprowadzili szkolenie pn. „Szkolenie specjalistyczne z zakresu zasad postępowania podczas wystąpienia na terenie przejścia granicznego (drogowego, kolejowego i lotniczego) zdarzeń związanych z przemytem materiałów wybuchowych, urządzeń wybuchowych oraz komponentów służących do ich produkcji oraz zdarzeń związanych z terroryzmem bombowym”, którego uczestnikami byli przedstawiciele Policji Granicznej Republiki Mołdawii.

Szkolenie zostało zrealizowane w ramach projektu nr 307/2017/ADM2017 pn. „Wspieranie rozwoju Policji Granicznej Mołdawii w obszarach odpowiedzialności służbowej związanej z przeciwdziałaniem przestępczości transgranicznej oraz zapewnianiem bezpieczeństwa i porządku publicznego”, współfinansowanego ze środków Programu Ministerstwa Spraw Zagranicznych Polska Pomoc 2017. Ideą przeprowadzonego treningu było wzmocnienie kompetencji przedstawicieli moldawskiej formacji granicznej w zakresie rozpoznawania zagrożeń w komunikacji międzynarodowej.

10.11.2017**Konferencja naukowa oraz recital chopinowski na podsumowanie 660-lecia Miasta Kętrzyna**

W przededniu Święta Niepodległości w kętrzyńskim zamku konferencją naukową oraz recitalem chopinowskim podsumowano jubileusz 660-lecia Miasta Kętrzyna. Konferencja pn.: „660-lecie Miasta Kętrzyna – z dziejów Kętrzyna i okolic na przestrzeni wieków” to cykl wykładów poświęconych historii Kętrzyna i okolic.

W wydarzeniu z ramienia Straży Granicznej uczestniczyli: zastępca komendanta Centrum Szkolenia SG płk SG Mirosław **DOROSZKIEWICZ** i zastępca komendanta Warmińsko-Mazurskiego Oddziału SG płk SG Iwona **LATUNOWICZ**.

10–11.11.2017**Uroczystości z okazji Narodowego Święta Niepodległości**

10 listopada funkcjonariusze z Warmińsko-Mazurskiego Oddziału SG i Centrum Szkolenia SG wzięli udział w uroczystych obchodach 99. rocznicy odzyskania przez Polskę Niepodległości. Uroczystości odbyły się w sali kinowej Kętrzyńskiego Centrum Kultury. Gospodarzami byli: komendant W-M OSG, płk SG Robert **INGLOT** oraz

komendant CSSG, płk SG Andrzej **PROKOPSKI**. Funkcjonariusze i pracownicy obydwu jednostek otrzymali mianowania na wyższe stopnie służbowe oraz wyróżnienia.

Podczas uroczystości zasłużonym wręczono również złote, srebrne oraz brązowe „Medale za Zasługi dla Straży Granicznej”, które nadał minister spraw wewnętrznych i administracji, Mariusz **BŁASZCZAK**. Funkcjonariusze W-MOSG i CSSG otrzymali „Odznaki Straży Granicznej” nadane przez komendanta głównego Straży Granicznej, gen. bryg. SG Marka **ŁAPIŃSKIEGO**.

11 listopada to również Dzień Służby Cywilnej, obchodzony jako Dzień Pracownika Straży Granicznej. Z tej okazji komendant CSSG, płk SG Andrzej **PROKOPSKI** wyróżnił pracowników pamiątkowym ryngrafem.

99. rocznicę odzyskania przez Polskę Niepodległości obchodzono uroczyście także na Warmii i Mazurach. W wojewódzkich uroczystościach wzięli udział komendanci obu kętrzyńskich jednostek SG.

Natomiast w lokalnych uroczystościach listopadowych w Kętrzynie uczestniczyli reprezentanci SG – zastępca komendanta CSSG, płk SG Mirosław **DOROSZKIEWICZ** oraz zastępca komendanta W-MOSG, płk SG Zbigniew **KLIMCZYK**, a także komendanci placówek SG, terytorialnie podległych W-MOSG.

12.11.2017

Sukcesy funkcjonariuszy CSSG w biegach przelajowych

W Ogonkach k. Węgorzewa odbyło się Jesienne Święto Biegów dla uczczenia Święta Niepodległości.

Organizatorem tej sportowej imprezy był Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Węgorzewie, a zawodnicy rywalizowali w otwartym terenie i leśnych duktach na dwóch dystansach: 5 i 10,5 km.

W biegu na 5 km reprezentant CSSG kpt. SG Piotr **WITKOWSKI** w kategorii M30 zdobył II miejsce w służbach mundurowych.

13–17.11.2017

Kurs doskonalący dla osób realizujących zadania w komórkach właściwych do spraw kontroli jednostek organizacyjnych Straży Granicznej

W Centrum Szkolenia SG, we współpracy z Biurem Kontroli Komendy Głównej SG, zorganizowana została II w 2017 r. edycja kursu doskonalącego dla osób realizujących zadania w komórkach właściwych do spraw kontroli jednostek organizacyjnych Straży Granicznej.

Przedmiot zajęć stanowiły treści dotyczące m.in. podstaw prawnych kontroli, etapów planowania i przygotowania kontroli, zakresu procesu kontroli, standardów pracy oraz uprawnień i obowiązków osoby kontrolującej.

13–17.11.2017

„Język spotkań – język rosyjski”

W Centrum Szkolenia SG odbył się kurs doskonalący języka rosyjskiego „Język spotkań – język rosyjski”.

Kurs koncentrował się na kształtowaniu płynnej komunikacji w języku formalnym podczas prowadzenia spotkania, prezentacji własnego stanowiska oraz innych form aktywnego uczestnictwa w oficjalnym spotkaniu.

13–17.11.2017

Słuchacze z Kętrzyna i Koszalina na szkoleniu w Finlandii

Dwóch słuchaczy kursu oficerskiego realizowanego w Centrum Szkolenia SG w Kętrzynie oraz Centralnym Ośrodku Szkolenia SG w Koszalinie, wraz z wykładowcą Zakładu Granicznego Centrum Szkolenia SG w Kętrzynie, uczestniczyło w międzynarodowym module szkoleniowym w Finlandii pt. „Integrated Border Management Cooperation”, zorganizowanym przez Akademię Straży Granicznej i Przybrzeżnej w Imatrze.

W szkoleniu, oprócz delegacji polskiej i gospodarzy, uczestniczyły też delegacje służb granicznych Niemiec, Łotwy i Estonii.

Szkolenie ukierunkowane było na wejście w życie Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1624 z dnia 14 września 2016 r. w sprawie Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej.

Podczas szkolenia skupiono się głównie na komponentach Europejskiego Zintegrowanego Zarządzania Granicami (IBM), funkcjonowaniu i zadaniach Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej, a także misjach ewaluacyjnych Schengen i systemu monitoringu.

14–15.11.2017

Akcja „Nasza Krew – Nasza Ojczyzna”

W ramach ogólnopolskiego projektu komendanta głównego SG, gen. bryg. SG Marka ŁAPIŃSKIEGO, pod hasłem „Nasza Krew – Nasza Ojczyzna” dla uczczenia Narodowego Święta Niepodległości, Klub Honorowych Dawców Krwi PCK przy Placówce Straży Granicznej w Barcianach oraz Centrum Szkolenia Straży Granicznej zorganizował w dniach 14 listopada br. (w Placówce SG w Barcianach) oraz 15 listopada br. (w Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej przy Warmińsko-Mazurskim

Oddziale SG w Kętrzynie) akcje honorowego oddawania krwi.

Podczas wspólnej akcji zebrano 17,550 litrów krwi pełnej. Akcja została przeprowadzona przy współpracy Regionalnego Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w Olsztynie, Oddziałów Terenowych w Bartoszycach oraz w Giżycku.

15–16.11.2017

INSEC 2017

W Warszawie odbyła się Międzynarodowa Wystawa oraz Konferencja Bezpieczeństwa Granic i Bezpieczeństwa Wewnętrznego INSEC 2017. Patronem naukowym wydarzenia było Centrum Szkolenia Straży Granicznej. Patronat honorowy objęli: minister spraw wewnętrznych i administracji Mariusz **BŁASZCZAK** oraz przewodniczący Sejmowej Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych p. Arkadiusz **CZARTORYSKI**.

Konferencja poświęcona była bezpieczeństwu granic, modernizacji służb mundurowych, bezpieczeństwu wewnętrznemu, ochronie infrastruktury krytycznej oraz bezpieczeństwu imprez masowych. W wydarzeniu udział wzięli przedstawiciele Straży Granicznej, administracji rządowej, Policji, Straży Pożarnej, Biura Ochrony Rządu oraz ośrodków naukowo-badawczych i przemysłu.

Kętrzyński ośrodek szkolenia SG reprezentowali: zastępca komendanta Centrum Szkolenia SG, płk SG Mirosław **DOROSZKIEWICZ** oraz kierownik Zakładu Granicznego, ppłk SG Marek **ZYGOWSKI**.

20–24.11.2017

Przedsięwzięcia międzynarodowe

W Centrum Szkolenia SG zrealizowane zostały równoległe dwa przedsięwzięcia, finansowane ze środków Programu Ministerstwa Spraw Zagranicznych Polska Pomoc 2017.

Przedstawiciele Policji Granicznej Mołdawii uczestniczyli w zorganizowanych przez Zakład Ogólnozawodowy CSSG – przy wsparciu Zakładu Granicznego – „Warsztatach dot. opracowania na rzecz Policji Granicznej Mołdawii programu szkolenia z zakresu udzielania pierwszej pomocy”. Przedsięwzięcie zrealizowane zostało w ramach projektu nr 307/2017/ADM2017 pn. „Wspieranie rozwoju Policji Granicznej Mołdawii w obszarach odpowiedzialności służbowej związanej z przeciwdziałaniem przestępczości transgranicznej oraz zapewnianiem bezpieczeństwa i porządku publicznego”.

Przedstawiciele Państwowej Służby Granicznej Ukrainy

uczestniczyli natomiast w szkoleniu „Przeciwdziałanie korupcji w oparciu o analizę ryzyka wystąpienia zagrożeń korupcyjnych – poziom strategiczny”, zorganizowanym przez Zakład Prawa i Kryminalistyki CSSG w ramach projektu nr 306/2017/ADM2017 pn. „Wzmacnianie potencjału kadry kierowniczej Państwowej Służby Granicznej Ukrainy w obszarze budowania warsztatu kierownika, a także rozpoznawania i przeciwdziałania zjawisku korupcji, w tym analiza ryzyka wystąpienia zagrożeń korupcyjnych w działalności służbowej formacji granicznych”.

Ideą przewodnią obu projektów było podniesienie kompetencji kadr administracji publicznej, odpowiedzialnej w krajach partnerskich za ochronę granic państwowych oraz wymiana doświadczeń służbowych pomiędzy zaprzyjaźnionymi formacjami granicznymi.

27–29.11.2017

Prowadzenie wstępnych rozmów kwalifikacyjnych z kandydatami do służby w Straży Granicznej

W Centrum Szkolenia SG zorganizowano kolejną edycję kursu doskonalącego, nt. „Prowadzenia wstępnych rozmów kwalifikacyjnych w stosunku do kandydatów ubiegających się o przyjęcie do służby w Straży Granicznej”. Celem kursu był rozwój kompetencji interpersonalnych uczestników szkolenia, kształtowanie umiejętności unikania manipulacji oraz rozwój zdolności oceny materiału poznawczego o kandydacie do służby.

27.11–01.12.2017

PowerBI – zajęcia z wizualizacji danych

W Centrum Szkolenia Straży Granicznej odbyła się kolejna edycja zajęć z wizualizacji danych z wykorzystaniem narzędzia PowerBI.

W kursie uczestniczyli przedstawiciele Komendy Głównej SG, Nadbużańskiego Oddziału SG oraz wykładowcy z Centrum Szkolenia SG. Prowadzący – ekspert z firmy PROMISE – prezentował możliwości wykorzystania technologii wizualizacji danych w procesie obrazowania oraz wspomagania analizy dowolnych informacji pozyskiwanych z różnych źródeł.

27.11–01.12.2017

Kolejna edycja szkolenia w ramach Programu „Polska Pomoc 2017”

W CSSG zrealizowane zostało kolejne przedsięwzięcie finansowane ze środków Programu Ministerstwa Spraw Zagranicznych Polska Pomoc 2017.

Funkcjonariusze Zakładu Prawa i Kryminalistyki CSSG

przeprowadzili II edycję szkolenia pn. „Przeciwdziałanie korupcji w oparciu o analizę ryzyka wystąpienia zagrożeń korupcyjnych – poziom strategiczny”, w której uczestniczyli przedstawiciele Państwowej Służby Granicznej Ukrainy.

Szkolenia antykorupcyjne są istotnym komponentem projektu nr 306/2017/ADM2017 pn. „Wzmacnianie potencjału kadry kierowniczej Państwowej Służby Granicznej Ukrainy w obszarze budowania warsztatu kierownika, a także rozpoznawania i przeciwdziałania zjawisku korupcji, w tym analiza ryzyka wystąpienia zagrożeń korupcyjnych w działalności służbowej formacji granicznych”, w ramach którego przedsięwzięcie zostało zrealizowane.

27.11–01.12.2017

Podnoszenie kompetencji komunikacji w języku angielskim

W Centrum Szkolenia SG odbył się kurs języka angielskiego – „Język spotkań”.

Kurs koncentrował się na podnoszeniu kompetencji komunikacji w formalnym języku angielskim. Podczas sesji słuchacze poznawali zwroty związane z prowadzeniem spotkań, włączaniem się do dyskusji, prezentowaniem własnego stanowiska, wyrażaniem aprobaty, negocjowaniem itp. Uczestnicy kursu poprzez ćwiczenia podnosili sprawność płynnej komunikacji w formalnym języku angielskim.

27.11–8.12. 2017

Szkolenie trenerów z zakresu pierwszej pomocy

W Centrum Szkolenia SG zorganizowano na rzecz przedstawicieli Policji Granicznej Republiki Mołdawii szkolenie trenerów z zakresu udzielania pierwszej pomocy w warunkach służby.

Szkolenie zostało zrealizowane w ramach projektu nr 307/2017/ADM2017/M pn. „Wspieranie rozwoju Policji Granicznej Mołdawii w obszarach odpowiedzialności służbowej związanej z przeciwdziałaniem przestępczości transgranicznej oraz zapewnianiem bezpieczeństwa i porządku publicznego”, współfinansowanego ze środków Programu Ministerstwa Spraw Zagranicznych Polska Pomoc 2017.

Celem szkolenia było podniesienie kompetencji przedstawicieli mołdawskiej formacji granicznej w zakresie wiedzy teoretycznej i praktycznej, wykorzystywanej w sytuacjach nagłego zagrożenia życia lub zdrowia ludzkiego, szczególnie zaistniałych w warunkach służby.

29.11.2017**Uroczyste obchody Święta Akademii**

Wojskowa Akademia Techniczna uroczyście obchodziła święto Akademii i Dzień Podchorążego.

Święto Akademii i Dzień Podchorążego, zostało ustanowione na pamiątkę wydarzeń z 29 listopada 1830 r. – rozpoczęcia Powstania Listopadowego przez podchorążych Szkoły Piechoty w Warszawie.

W imieniu komendanta Centrum Szkolenia SG udział w obchodach wziął zastępca komendanta – płk SG Mirosław **DOROSZKIEWICZ**. Komendanta głównego Straży Granicznej reprezentował dyrektor Biura Łączności i Informatyki KGSG płk SG Mariusz **KIJOWSKI**.

GRUDZIEŃ

5.12.2017**Wizyta delegacji Akademii Sztuki Wojennej**

Z roboczą wizytą w Centrum Szkolenia SG przebywała delegacja Akademii Sztuki Wojennej w Warszawie.

Gośćmi komendanta Centrum płk. SG Andrzeja **PROKOPSKIEGO** byli: prorektor ds. wojskowych płk dr hab. Dariusz **MAJCHRZAK**, szef Centrum Szkolenia Obrony Przed Bronią Masowego Rażenia, płk dr Włodzimierz **WĄTOR** oraz podzieknan ds. dydaktycznych Wydziału Wojskowego, płk dr hab. inż. Leszek **ELAK**. Komendant Centrum Szkolenia SG płk SG Andrzej **PROKOPSKI** zaprezentował gościom strukturę organizacyjną, zadania realizowane przez kętrzyński ośrodek szkolenia, a także istotne obszary współdziałania Centrum Szkolenia SG z instytucjami krajowymi i międzynarodowymi.

W prezentacji strategicznych obszarów szkoleniowych oraz bazy dydaktycznej gościom z Akademii towarzyszył zastępca komendanta Centrum Szkolenia SG płk SG Mirosław **DOROSZKIEWICZ** wraz z kierownikiem Zakładu Granicznego płk. SG Markiem **ZYGOWSKIM**.

Strony omówiły możliwości rozwoju współpracy szkoleniowej pomiędzy Centrum Szkolenia Straży Granicznej a Akademią Sztuki Wojennej.

6.12.2017**Wizyta przedstawicieli Ambasady USA**

W Centrum Szkolenia SG przebywali przedstawiciele Ambasady Stanów Zjednoczonych. Celem wizyty w ośrodku szkolenia było zapoznanie się z zadaniami i możliwościami szkoleniowymi Centrum oraz omówienie przyszłych kierunków współpracy w szczególności w zakresie programu kontroli eksportu i związanych z nim zabezpieczeń granicznych.

Z delegacją spotkał się komendant Centrum Szkolenia SG płk SG Andrzej **PROKOPSKI** wraz z zastępcą komendanta płk. SG Mirosławem **DOROSZKIEWICZEM**, którzy przybliżyli obszary szkoleniowe właściwe dla kętrzyńskiego środka i zaprezentowali bazę dydaktyczną.

6–8.12.2017

Mistrzostwa Straży Granicznej w Piłce Siatkowej w Kętrzynie

Centrum Szkolenia SG, przy wsparciu Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego Funkcjonariuszy SG oraz Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń zorganizowało w Hali sportowej Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Kętrzynie Mistrzostwa Straży Granicznej w Piłce Siatkowej.

Komendant Centrum płk SG Andrzej **PROKOPSKI** dokonał uroczystej inauguracji turnieju.

11 drużyn, reprezentujących Komendę Główną, oddziały i ośrodki szkolenia, rywalizowało o tytuł Mistrza Straży Granicznej w Piłce Siatkowej. Podczas pierwszego dnia rozegrane zostały mecze fazy eliminacyjnej (grupowej), drugiego – mecze fazy rozstrzygającej. Ostatniego dnia mistrzostw rozegrane zostały mecze o miejsca 3–6 oraz o tytuł wicemistrza i mistrza Straży Granicznej. Po emocjonujących rozgrywkach, tytuł mistrzowski obroniła drużyna z Podlasia, wicemistrzostwo powędrowało do drużyny Bieszczadzkiego Oddziału SG. Trzecie miejsce wywalczyła reprezentacja Nadwiślańskiego Oddziału SG, która w meczu o brąz pokonała skład z Nadbużańskiego Oddziału SG.

Uroczyste zamknięcie mistrzostw obecnością zaszczylicili: p. Sylwia **PROPKOPCZYK** – przedstawicielka Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń, komendant Warmińsko-Mazurskiego Oddziału SG – płk SG Robert **INGLOT**, komendant Ośrodka Szkoleń Specjalistycznych Straży Granicznej – płk SG Roman **ŁUBIŃSKI**, komendant Centralnego Ośrodka Szkolenia SG płk SG **GRZEGORZ SKORUPSKI**, burmistrz m. Kętrzyna Krzysztof **HEĆMAN**, zastępca komendanta powiatowego Policji w Kętrzynie – mł. insp. Marcin **PIECHOTA**, komendant powiatowy Państwowej Straży Pożarnej w Kętrzynie – st. bryg. Zbigniew **BORYS**.

8.12.2017

Kurs doskonalący Legitymowanie osób i kontrola ruchu drogowego

W Centrum Szkolenia SG zakończyła się ostatnia zaplanowana w tym roku edycja kursu doskonalącego „Legi-

tymowanie osób i kontrola ruchu drogowego”.

Funkcjonariusze z granicznych jednostek organizacyjnych Straży Granicznej w ciągu trzech tygodni trwania szkolenia doskonalili elementy zespołowego działania w wielu złożonych sytuacjach, w trakcie realizacji uprawnień związanych z legitymowaniem osób oraz zatrzymywaniem pojazdów i wykonywaniem innych czynności z zakresu kontroli ruchu drogowego.

10.12.2017

Bieg Mikołajkowy

W Mikołajkach odbyły się XIII Mikołajkowe Biegi Uliczne, gromadząc na starcie ponad 500 zawodników z Polski i zagranicy, między innymi stacjonujących w Bemowie Piskim żołnierzy EFP NATO.

W gronie rywalizujących biegaczy byli również reprezentanci Centrum Szkolenia Straży Granicznej, którzy wywalczyli wysokie lokaty. Na dystansie 10 km w kategorii M40 na najwyższym stopniu podium stanął chor. szt. SG Andrzej **LUŚNIA**, natomiast kpt. SG Piotr **WITKOWSKI** zdobył II miejsce w kategorii M30.

Wśród wszystkich drużyn uczestniczących w tym wydarzeniu sportowym reprezentacja Centrum uplasowała się na III pozycji, będąc jednocześnie najlepszym zespołem spośród służb mundurowych.

11.12.2017

Symposium nt. bezpieczeństwa dokumentów publicznych

W Warszawie odbyło się seminarium poświęcone bezpieczeństwu dokumentów publicznych, zorganizowane przez Centrum Edukacji i Szkoleń Polskiej Wytwórni Papierów Wartościowych S.A.

W spotkaniu udział wzięli eksperci służb resortu MSWiA oraz innych służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo wewnętrzne państwa, m.in. Policji, ABW, SKW, Żandarmerii Wojskowej i Służby Więziennej.

Na zaproszenie Zarządu PWPW S.A. w Symposium uczestniczył zastępca komendanta Centrum Szkolenia SG – płk SG Mirosław **DOROSZKIEWICZ** wraz z ekspertami Zespołu Kryminalistyki Zakładu Prawa i Kryminalistyki – ppłk. SG Krzysztofem **ŚLASKIM** oraz ppłk. SG Jackiem **CIUNELEM**.

11–14.12.2017

„Kontrola stanu technicznego pojazdów”

W Centrum Szkolenia SG odbył się kurs doskonalący „Kontrola stanu technicznego pojazdów”.

Funkcjonariusze podczas zajęć dokonywali klasyfikacji

- usterek technicznych pojazdów zagrażających bezpieczeństwu w ruchu drogowym oraz poznawali zasady postępowania w przypadku ich ujawnienia. Doskonalili także swoje umiejętności w zakresie obsługi urządzeń służących do pomiarów spalin, zadymienia, hałasu, przepuszczalności światła w szybach pojazdu, a także zawartości alkoholu w wydychanym powietrzu. Kontroli pojazdów dokonywali w rzeczywistych warunkach drogowych wspólnie z funkcjonariuszami Wojewódzkiego Inspektoratu Transportu Drogowego w Olsztynie.
- W szkoleniu uczestniczyli funkcjonariusze z: Morskiego, Podlaskiego, Warmińsko-Mazurskiego, Karpackiego i Nadbużańskiego Oddziału SG.
- 11–15.12.2017** **Kurs doskonalący z języka rosyjskiego „Dane personalne”**
W Centrum Szkolenia Straży Granicznej odbył się kurs doskonalący z języka rosyjskiego „Dane personalne”. Szkolenie adresowane było do funkcjonariuszy SG, którzy w ramach wykonywanych zadań służbowych uzyskują i przetwarzają dane personalne.
- 11–15.12.2017** **Kurs doskonalący języka angielskiego**
W Centrum Szkolenia SG odbyła się ostatnia w tym roku edycja kursu języka angielskiego – „Język spotkań”. W trakcie zajęć słuchacze podnosili swoje kompetencje skutecznej komunikacji w formalnym języku angielskim. Formą uzyskania zaliczenia z kursu było zaprezentowanie przez słuchaczy aranżacji spotkania o charakterze międzynarodowym.
- 12–13.12.2017** **Program MSZ Polska Pomoc 2017 – podsumowanie Projektu**
W CSSG przebywali przedstawiciele Państwowej Służby Granicznej Ukrainy w celu podsumowania projektu nr 306/2017/ADM2017 pn. „Wzmacnianie potencjału kadry kierowniczej Państwowej Służby Granicznej Ukrainy w obszarze budowania warsztatu kierownika, a także 153ozpoznawania i przeciwdziałania zjawisku korupcji, w tym analiza ryzyka wystąpienia zagrożeń korupcyjnych w działalności służbowej formacji granicznych”.
- 12–14.12.2017** **Międzynarodowe warsztaty strzeleckie**
Na podstawie planów współpracy między szkołami służb granicznych krajów bałtyckich w Centrum Szkolenia

Straży Granicznej odbyły się międzynarodowe warsztaty z zakresu techniki strzelania.

Na zaproszenie Centrum Szkolenia SG w przedsięwzięciu udział wzięli przedstawiciele ośrodków szkoleń służb granicznych Litwy, Łotwy i Estonii. Ćwiczenia odbywały się na strzelnicy krytej Centrum Szkolenia SG oraz na terenie strzelnicy Ośrodka Szkolenia Poligonowego Wojsk Lądowych w Bemowie Piskim.

14.12.2017

Wykłady monograficzne dla słuchaczy kursu oficerskiego

W Centrum Szkolenia SG przeprowadzono wykłady monograficzne dla słuchaczy przeszkolenia specjalistycznego do mianowania na pierwszy stopień oficerski Straży Granicznej.

Współczesne zagrożenia terrorystyczne, fałszerstwa dokumentów oraz wykorzystanie lotnictwa SG w ochronie granicy państwowej, to tematyka wystąpień prelegentów. Gośćmi Centrum byli gen. bryg. SG Wojciech **SKOWRONEK** – komendant Nadodrzańskiego Oddziału Straży Granicznej, płk SG Paweł **ŻUREK** – zastępca dyrektora Zarządu Granicznego KGSG do Spraw Lotniczych, p. Krzysztof **IZAK** – były funkcjonariusz Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i ekspert w dziedzinie problematyki terroryzmu, naczelnicy wydziałów lotniczych: kpt. SG Krzysztof **LEWCZUK**, por. SG Krzysztof **SIDOR**.

15.12.2017

Uroczyste wręczenie świadectw

46 funkcjonariuszy SG w służbie stałej zakończyło szkolenie w zakresie szkoły chorążych.

Komendant Centrum Szkolenia SG płk SG Andrzej **PROKOPSKI** wraz z zastępcą komendanta płk. SG Miroslawem **DOROSZKIEWICZEM** wręczyli świadectwa ukończenia szkolenia absolwentom oraz wyróżnienie funkcjonariuszce sierż. SG Iwonie **BARTOSZ** z Nadbużańskiego Oddziału SG za osiągnięcie najwyższej lokaty ze szkolenia.

18–22.12.2017

Wykorzystanie narzędzia PowerBI

W Centrum Szkolenia SG trwały warsztaty pt. „Wizualizacja danych przy wykorzystaniu PowerBI”.

Do udziału w zajęciach zostało skierowanych 12 osób, które poznawały zaawansowane możliwości narzędzia PowerBI, tj.: wizualizacji danych generowanych bezpośrednio z bazy danych MS SQL lub danych dostarczanych przez inne systemy wykorzystywane w Straży Gra-

nicznej. Warsztaty prowadził ekspert z firmy PROMISE – p. Andrzej **WYSZOMIERSKI**.

18–22.12.2017

Kompetencje komunikacyjne w języku angielskim

W Centrum Szkolenia SG odbyła się kolejna edycja kursu doskonalącego pt. „Organizowanie i prowadzenie spotkań – język angielski”.

Słuchacze na zajęciach doskonalili kompetencje komunikacyjne w języku angielskim, niezbędne podczas organizowania i prowadzenia spotkań międzynarodowych.

Warunkiem skierowania na kurs była znajomość języka angielskiego na poziomie B1 lub wyższym, zgodnie z Europejskim Systemem Opisu Kształcenia Językowego.

20.12.2017

Wymarzona paczka świąteczna

Od 11 do 14 grudnia br. trwała zbiórka koleżeńska wśród kadry i słuchaczy Centrum Szkolenia SG dla podopiecznych Powiatowego Domu Dziecka w Kętrzynie.

Centrum, włączając się do akcji „Święty Mikołaj – przyjacielem wszystkich dzieci”, od lat angażuje społeczność w zbiórkę funduszy, które w tym roku pozwoliły na sfinansowanie wymarzonych paczek świątecznych dla podopiecznych Placówki.

Wydział Zabezpieczenia Szkolenia – w ramach akcji – przekazał również gadzety sportowe. Paczki przygotowane przez Centrum były wyjątkowe i dostosowane do wieku oraz zainteresowań młodzieży.

20 grudnia br. prezenty zostały przekazane na ręce Dyrektora Powiatowego Domu Dziecka w Kętrzynie.

21.12.2017

Spotkania wigilijne

Przełamanie opłatkiem, życzenia świąteczne i ciepłe słowa z kolędami w tle – to atmosfera spotkań wigilijnych społeczności Centrum Szkolenia SG, Warmińsko-Mazurskiego Oddziału SG oraz słuchaczy.

Zaproszenie od komendantów obu kętrzyńskich jednostek SG na spotkanie przy wigilijnym stole, poza licznymi przybyłymi funkcjonariuszami i pracownikami, przyjęli: burmistrz Kętrzyna p. Krzysztof **HEĆMAN**, starosta powiatu kętrzyńskiego p. Ryszard **NIEDZIÓŁKA**, komendant powiatowy Policji w Kętrzynie – insp. Dariusz **ŚLĘZAK**, komendant powiatowy PSP – st. bryg. mgr inż. Zbigniew **BORYS** oraz dyrektor Polikliniki MSWiA p. Krystyna **FUTYMA** wraz z przedstawicielem szpitala p. Beatą **DEKA**.

Spotkanie opłatkowe zrealizowano przy wsparciu NSZZ

FSG oraz Związku Zawodowego Pracowników MSWiAP – zarządów działających przy Warmińsko-Mazurskim Oddziale SG oraz Centrum Szkolenia SG.

W godzinach popołudniowych komendant Centrum płk SG Andrzej **PROKOPSKI** wraz z zastępcą komendanta płk. SG Mirosławem **DOROSZKIEWICZEM**, w obecności kadry kierowniczej CSSG i kadry pododdziałów szkolenych, spotkał się ze słuchaczami na kolacji wigilijnej.

STYCZEŃ

8.01.2018

Nowi słuchacze w Centrum Szkolenia SG

W CSSG naukę rozpoczęło 46 słuchaczy szkolenia podstawowego z trzech jednostek organizacyjnych SG (z Podlaskiego, Nadbużańskiego i Nadwiślańskiego Oddziału SG).

Funkcjonariuszy powitali komendant Centrum Szkolenia SG – płk SG Andrzej **PROKOPSKI**, zastępca komendanta CSSG – płk SG Mirosław **DOROSZKIEWICZ** oraz kadra CSSG. Komendant Centrum podczas swojego przemówienia przybliżył słuchaczom obszary i zakres działalności szkoleniowej poszczególnych komórek organizacyjnych, główne założenia programowe oraz przedstawił kadry kierowniczą i opiekunów dydaktycznych grup szkoleniowych.

Słuchacze szkolenia podstawowego podczas nauki w Centrum poznają podstawy służby w SG, a następnie, po pozytywnie zdanych egzaminach, kontynuują naukę na szkoleniu w zakresie szkoły podoficerskiej.

8–12.01.2018

Pierwsza edycja Treningu Rozwoju Umiejętności Społecznych

W Centrum Szkolenia SG odbyła się I edycja Treningu Rozwoju Umiejętności Społecznych – zakres podstawowy. Uczestnikami kursu byli funkcjonariusze i pracownicy Straży Granicznej, którzy na bazie teorii analizy transakcyjnej uczyli się rozpoznawać mechanizmy zachowań w określonych sytuacjach społecznych oraz kształcili również umiejętności interpersonalne.

10–12.01.2018

Kurs doskonalący „Prowadzenie wstępnych rozmów kwalifikacyjnych w stosunku do kandydatów ubiegających się o przyjęcie do służby w Straży Granicznej”

W Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie zorganizowano pierwszą w tym roku edycję kursu doskonalącego nt. „Prowadzenia wstępnych rozmów kwalifikacyjnych w stosunku do kandydatów ubiegających się o przyjęcie do służby w Straży Granicznej”.

fikacyjnych w stosunku do kandydatów ubiegających się o przyjęcie do służby w Straży Granicznej”.

Jego celem był rozwój kompetencji aktualnych i przyszłych członków komisji przeprowadzającej wstępną rozmowę kwalifikacyjną stanowiącą część procesu doboru do służby.

15.01.2018

Stop Narkotykom – „Kręci mnie bezpieczeństwo... przez cały rok szkolny”

W Szkole Podstawowej nr w 4 w Kętrzynie funkcjonariusze CSSG przeprowadzili spotkanie z młodzieżą w ramach ogólnopolskiej akcji społecznej „Kręci mnie bezpieczeństwo”.

Spotkanie miało charakter edukacyjno-wychowawczy o tematyce zagrożeń i konsekwencji zażywania narkotyków, dopalaczy oraz innych środków odurzających. Głównym celem spotkania było kształtowanie i propagowanie pozytywnych postaw młodych ludzi w zakresie bezpieczeństwa.

Projekt ten był elementem kampanii powstałej z inicjatywy Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

15–19.01.2018

Międzynarodowe warsztaty z zakresu Zintegrowanego Zarządzania Granicami

Centrum Szkolenia SG było organizatorem międzynarodowych warsztatów z zakresu Zintegrowanego Zarządzania Granicami (IBM). Na zaproszenie kierownictwa Centrum udział w przedsięwzięciu wzięli przedstawiciele formacji granicznych z Finlandii, Litwy, Łotwy, Estonii, Węgier oraz Polski.

Warsztaty skierowane były do przyszłych oficerów Straży Granicznej RP oraz studentów Fińskiej Akademii Ochrony Wybrzeża i Granic oraz funkcjonariuszy na stanowiskach kierowniczych średniego szczebla dowodzenia służb granicznych z wyżej wymienionych Państw Członkowskich UE, odpowiedzialnych za ochronę zewnętrznej granicy lądowej.

Głównym celem warsztatów było doskonalenie znajomości unijnego modelu Zintegrowanego Zarządzania Granicami (IBM) i stanu wprowadzania go w Państwach Członkowskich, zapoznanie z unijnymi przepisami w zakresie organizowania i prowadzenia ewaluacji Schengen oraz rozwijanie warsztatu uczestników do działań z zakresu kontroli i nadzoru nad bieżącym wykonywaniem zadań na granicy zewnętrznej.

Uczestników w siedzibie Centrum powitał i otworzył

spotkanie zastępcy komendanta Centrum Szkolenia SG płk SG Miroslaw **DOROSZKIEWICZ**. Natomiast ostatniego dnia z gośćmi spotkał się komendant Centrum, płk SG Andrzej **PROKOPSKI**, który podkreślił znaczenie planowania, organizowania i pełnienia służby granicznej z punktu widzenia bezpieczeństwa publicznego.

16–18.01.2018

Spotkanie szefów szkół granicznych w Estonii

Szefowie instytucji szkoleniowych służb granicznych z Polski, Litwy, Łotwy i Estonii spotkali się w Estonii, aby podsumować współpracę w 2017 r. oraz podpisać plany na kolejny rok.

Na zaproszenie dyrektora Kolegium Policji i Straży Granicznej Estońskiej Akademii Bezpieczeństwa Wewnętrznego ppłk. Kalvi **ALMOSEN'A** w Paikuse spotkali się: komendant Centrum Szkolenia SG w Kętrzynie płk SG Andrzej **PROKOPSKI**, dyrektor Szkoły Służby Ochrony Granicy Państwowej Republiki Litwy w Medininkai, płk Vytautas **STROLIA** oraz dyrektor Państwowej Szkoły Straży Granicznej Republiki Łotwy w Rezekne płk Mariks **PETRUŠINS**.

Efektom prowadzonej od ponad 15 lat współpracy pomiędzy Centrum Szkolenia SG a szkołami służb granicznych krajów nadbałtyckich są liczne konferencje, seminaria i warsztaty. a także bieżąca współpraca i wymiana doświadczeń.

16–19.01.2018

Szkolenie z zakresu doprowadzanie drogą lądową

Na potrzeby Karpackiego Oddziału SG zostało przeprowadzone szkolenie z zakresu: doprowadzanie drogą lądową. W szkoleniu udział wzięli funkcjonariusze pełniący na co dzień służbę w Nowym Sączu, Placówki SG w Tarnowie oraz Placówki SG w Kielcach.

W trakcie szkolenia funkcjonariusze doskonalili umiejętności z zakresu: pokonywania czynnego i biernego oporu, technik interwencji oraz technik transportowych, kajdankowania, a także doprowadzania osób zatrzymanych do pomieszczeń służbowych i środków transportu.

Szkolenie dla funkcjonariuszy prowadzone było przez wykładowców Zakładu Wychowania Fizycznego i Działów Specjalnych z CSSG w Kętrzynie.

17.01.2018

Wizyta wojewody warmińsko-mazurskiego w CSSG

Z wizytą w Warmińsko-Mazurskim Oddziale SG oraz w Centrum Szkolenia SG Kętrzynie przebywał wojewoda warmińsko-mazurski p. Artur **CHOJECKI** wraz z doradcą.

Gości, w imieniu kierownictwa Centrum, przywitał ppłk SG Cezary **SZCZEPAŃSKI**, kierownik Zakładu Wychowania Fizycznego i Działań Specjalnych.

Przedstawiciel komendanta Centrum zaprezentował zadania realizowane przez kętrzyński ośrodek szkolenia oraz zapoznał wojewodę z bazą dydaktyczną. Wojewoda odwiedził pracownie, w których realizowane są szkolenia z zakresu kontroli bezpieczeństwa na lotniskach, weryfikacji autentyczności dokumentów, działań na pokładzie statku powietrznego oraz polową bazę szkoleń minersko-pirotechnicznych.

19.01.2018

Podziękowania dla Centrum Szkolenia SG od Generalnego Inspektora Policji Granicznej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Republiki Mołdawii

Na adres komendanta głównego Straży Granicznej gen. bryg. SG Marka **ŁAPIŃSKIEGO** i komendanta Centrum Szkolenia Straży Granicznej płk. SG Andrzeja **PROKOPSKIEGO** wpłynęły podziękowania za realizację projektu na rzecz Policji Granicznej Republiki Mołdawii.

Zrealizowany przez Centrum Szkolenia SG projekt nr 307/2017/ADM2017/M pt. „Wspieranie rozwoju Policji Granicznej Mołdawii w obszarach odpowiedzialności służbowej związanej z przeciwdziałaniem przestępczości transgranicznej oraz zapewnianiem bezpieczeństwa i porządku publicznego”, współfinansowany był ze środków Programu Ministerstwa Spraw Zagranicznych Polska Pomoc. Projekt to przedsięwzięcie dwumodułowe, zaplanowane do realizacji na lata 2017–2018.

W ramach I Modułu, który realizowany był w okresie 01.07.2017–31.12.2017 przeprowadzono 10 działań o charakterze szkoleniowym. Tematyka zaimplementowanych działań obejmowała zagadnienia: udzielanie pierwszej pomocy, kryminalna analiza operacyjna, wykrywanie przestępstw transgranicznych, rozpoznawanie zagrożeń związanych z przewozem przez granicę materiałów wybuchowych.

22–26.01.2018

TRUS-K – komunikacja w sytuacjach konfliktowych dla funkcjonariuszy i pracowników SG

W Centrum Szkolenia SG odbyła się pierwsza w tym roku edycja Treningu Rozwoju Umiejętności Społecznych – komunikacja w sytuacjach konfliktowych dla funkcjonariuszy i pracowników SG (TRUS-K).

Celem głównym kursu jest rozwój samoświadomości oraz poszerzenie palety zachowań podczas komunikacji

interpersonalnej w sytuacjach konfliktowych w SG, które wpływają na jakość relacji międzyludzkich oraz poziom wykonywania zadań i obowiązków służbowych.

25–26.01.2018

Posługiwanie się przedmiotami służącymi do obezwładniania za pomocą energii elektrycznej – kurs doskonalący

W Centrum Szkolenia SG funkcjonariusze Zespołu Działania Specjalnych Zakładu Wychowania Fizycznego i Działania Specjalnych przeprowadzili pierwszą w tym roku edycję kursu doskonalącego „Posługiwanie się przedmiotami służącymi do obezwładniania za pomocą energii elektrycznej”.

Celem głównym kursu było doskonalenie umiejętności bezpiecznego posługiwania się środkami przymusu bezpośredniego w postaci paralizatora elektrycznego.

25–26.01.2018

Szkolenie służb granicznych i celnych Kosowa

W stolicy Kosowa, Prisztinie, dwóch funkcjonariuszy Centrum Szkolenia przeprowadziło szkolenie specjalistyczne z zakresu kontroli skrytek w pojazdach osobowych, ciężarowych i autokarach.

Szkolenie zorganizowane było przez Ambasadę USA w Warszawie w ramach programu Kontrola Transportu i Bezpieczeństwo Granic (EXBS), który wspólnie z kętrzyńskim ośrodkiem szkolenia realizowany jest na półwyspie bałkańskim od kilku lat.

W szkoleniu uczestniczyli funkcjonariusze Służby Celnej i Policji Granicznej Republiki Kosowa, a jego głównym celem było przygotowanie funkcjonariuszy do sprawnego realizowania zadań służbowych w zakresie kontroli przestrzeni konstrukcyjnych środków transportu przekraczających granicę państwową w przejściach granicznych.

29.01–02.02.2018

Kurs doskonalący z języka angielskiego „Zatrzymanie i doprowadzenie”

CSSG gościło funkcjonariuszy z: Bieszczadzkiego, Morskiego, Nadbużańskiego, Nadwiślańskiego, Podlaskiego, Śląskiego i Warmińsko-Mazurskiego Oddziałów Straży Granicznej oraz z Centralnego Ośrodka Szkolenia SG w Koszalinie na kursie doskonalącym z języka angielskiego „Zatrzymanie i doprowadzenie”, poziom A1/A2.

W kursie uczestniczyli funkcjonariusze SG, którzy w ramach wykonywanych zadań służbowych dokonują zatrzymania i doprowadzenia obywateli państw trzecich.

LUTY

2.02.2018

Wręczenie dyplomów przyszłym oficerom

W CSSG odbyło się uroczyste wręczenie dyplomów absolwentom przeszkolenia specjalistycznego do mianowania na pierwszy stopień oficerski Straży Granicznej w zakresie kształcenia kompetencji kierowniczych.

Podstawowym założeniem ukończonego przez przyszłych oficerów kursu było wyposażenie ich w kwalifikacje niezbędne na stanowiskach przewidzianych dla funkcjonariuszy jednostek organizacyjnych SG posiadających stopnie oficerskie SG.

Prymusem kursu została chor. szt. SG Izabela **RAWSKA** z Warmińsko-Mazurskiego Oddziału SG, a dwie kolejne lokaty zajęły ex aequo: chor. szt. SG Joanna **GORZELSKA** z Centralnego Ośrodka Szkolenia SG w Koszalinie i st. chor. SG Beata **SUL** z Warmińsko-Mazurskiego Oddziału SG.

Uroczystego wręczenia dyplomów absolwentom szkolenia dokonał w obecności kadry kierowniczej komendant Centrum Szkolenia Straży Granicznej płk SG Andrzej **PROKOPSKI** wraz z zastępcą komendanta płk. SG Mirosławem **DOROSZKIEWICZEM**.

5.02.2018

Rozpoczęcie szkolenia w zakresie szkoły chorążych

Grupa 40 funkcjonariuszy rozpoczęła szkolenie w zakresie Szkoły Chorążych.

Funkcjonariuszy powitał komendant Centrum Szkolenia SG płk SG Andrzej **PROKOPSKI** wraz z zastępcą komendanta płk. SG Mirosławem **DOROSZKIEWICZEM**. Komendant przybliżył zakres szkolenia, jego główne założenia oraz przedstawił kadrę kierowniczą i opiekunów dydaktycznych grup szkoleniowych.

Reprezentanci: Nadbużańskiego, Bieszczadzkiego, Warmińsko-Mazurskiego, Podlaskiego Oddziału SG przebywali w Centrum do 16 marca 2018 r.

05–06.02.2018

Kurs doskonalący „Kontrola dokumentów uprawniających do przekraczania granicy i pobytu – język rosyjski”

W Centrum Szkolenia SG odbył się kurs doskonalący pt. „Kontrola dokumentów uprawniających do przekraczania granicy i pobytu – poziom A1/A2”.

Szkolenie adresowane było do funkcjonariuszy SG wykonujących obowiązki służbowe w szczególności na pierwszej linii kontroli, którzy w ramach realizowanych

zadań dokonują kontroli dokumentów oraz weryfikacji warunków wjazdu obywateli państw trzecich na terytorium RP i UE.

5–9.02.2018

„Kontrola Środków Transportu i Bagażu” A1/A2 – kurs doskonalący języka angielskiego

W Centrum Szkolenia SG odbył się kurs doskonalący „Kontrola Środków Transportu i Bagażu” A1/A2.

Kurs skierowany był do funkcjonariuszy posiadających znajomość języka angielskiego na poziomie A1/A2. Podczas kursu funkcjonariusze przyswajali wiedzę w obszarze kontroli środków transportu i bagażu, a zajęcia koncentrowały się na funkcjonalnym języku użytkowym.

5–10.02.2018

Szkolenie w ramach programu EXBS

Instruktorzy minerzy-pirotechnicy Zespołu Bezpieczeństwa w Komunikacji Zakładu Granicznego przeprowadzili „Szkolenie specjalistyczne z zakresu zapobiegania i zwalczania przestępczości transgranicznej związanej z nielegalnym przewozem przez granicę materiałów wybuchowych, urządzeń wybuchowych oraz komponentów służących do ich produkcji” dla przedstawicieli Chorwacji, Serbii, Bośni i Hercegowiny.

Była to druga część szkolenia (część praktyczna) przeprowadzona w oparciu o bazę szkoleniową Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie. Pierwsza część szkolenia (teoretyczna) została zrealizowana w Bośni i Hercegowinie.

Szkolenie zostało zrealizowane w ramach współpracy Straży Granicznej z Ambasadą USA w ramach programu EXBS (Export Control And Related Border Security). Ideą przeprowadzonego szkolenia było wzmocnienie kompetencji w zakresie rozpoznawania zagrożeń w komunikacji międzynarodowej.

5–14.02.2018

Warty ochronne na pokładach statków powietrznych – pierwsza edycja kursu doskonalącego

W Centrum Szkolenia SG funkcjonariusze Zespołu Działań Specjalnych ZWFiDS przeprowadzili pierwszą w tym roku edycję kursu doskonalącego „Warty ochronne na pokładach statków powietrznych – poziom zaawansowany”.

Głównym celem kursu było przygotowanie funkcjonariusza do wykonywania wart ochronnych na pokładach statków powietrznych zarejestrowanych w Polsce zgodnie z obowiązującymi zasadami i przepisami prawa.

- 08–09.02.2018** **Posługiwanie się przedmiotami służącymi do obezwładniania za pomocą energii elektrycznej – II edycja kursu doskonalącego**
W Centrum Szkolenia SG w Kętrzynie funkcjonariusze Zespołu Działań Specjalnych Zakładu Wychowania Fizycznego i Działań Specjalnych przeprowadzili pierwszą w tym roku edycję kursu doskonalącego „Posługiwanie się przedmiotami służącymi do obezwładniania za pomocą energii elektrycznej”.
Celem głównym kursu było doskonalenie umiejętności bezpiecznego posługiwania się środkami przymusu bezpośredniego w postaci paralizatora elektrycznego.
- 12–16.02.2018** **Szkolenie dla pracowników MSZ kierowanych do ochrony polskich placówek dyplomatycznych**
W Centrum Szkolenia SG odbyła się pierwsza w tym roku edycja kursu dla pracowników Ministerstwa Spraw Zagranicznych kierowanych do ochrony Polskich Placówek Dyplomatycznych.
Celem głównym kursu było doskonalenie umiejętności bezpiecznego posługiwania się środkami przymusu bezpośredniego, udzielania pierwszej pomocy oraz szkolenie pirotechniczne. Kurs zakończył się egzaminem, który odbył się w formie praktycznej.
- 12–16.02.2018** **Szkolenie w Prisztinie**
Kadra dydaktyczna Zespołu Bezpieczeństwa w Komunikacji Zakładu Granicznego przeprowadziła szkolenie dla przedstawicieli Policji Granicznej i Służby Celnej Kosowa w stolicy Kosowa w Prisztinie.
Szkolenie z obszaru ujawniania oraz postępowania w sytuacjach zdarzeń kryzysowych w związku z nielegalnym przewozem materiałów wybuchowych, urządzeń wybuchowych oraz komponentów służących do ich produkcji, w oparciu o kontrolę bezpieczeństwa z zastosowaniem urządzeń rentgenowskich, zostało zrealizowane w ramach współpracy Straży Granicznej z Ambasadą USA w ramach programu EXBS.
- 19.02.2018** **Podpisanie Porozumienia z Wyższą Szkołą Policji**
W Centrum Szkolenia SG w Kętrzynie zawarte zostało porozumienie o współpracy pomiędzy kętrzyńskim ośrodkiem szkolenia a Wyższą Szkołą Policji w Szczytnie, reprezentowaną przez zastępcę komendanta – prorektora podinsp. dr. Zbigniewa MIKOŁAJCZYKA.
Z ramienia Centrum Szkolenia SG porozumienie podpi-

sał komendant – płk SG Andrzej **PROKOPSKI**.

Przedmiotem porozumienia jest m.in.: realizacja wspólnych prac badawczych i projektów rozwojowych, współpraca kadry dydaktycznej, organizowanie wspólnych przedsięwzięć o charakterze szkoleniowym oraz wymiana doświadczeń z zakresu treści i metod szkolenia.

W trakcie wizyty komendant Centrum płk SG Andrzej **PROKOPSKI** w towarzystwie zastępcy komendanta płk SG Mirosława **DOROSZKIEWICZA** zapoznał podinsp. dr. Zbigniewa **MIKOŁAJCZYKA** z bazą dydaktyczną.

19–23.02.2018

Kurs doskonalący języka rosyjskiego

W Centrum Szkolenia SG odbyła się druga w roku bieżącym edycja kursu doskonalącego języka rosyjskiego „Kontrola dokumentów uprawniających do przekraczania granicy i pobytu – poziom A1/A2”.

Uczestnikami szkolenia byli funkcjonariusze z: Nadbużańskiego, Nadwiślańskiego, Podlaskiego i Warmińsko-Mazurskiego Oddziału Straży Granicznej. Kurs adresowany był do funkcjonariuszy SG wykonujących zadania służbowe w szczególności na pierwszej linii kontroli, którzy w ramach realizowanych zadań dokonują kontroli dokumentów oraz weryfikacji warunków wjazdu obywateli państw trzecich na terytorium RP i UE.

19–23.02.2018

Kurs doskonalący języka angielskiego

W Centrum Szkolenia SG realizowana była po raz pierwszy w tym roku edycja kursu doskonalącego języka angielskiego pt. „Organizowanie i prowadzenie spotkań”. Kurs adresowany był do osób, które w ramach wykonywanych zadań służbowych organizują i prowadzą spotkania na szczeblu międzynarodowym.

W głównej mierze kurs koncentrował się na doskonaleniu kompetencji komunikacyjnej, umożliwiającej porozumiewanie się w języku angielskim podczas organizowania i prowadzenia spotkań międzynarodowych, konferencji oraz sympozjów.

22–23.02.2018

Podsumowanie działalności CSSG w 2017 r. – odprawa roczna

Kierownictwo Centrum Szkolenia SG w obecności kadry kierowniczej ośrodka szkolenia i zaproszonych gości podsumowało działalność Centrum w 2017 r. oraz przedstawiło zamierzenia i kierunki działalności na rok 2018.

Odprawie przewodniczył komendant Centrum Szkolenia SG płk SG Andrzej **PROKOPSKI**, który podsumował

działalność ośrodka na wszystkich płaszczyznach aktywności podkreślając osiągnięcia w obszarze dydaktyki, współpracy międzynarodowej oraz pozyskiwania, zarządzania i rozliczania środków z funduszy unijnych i źródeł zewnętrznych.

Na zaproszenie komendanta Centrum w odprawie uczestniczyli: dyrektor Zarządu Granicznego Komendy Głównej SG, płk SG **GRZEGORZ OPALIŃSKI**, dyrektor Zarządu ds. Cudzoziemców Komendy Głównej SG, płk SG Andrzej **JAKUBASZEK** i zastępca komendanta ds. logistycznych Warmińsko-Mazurskiego Oddziału Straży Granicznej, płk SG **IWONA ŁATUNOWICZ**.

Również kadra kierownicza Centrum podsumowała aktywność kierowanych przez siebie komórek organizacyjnych prezentując sztandarowe projekty i osiągnięcia.

Odprawa była także okazją do podziękowania funkcjonariuszom zaangażowanym w misje w Macedonii za profesjonalizm i ponadprzeciętne zaangażowanie w realizacji zadań na rzecz innego państwa.

28.02.2018

29 funkcjonariuszy ukończyło szkolenie w zakresie szkoły podoficerskiej

W Centrum Szkolenia SG grupa słuchaczy otrzymała świadectwa ukończenia szkolenia w zakresie szkoły podoficerskiej.

W obecności kadry kierowniczej i kapelanów komendant Centrum Szkolenia Straży Granicznej płk SG Andrzej **PROKOPSKI**, w towarzystwie zastępcy komendanta Centrum Szkolenia Straży Granicznej płk. SG Mirosława **DOROSZKIEWICZA**, wręczył świadectwa 29 absolwentom, którzy rozpoczęli szkolenie podstawowe 3 lipca 2017 r., a od 27 października 2017 r. kontynuowali naukę na szkoleniu w zakresie szkoły podoficerskiej. Pierwszą lokatę uzyskała szer. SG Marta **JANUSZKIEWICZ** z Podlaskiego Oddziału SG.

MARZEC

1.03.2018

Funkcjonariusze Straży Granicznej uczcili pamięć o Żołnierzach Wyklętych

W Obchodach Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych w Miłomłynie, pod pomnikiem sanitariuszki Danuty Siedzikówny ps. „Inka”, w uroczystym Apelu Pamięci udział wzięli m.in. wojewoda warmińsko-mazurski p. Artur **CHOJECKI**, komendant Warmińsko-Mazurskiego Oddziału SG płk SG Robert **INGLOT** oraz zastępca

komendanta Centrum Szkolenia SG płk SG Mirosław **DOROSZKIEWICZ**.

W Bazylice pw. Św. Jerzego w uroczystej mszy św. w intencji Ojczyzny wziął udział komendant Centrum Szkolenia Straży Granicznej płk SG Andrzej **PROKOPSKI** oraz zastępca komendanta Warmińsko-Mazurskiego Oddziału Straży Granicznej płk SG Zbigniew **KLIMCZYK**.

5–14.03.2018

Działania interwencyjne na pokładzie statku powietrznego

Funkcjonariusze Zakładu Wychowania Fizycznego i Działań Specjalnych CSSG zrealizowali kurs doskonalący „Działania interwencyjne wobec osób stwarzających zagrożenie dla bezpieczeństwa w porcie lotniczym oraz na pokładzie statku powietrznego”. Kurs adresowany był do funkcjonariuszy Straży Granicznej realizujących działania interwencyjne w portach lotniczych.

Celem głównym kursu było doskonalenie umiejętności w zakresie podejmowania działań wobec osób stwarzających zagrożenie dla bezpieczeństwa w zasięgu terytorialnym przejścia granicznego w porcie lotniczym oraz na pokładzie statku powietrznego.

7–9.03.2018

Narada służb

W Centrum Szkolenia SG odbyła się narada służbowa, dotycząca wymiany doświadczeń i najlepszych praktyk w ramach postępowania karnego, zorganizowana przez Komendę Główną Straży Granicznej. Uczestnikami spotkania byli przedstawiciele Straży Granicznej, Policji, Żandarmerii Wojskowej i Krajowej Administracji Skarbowej. Moderatorem spotkania był p. płk SG Grzegorz **KASPRZYK** – dyrektor Zarządu Operacyjno-Śledczego Komendy Głównej SG.

9.03.2018

Ślubowanie

W Centrum Szkolenia SG odbyło się ślubowanie nowo przyjętej funkcjonariuszki Straży Granicznej. Ślubowanie od st. chor. SG Ewy **LUTY** przyjął zastępca komendanta Centrum Szkolenia Straży Granicznej płk SG Mirosław **DOROSZKIEWICZ** w obecności przełożonej funkcjonariuszki – kierownik Zakładu Prawa i Kryminalistyki, kierownictwa Wydziału Kadr oraz Naczelnika Wydziału Informacji i Organizacji Dydaktyki.

14.03.2018

Rozpoczęcie szkolenia podstawowego

Grupa 33 funkcjonariuszy rozpoczęła naukę w Centrum

Szkolenia Straży Granicznej. Funkcjonariuszy powitał komendant Centrum Szkolenia SG płk SG Andrzej **PROKOPSKI** wraz z zastępcą komendanta płk. SG Mirosławem **DOROSZKIEWICZEM**. Komendant przybliżył zakres szkolenia, jego główne założenia oraz przedstawił kadrę kierowniczą i opiekunów dydaktycznych grup szkoleniowych.

Nowi słuchacze rozpoczęli swoje szkolenie od szkolenia podstawowego, które potrwa do 18 lipca 2018 r. W tym czasie będą poznawać podstawy służby w Straży Granicznej, a następnie po pozytywnie zdanych egzaminach, kontynuować naukę na szkoleniu w zakresie szkoły podoficerskiej. Funkcjonariusze naukę w kętrzyńskim ośrodku szkolenia zakończą 8 listopada 2018 r.

Funkcjonariusze reprezentują: Warmińsko-Mazurski, Podlaski, Nadwiślański Oddział SG oraz Komendę Główną SG.

16.03.2018

Zakończenie szkolenia w zakresie szkoły chorążych

W Centrum Szkolenia SG odbyło się uroczyste wręczenie świadectw absolwentom szkolenia w zakresie szkoły chorążych.

W obecności kadry kierowniczej i opiekunów dydaktycznych grup szkoleniowych komendant Centrum Szkolenia Straży Granicznej płk SG Andrzej **PROKOPSKI** wręczył świadectwa 40 absolwentom, którzy reprezentowali: Podlaski, Nadbużański, Bieszczadzki i Warmińsko-Mazurski Oddział Straży Granicznej. Najwyższą średnią uzyskała funkcjonariuszka z Nadbużańskiego Oddziału SG st. sierż. SG Kamila **KOZIOL**.

19.03.2018

Rozpoczęcie szkolenia w zakresie szkoły chorążych

Grupa 43 funkcjonariuszy rozpoczęła szkolenie w zakresie szkoły chorążych.

Funkcjonariuszy powitał komendant Centrum Szkolenia SG płk SG Andrzej **PROKOPSKI**, który przybliżył zakres szkolenia oraz przedstawił kadrę kierowniczą i opiekunów dydaktycznych grup szkoleniowych.

Funkcjonariusze reprezentują: Nadbużański, Bieszczadzki, Warmińsko-Mazurski, Karpacki, Podlaski Oddział SG oraz Centralny Ośrodek Szkolenia SG. W Centrum przebywać będą do 27 kwietnia 2018 r.

19–23.03.2018

Kurs doskonalący języka rosyjskiego „Zatrzymanie i doprowadzenie”

W Centrum Szkolenia SG odbył się kurs doskonalący

języka rosyjskiego „Zatrzymanie i doprowadzenie”. Szkolenie adresowane było do funkcjonariuszy SG, którzy w ramach wykonywanych zadań służbowych dokonują zatrzymania i doprowadzenia obywateli państw trzecich.

Celem głównym kursu było pogłębienie znajomości języka rosyjskiego oraz powiązanych z nią kompetencji językowej i kulturowej w zakresie słownictwa związanego z pracą funkcjonariuszy, a zwłaszcza w zakresie czynności realizowanych podczas zatrzymania i doprowadzenia cudzoziemca.

Kurs zakończył się zaliczeniem, polegającym na uczestnictwie w ćwiczeniu interaktywnym symulującym sytuacje, z jakimi funkcjonariusz SG może spotkać się w służbie wykonując zadania z zakresu zatrzymania i doprowadzenia.

22.03.2018

Turniej Halowej Piłki Nożnej

W ramach zawodów sportowych dla słuchaczy Centrum Szkolenia Straży Granicznej, celem uczczenia 100-lecia odzyskania niepodległości przez Polskę, odbył się turniej halowej piłki nożnej.

W zawodach wzięły udział zespoły szkolenia w zakresie szkoły chorążych, szkolenia podoficerskiego oraz szkolenia podstawowego. Turniej rozegrano systemem „każdy z każdym”.

W wyniku zaciętej, przebiegającej w duchu „fair play” rywalizacji osiągnięto następujące wyniki końcowe: I miejsce – szkoła podoficerska, II miejsce – szkolenie podstawowe (styczeń), III miejsce – szkoła chorążych.

Organizator turnieju przyznał również nagrody indywidualne. Najlepszym zawodnikiem turnieju został szer. SG Mateusz **JANISZ**, natomiast najlepszym bramkarzem szer. SG Sebastian **SAWCZUK**. Wyróżniono również jedyną kobietę uczestniczącą w turnieju przyznając statuetkę szer. SG Karolinie **SŁOMA**.

Uroczystego zakończenia turnieju dokonał komendant Centrum Szkolenia Straży Granicznej płk SG Andrzej **PROKOPSKI** wraz z zastępcą komendanta płk. SG Mirosławem **DOROSZKIEWICZEM**.

26–30.03.2018

Kolejna edycja kursu „Treningu Rozwoju Umiejętności Społecznych” w Centrum Szkolenia SG

W Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie odbyła się kolejna edycja „Treningu Rozwoju Umiejętności Społecznych – komunikacja w sytuacjach konflik-

towych” dla funkcjonariuszy i pracowników Straży Granicznej (TRUS-K).

Celem głównym kursu był rozwój samoświadomości oraz poszerzenie palety zachowań podczas komunikacji interpersonalnej w sytuacjach konfliktowych. W zajęciach uczestniczyli funkcjonariusze i pracownicy z: Podlaskiego, Nadwiślańskiego, Warmińsko-Mazurskiego Oddziału Straży Granicznej, z Centrum Szkolenia SG oraz z Komendy Głównej Straży Granicznej.

27–29.03.2018

Współpraca i współdziałanie Sił Zbrojnych RP i Placówek SG w ochronie granicy państwowej

W Centrum Szkolenia SG zrealizowano pierwszą edycję kursu doskonalącego „Współpraca i współdziałanie Sił Zbrojnych RP i placówek Straży Granicznej w ochronie granicy państwowej”.

Kurs adresowany był przede wszystkim do funkcjonariuszy SG organizujących i prowadzących współpracę oraz współdziałanie Sił Zbrojnych RP i Placówek Straży Granicznej w ochronie granicy państwowej. W kursie uczestniczyło 16 funkcjonariuszy Straży Granicznej.

Zajęcia dydaktyczne realizowane były przez przedstawicieli Akademii Sztuki Wojennej w Warszawie w osobach:

- płk dr hab. Leszek **ELAK** – prodziekan ds. dydaktycznych Wydziału Wojskowego,
- ppłk dr Tomasz **CALKOWSKI** – prodziekan ds. naukowych Wydziału Wojskowego,
- ppłk dr Artur **MICHALAK** – kierownik Zakładu Działań Wojsk Lądowych i Obrony Terytorialnej,
- ppłk dr Rafał **SIECZKA** – adiunkt Zakładu Działań Wojsk Lądowych i Obrony Terytorialnej,
- ppłk dr Krystian **FRACIK** – kierownik Zakładu Działań Wojsk Specjalnych.

W trakcie kursu funkcjonariusze SG zapoznani zostali m.in. z: rodzajami Sił Zbrojnych, działaniami taktycznymi Wojsk Lądowych, dowodzeniem w Siłach Zbrojnych połączonym wsparciem ogniowym oraz topografią wojskową.

27–30.2018

Posługiwanie się przedmiotami służącymi do obezwładniania za pomocą energii elektrycznej

W Nadwiślańskim Oddziale SG funkcjonariusze Zespołu Działań Specjalnych Zakładu Wychowania Fizycznego i Działań Specjalnych przeprowadzili kolejną w tym roku edycję kursu doskonalącego „Posługiwanie się przedmio-

tami służącymi do obezwładniania za pomocą energii elektrycznej”.

Celem głównym kursu było doskonalenie umiejętności bezpiecznego posługiwania się środkami przymusu bezpośredniego w postaci paralizatora elektrycznego. Kurs zakończył się egzaminem, który odbył się w formie teoretycznej i praktycznej.

28.03.2018

Spotkanie wielkanocne w Centrum Szkolenia SG

W dniu 28 marca br. zorganizowano przy wsparciu NSZZ FSG oraz Związku Zawodowego Pracowników MSWiA – zarządów działających przy Centrum Szkolenia SG – spotkanie wielkanocne funkcjonariuszy i pracowników Centrum Szkolenia Straży Granicznej.

Komendant Centrum płk SG Andrzej **PROKOPSKI** wraz z zastępcą komendanta płk. SG Mirosławem **DOROSZKIEWICZEM** złożyli życzenia świąteczne wszystkim funkcjonariuszom i pracownikom.

Kapelani Centrum Szkolenia SG po odmówieniu modlitwy błogosławieństwa, zachęcili do głębokiego przeżycia Triduum Paschalnego i Świąt Zmartwychwstania Pańskiego.

KWIECIEŃ

5-6.04.2018

Warsztaty z nadzoru nad kontrolą bezpieczeństwa oraz analiz behawioralnych

W Centrum Szkolenia SG odbyły się warsztaty dla funkcjonariuszy SG nadzorujących realizację zadań sprawowanego nadzoru na lotniczych przejściach granicznych oraz z zakresu analiz behawioralnych.

Przedsięwzięcie rozpoczął Zastępca Komendanta CSSG płk SG Mirosław **DOROSZKIEWICZ**. Uczestnikami byli przedstawiciele placówek SG, którzy omówili współdziałanie placówek z zarządzającymi lotniskami w ramach sprawowanego nadzoru nad kontrolą bezpieczeństwa, przedstawiciele wydziałów granicznych właściwych OSG, którzy omówili wizyty monitorujące w podległych jednostkach organizacyjnych SG obsługujących lotnicze przejścia graniczne oraz przedstawiciele Urzędu Lotnictwa Cywilnego. Poruszano również zagadnienia związane z analizami behawioralnymi, m.in. przedstawiono stan realizacji programu pilotażowego oraz dotychczasową współpracę krajową i międzynarodową w tym zakresie, a także omówiono plany rozwoju programu analiz behawioralnych w polskich portach lotniczych.

- 6.04.2018** **Zmiana na stanowisku Komendanta Centrum Szkolenia Straży Granicznej**
Od dnia 6 kwietnia 2018 r. obowiązki Komendanta Centrum Szkolenia Straży Granicznej pełni płk SG Grzegorz **SKORUPSKI**.
Wprowadzenia dokonał dyrektor Biura Kadr i Szkolenia Komendy Głównej Straży Granicznej Jacek **LIPSKI** w obecności zastępcy komendanta Centrum płk. SG Mirosława **DOROSZKIEWICZA**, kadry kierowniczej ośrodka oraz kierownictwa Warmińsko-Mazurskiego Oddziału Straży Granicznej z komendantem płk. SG Robertem **INGLOTEM** na czele.
- 09–13.04.2018** **Szkolenie dla pracowników Ministerstwa Spraw Zagranicznych**
W Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie, odbyła się kolejna edycja kursu dla pracowników Ministerstwa Spraw Zagranicznych kierowanych do ochrony Polskich Placówek Dyplomatycznych.
Celem głównym kursu było doskonalenie umiejętności bezpiecznego posługiwania się środkami przymusu bezpośredniego oraz udzielania pierwszej pomocy. Kurs zakończył się egzaminem praktycznym.
- 09–18.04.2018** **Działania interwencyjne na pokładzie statku powietrznego**
Funkcjonariusze Zakładu Wychowania Fizycznego i Działań Specjalnych CSSG zrealizowali kolejną edycję kursu doskonalącego: Działania interwencyjne wobec osób stwarzających zagrożenie dla bezpieczeństwa w porcie lotniczym oraz na pokładzie statku powietrznego. Kurs adresowany był do funkcjonariuszy Straży Granicznej, realizujących działania interwencyjne w portach lotniczych.
Celem głównym kursu było doskonalenie umiejętności w zakresie podejmowania działań wobec osób stwarzających zagrożenie dla bezpieczeństwa w zasięgu terytorialnym przejścia granicznego w porcie lotniczym oraz na pokładzie statku powietrznego.
Podczas zajęć doskonalono m.in.: elementy taktyki i techniki w zakresie wykorzystania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej w porcie lotniczym oraz na pokładzie statku powietrznego, sporządzanie dokumentacji z działań podejmowanych wobec osób i pasażerów, umiejętności strzeleckie, udzielania pierwszej pomocy oraz umiejętności z zakresu walki wręcz.

9–20.04.2018**Szkolenie specjalistyczne z zakresu rozpoznania minersko-pirotechnicznego**

W Centrum Szkolenia SG w Kętrzynie odbyła się już III w tym roku edycja szkolenia specjalistycznego z zakresu rozpoznania minersko-pirotechnicznego.

Podczas szkolenia słuchacze nabyli wiedzę i doskonalili umiejętności, m.in. z zakresu prowadzenia rozpoznania materiałów wybuchowych i środków inicjujących wybuch, prowadzenia przeszukania terenu i obiektu, organizowania i prowadzenia ewakuacji osób, a także wykorzystania środków zabezpieczenia indywidualnego i sprzętu technicznego do prowadzenia rozpoznania.

Podczas zajęć były także wykorzystywane psy służbowe do wykrywania materiałów wybuchowych.

10.04.2018**Uroczystości rocznicowe w Kętrzynie**

Tradycyjnie, 10 kwietnia o godz. 8.41 przedstawiciele władz wojewódzkich, samorządów lokalnych, przedstawiciele resortu spraw wewnętrznych i obrony narodowej, młodzież i mieszkańcy powiatu kętrzyńskiego spotkali się na podkętrzyńskim lotnisku Wilamowo, aby uczcić 8. rocznicę katastrofy smoleńskiej.

Głównym elementem obchodów był Apel Pamięci poświęcony tragicznie zmarłym w katastrofie lotniczej w Smoleńsku.

W uroczystości uczestniczyli przedstawiciele Centrum Szkolenia Straży Granicznej, którzy wraz z delegacją resortu spraw wewnętrznych i administracji złożyli kwiaty pod obeliskiem ufundowanym ku pamięci ofiar katastrofy lotniczej z 2010 r.

W godzinach popołudniowych, z inicjatywy Burmistrza Kętrzyna, odbyło się uroczyste upamiętnienie 78. rocznicy Zbrodni Katyńskiej – mordu dokonanego na polskich oficerach przez NKWD oraz wspomnienie 8. rocznicy tragedii pod Smoleńskiem.

Po mszy świętej w intencji ofiar katastrofy lotniczej, na Placu Piłsudskiego odbyło się upamiętnienie obu rocznic. Centrum Szkolenia Straży Granicznej reprezentował Zastępca Komendanta płk SG Mirosław **DOROSZKIEWICZ**.

10–12.04.2018**Spotkanie zespołu do spraw wdrożenia Sektorowych Ram Kwalifikacji**

W Centrum Szkolenia Straży Granicznej odbyło się kolejne już spotkanie zespołu do spraw wdrożenia SRK do systemu kształcenia w Straży Granicznej.

Udział w spotkaniu wzięli przedstawiciele trzech ośrodków szkolenia oraz przedstawiciel Biura Kadr i Szkolenia Komendy Głównej SG.

Celem spotkania było omówienie dotychczas wykonanych prac oraz zakończenie prac nad dostosowaniem aktualnego programu szkolenia specjalistycznego do zasad Sektorowych Ram Kwalifikacji.

13.04.2018

Regionalne obchody 78. rocznicy zbrodni katyńskiej

W podniosłej atmosferze, z udziałem władz, przedstawicieli różnych instytucji i stowarzyszeń, a także licznie przybyłej młodzieży, w całym regionie odbywały się obchody 78. rocznicy zbrodni katyńskiej, w których uczestniczyli również przedstawiciele Komendanta Centrum Szkolenia Straży Granicznej.

Spotkanie rocznicowe zorganizowane 13 kwietnia w Urzędzie Wojewódzkim w Olsztynie przyciągnęło gości z całego regionu. Punktem kulminacyjnym obchodów był Apel Pamięci, w którym uczestniczył mjr SG Marek **SZYMAŃSKI**, reprezentujący Komendanta Centrum Szkolenia Straży Granicznej.

Natomiast 15 kwietnia w wojewódzkich uroczystościach Komendanta Centrum Szkolenia Straży Granicznej reprezentował kpt. SG Arkadiusz **JEZIERSKI**.

Obchody rozpoczęła msza święta w intencji Ofiar Zbrodni Katyńskiej oraz Ofiar Katastrofy Smoleńskiej w Kościele Najświętszego Serca Pana Jezusa w Olsztynie. Następnie na cmentarzu przy pomniku Ofiar Zbrodni Katyńskiej i obelisku upamiętniającym 96 Ofiar Katastrofy Lotniczej pod Smoleńskiem odbył się apel pamięci.

17.04.2018

Dzieci i młodzież z wizytą w kętrzyńskich jednostkach Straży Granicznej

Na terenie Centrum Szkolenia SG oraz Warmińsko-Mazurskiego Oddziału SG gościły dzieci z kętrzyńskich szkół podstawowych oraz przedszkoli.

Z wizytą również przybyła młodzież z Liceum Kadetów Rzeczypospolitej Polskiej w Lipinach (powiat miński). Młodzi ludzie nie tylko mieli okazję zobaczyć sprzęt wykorzystywany przez Straż Graniczną, ale dowiedzieli się jak wygląda codzienna służba w tej formacji.

W trakcie wizyty dzieci spotkały się z ekspertami poszczególnych dziedzin. Pobieranie odcisków palców, pokaz sprzętu techniki specjalnej i umiejętności psa służbowego, to tylko niektóre z atrakcji w tym dniu.

Młodzi ludzie mogli zobaczyć jak działają funkcjonariusze SG w przypadku zagrożenia oraz jak sprawdzane są bagaże na lotniczym przejściu granicznym. Ważnym elementem przedsięwzięcia był również pokaz pierwszej pomocy przedmedycznej.

Na zakończenie wszyscy otrzymali pamiątkowe paszporty z okazji 100. rocznicy odzyskania niepodległości przez Polskę.

Funkcjonariusze Straży Granicznej podczas spotkań z dziećmi nie tylko starają się przybliżyć służbę w formacji, ale również edukować. Zawsze omawiane są zasady bezpieczeństwa np. w ratowaniu życia ludzkiego czy w przypadku kontaktu z nieznanym psem.

19.04.2018

Prezentacja środków pozoracji pola walki

Na zaproszenie Dyrektora Programów Wojsk Specjalnych i Agend Rządowych, Kierownik Zakładu Granicznego ppłk SG Marek **ZYGOWSKI** wraz z Kierownikiem Zespołu Bezpieczeństwa w Komunikacji Zakładu Granicznego kpt. SG Radosławem **BOROWICZEM** wzięli udział w prezentacji środków pozoracji pola walki oraz amunicji.

Pokaz został podzielony na dwie części: teoretyczną oraz dynamiczną. Podczas części teoretycznej uczestnicy pokazu zostali zapoznani z parametrami taktyczno-technicznymi prezentowanych środków, a podczas pokazu dynamicznego mieli okazję zobaczyć zasady i efekty ich działania.

23–25.04.2018

Kurs doskonalący „Udzielanie Pierwszej Pomocy”

W Centrum Szkolenia SG w Kętrzynie odbyła się kolejna edycja kursu doskonalącego „Udzielanie Pierwszej Pomocy” zrealizowana przez Zespół Logistyki Zakładu Ogólnozawodowego.

W szkoleniu wzięło udział 12 funkcjonariuszy z Warmińsko-Mazurskiego, Podlaskiego oraz Nadbużańskiego Oddziału SG.

Funkcjonariusze ćwiczyli algorytmy udzielania pierwszej pomocy osobom poszkodowanym w różnych sytuacjach, a także doskonalili umiejętności praktyczne. Następnie w zespołach podejmowali działania ratownicze w zaaranżowanych scenkach sytuacyjnych.

23–27.04.2018

Kurs doskonalący „Wystąpienia przed audytorium w języku angielskim”

W Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie

odbył się kurs doskonalący „Wystąpienia przed audytorium w języku angielskim”.

Kurs adresowany był do funkcjonariuszy SG, którzy w ramach wykonywanych zadań służbowych występują publicznie prowadząc prezentacje na szczeblu międzynarodowym, a jego głównym celem było doskonalenie kompetencji komunikacyjnej. umożliwiającą porozumiewanie się w języku angielskim podczas prowadzenia wystąpień.

23–27.04.2018

Trening Rozwoju Umiejętności Społecznych – zakres podstawowy

W tym roku odbyła się trzecia edycja Treningu Rozwoju Umiejętności Społecznych – zakres podstawowy.

Uczestnikami kursu byli funkcjonariusze i pracownicy Straży Granicznej, którzy na bazie teorii analizy transakcyjnej uczyli się rozpoznawać mechanizmy zachowań w określonych sytuacjach społecznych.

Słuchacze doskonalili również umiejętności interpersonalne wpływające na jakość relacji międzyludzkich oraz poziom wykonywania zadań służbowych. W bieżącym roku są jeszcze zaplanowane cztery edycje TRUS-P.

25.04.2018

Wizyta przedstawicieli Ambasady USA

W Centrum Szkolenia Straży Granicznej przebywała delegacja Ambasady Stanów Zjednoczonych, której przewodniczył Jonathan **ANDERSON**.

Celem wizyty w ośrodku szkolenia było zapoznanie z zadaniami i możliwościami szkoleniowymi Centrum oraz omówienie przyszłych kierunków współpracy.

W spotkaniu uczestniczył Zastępca Komendanta Centrum Szkolenia SG płk SG Mirosław **DOROSZKIEWICZ** wraz z kadrą kierowniczą. Podczas spotkania przybliżono obszary szkoleniowe kętrzyńskiego ośrodka.

27.04.2018

Zakończenie szkolenia w zakresie szkoły chorążych

W Centrum Szkolenia Straży Granicznej odbyło się uroczyste wręczenie świadectw absolwentom szkolenia w zakresie szkoły chorążych.

W obecności kadry kierowniczej i opiekunów dydaktycznych grup szkoleniowych, Zastępca Komendanta Centrum Szkolenia Straży Granicznej płk SG Mirosław **DOROSZKIEWICZ** wręczył świadectwa 43 absolwentom, którzy reprezentowali Podlaski, Nadbużański, Bieszczadzki, Warmińsko-Mazurski, Karpacki Oddział SG oraz Centralny Ośrodek Szkolenia SG.

Najwyższą średnią 4,98 uzyskała st. sierż. SG Danuta **NIZIOLEK** funkcjonariusz z Warmińsko-Mazurskiego Oddziału SG.

28.04.2018

Mistrzostwa Straży Granicznej w Kolarstwie Górskim

W Przemyślu odbyły się IV Mistrzostwa Straży Granicznej w Kolarstwie Górskim. Zawody te rozgrywane były w ramach Maratonu Rowerowego Twierdzy Przemyśl, wchodzącego w cykl prestiżowych wyścigów rowerowych CYKLOKARPATY, odbywających się w południowo-wschodniej Polsce.

W klasyfikacji indywidualnej funkcjonariuszy Straży Granicznej sukces odniósł wykładowca Centrum Szkolenia Straży Granicznej kpt. SG Piotr **WITKOWSKI**, który wywalczył brązowy medal.

W klasyfikacji drużynowej IV Mistrzostw Straży Granicznej w Kolarstwie Górskim zespół CSSG reprezentowany przez kpt. SG Piotra **WITKOWSKIEGO**, chor. szt. SG Grzegorza **MANDYWELA** oraz st. chor. SG Katarzynę **KAMIŃSKĄ** zajął VIII miejsce.